

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Panim me'ivot

Sefer She'elot u-teshuvot - ve-ḥidushim u-ve'urim mi-Masekhet Kidushin
u-Vetsah

Eisenstadt, Me'ir Ben-Yitshak

קחצי נב ריאמ, טטשנזיא

Zultsbakh, 498 [1737 oder 1738]

ישודק ישודיח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9429

חידושי קדושין פרק א א

בעזרת ראש וראשון . אתחיל לכתוב חידושי על

מסכת קדושין :

נריך להיות שזה פרוטה וק"ל : כחוב הריטב"א ו"ל והא
 ללא דייק מעיקרה ליטני דהאשה כסדרה דמתניתין והדר נידוק
 נקבות ומקדש כו"ע"ם וכנס בדוקים ולי נראה דלכאורה
 איכא למידק למאי שכתב הריטב"א דאף לר"י דנפקא ליה ביאה
 מדכתיב בעולת בעל מ"מ הקדים לפרש כסף משו' דאסור לקדש
 בביאה ורב מגיד אמרן דקדש בביאה עכ"ל ולפי האי טעמא
 איכא למידק בשלמא קושיא דפריך ליתני התם האיש קונה ניחא
 משום דקתני התם האיש מקדש בו ובשלחומו עכ"ל לא איירי
 בביאה אלא בכסף ושטר ומקדש משמע לכחיל' כן האיש קונה
 משמע לכחילה אבל הכי"ל דלכך לא תני האיש קונה משום
 דמשמע לכחילה ובביאה אסור למקנות לכתחילה ולכך תני
 האשה מתקדשת וע"כ נריך לומר דס"ל למקשה דליתני חדא
 משום דתתייבא דמשני משום דקבעי למיתני כסף והקשו התו'
 והכא לא שייך למיפדך ותני תרתי אטו חדא ותירנו אי נמי
 כשטר נמי אשכחין לשון קנין דכתיב ואקח ספר המקנה וכתב
 מהר"ם מלובלין דהמקשה ידע דשטר איקרי קנין אלא דפריך
 אך תני תרתי משום חדא ותירון לו המתירן דכסף נמי איקרי
 קנין ותני חדא כשביל תרתי ולפ"ו י"ל דמתחילה נריך המקשה
 באמת ומדייקא ליטנא דהאשה והקשה ארבע קושיות בבת אחת
 וזה כוונתו ומאי שנא הכי דקתני האשה נקבית ומ"ם התם
 דתני האיש מקדש ליתני הכי נמי האיש מקדש ועכ"פ ליתני
 האשה מתקדשת ועוד ליתני התם האיש קונה והכי ליתני
 האיש קונה דאף דאיש קונה והאיש מקדש משמע לכחילה
 מכל מקום קשיא ליה דהא"ס ד' המקשה דתני תרתי כשביל חדא
 ק' ודרשו למיתני חדא אטו תרתי וכו"כ קשיא ל' באמת דליתני
 הכי האיש מקדש או האיש קונה והקשה ד' קושיות בבת אחת
 ותירון לו המתירן שני קושיות דאי אפשר לו למיתני הכי האיש
 מקדש והאשה מתקדשת משום דנריך למיתני לשון קנין ובשאר
 שני קושיות אחרות דליתני הכי האיש קונה והתם ליתני האיש
 קונה אך קושיא ראשונה דליתני התם יותר חוקה דהתם לא
 תני ביאה אבל הכא מוכרח להקשות דליתני חדא משום תרתי
 כמו דתני ליטני דקנין גבי ביאה אף לפירוש שני של תוספות
 לא שייך קנין גבי ביאה ותני חדא אטו תרתי וי"ל דילמא
 תירון ראשון שכתוס' אמת ונקט ליטני דקנין דשייך בכל תלתא
 בכסף וכשטר ובביאה ולכך אלימא ליה להקשות קושיא ליתני
 התם הרילה וק"ל :

עב תוספות ד"ה

אי תני קונה כו' והא
 דקתני היבנה נקבית
 ולא קתני היבנה קונה כו' וראיתי כריטב"א ו"ל והכנון דגבי
 יבמה לא תני למיתני האיש קונה דא"כ הוי משמע דבעינין דעתו
 מיהת ואין אמרינן התם דאפילו שלא מדעת שניהם נקבית
 דקדו"ל כפל מן הגג ונתקע ביבמתו קנאה כו' ובאריך פירקא
 דקתני האיש מקדש משום דלא אפשר למשמע בע"כ כדפריש
 הכא במתניתין ותו דבליטני דקנין הוא דאיכא למימר משום
 דאשכחן קנין השד"כ"ע"כ של מקנה דתלוי חבין זבינא וזבינא אבל
 קדושין ליטני דהקדש הוא ופשיטא מילתא שאין אדם מקדש
 ממון חבירו בע"כ עכ"ל :

ואני

אומר דהתוס' כרוו וליבנו ולא ניחא להו לומר
 תרוננו של ריטב"א תירון ראשון לא רנו לומר
 דאם כן הדרה קושייתם לדוכתא אחיא תני האיש מקדש אי
 משום דסומך אמתניתין דכבי קשיא דילמא ה"נ משמע בע"כ
 דנקבית משמע נמי בע"כ ואי משום דקשיא לשון דמשמע
 לתרי אפי' ולא נקט ליטני דליכא למוטעי דהיינו האיש קונה
 דו"ל משום סיפא דיבמה דאי אפשר למקט היבנה קונה וכדפי'
 הריטב"א א"א ע"כ דליתא לסברת הריטב"א אלא דנקט היבמה
 נקבית איירי דרישא ובדין הוא דליתני היבנה קונה וניחא בזה
 תירונם דלפי"ל הא דקתני האיש מקדש משו' סומך אמתניתין
 דרוש פירקא דליכא למימר דהכי נמי בע"כ משמע דאם כן
 ליתני

תוספות ד"ה

האשה כו' וי"ל דהני אקרא קאי
 כלומר האשה המבוררת בפסוק
 דכתיב כי יקח ים לדקדק לפי זה
 למה ל' להס"ם לומר משום דקבעי למיתני סיפא כסף הויליה
 למימר משום רישא גופ' דתני האשה וע"כ אקרא קאי דכתיב
 כי יקח וקחה אקרא קנין ויש ליטב :

בר"ה

בפרוטה וא"ת ומכאן לן דשזה כסף ככסף כו'
 וכתב הריטב"א דאין כאן קושיא משום דכתי'
 מכסף מקנתו דמשמע מיעוט כדפי' בפרקן דף ח' ע"א אינטרך
 לרבויה דשזה כסף ככסף חבל כקנין אשה וזדה פשיטא מילתא
 דכסף וזשזה כסף שיון הס וזו דעת אדוני הרמב"ן ו"ל והוא
 הנכון עכ"ל ומתלמיד' שמעתי קושיא זו בשם הגאון מהר"ר
 אינק"ו ל' שהיה אב"ד בקראקא ולי נראה ליטב דע"כ איכא
 למידק למה לא הקשו התוס' בל' קושי' זו אלא נראה דהא לקמן
 אמרינן אלא לעולם דלית גי' שזה פרוטה ולא מבעי' קאמר
 כו' וס"ד תבואה וכלים דמקרי הכאתיהו גמר ומקני כפשי'
 ולפ"ו למה כתבו תוספות לפי שלא נקבית לומר כסף דוקא
 מפרש שזה כסף הויליה למימר דמתניתין נמי קמ"ל דס"ד
 אמכא בשזה כסף כמו תבואה וכלים דמקרי הכאתיהו אפילו
 בזוני פרוטה תקדש קמ"ל בשזה פרוטה כל מיליאפי' תבואה
 וכלים נריך להיות שזה פרוט' וע"כ מוכרחים אנו לומר דהתו'
 רונים ליטב אליבא דר' יוסף דלא ס"ל הך סברא לקמן דף ח'
 ואינטרך קרא למעט תבואה וכלים משום דלא קיימי משום
 דבעינין דומה לכסף מה כסף דקין ולפ"ו ניחא דלאריך
 מ"ד חתי מיעוט' דכסף מקנתו למעט פחות משה פרוט' וע"כ
 נריבן אנו לומר דסברא מבחון אפי' פחות משה פרוטה איקרי
 כסף ולפ"ו ניחא ד"ל דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף
 ואי לא כתב רחמנ' יטוב גבי עבד עברי האי דמיעוט' דכסף
 מקנתו בא למעט סברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל דהא ע"כ
 לפי האמת נמי ממעט הסברא מבחון דהיינו פחות משה פרוטה
 ומיהו לי שממעט סברא זו דפחות משה פרוטה דהוי בכלל כסף
 ומה לי שממעט סברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף אבל
 לר' יוסף ניחא דס"ל דסברא מבחון פחות משה פרוטה לא
 הוי בכלל כסף אלא חתי למעט שיהיה קין כמו כסף ואי ס"ד
 דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף מהי מיתי לומר
 דמיעוט' דכסף מקנתו חתי למסתר סברא זו ולומר דשזה כסף
 לא יהיה שזה כסף לענין קין אדרבא יותר מסתבר לומר
 דסברא מבחון קיימת דשזה כסף הוי בכלל כסף וכסף מקנתו
 חתי למעט מטלטלי' דלא קין דלגמרי בעינן לדמות לכסף
 דכתב בקרא ולפ"ו ניחא דכל' לא רנו התוספות להקשות קושיא
 זו הית' אומר כתירון הריטב"א אבל השתא לפי פירוש דחירונו
 ע"כ אליבא דר' יוסף וכדאמרן ולר' יוסף אי אפשר לומר כן דאי
 ס"ד דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף מהי מיתי לומר
 דכסף מקנתו חתי לסתור סברא זו ולומר דשזה כסף אף דלא
 קין אדרבא יותר יש לומר דבעינן לדמות לכסף לגמרי דקין וזשה
 כסף הוי בכלל כמו סברא מבחון וא"כ ליטתוק יטוב גבי עבד
 עברי אלא ע"כ דסברא מבחון דשזה כסף לא הוי בכלל כסף א"כ
 הקשו ספיר מג"ל לומר גבי קדושין דשזה כסף הוי ככסף ודוק :

ועוד

נראה לי ליטב תחילת קושייתם דאמאי נקט הכי
 בפרוטה דנרא' דאינטרך לאשמועינן דמקדשת
 אפילו בפרוטה של נחושת דאי' אשמועינן בשזה פרוטה ה"א
 דקאי אכסף שיהיה הסיעור של כסף מה ששזה פרוטה ולעולם
 דוקא כסף דלקמן דף י"א ס"ד דכל כסף האמור בתורה הוא
 כסף גויר ד"ל דוקא כסף ולא פרוטה של נחושת עד דמסיק
 דוקא כסף קנוב האמור בתורה וכסף קדושין אינו קנוב אך
 מ"נ אינטרך לאשמועינן דמקדשת בפרוטה של נחושת אבל אי
 היה תני האשה בשזה פרוטה ה"א דקאי אכסף דלעיל דכסף

מקום
 עו יאיר
 זכרונת
 דף י"א
 שו דהא
 אהדרי
 ש חמרו
 וזולתין
 תכתיב
 כו ב"ה
 דכ"ט
 ש של
 ארזות
 חיים
 הלכה :

חידושי קדושין פרק א

ולתני לטון הכרור גודלי בע"כ דהיינו האיש קונה ובסיפא נמי
 נתני היכס קונה אלל ע"כ דהבי פירוש מרגובה ונקט סיפא
 אגב רישא וק"ל :

וגם לא נוחא להו לפרש דהאיש מקדש משמע מדעתו
 כלפירוש הריטב"א דא"כ קשה קינור על התרנן
 היה לו לתרן על קושיא ראשונה דלכך לא תני התם האיש
 קונה דקונה משמע בע"כ אבל האיש מקדש משמע מדעתה
 אלל ע"כ נדריכין אנו לומר דהאיש מקדש נמי בע"כ משמע
 רק דסמוך על מתניתא דהאשה נקנית א"כ פריך שפיר וליתני
 האיש קונה וק"ל :

תוספות דה היבמה נקנית ע"י לקמן
 בחידושינו בדף ג' תנינא
 דרישא מה שכתבו תירון מספיק על קושטא בעורת ה' :

דף ג' ע"א גמרא ס"ד אמינא הואיל וגמר
 קיחה קיחה משדה
 עפרון כו' עד ואשה בפחות משוה פרוטה לא מקני' נפשה
 ע"י פ"י רש"י וע"י בתוספות שהקשו שני קושיות על פירוש
 רש"י ועוד הקשו שני קושיות א"כ ס"ד לתגמר קניני אשה
 משדה א"כ אשה נמי מקני בחזקה כמו שדה ועוד לקמן כתי
 בגמרא כשטר מחל לן ומאי בעי לגמור משדה והר"ן כתוב
 ע"י קושיא נכס מפרשי' וז"ל ועוד הקשו נתי דאשה בפחות
 משוה פרוטה לא מיקניא נפשה אפילו הכי למה יהיה בטל
 מורה חליפין האוין פרוטה בקדושין כיון שבפחות משוה פרוטה
 לא נכבטלו מחמת פיסול קנייתן אלל מחמת קפידא של אשה
 וכתיב שהרמב"ן נדחק לישב קושיות הללו ולפי מה שכתב נראה
 שהעיקר הגירסא היא ואשה בפחות משוה פרוטה לא מקניא
 ולא נרטינן מקניא נפשה וכתיב הר"ן שלפי דעתו שתי קושיות
 הללו האחת מתרבת חכמתה דמעיקר' הכי מקשינן סלקא דעתך
 אמינא שקנין חליפין בכלל קיחה הכפובה בקדושין חליפין
 מתורת כסף מהנו כו' עד דמהדרינן דאי אפשר דקנין
 חליפין איתיה בכלל כי יקח דאכן סהדי דאשה בפחות משוה
 פרוטה לא מיקניא נפשה הילכך ודאי כשאתר הכתוב כי יקח
 און קנין חליפין בכללו שאלו כן היה אף פחות משוה פרוטה
 בכלל ואי אפשר ומעתה נדמים דיבר הכתוב ולא בחליפין עכ"ל
 הר"ן יעויין בו לתוספות ביאור ואני אומר דע"כ אף כלל
 קושיות הר"ן וכלל קושיות התוספות שאף שיש לתרן כל הני
 קושיות בגווי אחרתא כדבעינן לחימר לקמן עם כל זה
 מוכרחים אנו לומר דסלקא דעתך דמקשה שקנין חליפין בכלל
 קיחה דאם לא כן לא מניינו דינו ורגלינו בכה"מ שמעתן ואגב
 פירושן יתרנו כמה קושיות חדא קושיות הריטב"א שהקשה
 למה לא משני ומנינא דסיפא למעוטי שאינו מתגרשת בכסף
 ס"ד נקיש להווייה מה הוייה בכסף אף יניאה בכסף ונכנס
 לדוחק גדול כאשר יראה המעיין דכתב דמעוטא דכסף מתברר
 שפיר לקמן דנקט הא דלא איירינן בהוקשה הלוא מעוטא
 חליבה באשת איש נמי מתברר לקמן בדף י"ד ע"א ולי
 גראה דאין כאן קושיא וגם יתורן עוד קושיא שהקשה הר"ם
 הא דמשני אביי לברי רב הונא דחופה קונה לאו אליבא
 דהילכתא סלקא האי דקאמרינן מילתא דלא כתיבא בהדי'
 לא קתני ליתא דהא קתני במתניתן היבס ואמרינן
 לקמן דאיתא לן בק"ו מאשת איש ואף על גב דלא כתיב
 בהדיא קתני לה במתניתן עכ"ל * ולפי מה שפרש און
 באלן קושיא וגם לא יקשה קושיות התוספות לעיל ד"ה היבמה
 תימא דלא תני מנינא כדלעיל כו' * וגם לא יקשה קושיות
 התוספות' שמעתן ד"ה ואשה בפחות משוה פרוט' בסוף דבריהם
 אמאי אינטרד קרא לחימר מכסף מקתובו' : וזה החלי
 בעורת ה' וזה לקמן בדף ה' ע"כ אחר רבא שתי תשובות
 בדבר דשגם תנן ארבעה לא תנן ועוד כלום חופה גומרת כו'
 וא"ל אביי הא דקאמרת שלש תנן וארבעה לא תנן תנא
 מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דלא כתיבא בהדיא לא
 קתני כו' * ולכאורה און לומר דקשיא לי לרבא שלש תנן
 ד"ל מנינא ומנינא אתי למעוטי א"כ לא הונדך לומר ארבע
 לא תנן ועוד דמנינא אתי למעוטי חליפין אלל ע"כ נדריכין
 אנו לומר דקשיא ליה אף כלל מנינא כיון דקתני כסף בשטר

וכתיבא ולא קתני עוד חופה דלכווין ארבע כבא ותירן אביי
 דזה אינו דמילתא דלא כתיבא לא קתני ומנינא אתי למעט
 חליפין ולפ"ו לא מנינו ודינו ורגלינו בבית המדרש לפי
 שכתבו התוספות דסלקא דעתך דהתם למגמר קניני אשה
 מקניני' שדה א"כ כלל קושיות התוספות מחזקה וסטר תקשה
 דאין קאמר למילוף קניני אשה מקנינא שדה קיחה קיחה א"כ
 הדרה קשיא לרובתא דמנינא למה לי ליתני רק האשה ניקנית
 בכסף וסטר וביאה וממילא נמעט חליפין דהא שלשה כתי
 קתני וארבעה לא קתני ר"ל חליפין והכי און לומר דמשני
 אביי דהא כיון דילפינן חליפין קנין דאשה משדה הוי כמו
 כסף והוי מילתא דכתיבא כמו כסף וממילא נמעט חליפין
 אף אם לא היה תני מנינא אלל ע"כ כרוך הדבר כמו שכתב
 הר"ן דסלקא דעתך דמקשה שקנין חליפין בכלל קיחה חליפין
 מתורת כסף מהכי וקמי' שמ"י גל"י דכוונתי בזה לדעת הר"ן
 וטעמא רבה אית ביה דכסף בכל מקום פירוש אפילו נכס'
 ובמעט שני גילה רחמנא ונתת הכסף כסף שיש בו גורה אבל
 בכל מקום כסף משמע אפילו נכסא כל כסף וזהו כסף
 הוא ככסף ואין לפינן בג"מ קיחה קיחה כמותא דכתיב הכי
 כסף בקדושין וי"ל חליפין בכלל כסף הן שנותן כסוי' הן
 שנותן בתורת חליפין דנכסא דכסף וזהו כסף עושה חליפין
 וכדברי הר"ן הכ"ל ולבסוף דמסיק אשה פחות משוה פרוטה
 לא מקני נפשיה ר"ל אם נותן לה כסף בשוי ולא בחליפין וא"כ
 און חליפין בכלל כו' האמור אלל קדושין ואין לנו לימוד על
 חליפין ובכבטלו חליפין מחמת פיסול קנייתן ובוה"ל היה גם
 כוונת רש"י לא מקניא נפשה דגנאי הוא לה ר"ל להקדש
 בדמי כסף פחות משוה פרוטה וא"כ און חליפין בכלל כסף
 דפי' קח איש אשה וקנין בפני עמנו הוא הילכך בטל למורת
 חליפין בקדושין דא"כ לבאורה יקשה דהא רש"י פ"י בדף ו'
 ע"כ גבי מתנה ע"מ להחזיר כבולוה קני' לבר מאשה לפי
 שאין אשה נקנית בחליפין ופי' רש"י שם מתנה ע"מ להחזיר
 לחליפין דמי בקנין סודר דאינו אלל אחוזה בה ומחזירה א"כ
 בקנינו הוי ליה לש"ס לומר דלא חליפין אף פרוטה היא
 מחזורה ולא מקניא נפשה אלל ע"כ כדאמרן דקאי על כסף
 החומר בתורה גבי קדושין ע"כ שוה פרוטה קאמר ואין חליפין
 בכלל כסף האמור בתורה וכמו שכתב הר"ן :

ורפי זה נוחא הא דמשני הש"ס דמנינא אתי
 למעוטי חליפין דסלקא דעתך דנילוף
 קיחה קיחה והוי בכלל כסף כפרא וחי לאו דמני מנינא
 במתניתן ה"א כי הכי חליפין בכלל כסף דקרא ה"כ הוי בכלל
 כסף דמתניתן שנקנית כשזה דמני מתנן וגם נקנית בחליפין
 ולכך לא תני ארבע כבא במתניתן אף שהוה מילתא דכתיבא
 בהדי' ולכך תני מנינא למעט חליפין :

ובזה מתורן קושיות הריטב"א הא דלא משני בסיפא
 דאיש למעט יניאה דכסף משום דסלק' דעתך
 דכתיב וינאה והיתה למקשינן יניאה להווייה דא"כ כתיבא
 בהדיא והדרא קושיא לרובתא דמנינא דסיפא למה לי כלל
 מנינא נמי נמעט יניאה דכסף דא"כ אמאי תני במתניתן תרמי
 ולא קתני תלתא כיון דכתיב בהדיא ולכך משני דאתי למעוטי
 חליבה דילפינן מק"ל ואינטרד מנינא דאי לאו מנינא ה"א
 דיוגאת בחליבה מק"ו והא דלא קתני במתניתן משום מילתא
 דלא כתיבא לא קתני וקמשמע לן מנינא למעוטי חליבה דלא
 כילוף מק"ו :

ובזה מיושב נמי קושיות התוספות במתניתן היבמה
 נקנית הא לא תני מנינא וליתני נקנית
 בדרך אחד ולמעוטי כסף וסטר דמי תיתי לומר דכסף וסטר
 גומרין בה משום דסלקא דעתך דכתיב יבמה יבא עליה ולקחה
 לו לאשה ואימא לכולה מילתא באשה דא"כ הוי כתיבא וא"כ
 מו לא כריך למניקט מנינא דכלל מנינא נמי נמעט דחדא
 קתני ומלתא לא קתני ואם איתא דיבמה נקנית בכסף וסטר
 כדס"ד דש"ס בדף י"ד ע"א א"כ כיון דכולה כתיב' מולקחה
 לו לאשה א"כ אמאי לא תני בהדיא במתניתן וכלל מנינא
 נמי ידעינן האי מעוטא ובסיפא נמי לא אינטרד למיתני
 מנינא למעוטי נט ביבמה דלא כילוף ק"ו מאשה כיון דמיתס
 יבם

הידושי קרושיין פרק א ב

ובס נלמד מקל וחומר א"כ חו לא כריך למיתני מנינא למעוטי
גט דא"כ בלא מנינא נמי נוכל למעט גט דא"כ למה קמני
דקונה את ענמה בחלינה ובמיתות יבס דהוי תרתי ולא קמני
מלתא דקונה את ענמה בגט דליכא לשנוי כמו דשני אביי
כיון דלא כתיבי לא קמני הא מיתות היבס נמי לא כתיבי
אלא ע"כ דאינו קונה את ענמה בגט דכעלו חין מידי אחרינא
לא וא"כ לא כריך למניקט מנינא לא ברישא ולא בסיפא :

ובזה

מיושבנמי קוסיות הראש"ש דאביי תשני שפיר
אליבא דהילכתא בשלמא ברישא דתני תלתא
בבא דכתיבי בהדיא וקמני מנינא למעוטי חליפין אך לא
תני בהדיא במתניתין בבא רביעי שניקית בחופה משום
דלא כתיבי ובסיפא גבי יבמה לא קמני מנינא והוכרח
לשנות מיתות היבס דא"כ בקל וחומר כדי למעט גט ביבמה
דלא ילוף בק"ו דאם דאיתי דגילוף בק"ו הוי ליה למיתני
בהדיא חף מילתא דלא כתיבי דהא נקט מיתות היבס
דא"כ בק"ו אבל ברישא דתני מנינא למעוטי חליפין וכל הנך
מלת בבא כתיבי בהדיא לכך לא תני חופה בהדיא וק"ל :

והשתא

מתורבתנמי קוסיות התוספות דאחאי
אינטריך קרא למיתר מכסף מקנתו
דנריבן אנו להטין החילוק לפי הכנות עולם בפירוש רש"י
וכיון פירוש הר"ן לפירוש רש"י ליכא למילף חליפין באשה
בשום לימוד כעולם אבל לפי הר"ן חליפין כר מקנין משום
דאינו בכלל כסף אבל אי מני לאסכוחי לימוד אחר דיש חליפין
באשה שפיר מנינו לומר דאשה נקנה בחליפין וכהי דאינו
שיך חליפין גבה בפחות משום פרוטה אבל בפרוטה נקנית
בחליפין כיון דנוכל ללמוד דחליפין באשה קונה וכקוסיות
הר"ן ולפי' לדברי הר"ן חין כאן קושיא דאינטריך מכסף
מקנתו דאי לאו מכסף מקנתו הויה אומר דחין הקיש למחנה
ונילף אשה מאמה עברא ואמה עברא מעבד דנקנה בחליפין
ולכך אינטריך מכסף מקנתו למעט חליפין מעבד אבל לפי
הכנות עולם בדברי רש"י דאי אפשר בשום נד למילף חליפין
באשה א"כ קשה קוסיות התוספות שפיר ודבר זה יש לדקדק
על דברי התוספות שאף לפירוש ר"ת דלא גרם נפשה
וע"כ חליפין אינו מטעם כסף אלא קנין אחר הוא ואם
הייתי יכול למנוח איהו לימוד שחליפין קוני' באשה היתי
יליף אס כן לא קשיא כלל ליסתוק מכסף מקנתו מיהו
י"ל דהתוספות לא הקשו קוסיות הר"ן דליקני בחליפין
שהוא שיה פרוטה וע"כ סבירי להו משום דלא פלוג ובחו
שכתבו תוספות י"ד וא"כ בשום ילפות ליכא למילף חליפין
באשה אבל לתירוץ הר"ן דעכ"פ בשום פרוטה שיך חליפין
אם הייתי יוכל למנוח איהו לימוד אך בג"ב דקיסה אי אפשר
לנו ללמוד א"כ חו לא קשיא קוסיות התוספות לייסתוק
מכסף כדאמרן :

ובזה

ניחא נמי דברי התוספות שכתבו ועוד קשה
כיון דסלקא דעתך השתא למנמר קניני אשה
מקניני שדה א"כ אשה נמי תקנו בחוקה כו' שני קוסיות אלו
היה להם להקט' כל' בלא פירוש רש"י אלא נראה דלפי גירס
רש"י נוכל לומר דאף רש"י ס"ל דכל פחות בשום פרוטה
לאו בכלל כסף הוא אפילו היכי דלא קפדי כגון בקנין שדה
דקנין כסף שלא יוכלו לחזור אפילו הכי אינו קונה משום דלא
הוי בכלל כסף אלא בחליפין ס"ד דמקני לגמור משדה ולאו
בתורת כסף ומשני הש"ס דאף בחליפין לא קני' אשה משום
קפידה דגנאי הוא לה ולפי' אפילו בפרוטה נמי לא שייך
חליפין משום דלא פלוג והתוספות שהקשו וקשה לר"ת דא"כ
פשטה ידה וקבלה כו' לפי פירוש הג"ל חין כאן ריח קושיא
דאי בתורת דמינו קבלה הלאו זה לא חשוב כסף בקרא לכר
מקנין קדושין הוא ובתורת חליפין נמי חין כאן קושיא דהא
לא עדיף פחות משום פרוטה כפשטה ידה מפרוטה בחליפין
דלא הוי קנין משום דלא פלוג לפירוש רש"י ולפי זה גם
קושיא שני אחאי לא שפיר דתני חליפין דקפדו אנפשייהו
וכו' ד"ל דהתם לא משנחין בקפידות' דידהו משום דאי קרי
כסף מן התורה והתם פריך המקשה לכ"ש דס"ל דכפחות

מדינר לא הוי קדושין אף שפשטה ידה אף דאי קרי כסף
אוליגן בתר קפידות' א"כ בנתי' דר"י נמי כן אבל לפי הר"ן
לא ידעינן מסברא דפחות משום פרוטה לא הוי בכלל כסף
אלא מטעם דאשה לא מקנינה נפשה פחות משום פרוטה
א"כ לא הוי פחות משום פרוטה בכלל כסף א"כ מדברי
ב"ה נשמע לדברי ב"ש דלא מקני נפשה פחות מדינר א"כ
נמי לא חשיב כסף וע"כ נריבן אנו לומר דפריך המקשה לבית
שמאי דאוליגן בתר קפידה דילה דפחות מדינר לא הוי בכלל
כסף א"כ בנתי' דר"י נמי אס פשטה ידה וקבלה פחות'
מתדקי לא הוי קדושין ולפי זה הדרה קושיא דלובתא הכי
דהא הכי סברא מבחון דפחות משום פרוטה הוי בכלל כסף
אלא משום דקפדה אס כן פשטה ידה תתקדש ועוד ליקשי
ליה בנתי' דר"י דקפדי אנפשי' כמו שפיר' התם לב"ש וא"כ
אם היינו גורסי' לא מקדשי נפשה ונלמד בהבנו' רש"י
כפי הכנות עולם דקאי חליפין ולעולם לרש"י נמי הסברא
מבחון דכל כסף האמור בתורה חין פחות משום פרוטה בכלל
א"כ חין מקום לשני קוסיות הראשונ' ולכן כתבו התוספות
ועוד קשה כיון דסלקא דעתך השתא למנמר קניני אשה
מקניני שדה כו' וע"כ אס אנו באים לישב שני קוסיות אלו
ולגרסם לא מקדשה נפשה מוכרחי' אנו לומר כפי' הר"ן ולפי
הר"ן חין אנו יודעים דפחות משום פרוטה לא הוי בכלל כסף
אלא מטעם קפידתו של אשה א"כ הדרו שני קוסיות הראשונ' כי
לדוכתייהו כיון בקפידתו של אשה תלי' דלא להוי כסף א"כ
פשטה ידה תתקדש ועוד כיון דתלו טעמא משום גנאי אחאי
לא פריך מנתי' דר"י אלא ע"כ מוכרחים לומר כפי' ר"ת
דלא גרם נפשי' וזה סברא מבחון דלא חשיב כסף פחות משום
פרוטה ודו"ק :

איברא

על שני קוסיות אחרונ' שכתוספות נוכל
לתרן בענין אחר דקושיא דליקני אשה
בחוקה דהא הריטב"א דחוקה לא שייכי בדבר שאין
גובו קניו וקושיא השני' הא דבעי בגמרא כסטר מנ"ל כתירון
מהרש"א ד"ל דלפי האמת פריך דפחות משום פרוטה לא
מקנה נפשי' פריך כסטר שאינו שיה פרוטה מנ"ל :

והשתא

לפי פי' הר"ן יש להקשות קימור למה
לא תירן המתירן מיד על הא דפריך
עניני דרישא למעוטי מאי היה לו לתרן דא"כ למעוטי חליפין
בכ"ז בלא פי' הר"ן היתי אומר כפי הכנות עולם בדברי רש"י
וי"ל דסלקא דעתך דיליפין קניני אשה משדה ואי משום שני
קוסיות התוספות דאשה נמי תקנו בחוקה היתי אומר תירון
הריטב"א דלא שייך חוקה בדבר שאין גופו קניו ועל קושיא שני'
תירון מהרש"א וס"ד דגילוף קניני אשה משדה ואספיר גרסינן
אשה לא מקני' נפשה ואי משום שני קוסיות הראשונ' שכתום
היתי אומר כמו שפירשנו לעיל דזה סברא מבחון דכל פחות
משום פרוטה לא הוי בכלל כסף ולפי' יתורן נמי דיקדקו של
הראש"ש למה לא הביא הר"ן דברי רב הונא דחופה קונה ונראה
לי לפי ישוב הקימור יתישב ממילא דברי הר"ן ש"ל הונך
להביא דברי רב הונא דהא הסוגיא בכל הש"ס דנוכל לומר תני
ושייר אלא דקשה בכל מקום מאי שייר דהאי שייר א"כ כל' לא
רנה לתרן דמנינא אתי למעוטי חליפין משום דקשיא ליה דאף
בלא מנינ' נמי נמעט חליפין משום דלא תני ליה חין לומר
תני ושייר דקשה מאי שייר דהאי שייר דחוקה דאשה אינו
נקנית בחוקה משום שאין גופה קניו ושייר דחופה לא הוי שייר
משום דס"ד טוס נד ילפות' דחופה יקנה בקדושין ולכך הוכרח
לגלות תחילה שיש נדילפות' לומר דחופה קונה מק' וואינטריך
לשנות מנינא למעט ובלא מנינא לא היתי ממעט משום
מילתא דלא כתיבי' לא תני ופריך לכר הונא דחופה קונה
מנינא למאי אחי ומשני שפיר דא"כ למעט חליפין דלא
כילוף קנינא דאשה משדה ובלא מנינא ה"א תני ושייר ואי
דקשיא לך מאי שייר דהאי שייר י"ל דשייר חופה ואינה למעט
דחין הטעם משום דלא כתיבי אלא משום דתני ושייר חליפין
וחופה ולכך אינטריך לתנינא מנינא במתניתין וע"כ למעט
חליפין אבל חופה קונה ואי משום דלא תני משום דלא
כתיבי וק"ל :

חידושי קדושין פרק א

דבר זה מרישא שמעינן דקמיני מנינא למעט חלינה משום דלא
 נילוף חלינה מק' ומיבמה שאינו יונחת כשטר ר' ג' נט א"כ ע"כ
 מוכח דאין יבמה יונחת בנט והשכתי לו דוח סיבוס דלא עיקר
 ק' דכעי הש"ס ללמוד דיבמה יונחת בשטר מא"א שאינו יונחת
 בחלינה וילפינן מדכתיב ספר כריתות וכו' אדרבא דמנינא
 רישא חתי למעט חלינה וע"כ למה באמת אינו יונחת בחלינה
 ונריבן אנו לומר תירץ הגמרא דכתיב ספר כריתות ח"כ השקא
 נולד דכובל למילף ק' ודיבמה תנא בשטר מא"א ואינטרך
 כסיפא למעוטי דלא נילוף ק' דמועוטי דבעל אין מידו אחרינ'
 לא הוא לימוד גמור וכרישא אשמועינן דמועוטי דספר כריתות
 הוא מיעוט גמור וסיפא קמ"ל דמועוטי דבעל הוא מיעוט גמור
 כדברי הש"ס דלקמן ודבר זה נריבן אנו לומר בקוסיות התוספו'
 שהקפו דליתני מנין כסיפא גבי יבמה למעט שטר וקסה הוא
 מרישא שמעינן אלא ע"כ כדאמרן וק"ל :

רף ג' עב רשי רה

וכתב בקיטין דיונה ו"ל נראה דהאר"ך רש"י כפירושו לתרץ
 קוסיות התוספי מאי מקסה ואימא לדידה כו' מזה הקוש' כשטר
 רש"י דלא תבין דקוסיא ותו הא דתנן בגמרא הוא בדרך את"ל
 דכספך לא קש' מ"ל דילפינן מוכי יקח מכל מקו מנ"ל דלאבי'
 הוא ור"כ יקסה קוסיות התוספות כיון דידע מוכי יקח תבנ'
 מהגלה לו עור פסוק וינא חנם ע"כ דחתי לומר שהן של אבוב
 ולכן פירוש רש"י דהאי מנ"ל קאי אהנך דחתי דמוקני' וגם
 מנ"ל שהם של אבוב כי עדין לא סלקא דעתך הדרוש דוכי יקח
 והשיב לו מפסוק וינא חנם ומוקסה שפיר ואימא דמועוטי
 סוגיות הומרא דאמרה ותנא נפקא ליה מהנא דחתי כי יקח
 דמועוטי דהאי תנא דלמד מוינאה חנם לא למד מהכי יקח ואפשר
 דלא ידע הג"ס דזוק שהוא נכון לרש"י עכ"ל :

ואומר

חזי דלפי זה מיושב נמי קוסיות התינו'
 שהקפו התוספות בכתיב ד"ה השתא חזי'
 מקבל קידושין תימא לפי מאי דס"ד השתא אחאי אינטרך ויבאה
 חנם דמקדשה בכסף שמעינן מוכי יקח ומתא בתי שמעינן לה
 דלא הוי לדידה אבל לפירושי בפי"ה מתורן קושיא זו דרביהור'
 לית ליה הך ג"ס דקיסה וק"ל - אלא דלפי סברתו איכא למידק
 למה הקשו התוספו' תימו' זו בכתיבת ולא כאן בקדושין כיון דידע
 מוכי יקח :

ונראה

לי לומר דהתם בכתיבת ע"כ הא דמקסה בכסף
 מנ"ל קאי מנ"ל דכסף דאבוב הוא אבל דמקדשה
 בכסף כבר ידע מסקני' הש"ס דקדושין ותדע דמקסה שם שטר
 וביאה מנ"ל ומשני אמ' קרא וביאה לאיש איתקום הוויית
 להדדי ופי' רש"י שם להדיא וסטר וביאה דמקדשה תהו ילפינן
 בקדושין ח"כ ה"ג כסף כבר ידע מסקנא הש"ס דמקדשה
 בכסף מוכי יקח ושפיר הקשו התוספות תימא לפי מאי דס"ד
 השתא אחאי אינטרך ויבאה חנם וכו' אבל הכי בקדושין
 דמקסה לו הנקשה בדרך את"ל מנ"ל דמוקני' בכסף וכדאמרן
 י"ל דהשיב לו התרנן דלא ילפינן מוכי יקח אלא תרווייהו
 דמקדשה בכסף וכסף דאבוב ילפינן מוינאה חנם אלא על
 המקסה קסה קוסיות התוספות התרנן השיב לו לפום סברת המקסה
 לדידה מנ"ל להקשו דילמא התרנן השיב לו לפום סברת המקסה
 דידע מוכי יקח אלא דפרוך את"ל דילפינן מוכי יקח מנ"ל דכסף
 דאבוב הוא וכיון שהשיב לו מוינאה חנם מיתור' ילפינן דהוא
 דאבוב אבל על התרנן שהשיב הכי השתא ליכא לתמוהי הכי
 כדמתיהו בכתיבת ד"ל הכי התרנן השיב לו באמת דאין לנו
 ללמוד כנ"ל אלא תרווייהו מוינאה חנם ומדאבוב מקבל קדושין
 ובכתיבות לא תמוהו אלא לפי האמת דכבר ידע דמקדשה בכסף
 מכח ג"ס ומכא אין כסף :

וכזה

מיושב נמי תימא מהרש"א על רש"ל שכתבו
 שנעלם ממנו דברי התוספות דפ' נערה וכד'
 שלא נומר על מעיין הגדול שנעלם ממנו דברי התוספות
 אומר חזי דשפיר ראה וידע אלא שהתם הקשו התוספות לפי
 המסקנא דקאמר ואינטרך למכתב כו' אבל הכי הקשו לפי מאי
 דס"ד דמקסה דפרוך את"ל ועל זה הקשו וכו' הא ע"כ לא
 אינטרך ועל זה תירנו התוספות דמקסה נמי ה' סבר דמיהור'
 לא נאמר שהן של אב ומכאין ראי' מלקמן כיון דעביד גירובת'
 ואי

וכזה

מיושב מה שהקסה הרא"ש אחאי לא הכי
 הר"ף דברי רב הוכח משום דהר"ף גרס נמי
 לא מקניה נפשה וי"ל דכדורי ל' כפיר' רש"י ומשום לא פליג
 ומתקן כל הך קוסיות התוספות כדכתיב לעיל ופי' רש"י
 וכיון דהאי תירוץ למעט חליפין לא סלקא אלא חליב' דרב
 הוכח וכדכתיב' כו' וכיון דהר"ף מביא תירוץ זה דמנינא חתי
 למעט חליפין ע"כ אי אפשר לומר תירוץ זה דקסה מנינ' למה
 לי דמנינא נמעט משום דלא קתני לי דאי ס"ד חליפין קונה
 הא כתיבי בדה' אלא ע"כ דהא תני ושיר ומאי שיר דהאי
 שיר חופה ח"כ מתיילא נשמע דחופה קונה ולפי תירוץ הקיבור
 מתורן נמי דיקדוקו של הרא"ש בדברי הר"ף וכל לשיטת רש"י
 כהנ"ל העולם אבל לפי הר"ף דעוקר תירוץ משום דס"ד
 דחליפין הוי ככלל כסף דקרא ותו לא קשיא ליתני בדה' חליפין
 ד"ל דהוי ככלל כסף דמתניתין ח"כ הדרה קוסיתו לרובת'
 תקף ה' לי לתרן דמנינא חתי למעט חליפין וק"ל :

ואנב

דאיירינן בג"ס דקיסה קיסה כגור מילתא
 דתמי' לי טובי על הסמ"ע בח"מ סי' ק"ג ס"ק
 א' נתן לו כסף שזה פרוטי' קנה וכתב הסמ"ע דנפחתי הפרוטה
 אין חשיבות לקנות בו ואיירי דוקא בשנתן לו השוה פרוטה
 על דמי הפרעון כו' אבל אין לומר דלא איירי כאן בכסף שנתן
 שכלל שוי' המקח אלא שנתן לו פרוטה שפרוטה זו
 ישעבודו וזהו קנותו למהכור ושאין אחד יכול לחזור
 בו דומי' דקנין שטר וחוקה וק"ס דזה חגיגה דהא קנין כסף
 נלמד משדה עפרון וכסף הנזכר בשדה עפרון היה דמי שוי'
 השדה ועפר עכ"ל ובפלתתי עליו דמעולם אין אנו לומדי'
 דשדה נקנה בכסף משדה עפרון וס"ס ערוך הוא בס"ק
 דקדושין דף ק"ך בכסף מנ"ל אחר חוקי' אמר קרא שדות בכסף
 יקנו ופרוך ואימא ער דאי' שטר דכתיב וכתיב בספר וחמס
 בו משמע דכתב דילפינן משדות דומי' דשטר דקני דלא מני
 לחזור והתוספות כתב בפירוש הא דלא מיייתי מקרא דכתיב
 גבי עפרון משום דדילמא ח"מ מנכרי שכל קנינו בכסף הרי
 להדי' דקנין כסף לא ילפינן משדה עפרון ודאיתי בפרישה
 ככל מה שכתוב הטור ואין נקנה בשדות משום פרוטה כתב
 הפרישה ח"ל כתב הכ"י דלמוד מדאמרין בריש קדושין
 דאשה בשדות משום פרוטה לא מקני' וכתבו התוספות דטעמא
 משום דמרינן קיסה קיסה משדה עפרון עכ"ל כו' אבל אין לומר
 שאינו ר' ל דמי המקח אלא כסף שנתן על המקח כדי שיחול
 בו הקנין קאמר שלא יהיה בשדות משום פרוטה וזהו קונה ככל
 ענין ובקנין הכסף בדמי המקח לא קמיירי השתא כו' דא"כ
 מהיכי ילפינן דאין כסף פחות משום פרוטה קונה משדה
 ואשה גמרינן משדה עפרון והכסף הנזכר משדה עפרון משמע
 שהיה דמי' שוי' של שדה עכ"ל וזה לוינ' דכ' אטע' דכתב
 הכ"י כס' ק' ואינו נקנה בשדות משום פרוטה כו' כתב רבינו
 ירוח' דהכא חית' כפ"ק דקדושין וכן כתב הרב המגיד בפ"ה
 מה' מכירה ונראה דהיינו מדאמרין בריש קדושין אשה בשדות
 משום פרוטה לא מקני' הכי גריס ר"ת וכתבו התוספות
 דטעמא משום דגמור קיסה קיסה משדה עפרון דכתיב כי
 כסף ובשדות משום פרוטה לא מקרי כסף עכ"ל ועלה בדעת
 הסמ"ע דמרינן דאין כסף פחות משום פרוטה קונה משדה
 ואשה גמרינן משדה עפרון ולא דק דקנין אשה בכסף ילפינן
 משדה עפרון אבל פחות משום פרוטה ככל התורה שזכור כסף
 אין השוה פרוטה בכלל וזה תירוץ של ר"ת דלא גרים מקני'
 נפשה דלאו בקפירה תליא אלא משום דגמיר קנין דאשה
 משדה עפרון דכתיב כי כסף ופחות משום פרוטה לא מקרי
 כסף וכו' ככל התורה שזכור כסף פחות משום פרוטה לא הוי
 בכלל והכי כתיב שדות בכסף יקנו אין פחות משום פרוטה
 בכלל ולעולם איירי הטור בכסף שקני' בו השדה וכן כתוב
 הב"ח בדה' ובסף זה הוא הנקרא כסף קנין ואינו דוקא
 כסף השדה שהוא דמי השדה אלא כסף שהקרקע נקנית בו
 כלשני דקרא שדות בכסף יקנו עכ"ל דלא כסמ"ע שנגזר בזה
 אנב רבינו רה"ט ל' גמר' יודי' והקסה לי אחד מן המסכיל'
 על תירוני שרתי לתרן קשויו' הרא"ש שדלכך תני ביבמה מיתות
 היס' לאשמועינן דאין יבמה נקנית בשטר והקסה לי דהא

חידושי קדושין פרק א

ג

דווקא עכ"ל וכאמת איכא למידק למה לא תירצו התוספות בקדושין תירוצו זה :

ועוד

איכא למידק לשם כחצו התוספות לאחר שתירצו דע"כ חופה טירי בכערות כתבו ונ"ע אמאי לא גמרינן קדושין מחופה וכשמעתן לא הניחו דבר זה כנ"ע ועוד נדקדק לשם בכחוכות בתוספות ד"ה יביאה דכוותיה לאחר שכתבו פי' הקונטרס עיקר כתבו והשתא כיון דשמעינן מהאי קרא דכשתא דאביה הוא סברא הוא דאיהו נמי תתקבל דהשתא אביה שקיל כסף ואיהו תקדש נפשה והכא בשמעתן לא הזכירו מזה כלום וכראה ברור דהתוספות אזלו שם לשיטתם וכזה נכין נמי מתי דקשו התוספות וא"ת והא אמרינן כפרק נערה שמעשה בבת לאכול הקשו בלו קושיא זו אלא נראה דהתם תירצו על קושיא ראשונה וז"ל ועוד דהתם כתבו אינו מיותר ולפי המסקנא ע"כ לא חתי אלא להבא והא דדרשינן השתא אבי' מקבל קדושין היינו מפשטי' דקרא ולפ"ו סובב הכל על תחילת דרביהם כיון דאין כאן יתור בקרא א"כ לפי האמת מנ"ל דא"כ יוכל לקדשה לנערה וע"כ מוכרחים אנו לומר כסדרת התוספות דסברא הוא דהשתא אבי' שקיל כסף קדושין ואיהו תקדוש נפשה וכזה נראה נמי קושיא שדקשו התוספות בד"ה גרף מ"ו בכחוכות ד"ה דוכי ליה רחמנא לאכ תירצו נמי שפיר הא דפריך לעיל ה"מ קטנה מאוס דאכתי לא קים לן שיהא לאכ שום כח כנערה אבל הכי דכבר למד שיש לו כח לקדשה וע"כ מטעמא דלעיל דסברא הוא דהשתא אביה שקיל כסף קדושין וכו' שפיר כתבו דינו לית לן קרא בקטנה דוקא דפשטי' דקרא כיון דאביה יוכל לקדשה א"כ מהי תיתי לומר דלא מירי כנערה אבל הכי הקשו תחילה וא"ת הא לקטנה לא נריך קרא וע"כ מיתור' נוקמי לנערה ותירצו דלא מיותר דלויטריד' לגופי' דליכא למילף מק"ו דקדושין מתם לא מתינוסוס זכות לאכ א"כ לפי האמת דמתינוסו שיש לאכ זכות בקדושין אייתר קרא דהתם בעי דהא בקטנה נוכל למילף מק"ו דהשתא וכו' מוכן וע"כ קרא חתי לנערה דאבי' יוכל לקדשה וא"כ לא ידעינן דאבי' יוכל לקדשה אלא מיתורא אבל בלא יתורא לא הוי ידעינן דאכ יוכל קדוש לנערה והי' מוקמינן לקרא בקטנה וקדושה כשהיא קטנה א"כ בחופה אין לנו יתור' אין כאן זכותה שמיירי דוקא שמתרה לחופה כשהיא נערה דילמא הכי קאמר קרא את בתי נתתי לאיש לחופה כשהיא קטנה כמו שהיינו מפרשי' אי לאו דגלו רחמי' שיש לאכ זכות בקדושי נערה א"כ אין ענין לקטנה דמק"ו ילפינן מוקמינן באם אין ענין לנערה דרשות ביד אבי' לקדשה אבל אם לא היה מיותר הייתי מפרש שהכי קאמר קרא את בתי נתתי בקדושי כסף כשהיא קטנה א"כ ה"כ גימא' בחופה ודוקי כן הוה :

ולפי

ניחא דהכי לא נריכי לאהדורי דאכ יוכל לקדש לנערה מדכסף קדושין שלו אלא מיתור' דאת בתי דלא נריך לקטנה כיון דיש לו זכות בקדושין וע"כ חתי לקדושי נערה משא"כ התם בכחוכות תירצו דלויטריד' את בתי ואפילו לקטנה א"כ תו לית ילפות' דיכול לקדש לנערה והוכרחו התוספות לסברתם דהשתא אבי' שקיל כסף קדושין ואיהו תקדוש נפשה וניחא נמי הא דכתבו התוספות ספ' הכ"ע אימא לא גמרינן קדושין מחופה מאוס דקדושין לא ילפינן מקרא דאת בתי נתתי אלא מדוכי רחמנא כסף קדושין לאכ והקשו שפיר דלא היה נריך לזה ומתחילה לא קשה דלא מני אביה לקדשה דהא נילוף מחופה דע"כ כנערה טירי לפי רש"י והתם לא חסקי התוספות דפריך המקשה דילמא איהו תקדש נפשה והשקול כספה ופשיט' ליה הכי דאבואה מקדשה דכסף שלו אלא דפריך המקשה מנ"ל אבואה מני לקדש לנערה הניחו שפיר דבר זה כנ"ע אבל הכי דחסקי דהאמת הוא שגם שהיא נערה אביה יוכל לקדשה והקדושין שלו אלא דפריך מנ"ל דילמא דיש לה ז' לקדש ענמה והקדושין שלה א"כ י"ל האמת כן הוא דילפינן דאכ יוכל לקדש לנערה מחופה ואע"ג דהשתא ס"ד דהתוספות דהמקשה פריך אימא תקדוש ענמה ואינו אכ יוכל לקדש כלל מ"מ לא רנו לכתיב כנ"ע שאינו לפי האמת אך איקשיאן האקשיא היה להם להכריח סברתם דפריך המקשה מנ"ל דילמא האכ נמי יוכל לקדש כדכתבו בתוספות בד"ה והיכי תימא מאוס האי קושיא דנ"ע גופי' ודוק :

תוספות ד"ה

והיכי תימא כו' אבל האמת שגם כשהיא נערה אביה יוכל לקדשה

א"י ס"ד דחתי מיתורא דשנית' א"כ לא בעי למעבד הכי נירכות' ואם אמנם שיש להקשות על דבריו מ"מ אינם מוטעים כמו שעלה על דעת מהרש"א ודוק :

גמרא

ותו הא דתנן האב זכאי בכחו לכאורה איכא למידק מה נריך לקושיא זו דלא ה"י נריך להקשות אלא מנ"ל דמקדשי בכסף וקושיא השני' לכאורה בזכילת' זו שלא לנריך וכראה לי לישב לפי מה שפי' הקיקיון דונה דלשיטת רש"י לית ליה לר"י אמר רב הג"ש דקיהה קיהה והריטב"א כתב על הא דמשי' פ"ט ס"ג הכי השתא אבי' מקבל קדושין ואיהו שקיל כספה פי' כיון דזכותה לו התורה שרשמי' לקדשה בע"כ ושלא מדעתה איהו חשיב מקנה ובעל דבר וכמונ' היא חכמה בענין זה ולפ"ו נוכל לומר דבעי לומר א"כ שרת בכסף יקנו וכתבו התוספות דעה חזק' קנה חכמה לא בעי לחתוי' ד"ל דאיהו לומר השדה אשר קנה חכמה לא בעי כסטר ובתב מהרש"א והא דכתיב כסף השדה קח ממני שנתן דמי שווי' השדה לעפרון ולפ"ו נוכל לומר דג"ש קיהה קיהה קיבולו מרבין אך לא ידעינן אי ג"ש קאי על הקונה טלפינן מאברהם שקנה השדה בכסף כך ילפינן שהא"ש קונה האשה בכסף או י"ל דהתם לא קנה בכסף אלא בשטר ובחוקה והא דאיש קונה לאשה בכסף ילפינן ג' ולומר אחר אך ג"ש דקיהה קיהה לא קבלו על הקונה אלא על המקנה דכתבו התוספות בשם הירושלמי ר"ח וכה בביאה שנותנים לו שטר לקדש בביאה וע"כ דבר זה לא למדנו אלא מדוכתה רחמי' בכסף קדושין דהוי דאבי' ה"ה זכי ליה רחמי' האי דחתי מחתתייהו דאל"כ מתי הקשו התוספות בד"ה וכו' נילוף מנוסח ופגס תימא הא כושת ופגס לא ידעינן שהן של אב חלל מקדושין ומאי קשיא להו דילמא התם הכי קאמר דאבואה שיד' בנווי דאי מסר לה ע"י ביאה למנויל ומוכס שחין והיא נתון לו שטר הרכה בשביל קדושי ביאה אלא ע"כ דזה לא ידעינן אלא מדוכתה לו קדושי' ה"ה כל דחתי מחתתייהו ולפ"ו נוכל לומר דאף דלא ילפינן קדושי כסף ג"ש דלא קנה אברהם דעה בכסף אלא בשטר בחוקה מ"מ נתקבל הג"ש לענין זה כי הוי דהתם בכסף אי' מגיע למקנה ה"כ אם קונה אדם ממונו בשאר הקבלות כגון בביאה וכו' ליה לו דמי שווי' כדו לקדשה בביאה אותה הכסף הוא שלו ושפיר נוכל למילף כפשוטו כי היכי דוכי לירחמי' בכסף דחתי לה מחמת קדושין פשיט' דוכתה לו רחמנא בכסף אם ה"לנו לימוד דמקדשה בכסף ולפ"ו י"ל מקדמי האשה נקנית עלה בדעתו או דילפינן דקיהה איקרי קנין מאברהם ומשם נילוף דאשה נקנית בכסף דאברהם קנה השטר' בכסף או דלא ילפינן מאברהם ד"ל דקנה השדה בחוקה אלא דנתקבלה ג"ש ללמוד כי היכי גבי אברהם שקנה השדה בחוקה דמי שווי' נתן למקנה לעפרון ה"כ גבי אשה אם קונה אותה בביאה והוית כממונו ואם נתן כשטר קדושי ביאה דמי שווי' הוא לאבי' שהיא המקנה ולכן פריך מ"מ בכסף מנ"ל ואת"ל שנילוף קיהה מאברהם שקנה השדה בכסף א"כ קשיא הא דתנן האב זכאי מנ"ל דמקדשה בכסף וכסף דאבואה הוא דילמא דיהה הוא וא"ת דג"ש נתקבלה כי היכי דהתם אי' כסף דמי שווי' של קרקע דמקנה ה"כ גבי אשה דהוי כסף שנותני' בשביל ביאה של מקנה וכי היכי דכסף הניתן עבדו קדושי ביאה של מקנה פשיט' קדושי ענמה של מקנה א"כ ע"כ נריבן אנו לומר דלא קנה אברהם בכסף א"כ אין לנו לימוד דנקנית בכסף והשיב לו רב יהודה אמר דתראייהו ילפינן מאין כסף ורב יהודה לית ליה הך ג"ש דקיהה קיהה כלל וס"ל לר"י דממילא בלא ג"ש נשמע מדכתיב כי יקח ולא כי תקח דאי יכבי איהו לירידיה לא הוי קדושין ובקושי' התוספות לקמן דף ד' ע"כ ד"ה כתב רחמי' כי יקח וה"כ דמיייתי ליה מוכי יקח ס"ל כפירוש התוספות שם וק"ל :

תוספות ד"ה

ואימא ה"מ קטנה וכו' והא אמרינן בפרק נערה וכתב מהרי"י מטרמינו ח"ו יקשה דלא קשי' מירי דהתם מירי לפי המסקנא דהבא דנפקא לו מאין כסף דיש כסף ללדון אחר אבל בשמעתן מעיקרא בעי לאוקמי קרא דאת בתי בקטנה כו' ע"ש ונעלם ממנו שהתוספות בכחוכות דף מ"ו תירצו תירוצו זה בד"ה זוכי ליה רחמנא וז"ל ועוד י"ל דהא דפריך לעיל הכי מילי קטנה משום דאכתי לא קים ליה שיהי' לאכ שום כח כנערה אבל הכי דכבר למד שיש לו כח לקדשה תו לית לן לאוקמי קרא בקטנה

חידושי קדושין פרק א

לקדשה כו' קשיא ליטובה הא כפרק שני דף מ"ג ע"ב איכילוגי
דבי יוחנן וי"ט לקים גבי קדושי נערה דסבר ריש לקיש לרבנן
לחם קדשה ענמה מקודשת וריי סבירי ליה כדדושין כ"ע
מזדו דאבי' מקדשה ולא היא וטעמא דריי משום דקדושין דמפקע
ענמה מרשות אביה לכך אביה ולא היא וא"כ כיון דדע המקשה
דאב' ויכל לקדש לנערה דהתורה זכתה לו לקדש א"כ תו לא
קשיא לן איבי' תקדש ותשקול כספה הלווא לריי כיון דהוא
מפקע ענמה מרשות אבי' אביה ולא היא וכיון דאבי' מקדשה ואין
בידה לקדשה א"כ מחילא דיעינן דקדושין שלו כמו בקטנה וע"כ
נריבין חנו לדחוק דפריך התקשה פליגא דריי לקיש דלית ליה
האי סברא וע"כ הא דקאמר חייה דתקדוש ותשקול כספה ר"ל כי
היכי דפשוט לן דמקדשה ענמה תשקול גמי כספה ולפ"ו לפי
האמת אינו חנו נריבין אלא ללמוד דקדושי נערה שקדשה ענמה
שהוא של אביה אבל האמת שהיא מובל לקדש ענמה וזה דוחק
דסתם סוגי' הש"ס יתי' אליבא דריי לקיש ולא אליבא דריי
דהילכתא כותי' כמו שכתב הר"ם שם - ועוד קשיא לי לסברת
התוספות בכתובות כיון דזכתה לו התורה בכסף קדושין של נערה
מסכרי' ויעינן דאיהי לא תקדש ענמה א"כ לא היה חנו נריבין
ליתן טעם לריי' משום קדושין דמפקע ענמה מרשות אבי' כיון
לית ביון דזכתה התורה בכסף קדושין סברא דהיא אינו יכולה
לקדש ענמה כמו שכתבו התוספות וכ"ע :

רפ"ז

מושב גמי קדושי' הרב בקי קיון לזכר שהקשה
ח"ל אלא חמר אביי כו' כ"ע מידחק לאביי
לסברא זודם דכנערות וכו' דהא לא הי' קשה רק דהתם תרי גופא
וכו' וכתוב ונראה לי שב' דאם יתי' הסברא דנערו' דחילנות מיוק
יותר מכנערו' רק מכח שהם שני גופים כתב דתרווייהו יקשה על תנא'
דברייתא למה סידור בפסוק מקודש אלו ימי בוגרות וא"כ אלו ימי
נערו' הלא דבר שאינו פשוט כל כך הו' ליה לשנוי מקודש כדו
סיבא ספירי כח זה ולמוד על זה כמו גבי תושב וסביר דלמדת מקור'
תושב וא"כ סביר ולכן חמר אביי בחירו' דסד' דכנערות תיפוק
ובנערו' לח תיפוק וא"כ ספיר חמר אלו ימי נערו' מקודש דנערו'
אינו פשוט כ' כדוק הטיב עכ"ל אבל לפי מה שכתבתי נראה דאם
היה הסברא דנערו' דחילנות תיפוק יותר מנערו' א"כ הדרש
קדושי' לדוכת' דלישתוק מולאה חנם כיון דכל היכי דאיכא למדרש
דרשינן וכימא דבוגרי' אתי' מק'ו מנערו' וע"כ קרא חתא' :

דף ד' ע"א

גופא וינא חנם ולכתוב רחמנ' נערו' ולא בעי בוגרות כו' יש לדקדק
בפי' בוגרות אי' לכתוב רק אין כסף לחוד קשה דקרי ליה מאי קרי
ליה דילמא נוקמי' במסתבר בנערו' ואי היה כוונת הש"ס
לדכתוב נערו' מפורש א"כ לא משני לי מירי' ב' זה ולמוד על
זה ועוד יש לדקדק דמיימי' דתי' מירי' דהו' תושב וסביר מאי
נריך לזר דתי' הא דבר זה פשוט בכל התורה דמוקינן קרא
במסתבר טפי - ועוד יש לדקדק אביי דהקשה הכא חד גופא
כי כפקא ליה מנערו' בוגרות מאי בעי גבי ופירו' רש"י והיכי
כתב לן קרא מירי' דלא הו' לכתוב נערו' כדתי' ותו לא עכ"ל
ודבר זה העיקר חסר מקושי' דאביי ועוד יש לדקדק אין מקושר
קושי' זו בדר' דמשני להאב' אין כסף מאי אין כסף למה לא
הקשה על ברייתא גופא יתינא וינא חנם אלו ימי בוגרות
אין כסף אלו ימי נערו' הו' ליה לאקשו' לכתוב נערו' ולא
בעי בוגרות :

ונראה

לי לומר דבר אמת לאמתו של תורה דהא
התוספות הקשו כד"ה בא זה ולמוד על זה
וא"ת ולמה לי וינא חנם הא ע"כ לא הו' מנינו לאוקמי' אין כתב
בבוגרות אלא כנערו' כו' ויומר הר"ם דאי לאו וינא חנם
הו' מוקמינן אין כסף ומתור' דיד דחמר דכינא חד לנערו' וחד
לבוגרות ודרשה לדין כסף לחדו' זה לא הו' דרשינן עכ"ל - ולפ"ו
הקשה המקשה קושי' תושב וסביר גופא דליכתוב נערו' דה' פשוט
לא רצה להקשות על ברייתא גופא לכתוב נערו' דה' פשוט
דהו' מוקמינן במסתבר דיל' קרי' כי רב הוא א"כ השתא דמשני
דמיימי' דיד דרשינן אין כסף לחדו' זה ויש כסף לחדו'
חמר וכתב מהרש"א בערוך בערך אן פ"י מדכתיב קרא אין
ביד ולא כתיב אן חסר בלא יוד דרשינן ליה לאו והן אן לחדו'
זה יש כסף לחדו' חמר עכ"ל - נמצא בלמד מתשמעות דאין
כסף דכסף קדושי' אלא א"כ פריך המקשה ספיר לכתוב נערו'
ולא בעי בוגרות ר"ל דמאין כסף מרבינן כסף לאב' וע"כ כנערו'
מיימי' דהלו' בבוגרות אין האב' זוכה בקדושי' והסיב רבא דבא
זה ולמוד על זה דא"כ דהשתא דכתיב בוגרות למידן חנו מיימי' דתור'
דיוד דיש כסף לאב' מתשמעות כמו שכתוב בערוך מ"מ אי' לא
כתב רחמנ' וינא חנם לאוקמי' על נערו' הית' מוקי' אין כסף
לנערו' מיימי' דיד לבוגרות ולא הית' וליף מתשמעות דיש כסף
וסביר לנו אומרים דמתשמעות דתושב הוא נרנע כמו שפ"י רש"י
לכד הית' חמר דתושב הוא הקו' קנין שנים ה"נ כן אף שעשכשו
שכתיב וינא חנם דרשינן מירי' דה' דרשינן ה"נ כסף אלא אי'
לא היה ככתב וינא חנם לבוגרות הית' מוקי' אין כסף ויימי'
דיוד לנערו' ולבוגרות ותרווייהו לשון לאו ולא שייך לכתוב חד

דף ד' ע"א תוספו' דה

העיקר' דתי' פירכא
ה"ה דמני' למינכט
שכן יונתא בשם כו' הקשה הר"י מאורליינס כו' יש לדקדק אין תלוי
קושי' הר"י במה שכתבו התוספות דה"ה דהו' מני' למינכט שש ויובל
כו' ולא מקודש גם יש לדקדק מה שפירשו וי"ל דאי' מהקישא לחוד
ה"ה דלא סני' כפרוטה עד שיהי' שני פרוטות כו' וע"כ נריבין חנו
לומר אף המקשה ידע מקרא וינא חנם דדוחק הוא לומר דלא
אסיק דרעתא מקרא דינא חנם הא הש"ס עבד נריבין וע"כ
נריבין חנו לומר אף דכתיב אין כסף לחדו' זה אבל יש כסף לחדו'
אחר רומה ניהו אב' ה"ה דתי' ללמוד דכסף דאבי' הוא חבל מ"מ
מהקישא הית' וליף דחילת קנין אשה לבעלה עד שיהיה שני
פרוטות ולכך אינרין ג"ש קושה קושה דע"כ דלא בעינן אלא כסף
החשוב דהיינו פרוטה דאי' לאו הכי לישתוק קרא מינ' וע"כ נריבין
חנו לומר דס"ד דמקשה דלא אינרין לן ג"ש קושה שהיא לא
תקשנו דהא ממילא ילפינן כי יקח ולא כי תקח בקושי' התוספת
בדי' כתב רחמנ' כי יקח ומירי' התוספות היה דוחק כעיינו דהא
השתא דכתיב ג"ש כסטר מנ"ל דהו' לא תקדשו וע"כ נריבין חנו
לומר כל קנין קדושי' מהדדי ולכך לא ניהא למימר דאי' לאו ג"ש
קושה הו' מוקמינן קרא דכי יקח אקדושי' ביאה דמ"ם הני' קדושי'
מהני' קדושי' ולפ"ו יש להקשות מאי קאמר הש"ס ושלוא דין
הוא דילמא בודאי מק"ו לא הית' יליף אלא פרוטה אחת כמו
שפ"י מהרש"א אבל אינרין ג"ש דקושה שלא ילויף מהקישא שתי
פרוטות ועל כרחי' נריבין חנו לומר כמו שפ"י מהרש"א כד"ה כתב
רחמנ' כי יקח ו"ל דהכרייתא דקאמר ושלוא דין הוא כו' לא אקרא
קאי דלמה לי קרא אלא דכרי' עכמו קאי למה לי למילויף כסף
באשה מקרא הא איכא למילויף בקי' וכפ"י איתא בכמה דוכתי'
עכ"ל א"כ כדברי מהרש"א מוכרחים חנו לומר גם כאן במירין
התוספות על קושי' הר"י מאורליינס דהתקשה לא פריך אקרא
אלא דכרי' עכמו קאי כדברי מהרש"א :

ובזה

יש ליטב שדיקדוק מה שדיקדקו אין תלוי קושי' הר"י
הר"י מאורליינס בפירות התוספות דהא הרב
רבי נתנאל מירון כיון דלא ידענו דלמה העביר' נקנית בכסף
אלא מוכפדה דהויל' ויונא חנם נקנית בכסף לא ילפינן
מיינה קנין של אשה כו' נובל לומר דמירין של הר"ג מרומן
במירון הש"ס דקאמר מה לאמה העביר' שכן יונתא בכסף
לפירו' רש"י שכן יונתא בכסף כדכתיב והפדה והויל' וכסף חשיב
לפדו'ה

הידושי קדושין פרק א

ד

לפרות חשיב נמי לקנותה א"כ חשיבת הינאה בכסף גורם לקנין
 בכסף משא"כ בחשה ח"כ מו לית לן למילף בהקיסא קנין של חשה
 לפי שבינייחא חינו יונחת בכסף וכל זה אי אמרינן כפי' רש"י
 אבל לפי' התוספות שכתבו ה"ה דהוי מני למינקט שכן יונחת
 בשם וביובל וכתיב מהרש"א ל' דפי' רש"י דמשע ויובל ליכא למיפרך
 הכא חקניות כסף ונ"ל דהתוספות מפרשים הא דקאמר שכן יונחת
 בכסף היינו כיון שיש לאמה עברי' דין חדש שאינו בחשה ביניית
 כסף ה"ג איכא למימר דהית לה דין חדש שאינו בחשה לענין
 קניות כסף וא"כ ספיר הוי מני למימר שכן יונחת בשם עכ"ל
 ונפ"ו אין חשיבות הינאה כסף גורם לחשיבת קנין אלא דין חדש
 יש באמה עברי' ח"כ ספיר ויובל למילף בהקיסא ולכך כתבו התוס'
 לפירושם הקשה הר"י מאורלייגס נילוף מהקיסא לרפי' רש"י
 אין כאן קושיא' כיון דמשוטה התורה חשיבת דינאה בכסף
 ממילא נתמעט הקנין אבל לפירוש התוספות נולד קושיא
 הר"י וק"ל :

זכרה

יש ליישב הא דלא קאמר הגר"י מיר וגראה מסוס
 דס"ד דמקשה כפי' התוס' דהא דאמה יונחת בכסף
 אינו אלא דין חדש ודין חדש לא אינטרך ע"כ ס"ד לומר ליליף
 מהקיסא שתי פרוטות ואין כסף אינטרך כדקאמרין לעיל דכסף
 דאכזבי הוא ונ"ל דקיימה קיחה אינטרך למעט שלא נאמר שתי
 פרוטות והוא לא יוכל לקדם כלמוד ממילא מחשבות דכויקח ולא
 כו תקיח ונ"כ ממילא נרובין להני תרי קרא כדקאמרן אבל השתא
 דתרוין לו מתיקרא דדינא פורכי' דמה לאמה עברי' שכן יונחת
 בכסף גילה לו סברא חדשה כפירוש רש"י דיניית הכסף גורם
 לקניות הכסף וכסחם פירגא דש"ס דחשיבת הדבר הזה גורם
 לחשיבת דבר אחר ח"כ ממילא בלא קרא לא כלמוד מהקיסא כיון
 דמעייטה התורה אשה מיניית כסף פשיטא שאינו נקני' בכסף
 ומו ליכא למילף מהקיסא שתי פרוטות וא"כ ע"כ אינטרך לומר
 נרובת' חדשה דהי מונחה חנם ה"ה היכי דקדשה איכו נמי להוי
 קדושין וע"כ כפי' התוס' דס"ד כויקח קאי אקדושי ביאה ולכך
 מינטרך ג"ס ויקח ולפי' דבריו סוערת קושיא חוקה על תירון
 התוספת דתירונ' על קושיא הר"י מאורלייגס דמהקיסא ס"ד שתי
 פרוטות ולכך אינטרך ג"ס ח"כ אחי' נריך לנרוב' חדשה הוי ליה
 למימר דכריכי קרא לכדאמרן לעיל וע"כ מוכח מסוגיא דשמות
 כפי' רש"י ובתירון הר"ן כל זה למרתי בחיור התלמידים :

מהרש"א

ההכא לא שייך למימר תירונ' של מהרש"א
 דהא הכי קאמר בפירוש לא בכתב רחמי' כסף בשלמה לפי' התוס'
 כחא דהא כבר כתבנו א"ך כתבו התוס' לעיל דהי' לזו ג"ס הוי
 מוהינין קרא כויקח אשה אקדושין של ביאה הא כתבו התוספות
 דהי' ופעלה כל היכי דאיכא לפרש לשון ביאה וקדושין מפרשינן
 תרווייהו וע"כ נריבן אנו לומר דמפרשי' התורה קדושי ביאה ובעלה
 בער דכויקח ס"מ דלתי' לאודיילין דכי יקח קא דווקא אקדושי ביאה
 דכתיב בערי' ולא אקדושי כסף דלפי' מיוכחי חנם וכל זה אילל
 ידפי' עיקר קדושי כסף מביאה וסטר רק מאין כסף והי' ד
 רובא ללמוד מביאה וסטר דמה הם כויקח ולא כויקח אף כסף
 נבי ד"ל בתירון התוספות כיון דדמזה התורה קדושי ביאה וסטר
 דהי' קרא יכו יקח ס"מ דווקא על קדושי אלו בעינן כויקח ולא
 כויקח אלא בכסף אפילו אמרה היא מהני וקאמר ספיר
 כפי' רש"י דין חדש תהא לא אחי' מתיי' חדא מתרפי' ונ"כ ליסתוק
 מנ"ס קיחה ומשי' דאי לא כתב רחמי' כסף ר"ל הנ"ס לא היתי
 ויכל למילף מביניהו דביאה וסטר וא"כ לא היה מרומז
 בכסף זה כסף בל' והי' אומר ארבי' דלכך דמזה התורה
 בקרא דכי יקח ביאה וסטר ולא כסף לאודיילין דכי יקח קאי
 אקדושין ביאה וסטר ולא אכסף דלא אחי' כסף מביניהו מסוס
 דלא מנינו בעל כרחי בקדושי כסף דמה שמקדש אב חשיב
 מרגונו לרעת ר"ת אבל לפי' רש"י דחשיב בע"כ וע"כ נריבן אנו
 לומר כסף באיכות לא אשכחן בע"כ מוכרחים אנו לומר כמו ספי'
 המפרשים מסוס דאכתי' לא קמה לנו כסף קדושין כלל וע"כ
 נריבן אנו לומר דלא ליכתוב כלל כסף קדושין לא ג"ס ולא אין כסף
 א"כ הדרה קושיא מהרש"א לדוכתא תיפוק ליי דאף דהי' יליף
 מביניהו מ"מ לא היתי ודע דכסף דאבי' הוא ויש ליכא לפי' רש"י
 רש"י דלא פריך מהקסא אלא דליסתוק ג"ס ומתיי' חדא מתרפי'
 ומסיקתא כתיב וט' לא אשכחן בע"כ בעלמא במקום אחר כמו
 ביאה דקנה ביכונה וסטר מוני' לאשה משא"כ בכסף וכעין תירון

גמרא

זה מלאמי כריטב"א :
 וכסף אינו מאכל והאמר עולם דבר
 תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה
 כו' הקשה בחידושי רשב"א ונ"ל קשיא לי אחי' שביק מתניתן
 דקתני בפרק אע"פ הניע הומון ולא נשאו אוכלת משלן ואוכלת
 בתרומה ונסיב ליי' מירא דעולא ונכנס לדחוקי' ואין ספק
 לי שלא היה מפרש כפי' רש"י בדברים פרק נערה המאורסה דף
 ע"ג ע"כ דתנן בוגרת ששטהה ו"ב חודש ולאמה שלשים ווס ר"א
 אומר הואיל ובעלה חייב כמוזבתי' צריך וקאמר רבה ר"א ומשנה
 ראשונה אמרו דבר אחד והתי' אבי' דילמא לא פיה עד כאן לא
 אשמושינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן אבל גדרים
 דאורייתא אימא לא ומפרש רש"י בתרומה דרבנן בזמן הזה אי נמי
 בתרומה דרבנן כגון ענין שאינו נקוב הרי לפי' רש"י אין מקום
 לקושיא דאי מתניתין ס"א דמן התורה אינו אוכלת אלא בדבכנן
 ולכך פריך מעולא דאמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת
 בתרומה וע"כ בחידושינו לקמן בדף ע"ב :

ה' ע"ב גמרא

אלא הכי קאמר נתן סו' כו'
 נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי
 שנשנתה היא ואמרה היא ולא הו' קדושין ולכאורה איכא למירק
 למי' הוכרך לומר נעשה נמי שנשנתה היא דהא זה נשמע
 מדיוקא דרישא דנתן הוא ואמרה היא דלא הוי קדושין ורמי' שאל
 שכתב הרמ"ם על הא דתנו רבנן כינר בכסף כו' ומיירי שלא
 דיבר עמה תחילה על עסק קדושין דאלו דיבר עמה תחילה
 אפילו נתן לה בשתיקה מקודשת ובטביל אמירתה לא גרע
 עכ"ל וקשיא לי דילמא מיירי כרייתא דדיבר עמה תחילה על
 עסק קדושין ואין לומר דא"כ מאי קמ"ל דאמר לה סרי את מקודשת
 דהא אפילו אם נתן בשתיקה נמי מקודשת כיון דדיבר עמה
 תחילה על עסק קדושין דו"ל מסוס דיוקא קמ"ל דאם נתנה
 הוא ואמר הוא דלא הוי קדושין אף אם דיבר עמה בעסק
 קדושין וסיפא קמ"ל דווקא נתנה היא ואמרה היא הוא
 דלא הוי קדושין אפילו אם דיבר עמה תחילה בעסק קדושין
 ודייקין מיני' הא נתן הוא ואמרה היא דהוי קדושין ודבר
 דהי' לישב בקל אבל רמי' בתוספות ריד ונ"ל בדף ו' אי
 דהי' לה ושמתי' הכי נמי כו' וכך יש לומר נמי בנתן הוא
 ואמרה היא דלא חכמי' כשאין מדבר עמה על עסקי קדושי' ו
 אלא אפילו במדבר עמה נתן אי הוי יכי' לה ולא אמר כלום
 לא הוא ולא היא הו' קדושין גמורין השתא דאמרה היא חץ
 קדושין גמורין דנרא' הדברים שבדיבר האשה גמרו הקדושין
 ואין בעינן שיגמרו בדבר האיש עכ"ל - ולפי' דברי התוספות
 ריד מיושב הדיקדוק מה שדקדקו אחי' הוכרך לומר נעשה
 כמי שנשנתה היא דקמ"ל כזה הא נתן הוא ואמרה היא נעשה
 נמי שנשנתה היא ואמרה היא והתם לא הוי קדושין בשום ענין
 אפילו אם הי' מדבר עמה על עסקי קדושין ה"כ בנתן הוא ואמרה
 היא נמי אפילו הי' מדבר עמה על עסקי קדושין כיון דאמרה
 היא גרע שפי' ולא הוי קדושין מסוס דנרא' הדברים שבדיבר האשה
 גמרו הקדושין ואין בעינן שיגמרו בדבר האיש וזה דבר נאה
 ומתקבל בפירוש שמעתן כפי' תוספות ריד וכל אחרוני' לא הבי' ו
 ויש לחוש לדברי תוספות ריד לחומר' ובה מיושב ג"כ תמיה'
 התוספות ברי' המפקיד דרויק' ה"ס שילס ולא רנה לישבע
 שילס אין לא שילס לא אימא סיפא והקשו התוספות תימא כיון
 דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה כדאמרין בפ"ק דקדושין
 עכ"ל - ולדברינו ניחא דהכי קמ"ל דין חדש אבל התם מאי קמ"ל
 כיון דמדיוקא דרישא שמעינן אפילו אם אמר שרונה חסלס ק"ו
 היכי שיאנו רונה לשלם ולכך לא רנה לומר נעשה דמיה
 אשמועינן יותר מדיוקא דרישא וק"ל :

דף ע"א גמרא

קתני ביאה וקתני נשאת כו'
 כתוב כריטב"א ונ"ל פי' ביאה
 אירוסין עושה אבל לא מני' לאכזחי' דאירוסין עושה מדקתני אב
 זכאי' מביי' ובהפרת גדרים דהי' איכא למימר דאשאר' אבל
 הא דקתני סיפא נשאת משמע דעד השתא לא קתני נשואין אפי'
 פירן ליי' דכי קתני נשאת אשאר' עכ"ל - ולי' נראה דאין מקיים
 לקושייתו דס"ל דכרייתו' קא חשיב מה שאב זוכס בנתן וגם זוכס
 במניית' קוד' אירוסין וכן בהפר' כדרי' ולפי' דריטב"א מיושב קושיא
 מהרש"א שסק' בתוס' ד"ה מקבל את גיטתו ונ"ל לפי' דכרי ירושלמי
 הוי מני' לומר דע"כ ביאה לאו נשואין עושה דהא קתני ביאה וקתני
 אבי' 2 2 2 2

הידושי קדושין פרק א

ה

פרד חליבא דהילכתא ובהאי הקוסה דאחרת קו' ל' כר' חסדא כמו
 עפסק רמב"ם דלא יליף מאחרת ח"כ מהייתי למעוטי נכרי
 קנין שטר ולכך פ' ר"ת דאפילו בקרקעות אינו קונה בשטר
 ח"כ אפילו לרב חסדא דליף מלא תנא כבאת עבדים אבל נקנה
 קנין עבדי כעני' דקוסא לקרקעות וכתיב אינו קונה קרקע
 בשטר וק"ל - ולפ"ו נובל לומר דבין למ' דליף מהקוסה
 דאחרת ובין למ' דליף מלא תנא כבאת עבדים איכא למעוטי
 זוהכחלמא אחת דמיטור' דאזכר ילפינן איה מיעוט והנה לפי
 האמת דילפינן כסף מפורש מכסף מקנחו ונביאמה מוהפדה לא
 שקלינן ואחריו בגמרא דילמא נמעט כסף אלא דילמא נמעט
 שטר וקאמר דשטר יס לרביי שכן מוניהא בבת ישראל ולפ"ו כל
 כמה דלא ילפינן כסף מפורש קונה גבי עבד י"ל דרכוי דלא
 כבאת עבדי' או הקוסה דאחרת לא אחי אלא ללמוד דעבד נקנה
 בשטר ומתיעוט' דאזכר שמכנים כר' ישראל ומוניהא וכסף מכנים
 מכסף דמי וזו מעלה שמכנים כר' ישראל וכסף קונה
 ואינו מוניהא' כ' פריך הכא המקשה בכסף מנ"ל אף דכסף קונה
 בישראל בכל מילי חליבא דהילכתא כיון דכתיב הכי אותם אחי
 למעט כסף ולא מרבינן מהקוסה דאחרת או מלא תנא כבאת
 עבדי' אלא שטר טיט לו מני מעלות נגד כסף ואותם אחי למעט
 כסף ומשני דריבשה - התורה בפירושו כסף גבי עבד הנמכר לנכרי
 וס' ד' ד' ש"ס כיון דריבשה התורה בפירושו גבי עבד הנקנה בכסף
 חו' חין לחלה בין נמכר לנכרי או לישראל או כן עבד לאמה והוי
 כמאן דכתיב כולו דכסף קונה מפורש ופרד' המקשה דליכא
 למילף מעבד הנמכר לנכרי דמה עבד הנמכר לנכרי שכן כל קנינו
 בכסף גבי עבד דהמקשה דאחרת לא יכולין אנו ללמד שטר
 דאינו תורת קדושין וכן מלימוד דלא כבאת ליכא למילף שטר גבי
 נכרי כיון דאפילו קרקע אינו קונה בשטר אבל בישראל שפיר נובל
 למילף מהקוסה דאחרת דנקנה בשטר אבל מנ"ל לן כסף כיון
 דאינו מיעוט' דאזכר ומתור' דילפינן מוהפדה וס' ד' ד' ש"ס כיון
 דגלי רחמי' גבי אמה ד' גבי עבד דקניות עבדות ליכא לחלק
 י"ן אשה לאיס ופרד' אשכחן אמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף כו'
 ולפ"ו לא הקשו התוס' מירי דנילוף מק"ו דילמא אותם אחי
 למעט והנה רש"י פ' והפדה כו' אלא כסף קנאה דאי לא אחי
 פ' גרע וכתב הריטב"א ולא נהירא דדילמא קניה בשטר ונתן
 כסף בתורת דמים אבל הנכון כפ' ר"ת כמו שפ' ר"ת מלמד שתגרעת
 פדיונה ויוגאת בכסף וכשם שקונה ענמה בכסף כך נקנית בכסף
 ועבד עבדי גמי שקונה ענמו דגרעו בכסף נקנה בכסף ואחריו
 אשכחן אמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף מקני' בכסף פ' דטעמא
 דאמה עבדי' אלו משום שקונה ענמה כו' אלא טעמא דידה מעני
 שהקשה הכתוב לאחרת מה אחרת בכסף אף אמה בכסף וכיון
 דכן לא ילפינן מיני' לעבד עבדי עכ"ל הריטב"א - ואינו חומר דלפי
 שבתן דלעיל אי אפשר לומר כפי' הריטב"א דא"כ איך קאמר
 ס"ס אשכחן אמה עבדי' הלא כפי דבריו אף באמה עבדי' אינו
 מוכרח דנקנית בכסף דמהפדה ליכא למילף דילמא אותם אחי
 ע"י שטר ומהקוסה דאחרת נמי ליכא למילף דילמא אותם אחי
 למעט והקוסה לא אחי אלא בשטר ועיקר ילפות' דוהפ' אחי
 לגרעו כסף ומנ"ל דקני' בכסף כיון דהשתא לא אסיק אדעתא
 הקוסה דכי ימכר לך העבדי' או העבדי' וגם ג"ס דשכיר שכיר
 אלא ע"כ פ' רש"י הוא אמת וקוסות הריטב"א על רש"י יס ליטב
 כמו שפירוק הכ"מ מלובלין :

והשתא

לפי הוגעת דבריו שהוכחו כפי' רש"י
 והמקשה פריך מנ"ל בכסף דילמא אותם
 אחי למעט כסף יס להקשות קוסיה חוקה שהרגישו כל בני ישיבה
 וגם מוכר קוסיהו בריטב"א בדף ט"ו ע"א דלמ"ד דלא יליף
 שכיר שכיר ויני' מווי מוסיף על ענין ראשון מנ"ל שטר כיון ששטר
 אינו קונה גבי מוכר ענמו לכתי' וממוכרו ב"ד ליכא למילף
 כדפריך הש"ס בלא הוגעתי דלעיל היתי אומר כפי' הריטב"א ויס
 חילוק גדול בין פ' רש"י לפי' הריטב"א דלפי' הריטב"א הקוסה
 דפריך הש"ס אשכחן אמה עבדי' כו' הואיל ומקדשה בכסף הוא
 משום דילפינן מאחרת משא"כ גבי עבד עבדי' דליכא לאקשו
 לקדושין נמנא דאין הפירכא מנר חומרא וקולא אלא משום דלא
 אשכחן קדושי כסף גבי עבד אבל אם היתיליף כסף באמה מנר
 אחר דרך משל מלא תנא כבאת עבדי' י"ל כיון דריבשה התורה
 אמה ה"ס עבד דאין חילוק נגד קניות עבדות בין אשה לאיס ובין
 אשה לאמה אלא דלפי האמת דהיתי ממעט מאותם אף כסף

אינוסרד הקוסה דכי ימכר לך וכו' וג"ס דשכיר שכיר לרבות כסף
 והנה למ"ד דלא יליף שכיר שכיר אלא ווי מוסיף על ענין ראשון
 היתי אומר כר' חסדא דלא יליף שטר מהקוסה דאחרת ותו לא
 קשיא קוסיות הש"ס מה לאמה שכן מקדשה בכסף דפי' ר"כ זו אינו
 אלא מנר דלא אפשר למנא קדושין גבי עבד עבדי אבל לא מנר
 מעלת כסף ולמאן דלא יליף שכיר אלא מווי שכירי ל' כר"ח
 דליף שטר מלא תנא וכיון דריבשה התורה גבי אמה ה"ס גבי עבד
 דשה א"ס לאשה ולא פרכין אלא מעבד הנמכר ע"כ פ' ד' מנר
 קילות' כמו שפי' רש"י אבל לא מנר מעלות השטר דאמה שזה
 לעבד ואין להקשות ח"כ ווי דמוסיף נמה לי דנילוף הכל גם
 כסף מאמה משוכך בגדו דהשתא לפי' הריטב"א אינו מוכרח
 מוהפדה קנין וכסף באמה אלא אחי לגרעו כסף ואותם אחי
 למעט כסף ולא ילפינן אפילו מהאי הקוסה דכי ימכר לך כסף גבי
 אמה מעבד כיון דעבד גופיה לא ילפינן שכיר שכיר ומוהפדה
 ליכא למילף כסף ולכך אינוסרד ווי מוסיף על ענין ראשון
 למילף כסף וכיון דכסף קונה במוכר ענמו ואי אפשר לומר
 דאותם מעט ח"כ ה"ס באמה ועבד הנמכר ע"כ פ' ד' דהאי שנת
 והקוסה דכי ימכר אינוסרד לשאר לימודו כמו שכתבו הוספות
 וא"כ חין מקוס לקוסיות העולם מה שנוכר בריטב"א אבל
 השתא דהוכרחנו כפי' רש"י ח"כ מוכח מוהפדה גופי' קניות
 כסף וע"כ לפי' רש"י הא דקאמר הש"ס אשכחן אמה עבדי' שכן
 מתקדשת בכסף מנר פירכא לא ילפינן ח"כ ה"ס דשטר נמי לא
 נובל למילף מהאי פירכא גופי' שכן מתקדשת בשטר והדרה קוסיות
 הריטב"א דלכאורה למאן דלא יליף שכר שכר אלא מווי מוסיף
 מנ"ל שטר כעבד עבדי הנמכר לענמו :

והנה

לפי' התוספות כפי' הכנו מהרש"א דלא אסיק
 אדעתא' השת' מהיכן נלמד שטר בעבד עבדי
 ולכאורה דברי מהרש"א מוכרחין אנו לומר כן דהא הקשו התוס'
 כד' ה' מוכר ענמו כסוף דכריהס למה לי הקוסה ולכאורה איכא
 למידק דהא אינוסרד הקוסה ללמוד בעבד עבדי בשטר אלא ע"כ
 דהתוספות הקשו השת' לפי מאי דלא אסיק אדעתא' דמקשה דקנין
 שטר ילפינן מאמה עבדי' ולכך הקשו שפיר לפני הכנתי המקשה
 למה לי הקוסה ולפ"ו יס ליטב קוסיות הריטב"א הכ"ל כיון דלפי
 המסקנ' לא מנינו לשום תנא דלא יליף שכיר שכיר וכ"ע ילפי
 שכיר שכיר ותו לא קשיא מנ"ל שטר כעבד עבדי אף לפי מאי
 דס' ד' דמקשה דלעילי' הנך תנאי אי ילפינן שכיר שכיר או לא
 פריך הניח' למאן דליף ומירוק לו המתיר דווי מוסיף ותו לא קשי'
 ל' מנ"ל שטר דס' ד' דיש איה לימוד בעבד עבדי דנקנה בשטר
 ולכסוף דלא אשכחן שום תנאי דלית ליה שכיר שכיר תולא קשיא
 מנ"ל בשטר דכולה תנאי שכירי להו דליף שכיר שכיר ובה
 מדוקדק למה לא קשיא לרבותינו בעלי תוספות דק קוסיה
 דהריטב"א הלא ה"י רחב משניהם אלא ע"כ כדאמר דלשני'
 התוספות שלא הזכירו דק' קוש' דר"ת על רש"י כפי' והפדה מלמד
 שנקנית בכסף וע"כ לשני' התוספות לא השיג המקשה אדעתא'
 קניות השטר בישראל מהיכן אחי עד לכסף וכמו שהכריח
 מהרש"א והביאנו ראי' לדבריו כדאמרן ח"כ חין מקוס לקוסיות
 הריטב"א כדאמרן אבל לפי פ' הריטב"א בשעתן הא דפריך
 המקשה אשכחן אמה עבדי' דע"כ דילפינן מאחרת מקדושין ח"כ
 ממילא ילפינן ג"כ שטר ולדידי' קשי' שפיר למאן דלא יליף
 שכיר מנ"ל לשטר וק"ל - וכל זה לשיטת התוספות אבל מרש"י
 כראש סגס המקשה ידע דשטר ילפינן מאמה עבדי' מדפי' רש"י
 יליף שכיר שכיר דכתיב במוכר ענמו ממוכר ב"ד ובאמת איכא
 למידק למה לא פי' רש"י דליף שכיר שכיר ממוכר ענמו לנכרי
 דהא באמת אמרינן לקמן דמהאי ג"ס ס"ד למילף דאינו נגאל
 בקרובי' וכמו שכתבו התוספות אלא דרש"י ביחא ל' למקט שכיר
 ממוכר ב"ד כדי למילף מיני' שטר בעבד עבדי למאן דליף שכיר
 שכיר ואיכא למידק למה לי שכיר גבי מוכר ענמו לכתי' וי"ל
 דאחי ללמד דעבד עבדי נקנה בכסף בפירוטה ולא בעי דינר
 ואי לאו דג"ס הוי ילפינן מאמה בהקוסה דנקנה בדינר ולכך
 אינוסרד דג"ס דשכיר גבי מוכר לנכרי לחלופי מיני' דנקנה
 בפירוטה ומכרו ב"ד נמי ילפינן מיני' דנקנה בפירוטה דלקנות
 בכסף לא נריך דמקשה אחי אלא ע"כ דילפינן מיני' דנקנה
 בפירוטה ואף דאינוסרד לפי' רש"י לחלופי מיני' מוכר ענמו למוכר
 ב"ד דנקנה בשטר מ"מ חין ג"ס למחנה וכי הוכי דגמרינן מוכר
 ענמו המוכר לנכרי דנקנה בפירוטה ה"ג ילפינן מוכר ב"ד ממני
 וכי

הירושין קדושין פרק א

אומר דיליף סביר סביר תקשי ליה נמי למחן דלא יליף ברייתא
למחן דיליף לתקשי לי משם דהא לפי דברינו מוכרחי' אנו לומר
אף למחן דיליף סביר סביר מוכר עמנו אינו נגאל בשם מיעוט
דועבדך וא"כ יש לנו להכריח דע"כ רבי דיליף בק"ו ממוכר
ב"ד דאי ממוכר עמנו דהא מוכר עמנו גופו אינו

יונה בשם וק"ל :

ולפי

מתוך קוסיות מהר"ם דביר סני ד"ס אחר
קרא דמשמע למחר"ם דפסיקא ליה מיהת לפי
האמת דמתכר לישראל אינו נגאל בקרובי' וקשיא ליה סת' דלא חסיק
אדעת' הך דרישא דינאלנו תקשי ליה האי ליפני מהיכו פסיקא
ליה למימר הכי לפי האמת דהא איכא למעבד ק"ו דמכרוהו
ב"ד ויהי נגאל בחלה ע"י במהר"ם ע"י דביתא מה שחקקה
מהר"י אכן לכ' ואני אומר דיש ליבש קוסיות מהר"ם לפי דברינו
שכתבנו לעיל דס"ד דמקשה דרבי יליף מיעוטא דסביר סביר
מ"ת איך ליה מיעוטא דועבדך וא"כ אף לבתר דקאמר דלא
יליף סביר סביר מ"ת ס"ד דמקשה דלית ליה נמי מיעוט' דועבדך
דאחי למעט במוכר עמנו דאינו יונה בשם ומדאינטריך הני
תרי לימודי חלה למעט נמכר לכותי' ועבדך ע"כ מוכרחי' אנו
לומר דאף לפי האמת מוכרהו ב"ד אינו נגאל בחלה דאי ס"ד
דהשתא דכתיב מיעוט' דחלה דמוכר לכותי' אינו יונה בשם
ילפינן ק"ו דמכרוהו ב"ד נגאל בקרובי' ואי לאן הוי כתיב מיעוט'
דחלה לא אמרינן תיקו כל חד דמדא' אדוכתא חלה דהוי כמו במה
מנינו אבל השתא דכתיב חלה למעוט' אי ס"ד דיליף מוכרו
ב"ד בק"ו דנגאל בחלה ח"כ לישתוק מיעוטא דועבדך דמאי
תייתי לומח דנגאל בשם כיון דלא ילפינן סביר סביר ומוכי' תשיג
כילוף דומי' כמוכר עמנו לכותי' דאינו יונה בשם וע"כ נריכין
אנו לומר דס"ד דיליף בק"ו ממוכרו ב"ד דאינו נגאל בקרובי'
ש"מ דאף לפי האמת מוכרו ב"ד אינו נגאל בחלה ואי' להקשות
איך אפשר לומר כן דהא אף אם נישא דחין מוכר ב"ד נגאל בחלה
לא אינטריך למעוטי מוכר עמנו שם דאיכא למימר מוכר עמנו
לנכרי ויכתי' ד"ל דלפי סברת מהר"ם יא' כן לב מוכר עמנו לנכרי
נמי עביד איסורא ובלא פ"י מהר"ם א' שכתב הא דכתבו התוספות
דאיכא למיפרך מה לנמכר לכותי' שכן יונה בייחוס אדון ומ"מ
קשה דהא אמה עבד' מנינו למיץ מהאי ק"ו וכתב מהר"ם דלפ"י
סברה דהשתא דלא יליף ג"ש אלא מוכי' תשיג"כ מוכר עמנו לישראל
יונה במיתות אדון עכ"ל . וא"כ בלא סברות מהר"ם א' היתא אומר
דחין אפשר לומר מדאינטריך ועבדך למעט שם ש"מ דמוכרו ב"ד
אינו נגאל בקרובי' דלא נילוף ק"ו דהא ליכא למילף ק"ו דהא
איכא למימר סדה אחוה יוכיח דנגלה בחלה ואינו יונה בשם ואין
לומר מה לשדה אחוה שאינו יונה במיתות אדון הא מוכר עמנו
לישראל נמי אינו יונה במיתות אדון אבל לפי פ"י מהר"ם א' דס"ד
השתא דמוכר עמנו לישראל נמי יונה במיתות אדון ח"כ מוליכא
למימר סדה אחוה יוכיח משום דאיכא למיפרך מה לשדה אחוה
שאינו יונה במיתות אדון משא"כ מוכר עמנו לישראל אפשר
אינטריך מיעוט' דועבדך ואם באנו להקשות על זה דלעולם
קוסיות מהר"ם במקומו עומדת דילמא דהשתא דילפינן מיעוטא
מחלה דאינו נגאל בשם י"ל מוכרהו ב"ד נגאל בחלה בק"ו ואין
להקשות למה לי מיעוט' דועבדך דילמא אינטריך מיעוט' דלא
נילוף ק"ו ממוכרהו ב"ד שאינו יונה במיתות אדון יונה בשם
מוכר עמנו לישראל שיונה במיתות אדון לפי סברת מהר"ם א' אינו
דון שיונה בשם ולכך אינטריך ועבדך למעט ולעולם מוכרו ב"ד
נגאל בחלה וליכא למימר מוכר עמנו לכותי' יוכיח שיונה במיתות
אדון ואינו יונה בשם דמה מוכר עמנו לישראל מוכר ישראל
לפוס סברות מהר"ם יא' כן לב דקיימינן תשובה לזה דמ"מ מדאינטריך
תרי מיעוט' דחלה למעט שם ומיעוט' דועבדך דליכא רהמי'
מיעוט' בפירוש נבי מוכר עמנו לישראל דאינו יונה בשם ואיכא
דעב' מוכר עמנו לנכרי דאינו יונה בשם כיון דמוכרהו ב"ד
נגאל בחלה מק"ו ממוכר עמנו לישראל חוליכא למילף מוכר
עמנו לנכרי בק"ו ואם באנו ללמוד מק"ו ממוכר ב"ד שאינו יונה
במיתות אדון יונה בשם כו' הא השתא איכא למימר ספיר מוכר
עמנו לישראל יוכיח דיונה במיתות אדון לפוס סבר' דהשתא ואינו
יונה בשם חלה ע"כ דמוכרהו ב"ד מוכר עמנו אינו נגאל
בקרובי' ס"ד ספיר למילף בק"ו מוכר עמנו לנכרי דיש בשם ולכך
אינטריך בחלה ומדאינטריך הני תרי מיעוטי' בחלה ועבדך
ש"מ דמכרוהו ב"ד ומוכר עמנו נגאל בחלה ודוק' = וכוס
מיושב

וכי היכי ילפינן מוכר ב"ד ממוכר עמנו לענין פרוטה ח"כ ולפינן
מוכר עמנו ממוכר ב"ד דנקטה כשטר וכוה מיושב קוסיות הכ"מ
שהקשה על הרמב"ם כפי רכיו מה' עבד' דין ג' שפסק הרמב"ם
דמה אינו נקנית בפרוטה והקשה בכ"מ דא"כ דגם נמכר לישראל
לא יקנה בפרוטה ונכנס לדחוקי' וגם כלחם משנה נכנס לדחוקי'
גדולי' כאשר ירא' התעיון ולדברינו דברי הרמב"ם בררו מללו
באין גומטוס וק"ל . ואין להקשות דילמא בהיפוך דילפינן
מוכר עמנו לכותי' ממוכר עמנו לישראל ומוכר עמנו לישראל
ילפינן מאתה עבד' דתיקנה דביר דווקא דא"כ לישתוק קרא
דגרעון בכותי' ויילוף הכל מאתה דמה לי גרעון דשם או גרעון
דיוכל דלא במהר"ם א' טרונה לחלק בכך וק"ל :

דה ט"ו ע"ב גמרא

ואי ס"ד יליף סביר סביר
אמאי קאמר כו' הקשה
מהר"ם א' אמאי לא פריך למחלי ק"ו ה"ל לומר דאינטריך
למעוטי שם דלא נילוף סביר סביר ולפע"ד נראה דחין כאן קושיא
ואנכ נריכין אנו למיפק דהא בתחילת הסוגי' דחוי הש"ס דלעולם
יליף סביר סביר ופליגי בקרא דכתיב נבי מוכר ב"ד ועבדך שם
סניס זה והלא מוכר עמנו והקשה שם מהר"ם א' דהוי ל' למימר
דכ"ע ילפי' סביר סביר חלה ת"ק דר"א סבירי לי דעדיף למילף
מוכר עמנו ממוכר עמנו לכותי' ור"א סבירי ל' דעדיף למילף
מוכר לישראל ממוכר לישראל וכתב שם ויש ליבש ואני אומר
דעדיף הים לו להקשות דהוי ליה למימר דכ"ע ילפי' סביר סביר
דכ"ע סבירי ל' דעדיף למילף מוכר עמנו ממוכר עמנו לכותי'
חלה דהא פליגי דת"ק דר"א סבירי ל' כרבי חלה אחי למעט
מוכר עמנו לכותי' משם וילפינן מוכר עמנו לישראל ממוכר לכותי'
דאינו יונה בשם ור"א סבירי ל' כר"ע ור"י הגלילי דלא דרשי
פחלה למעוטי שם וא"כ כמתכר לכותי' נמי יונה בשם מנ"ש
דסביר סביר חלה נראה כדור דע"כ סבירי להו לש"ס דכ"ע
סבירי להו דעדיף למילף מוכר עמנו לישראל ממוכרו ב"ד לישראל
דהא איכא למיפק כאן קוסיות מהר"ם א' הג"ל למה לא קאמר
הש"ס ואי ס"ד דילוף סביר סביר למה לי ק"ו כלל וע"כ נריכין
אנו לומר דהא לבתר דמסיק לעולם יליף סביר סביר ושאינו
הוי דכתיב ינאלנו וע"כ נריכין אנו לומר דג"ש דסביר אחי
לדרשא אחרית' ולפ"י הוכרח המקשה לומר אי ס"ד יליף סביר
סביר אמאי קאמר מ"י שאינו נגאל בחלה משום דס"ד דרבי אף
דיליף סביר סביר מ"מ סבירי ל' כת"ק דר"א דרריס ועבדך
ולא מוכר עמנו וממילא מתעטינן כיון מוכר עמנו לישראל וכן
מוכר עמנו לכותי' כיון דג"ש נובל לומר דאחי ללמוד אחר כמו
שכתבנו לעיל לדעת הרמב"ם וס"ד דמקשה דרבי אינו נגאל
בקרובי' אלא בנמכר לכותי' ולכך אינטריך רבי לומר דמתכר
לכותי' נגאל בשם מתכר ק"ו דכשביב ג"ל לא אינטריך חלה למעט
נמכר לכותי' משם דהא כבר כתיב ועבדך ולא מוכר עמנו אלא
ע"כ ס"ד דמועבדך מתעטינן מוכר לישראל אבל מוכר עמנו
לכותי' ס"ד דנילוף תק"ו שיכא בשם ואהני מיעוטי דועבדך
למעט מוכר עמנו לישראל ואהני ק"ו למילף דמתכר לכותי' יא'
בשם וס"ד דהקילו התורה בנמכר לכותי' שיכא בשם שלא יטמע
בין הכותי' ולכך אינטריך חלה למעט ולכך הוכרח להקשות אי
ס"ד יליף סביר סביר אמאי קאמר מי שאינו נגאל בחלה אלא
ע"כ לא יליף סביר סביר . ולפ"י למאי דס"ד דיליף סביר סביר
ורבי דרש מיעוט' דחלה ומיעוט' דועבדך וצ"כ קשה למה לי
מיעוט' דועבדך נילוף מוכר עמנו לישראל ממוכר עמנו לכותי'
דאינו נגאל בשם חלה ע"כ דיותר טוב ללמוד מוכר ישראל
ממוכר לישראל ח"כ אף לרבי אין סברא ללמוד מוכר עמנו ממוכר
עמנו אלא מוכר לישראל ממוכר לישראל ח"כ אין מקום לקוסיות
מהר"ם א' לעיל דנימא דפליגי בסברא זו אי ילפינן מוכר עמנו
לכותי' או ממוכר עמנו לישראל וגם מיושב כוה מה שהקשה
דנימא דכ"ע ילפי' סביר סביר ודכ"ע ס"ל דטוב יותר ללמוד
מוכר עמנו ממוכר עמנו אלא דת"ק ס"ל כרבי דמוכר לנכרי
אינו יונה בשם דהא ע"כ חליבא דרבי מוכרחי' אנו לומר דלא
ס' להאי סברא חלה דיותר מסתבר' ללמוד מוכר לישראל ממוכר
לישראל ולפ"י יש להקשות דהא התוספות הכריחו כו' האמת קאמר
דיליף ק"ו ממוכרו ב"ד וכתב מהר"ם א' עדיפא תקשי להו למחן
דילוף מוכי' תשיג מוכר עמנו גופי' נמי אינו נגאל בשם כו' וכתב
ויש נשגב דטוחא להו להקשות דהך קושיא גופי' דפריך תלמודא

הידושי קדושיין פרק א

ו

האדון יגאל למינות והוא ש"ס ערוך כפ' איוה נשך דק ע"א וז"ל
שפיר קאמר ה"ס מיתות האדון לאו סיורי הוא דאיכא נמי באי
ר"ל כחם מוכר ענמו לכותי או לגר או מוכרוב ד לגר דאינו עובד
את הכן לכך לא תנייתורה חמה עברי בענין זה אלח סימל
ללא משכחת באיח כלל זה ברור לאתמו :

ע"ב

ר"ש אומר ד' מעניק' ג' באיח כו' והא דלא חשיב
יגאל בשטר דיל' ללא חשיב אלח יניח'
שהס בע"כ של אדון חבל שטר מדעתו של אדון כמו שכתבו
התוספות דמחא טעמא לא משיב שטר במתניתין וק"ל :

ש"ס

הא מני תיטחי הוא דמניח תיטחי אומר לו ולא כ"ח
הנה הרמב"ם בסוף פ"ג מהלכות עבדי פסק
כתוטי דאין ב"ח גובה מהנו ולכאורה אחי כר"א דס"ל לטיל
דמוכר ענמו מעניקין לו ולו אחי ולא לב"ח וז"ל למה פסק
הרמב"ם דמוכר ענמו מעניקין לו כה"ק דר"ח כנובאר שם דין
י"ב וע"כ נרין אנו לומר כדברי הריטב"א שהכונן דודאי קי"ל
הא כרבנן קי"ל כר"ז והא דאמרין הכי דרבנן לית להו דרבי
נתן היינו לרב טביומא כו' חבל מכיון דלא אשכחן תנא חריבא
דלא יליף שר שבר אית לן למימר דתלמודא דאמר לטיל חלח
למאן דלא יליף שכיר שכיר כדיוקא קאמר ליה ומשום דידע דת"ק
הוא דלא יליף ליה והיינו דממעט מוכר ענמו מכלהי דאי מטוס
ללא כתיבי כו' ולא יליף להו ממכרהו כו' דתוולא מנרטינן
להאוי מיעוט' ודריש ליה לוולא לב"ח וזה נכון וברור וכן מלמתי
להרמב"ם שפסק כר"ז וכרבנן למימרא דלא פליגי ואחי שפיר
לפוס מאי דפריש' עב"ל והס"ך בח"מ סי' פ"ו ס"ק ב' הדיח תשוב'
מהרשך שנתעורר על דברי הרמב"ם ומחך כן כתבו דס"ל
להרמב"ם כ"כ הר' נתנאל שכתוספות שם דמחי דאמרתי"ק לא
ס"ל כר"ז היינו כשכירות וכתיב דה"ך ששני תשוב' ים כדבר חי'
כתיב הרשב"א בחדושי דאפשר לומר דאפילו את"ל דהילכתא
כת"ק בהענקה אפשר נמי דהילכת' כר"ז והא דדרשין לו ולא
מוכר ענמו ולא דרשין מיני לוולא לב"ח משום דמסכר' קא
בעבד ממעט מילי דעבד אחר חבל קא בעבד וממעט ב"ח בתמי'
ע"ס והנה תירון הרשב"א חי אפשר לומר לדעת הרמב"ם דאי
אמתי פסק הרמב"ם דאין ב"ח גובה מהענקה אלח ע"כ או כתירון
הר' נתנאל או כתירון הריטב"א ולכאורה ים לי להדיח ראי'
לדברי הר' נתנאל דכשכירות לא אחר ר"ז מהא דאמרין כפרק
הפועלי דף כ"ב אבני' לן פועל משלו הוא אוכל או משל שמים
ופירוש רש"י תוספות שבר הוא שהוסיפו לו התורה אי תשל שמים
במתכ"ב ג"ח למחי נפקא מיני' דאמרתנו לאשתי וכתיב כו' ולא קאמר
דנפקא מיני' אש כ"ח ויכל לגבות ואש הוא בתורת ג"ח אין ב"ח
גובה ממנו אלח ע"כ דכשם שכירות אין ב"ח גובה וק"ל והסמ"ג
פסק כהרמב"ם דאין ב"ח גובה מהענקה וגם מוכר ענמו אין
מעניקין לו יעוין שם :

דף י"ז תוספות דה

אמה עברי' כו' סוף
דבריה' מתק' לאתתק'
לא הוה שמעינן הענקה אלח ביוגא כשש דומי' דעבד חבל כסימני'
לא וה"ה דלא הוה שמעינן יוגא כיוכל ובמיתות אדון משום דהענקה
בדידה כתיב דהיינו יוגא כשש ורחמי כשש ורחמי כשש ורחמי כשש
ו"ל ואכתי לא ניחא לי דהא כתיב אחיך העברי' או העברי'
היקש הכתוב עברי' לעברו א"כ אף לאתתק' למה לי עכ"ל ולי
נראה דחין באן קוסי' א' כיון דמיעטה התורה לוולא למוכר ענמו
ס"ד דהקישא לא אחי אלח שעברי' יוגא כשש וכו' וכל כדכתבו
התוספות לטיל חבל הענקה כיון דמיעטה התורה מוכר ענמו ה"ה
אמה עברי' דאינו נמכרת בניגבה ולכך אינטרין וזף לאתתק'
מעשה כן להענקה וק"ל :

דף י"ח ע"ב

בעי רבה ייעוד נשואין עושה או
אירוסין עושה נפקא מיניה
ליורשה כו' מקשין העולם היה לו לומר נפקא מיני' אי אירוסין
עושה יכול לקדשה אח"כ דאיסות אחר איסות מותר ואי נשואין
עושה אינו יכול לקדשה אח"כ דכיון שנאסות אין לאבי' נסות כס
ונראה לישב דס"ד דאירוסין דידה עדיפ' מאירוסין דידה' כיון
דכתיב דעתה אש"ג דקדושין דעלמא נקטתה לא כיונין דעתה
והכי בעינן דעתה וס"ד דהוה דקדושין דגדולה דאין לאבי' רשות
בה משנתייעד' ואסור למכרה ולקדשה אח"כ אל דתסקי' לי' דילמא
הו' כנשואה גמורה וא"כ אין כאן נפקות' אלח לגבי כעלה האדון
אם יורשה ולטמא לה כו' ולכסוף מסיק דקדושין דידה גריעי'
מקדושין

שיושב קושיית מהר"ם באין נומנוס וגם אינו קשה קושיית המוס'
דלעיל דלמאן דלא יליף שכר מ"מ אית ליה וכי תשיב נמי
נגאל בחלה דס"ד ע"כ מדאינטרך תרי קרא למעט שס"מ
דלא ילפינן גזולת קדושים אפילו במוכר ענמו אלח דכלאו האי
קושי' מוכרחים אנו לומר דרבי דילף ק"ו ע"כ יליף ממוכרהו
כ"ד דמוכר ענמו נמי אינו נגאל כשש ודו"ק :

דף ט"ז גמרא

כגרתו כסף אחר חוקי' כו' תנא
וקובה את ענמו ככסף וכסוה
כסף לכאורה איכא למימר הח דסידר הש"ס אחי תנא נתר לומר
דחוקי' דרונה לתרן חיוה קושיא דהא לשיל בדף י"ד ע"ב כד"ה
מוכר ענמו מנ"ל הקשו התוספות אחתי אינטרך והפדה לענין
כסף ותירנו התוספות דאינטרך לגרעון כסף והקשו העולם
דהא גרעון גופי' מפרש במוכר ענמו לנכרי והכיח מורש"ח
ומהר"ם קושיא זו ולי נראה ליכא דהא שטר ע"כ מיידי שטר
סיחורו וע"כ עבד עברי גופו קניו והרב שמחל על גרעונו אין
גרעונו מחל וים לדקדק תנא דכתיב' מנח ליה דבריה דילמא
אינו גופו קניו והרב שמחל על גרעונו מחל אלח ע"כ דייק
מדכתב' רחמנ' תרתי וימני סיכא נגרעון גבי אמה ונבי עבד וע"כ
אית ליה חדא וימנא דהא ילפינן שכיר שכיר אלח ע"כ דחתי ללמוד
דוקא גרעון ע"כ כסף הוא דמחייב חבל מחילתו לא מהני ח"כ
ס"מ גופו קניו וזה כוונת' הש"ס דחוקי' יליף גרעון מדכתיב
והפדה וקשה דלישתוק מיני' ויליף שכיר שכיר ממוכר ענמו
לנכרי ולכך מתרן תנא וקובה ענמו ככסף וכסוה כסף ובשטר
וע"כ מוכרחי' אנו לומר כרבא דע"ג גופו קניו והרב שמחל על
גרעונו אינו מחול וא"כ אי לאו דכפלי' רחמנ' ה"ה ד-כול למחול
כמוכל חוב וממון ולכך אינטרך למכתב תרווייהו דמיני' וילפינן
דגופו קניו וק"ל - וים לתמוה כאן על הרמב"ם שפ"כ מהלכו'
עברי' דמוכר ענמו לנכרי דאינו נגאל בשום כסף דהא יטיב
גאלו במוכר ענמו לנכרי כתיב ומדרבנן שיה כסף ככסף וכן
תמוה הרב בלחם משנה ורחמי בריטב"א ובחיודושי השב"א
דכתבו וקשיא לן היכי אומר דעבד עברי גיפו קניו דהא אית לי'
יד לכל דבר ואין ידו כיד רבו וכו' ותירון דעבד עברי ים בוכד
איסור שבעורו עבד מותר בשפח' כנענית וכתיב הריטב"א בדף ט"ז
דמוכר ענמו אף שאין רבו מוסר לו פסחה כנעני' בע"כ חבל מרנונו
מותר בשפחה כנענית דאל"כ מוכר ענמו למה נריך נט חירות
שהרי אין גופו קניו מתם ולא מינו נט אלח במקדס שיש לרבו
קניו איסור וחידושי הרשב"א כתב דלפי דברי רבינו נראה מוכר
ענמו שאין רבו מוסר לו פסחה כנענית א"ג שטר סיחורו אלח
במחלת גרעונו סני ליה ולפ"ו אין מקום לקושיות התוספות
דאמתי' אלח חשוב מתניתן שטר דיל' כיון דמוכר ענמו אין נריך
שטר לכך לא תני ליה והרשב"א והריטב"א מתרני' כמו
שכתבו התוספות משום דו"ל דס"ל דמתניתן מדקתני יוגא
כשש ס"מ דלא איירי במוכר ענמו דמוכר ענמו אינו יוגא כשש
מיהו דו"ל דמתניתין כל קניות דעבד עברי קתני שם במוכר
כ"ד ויובל גרעון ככסף בכל עברי' הנמכר' ולפ"ו אמה עברי'
אין בהנד איסור בהיותה פקת אדונה אינו נרובה שטר סיחור
א"כ ו"ל לכך לא תני שטר סיחורו משום דקבעי למיפני' איתרה
עליו אחר עברי' משמע שגם היא יוגא כמו עבד ושטר סיחורו
ליכא גבה חבל הרמב"ם פסק כפ' ב' מהל' עברי' שאין הרב יכול
למחול עד שיכתוב לו שטר סיחורו וכמו כן פסק כפ"ד גבי אמה
עברי' דאם כתב לה שטר ומחל על השטר יוגא חסם כעבד וכן
פסק שם שיקנה ענמה בשטר דבריה וחדא מינייהו שטר סיחורו
ס"מ דלא שכירי ליה כתירון הרמב"ן והריטב"א והרשב"א דטעמ'
משום כד איסור סבו אלח גיורת הכתוב שאין גרעונו מחל ויכול
לחזור ולהשתעבד כועד שיכתוב לו שטר סיחורו ואין חילוק בין
עבד לאמה וע"כ כדכתבי' למעלה מדענה הכתוב גבי גרעון
ס"מ לעכב דאינו יכול למחול וק"ל :

גמרא

מיתות אדון לאו סיורי הוא כיון דאיני' נמי
באיח לא חשיב יגאל' ופירוש רש"י דנרנה נמי יוגא
במיתות אדון ע"י בריטב"א סה"י פי' אחר דומנן דנפק במיתו'
אדון כשאין לו בנים וכן פי' בחידושי הרשב"א ודחא פי' רש"י
יעוין שם ואני אומר בחינם כנכסי לדחוקי' דהא אפילו אי
איירי מתניתן במוכר כ"ד וכו' דמותר להם למכור לגר נדק
כמו שכתב הרמב"ם כפ"א מהלכות עבדי' ובפ' ב' דין י"ב פסק
דהנמכר לגר נדק או לכותי אפילו הכן אינו עובד אלח כיון שמת

חידושי קדושין פרק א

מקדושין דדי' למ"ד לאו לקדושין ניתנו ורשות בידה למכרה
דהוי כשפחות אחר שפחות וק"ל :

שם

ואחר כך עמרת כו' ואליבא דר"י בר יהודה כבאן
קול רעש גדול והכל תופסי' על הרמב"ם ספק
בפרק ד' מהלכות עבדים שמעות ראשונות לקדושין ניתנו ויעוד
באירוסין ופסק דאם מברא לשפחות תחילה רשאי למכרה אפי'
לכה"ג והרב ככ"מ ולחם משנה נכנסו לדחוקי' ולי נראה דכברי
הרמב"ם בברי' דאיכא למידק לפי מאי דפירוש רב נחמן בר
ינחק דהכי נהירי בקדושין דעמא כיון דבכנהו בה מפרש ר"ע
לשון פריש' טלית ויש לדקדק מי דחוקי' ר"ע לאוקמי הוי קדמי
בקדושין דעמא דלמא מירי בקדושי ייעוד הוי נמי פרישות
טלית וכדפירוש רש"י בתחילת דבריו אלא ע"כ או דס"ל לר"ע
קדושי ייעוד כשאין עושה ואפילו לקדשה אין לו רשות ומקרא
משמע דלקדשה יש לו רשות או דס"ל דיעוד אירוסין עושה
ואירוסין דיעוד גרע מאירוסין דיר' משו' דמכירות בתו' תל' רחמנ'
בקדושי ייעוד הכי דמני מיעוד יכול למכרה והכי דלא מני מיעוד
אינו יכול למכרה ואינו מוכרה לקדושים וכיון שכן הוא א"כ לבתר
דפשוט מר' עמרם דמוקי לכריית' דשו' בקדושו ייעוד דיעוד אירוסין
עושה וע"כ אירוסין דידה לא נפקא מרשות אבי' והוי כשפחות
אחר שפחות וע"כ כריבין אנו לומר דגם למ"ד דמעות ראשונות
לקדושין ניתנה ע"כ ייעוד אירוסין עושה ומדמוקי לקרא בבגדו
בקדושי דעמא ולא בקדושי ייעוד ע"כ ס"ל דקדושין דיעוד
אירוסין עושה וכיון דמכירתה תלוי בקדושין דידה הדיכי דיכול
ליעדה רשות בידו למכרה אבל אם אינו יכול ליעדה אינו יכול
למכרה הוי כתי' כשפוח' אחר שפחות ומותר למכור אחר ייעוד
לומר דלמ"ד דמצי' ראשונה לקדושין ניתנו ס"ל דיעודי כשאין עושה
דלא מנינו פלוגתא חדשה כש"ס כזה וע"כ מדאיפס' למ"ד לאו
לקדושין ניתנו אירוסין עושה מהו נשמע דלמ"ד דמעות ראשונות
לקדושין ניתנו נמי נפשוט אכעין אירוסין עושה דאין לנו
למעות פלוגתא חדשה ומדמוקי לקרא דבכנהו בקדושין דעמא
ולא בקדושי ייעוד ש"מ דקדושי ייעוד כיון שבאו ע"י מכירתה
ומכירתה תלוי בקדושין הוי כשפחות אחר שפחות ומותר אחר'
למכרה אלא דה"ס לא רצה לאוקמי הוי כריית' בקדושי ייעוד
אף למ"ד דמעות הראשונות לקדושין ניתנו משום דקשיא ליה
האי כריית' דש"ס שאף ר"ח מודה שמותר למכרה אלתמה וכה"ג
ואליבא דר"ח דמותר למכרה לקדושים א"כ אין מכירתה תלוי
בקדושין סלה א"כ קדושי ייעוד הוי כמו קדושי דעמא ואסור
למכרה וע"כ מוקי ליה רב עמרם בקדושי ייעוד ואליבא דר"י
בר יהודה תל' בקדושין הוי כשפחות אחר שפחות ומוקי להאי
כריית' דא"כ כר"ח דלא כר"ע ולפ"י הרמב"ם דפסק כמ"ד
דאסור למכור לקדושים ולא פסק כר"ח וא"כ לת"ק דר"ח תלוים
מכירת הבת בקדושין וא"כ כיון דמוקי קרא דבכנהו בקדושין
דעמא ולא מוקי ליה בקדושי ייעוד ש"מ דס"ל דקדושי ייעוד
הוי כשפחות אחר שפחות ומותר למכור בתו' אחר קדושי ייעוד
ולא אחר קדושין דעמא ודכרי' כדוריים ואמת' לאמתו של תורה
ועיין שפחות מהרשב"ם חלק שני סי' רי"ט שנכנס ג"כ לדחוקי'
ליבא דברי הרמב"ם ו"ל וכל דכרי' אינם מירדחים :

דף כ"ע א

בעא מיני' רב הונא מרב ששת עבד עברי
הנמכר לנכרי נגאל לחננין או אינו
נגאל לחננין גאולתו משדה חחווה גמור כו' אמרת לרשום כתי
מה שהגדתי לפני תלמידים לחדד אותם וכאן הקשו התוספו' אחד
בד"ה גאולתו וקושי' שני' בד"ה אימיכ' וכד"ה משום דאי' למימר
עבד עברי ויכתיב גס דיקדקו העולם למה אמר כאן לקולא אמרין
ולא אמרין היכי דגלי גלי ובכתי' שני גמי מוכר בית עברי

חומה לא קאמר לקולא אמרין לחומר' לא אמרין וקאמר היכי
דגלי גלי ועוד דיקדק מהרשב"ם כיון דהסיב ר"ע ונגאל כולו ולא
חני' ש"מ דלא גמרינן גאולתו משדה חחווה א"כ מאי קמבעי'
ליה גבי כתי ערי חומה אי ילפינן גאולתו או לא הא כבר יש
להוכיח דלא גמרינן מדאינטרדי' ונגאל ועוד דיקדק מהרשב"ם
דהא גבי מקדיש דנגאל בית זרע חומר שיעור' ב"כ כסף ומגיע
לכל שנה סלע ופונדיון א"כ מאי נפקא מיני' בין נגאל לחננין
ובין אינו נגאל ומאי קולא לחומר' שייך כו' ואי חומר ליבא כל
הקושיות התוספות והדיקדוקי' הנ"ל כריבין אנו לדקדק עוד ג'
דיקדוקי' ופיה ית' שכי כל הקושי' הנ"ל ראשון דהא כתי ערי חומה
כתיב תחילה בתורה וחס"כ עבד עברי הנמכר לכותי ולמה שאל
רב הונא תחילה על עבד עברי' וחס"כ שאל על כתי ערי חומה
ועוד חכי' דאמר חס"ל נגאל לחננין תמי' מילתא כיון דאסקינת
דאינו נגאל לחננין עמי' האי דאמר אבי' חס"ל נגאל לחננין
דלאו הילכתא ומאי אהא אבי' השתא לאשמעינן והרגיש כזה
הריטב"ם ועוד איכא לדקדק דהשתיל בעל מבטין גאולתו גאולתו
משדה חחווה גמור הוי ל' למימר או דלמא לקולא גמרינן לחומר' לא
גמרינן ומאי נקט לקולא אמרין לחומר' לא אמרין אלא נראה
דבאמת דהאי ג"ס גאולתו גאולתו מקובלת היא למילף משדה חחווה
מעבד לענין השבית או הכסוף דלפינן מעבד דאזלינן גבי לקולא
משום דגלי רחמנ' גבי עבד דנזול בבבלו דגייה לקולא דידה
כגון לענין טוב לו עמד והנה ככל נגאל לחננין קולא הוא עד
דאיכא יוקרא חולא' ע"י בריטב"ם ובחדושי רש"י היכי דאינסי
זווי גבי לוקח חס"כ בודאי ידע בעל אכעי' דילפינן ג"ס גאולתו
גאולתו משדה חחווה מעבד אך מספקא ליה כיון דילפינן לקולא
א"כ ר"ל הא דגילה רחמנ' דאין נגאל לחננין לא להחמיר שם
אלא להקל רמזה לו תורה בודאי היכי דלא הוי יוקרא חולא אזלינן
לקולא ונגאל לחננין אלא ביוקרא חולא היכי דזינן במאמרים
זיסי' ליה מאה פלגי' דמתי' וס"ד לומר דנגאל לחננין הוי חומר'
קמ"ל קרא דאינו נגאל ולעולם הולכין להקל ולכך קאמר האי
ליבא לקולא אמרין ר"ל דמספקי' ליי' כיון דילפינן לקולא לענין
השבית והכסוף גבי שדה חחווה מעבד משום דלוקי' רחמנ' גבי
א"כ ר"ל דאי קיל רחמנ' כתי גבי שדה חחווה לקולא ולחומר' לא
אמרין אלא נגאל לחננין או דילמא התם בסדה חחווה בין
לקולא לחומר' וילפינן עבד מנ"ש ופשוט רב ששת מדכתיב ונגאל
משמע כולה ולא חננין משמע בין לקולא ובין לחומר' בין הכי
גבי עבד ובין גבי שדה חחווה דאל"כ אלא לקולא ילפינן וילפינן
חדא מאידך כג"ס דגאולתו גאולתו ולפ"י מיוסב' ג' דיקדוקים
דכתיב לא מני למימר הכי דגלי גלי כיון דגוריה טוב מקובלת
בודאי ילפינן זה מה ולא שייך למימר הכי דגלי גלי ולפ"י נמי
באכעי' שני' כתי ערי חומה ליבא למימר לקולא אמרין לחומר'
לא אמרין הא כבר פשוט רב ששת ממשמעות דונגאל דע"כ דאין
נגאל לחננין ללמדינו בין לקולא ובין לחומר' ולכך מוכרח לומר
אי נתקבלה ג"ס ובודאי בין לקולא ובין לחומר' או דילמא הכי
דגלי גלי ולא נתקבלה ג"ס גבי כתי ערי חומה ולפ"י מיוסב' גס
דיקדוקי' הא דלא שאל חתלה אכעי' דכתי ערי חומה דקדמה
בתורה משום כיון דלא ידע אי ויהינן כדי גאולתו כאלל לחומר'
או לקולא דווקא א"כ איך שייך לומר דילפינן גאולתו כתי ערי
חומה משדה חחווה דהתם בא ללמד לקולא וככתי ערי חומה הוא
חומר' דכתי ערי חומה לא שייך יוקרא חולא או השבית והכסוף
דכל מקום גותן לוכתי ערך שמכר ואינו מוכה לו כלל כמו ספק
הרמב"ם בהדי' אבל השתא דפשיט ליה רב ששת ממשמעות
דונגאל דאין נגאל לחננין בין לקולא ובין לחומר' א"כ שפיר
קמבעי' ליי' בכתי ערי חומה אי ילפינן כתי לחומר' גאולתו גאולתו
או דילמא לא נתקבלה ג"ס זו ואמרין הכי דגלי גלי ולא
ילפינן סתו' מן המפורש ומיוסב' נמי דיקדוקי' סל מהרשב"ם גבי מקדיש
נמי נגאל לחננין קולא לענין אי הוי משות' פקדון ואינסי' זווי
כמו שכתוב הרשב"ם והשתא חתיבא שנס שלשה קושיות התוספות
נמי מתרגים קושי' ראשונה הא דהקשו אין ג"ס למחנה אין
מקום לקושי' זו דהא אין נמי מספקא לן אי בסדה חחווה גור'
לקולא אמרין לחומר' לא אמרין וילפינן מיני' הקולא וקושי'
השלישית מה שהקשו בתוספות בד"ה משום דאיכא למימר דלמא
ליומתא כדי גאולתו כו' דהא לפי דכרינו אינטרדי' ומנא כדי
גאולתו גבי שדה חחווה וגם ונגאל בעבד עברי לגלות זה על זה
דאינו נגאל לחננין בין לקולא ובין לחומר' שאלה פתרו דחתי
ללמוד

חירושי קדושיי פרק א

ז

ללמוד כל סיבי נגאל לחנאין הוא חומרא אמרינן דאינו נגאל לחנאין לקולא ובררזא רמו לנו אביי במאי דאמר את"ל נגאל לחנאין משמעת לה לקולא ולחומרא משום דבא ליטב דכרי דב שסת שפסט שממעות ונגאל כולה ולא חני שלא יקשה עליו קוסיות המוספות דליטסיק ומלא כרי גאולתו וע"כ נילוף שדה אחוה מעבד עברי ולכך קח' אביי את"ל נגאל לחנאין משמעת לה לקולא ולחומרא' וס' ד' אמיב' דרמוה לנו התורה היכי נגאל לחנאין הוא חומרא אמרינן דאינו נגאל לחנאין לקולא ולחומרא' וס' ד' אמיב' דרמוה לנו התורה היכי נגאל לחנאין הוא חומרא ולכך אינמרך תרי קח' לנלות חדא' אהבד' דאינו נגאל לחנאין בין להקל ובין להחמיר :

ולפי זה

השתא בכתי ערי חומה תבעי' לי' אינפקבל ג"ש ולא אמרינן היכי דגלי גלי אודילמא לא נתקבל ג"ש ואמרינן היכי דגלי גלי ולא ילפינן סתום מן המפורש מתוך נמי קוסיות המוספות כד"ה איתבי' דהקשו מאי פריך לר' דילמא הך ברייתא אתי' כד"ה והא דקאמר לעיל גבי בתי ערי חומה שלום וגואל לחנאין היינו פטר דרבי לן קרא בתקדיש אם גאל יגאל כו' דע"כ המוספות לא הקשו קוש' זו אלא לשיטתם דפירשו לעיל דאינו ג"ש מקובלת אלא גילוי מילתא בעלמ' ושפיר י"ל לר"ש והשתא דכתיב אם גאל יגאל וע"כ דרשינן שטמא דקרא ולא ילפינן בגלוי מילתא בעלמא אבל אי לאו דרבי לנו קרא גבי מקדיש לא היו דרשינן שטמא דקרא וקרא וילפינן בגלוי מילתא בתי ערי חומה משדה אחוה אבל לדבריו דס' ל' לתלמוד' דגאולתו גאולתו גבי שדה אחוה ובעבד עברי ג"ש מקובלת היא וגבי בתי ערי חומה מבעי' לי' אינו ג"ש כ"כ מקובלת לילוף משדה אחוה או דילמא חין ג"ש מקובלת ואמרינן היכי דגלי גלי ובריר ליה דלא ילפינן סתום מן המפורש א"כ חין מקום לקוסיות המוספות דשפיר פריך מיתבי בשלמא לרבנן ביחא דאינכרד אם גאל יגאל שלא נילוף בק"ו משהיה אחוה דאינו גואל לחנאין ואי משום האי פירכא מה למכר שדה אחוה שכן הורע כמו כוכל לומר בית בבתי ערי חומה יוכיח משום דילפי' ג"ש גאולתו גאולתו משדה אחוה אבל לר"ש כיון דלפי האמת לפי סברתו ודרשתו לא קיבל ג"ש גאולתו גאולתו בבתי ערי חומה א"כ אף בלא טעמא דקרא וחק אם לא נכתב בתקדיש אם גאל יגאל אמת ידעי' דנגאל לחנאין שאין כאן יוכיח על פירכא דבתי ערי חומה גופא נימא דלוח וגואל לחנאין דליכא למילף משדה אחוה סתום מן המפורש דליכא למיפרך נמי לשיטה שכן הורע כמו לגאול מיד ומילתא ידענו גבי מקדיש ובתי ערי חומה דנגאל לחנאין וע"כ הך ברייתא דלא כד"ה אלא כרבנן וע"כ קיבלו ג"ש בגאולתו בבתי ערי חומה משדה אחוה וא"כ אינו טרף לדרוהו גבי מקדיש אם גאל יגאל שלא נילוף מק"ו דאינו לוח וגואל וכימא בתי ערי חומה יוכיח וק"ל ומילתא מיושב לפי דברינו דיקדוק של מהרש"א שכתב מאי קמבעי' ליה בבתי ערי חומה אי ילפינן גאולתו הא ככר יש להוכיח דלא נמרין מהמייסדך ונגאל ולדבריו חין כאן קוש' דא אינכרד ונגאל לגלוי לנו דאנו נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומרא וק"ל :

והשתא

ע"פ הונעה זו יש להקשות קוש'א חוקה ועומה אשר כבר הרגיש מהרש"א דלפי המסקנ' חין אנו כרינן ללמוד בבתי ערי חומה ג"ש גאולתו גאולתו אלא נילוף מק"ו מעבד עברי שיש לו כל יפוי כח ואפ"ה הורע כיון דחין לוח וגואל לחנאין ק"ו בבתי ערי חומה ופירוש סד דחין ה"כ לפי המסקנ' לא ילפינן ג"ש וכתוב שהא דחק ואני דחק שיש לתרן דדחק כברייתא גופא מ"מ לא פלטינן מחדא מאי מספק' לי' לבעל הא בעי' או דילמא היכי דגלי גלי ולא ילפינן סתום מן המפורש כיון דליכא למילף בק"ו מעבד עברי לא סייך לומר היכי דגלי גלי בל"ז בלא הוכחתי לעיל היתו אומר דהא כתבו המפרשים דהרמב"ם ס' ל' דאביי פליגי א"ר שסת' ל' דגואל לחנאין הוא קולא וחומרא' ולפ"ז נוכל לומר דהאמת כן הוא דגילה לנו דחמ"א לתתל לקילא היכי דליכא חומרא כנגאל לחנאין לומר דאינו נגאל ומעט הוי פקדון ולפ"ז הא דאינו נגאל לחנאין הוא יפוי כח של עבד וא"כ ליכא למילף בק"ו בבתי ערי חומה דאדרבא משום דפוי כחו של עבד לענין יוקרא וזולא ולכך יפוי כחו גם דאינו נגאל לחנאין לקולא לחטקי גבי בתי ערי חומה ליכא למימר יפוי כח דהורע כמו ולכך מספקא ליה אי ילפינן ג"ש דאינו נגאל ואף דס' בעבד הוי קולא והכי בבתי ערי חומה הוי חומרא ס"מ ילפינן ג"ש אף דהתם הוי קולא מ"מ הכי דלא שייכי קולא ויהי' דינו שאינו נגאל לחנאין אף שהיו חומרא או דילמא דלא

נתקבלה ג"ש וסיכי דגלי גלי דכק"ו ליכא למילף דאינו נגאל לחנאין הוי יפוי כח אבל השתא לפי סברתי שהוכחתי למה לא הקשו הא בעי' זו דבתי ערי חומה תחילה שכאמר תחילה בתורה והוכרתי לומר משום דס"ל כיון דל' דאינו נגאל לחנאין הוא לקולא שוב חין ללמוד ג"ש בכתי ערי חומה לחומרא' ולא מבעי' ליה אלא כתר דפטט רב שסת משמעות דונגאל דע"כ דחין נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומרא א"כ יש הורע כח גבי עבד א"כ הדרה קוסתינו לדוכתא חין מבעי' ליה לומר היכי דגלי גלי כיון אוד' לא ידע דדרוש בק"ו מעבד שיפוי כחו אפ"ה הורע כמו לפעמי' בחין נגאל לחנאין בתי ערי חומה שהורע כמו אינו דין שהורע כמו לענין שאינו נגאל לחנאין ודק"ו :

דף כ"א גמרא

הוא לקובע חוב ואליבא דר"ה הקשה בחירושי רשב"א וז"ל תמיהא לי מילתא ונילוף מיני' אליבא דר' יהושע דהלכת' כוותי' כו' וי"ל דלר' יהושע לא דרשינן מיניה לרבות בתים כלל אלא לרבות עבד עברי הנמכר לכותי ואינו מחזור כלל דהיי' אפשר דקרא דבתיב בכל חרץ אחותכס ואין אמרינן דלא מרבי קרקע אלא עבד עברי ויותר קשה דמי בוקיקו לרב שסת לדחוקי כולה האי עב"ל ואני אומר דרב שסת הכריח סברתו דהך ברייתא לא מיתקמי כר' יהושע דידע דברייתא אחרית' ג' פעמי' גאולתו הנאמר בע"מ הנמכר לכותי וע"כ חד לגופי' וחד לרבו' בתי חנרים וסדה אחוה סיה' קרוב קרוב קודם וחד למדרש יגאלנו לו הולא לאחר כמו שכתבו התוספי' ע"כ ד"ה הוא לקרוב קרוב קודם וע"כ אי אפשר למעט אלא עבד עברי הנמכר לישראל שאינו נגאל בקרובי' והסת' ליכא לחומר בבתי ערי חומה דנגאל בקרובי' דהא ק"ו מה עבד עברי הנמכר לישראל דיש לו כל יפוי כח אפ"ה אינו נגאל בקרובי' ק"ו בבתי ערי חומה שהורע כמו שאינו יונא כיוכל שאינו נגאל בקרובי' ור"ה' לוח דהא מתחילה דבעי' למפשט מנבל גאולה תתנו לרבות בתים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל ודחי הס"ם לא עבד עברי הנמכר לכותי ושניק לפי מוא' דס' ד' דמייירי בבתי ערי חומה ולכתר דרבה לפשוטו מנ' יגאלנו מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל ודחי לא בתי חנרים וסדה אחוה ולא קאמר בתי ערי חומה אלא ע"כ כיון דע"כ ממעטינן מיגאלנו לוח ולא לאחר וע"כ קאי בעבד ממעטינן עבד א"כ בתי ערי חומה ממילא נלמוד דאינו נגאל בק"ו הכ"ל וז"ל ע"כ האי קרא בכל גאולה תתנו לא נכתב אלא בשביל עבד עברי הנמכר לכותי לקובעו חובה אבל בתי ערי חומה ע"כ ילפינן מק"ו מעבד עברי הנמכר לישראל דאינו נגאל בקרובי' ואפשר דמיעוט' דיגאלנה לוח ולא לאחר לתרוויכו ממעטינן בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לישראל דלא נגאל בקרובי' ובהא פליגי ר' אור"י דלר"ה ילפינן מרבו' דככל לרבות לקובעו חוב בבתי חנרים וסדה אחוה וע"כ הנמכר לכברי והוי הריבוי שיהו' פעמי' יגאלנו חד לבתי' וחד לקרוב קרוב קוד' גבי שדה אחוה ובתי חנרי' וחד למעוטי יגאלנו לוח ולא לאחר שלא יהיה הגאול' בקרובי' דהיינו ע"כ הנמכר לישראל ובתי ערי חומה אבל לר"י דבכל חרץ אחותכס שוים וכמו שכתבו התוספות ע"כ ד"ה לקובעו חובה כ"כ רבוי דכל לא מרבינן לקובעו חובו אלא ע"כ הנמכר לכותי ולא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש לקובעו חוב בע"כ הנמכר לכותי כי היכי דלא נטמע בין הכותי' ומעיקרא ס"ד קודם שידע ממיטוטו דיגאלנה לרבות בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לכותי אף שאין הרבוי שוים אבל לכתר דגילה שלשה יגאלנה וע"כ חד למעוטי גאולה אחרת שלא יהי' בקרובי' תרוויכו ממעטינן ע"כ הנמכר לישראל ובתי ערי חומה דליכא לחומר למעוטי בתי ערי חומה לכד דכתיב גבי עבד ממעטינן עבד ופסיטא בתי ערי חומה דהורע כמו ולפ"ז ע"כ ברייתא דקתני בכל חרץ גאולה תתנו לרבות בתי ערי חומה וע"כ לא אתי' כר' אלא כר' א' וזה דחקו לרב שסת לאוקמי' הך ברייתא אליבא דר"א ולא כר' משום דידע דמיעוט' דיגאלנו :

והשתא

כדירן דברי הרמב"ם שפסק בפ"כ מהל' שמיטה דגאולת קרובי' בשדה אחוה רשות וכבתי ערי חומה פוסק דאינו נגאל בקרובי' ולכאורה לפי סוגיות שמעתן למ"ד רשות בתי ערי חומה נמי נגאל בקרובי' רשות והרגיש בקושיא זו בעל נחלת יעקב על המזרחי אבל לפי מה שפרשנו ביחא דפסק כר' דהילכת' כוותי' נגד ר"א ולכתר דמסיק מיעוטא דיגאלנו ממעטינן בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לישראל דלא

הידושי קרושיין פרק א

דלא יהי' בגאל בקרובי' ורבו דככל אחי לקובעו חובה בע"ע הנמכר
 לבתי אחי' חליבי דרבי וכן פסק הרמב"ם בהילכו/עבד/דע"ע
 הנמכר לבתי חויה על קרובי' לגאלו ובע"ע הנמכר לישראל אינו
 נגאל בקרובי' ודברי הרמב"ם ברירן בטעמיהן ועל נחלת יעקב נדחק
 בפירושו דברי הרמב"ם יעוין ע"ע :

תוספות ד"ה
 מאי בכל לבתי גאולה תתנו בארץ
 כו"ע במהרש"א ובמהר"ם לובלין
 וכלם נדחקו בפ"י דברי התוספות במה שכתבו לקמן בד"ה לקובעו
 חובו והכי לא שייך לאקשויו מאי ככל ולי נראה לי שב קושיא
 התוספות דכך פריך המק"ש מאי ככל דלע"ע הנמכר לבתי לא נריך
 קרא דגילוף מק"ש ומשנה אחוה סהורע כמו שאינו נגאל מיד אפי"ה
 יפיו כמו שחוב על הקרובים ע"ע הנמכר לבתי יפיו כמו אינו
 דין סיהיה חוב על הקרובי' בשלמא לר"י ל"ל דכתיב לקובעו חובו
 בפ"ע הנמכר לבתי לקובעו חובו דלא אחי משנה אחוה בדכ"ה
 אחוה גופה רשות אבל לר"א קשיא ולכך לבתר דמוסיק לקובעו חובו
 חפ"י לר"י לא קשיא ל"י מאי ככלוק"ל :

דף כ"ג ע"א גמרא
 כפיסקא וקונה את עמנו
 בכסף כו' בכסף ע"י
 אחרים אין אבל ע"י עמנו לא במאי עסקינן כו' הקשו התוספות
 למה לי למדק אכל לא ע"י עמנו בלא אחי דיוקא הו"ל להקשות
 במאי עסקינן ועוד כריכין אבו למידק פריך חלימא שלא
 מדעתו מדאי שמענו לר"ת הא חף חס לא שמענו לר"ת דס"ל
 דחוב הוא לו מ"נ קשיא סיפא לרישא דהא כסיפא קתני כבטר
 ע"י עמנו אבל לא ע"י אחרים כדקתני בכרייתא ח"כ מ"ש רישא
 מ"ש סיפא ועוד יש לדקדק דמתחילה פ"י רש"י ע"י עמנו לא שאם
 נתן לו כסף לפדות את עמנו אינו פדוי ואח"כ פ"י רש"י הא דקאמר
 דקמ"ל אין קנין לעבד בלא רבו בשום נד ונראה לי ליטב
 דיקדק ראשון להוכיח להקדים בתחלת דבריו אבל לא ע"י
 עמנו דהא לקמן הא דקאמרי רבנן בלבד סיהיה הכסף משל
 אחרים דפלוגי ביש קנין לעבד ופ"י רש"י דרבנן סברי יש קנין לעבד
 חס נתנו לו כמתנה הואיל ודעת אחרת מקנה ונותן לה גמר
 בלבו שיזכה בו הרב הוי דעבד ומיפרק עמנו ודחי הש"ס לא
 דכ"ע אין קנין לעבד בלא רבו ופלוגי היכי דאקני' לי אחר
 מנה ואמר ליה ע"כ שאין לרבך רשות כו' נתמא אבו למידק
 דאם אין אחר נתן לו מתנה אלא שנתא עבד מניחא בזה
 לא עלה על שום דעת לומר דוכה עבד וזה סתם מתניתין
 בפ"ק דמכ"ש דמניח' עבדו ושפחהו הכנעני' הם שלו וע"כ
 לא פלוגי חז"ל אשתם מתניתין וס"ד דפלוגי היכי דקונה לעבד
 ע"י אחר וי"ל דעת אחרת מקנה דיוקא לעבד ולא לרבך ולפ"י חס
 לא הקדים אבל לא ע"י עמנו היכי מפרס מתניתין בכסף ע"י
 אחרים ר"ל שאחרים נתנו לעבד כמתנה ע"מ שאין לרבך רשות בו
 רשאי העבד לפדות עמנו וכבטר ע"י עמנו וממילא נשמע דע"י
 אחרים בלא דעת עבד אין ראוי' לפדותו לר"ת דחוב הוא לו
 ורבנן סבירי בכסף ע"י עמנו היכי שאחרים נתנו לו כמתנה אחי'
 בלא על מנת הוי שלו וכך הוכרח להקדים דע"כ מכתה דיקדוקי'
 בתניתין מוכרחי' אבו לומר דדיוקא אבל ע"י עמנו לא דוק ותשכח
 וע"כ ע"י אחרים פ"י שאחרים נותנים הכסף לרבו ע"מ שיגא בו
 עבד לחירות א"כ פריך שפיר במאי עסקינן ולפ"י וניחא דברי רש"י
 דלע"ל בהנחה דראשונה שבה הגמרא לומר ע"י אחרים אין אבל
 לא ע"י עמנו וי"ל דהיא גופא קמ"ל דע"י אחרים נפדה וילפינן
 דיוקא ממילא לא ע"י עמנו וי"ל דמייורי כסתם דאחרים נתנו לעבד
 כמתנה כסתם דלא מהכי אבל לבתר דמוסיק דמייורי מדעתו וא"כ
 היא גופא לא נכרי וע"כ כבבביל דיוקא דע"כ אין קנין לעבד בלא
 רבו בשום נד דהיינו אפילו בעל מנת שאין לרבך רשות דאל"כ היה
 לו לאפלוגי בעבד גופו דאין קונה עמנו בכסף וממילא ידעינן
 מדעתו ע"י אחרים אלא ע"כ אחי לאשמעינן דאין קנין לעבד בלא
 רבו בשום נד וק"ל :

ועתה
 חל עלינו במאי דקשיא לן הוי ל"י לאקשויו
 סיפא לרישא ולדעת הרמב"ם ה' דרך אמת
 וע"פ דכרינו יתורן ג"כ קושיא התוספות מה שיטעה שליח לקבל
 עטו מיד רבו שנדחקו מאוד לפרש אכע"י זו ונקדים מה שכתוב
 הרי"ף והרמב"ם בפ"י המשנה בגיטין דף י"ג האומר תנוגט
 לאשתי ושטר שיחרור לעברי ונת לא יתנו לאחר מיתה וכמד
 שחידושי הרשב"א ח"ו הא מתניתין אפילו לרבנן מיהוקמי אע"פ

שמינו למעלה דכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו וק"ל כחכמים
 דאין יכול לחזור בו מ"מ לא יבא לחירות עד שיגיע הנש לירו ואין
 גט לאחר מיתה דפקע רשותי' מיניה וחאיל עלי' רשות יורשים עכ"ל
 וכן פסק הרמב"ם והש"ע ב"ד ס"י רס"ו כו' ולפ"י אין מקום
 והתחלות קושיא התוספות דשפיר מדעי' לי חו עבד ויכל לעשות
 שליח לקבלה וכגון שעבד עשה שליח לקבלה ורבו מסר ליד השליח
 ואמר הא לך כמו שאמר העבד ואח"כ מת אס יוכל לעשות שליח
 לקבלה משחרר הוא מיד ואם אינו יוכל לעשות שליח לקבלה אינו
 משוחרר וגם רש"י עלה מתחילה דעמו לפרש בדברי הרי"ף וכל זה
 יש לדחות ודו"ק - ולפ"י וניחא דרישא לסיפא לא קשיא ל"י דהא
 ע"כ כריכין אבו לומר אף מדעתו דקשיא ליה סיפא היה יכול להקשות
 מדברי חכמים אלא דניח' ליה לאקשויו מדברי ר"מ גופי' ולפ"י ל"ל
 בלא הא דשמעינן לר"מ דאמר חוב הוא לו לא מני לאקשויו רישא
 לסיפא ד"ל דהכי פירושא בכסף ע"י אחרים משוחרר עבד מיד
 ובסיפ' כבטר ע"י עמנו נמי משוחרר מיד לאפוקי ע"י אחרים דאינו
 משוחרר מיד אלא כשיגיע שטר שיחרור לירו ואם מת רבו לא יבא
 לחירות ולכך הוכרח לומר במאי עסקינן אי שלא מדעתו הא שמעינן
 לר"מ דס"ל דחוב הוא לו וליבא למימר כלל שמשוחרר ע"י כסף ע"י
 אחרים אלא פשיטא מדעתו וקשיא ליה סיפא דהא ע"כ אחי מדעתו
 ע"כ פירוש שאמר לו קבל גטי כפי' רש"י ז"ל וא"כ שוי שליח
 לקבלה א"כ אחי קתני כבטר ע"י עמנו ולא ע"י אחרים דליכא
 למימר שאינו שוחרר מיד כדאמרן הא כיון שאמר קבל גטי הדין
 נותן שהוא משוחרר מיד וק"ל וע"פ שיטת הרי"ף והרמב"ם עלה
 ריהט' דשמעינן בלי שום קושיא ואין להקשות דא"כ מאי פריך לקמן
 לחכמים א"כ נעדיניהו וזיתניהו בכסף וכבטר בין ע"י אחרים כו'
 הא לא דמי' דאחרים ע"י ע"י אחרים כבטר ע"י אחרים כו' משוחרר
 מיד אין כאן קושיא דהא בלאו הכי נמי קשה לדעת דמפרשי
 דרבנן לא פליגי על ר"מ בכסף בעל כרחו א"כ לא דמי'
 דכסף ע"י אחרים אפילו בע"כ וכבטר ע"י אחרים בע"כ לא אלא
 ע"כ מוכרחים אבו לומר דמ"מ לפרניהו וליתנהו דע"כ ע"י אחרים
 יונאי' לחירות והאי כדניו והאי כדניו ק"ו חליבי דהרי"ף והרמב"ם
 דזה ברור דע"כ כסף יונא לחירות מיד ע"י אחרים וכבטר עד שיגיע
 השטר לידו א"כ לפרניהו וליתניהו ואנא ידשנא דכל חד כדניו
 כסף מיד ע"י אחרים ופטר עד שיגיע לידו ואנא ידשנא דכל חד כדניו
 הרי"ף והרמב"ם נפרס דבריו שלא קשה במאי דהקשה הר"מ
 והרשב"א עליו וי"ל וזה קשה דהא אמרינן עלי' גמרא דטעמא
 דמתניתין משום דכל האומר תנו כאלו אומר וכי דמי ולמ"ד כזכי
 משהגיע גט ליד שליח יבא לחירות וכמשמע לקמן דשליח קבלה
 שאמר אשתך אמה התקבל לי גטי והוא אומר הולך ותן לו
 למ"ד תן כזכי וכיון שהגיע גט ליד שליח מגורשת וכדמוכח
 בזה"ל וזהו דאמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה
 וחוללת ולא מתכות כו' ועוד דאמרינן לעיל מה אלו עבד כהן
 סביר ואשת כהן שמרדה על בעלה הוה אובלים בתרומה וזה
 אינו אובל אלא כיון שהגיע שטר שיחרור ליד שליח יבא לחירות
 לגמרי ואפסיל ל"י בתרומה ותנן נמי במסכת' תרומ' עבד שהיה
 אובל בתרומה ואחד בא ואמר מת רבך או שמכרך לישראל או
 שעשך בן חורין וכי' ר"א מחייב קרן וחומס ור' יהושע פוטר וכי'
 עכ"ל ואני בעניי לא זכית להבין קושיאם על הרי"ף מהא
 דאמר אשתך אמה קבל גטי והוא אומר זכי ותן לה אין כאן
 קושיא דהתם ביד העבד לבטל שליחות קבלה סלק תלוי כרצון
 העבד לכך אי תן לאו בזכי אלא תן והולך ח"כ ביטל שליחותה
 דקבלה ושוי' שליח הלכה אבל אי תן כזכי לא ביטל שליחותה
 של קבלה ח"כ ה"כ בעבד דהכל תלוי ברבו ואם העבד עשה שליח
 קבלה ורבו אמר לשליח הולך אי הילך כזכי זכי באמת מיד
 וגשתחרר בקבלתו של שליח אבל אי אין יכול לעשות שליח לקבלה
 אלא רבו מני מוכה ליה ע"י אחר לענין שאינו יוכל לחזור אבל
 לעולם אינו משוחרר עד שיגיע השטר לידו ומה שמוכח בתוספת
 דמוכח מנט שיחרור אינו אובל בתרומ' מה אינו חייב כלל שמשוחרר
 לגמרי דהא בפ"י השולח דף מ"ב ע"כ מעוכבנט שיחרור אובל
 בתרומה או אינו אובל קנין כספו אמר רחמנ' והאי לאו קנין
 כספו או דילמא כיון דמחוסר גט שיחרור קנין כספו קרינן ביה
 ולא נפסטי' וע"כ לא תבעי לן חלא בהכך דאמרו כה דינאו לחירות
 ואין לרבו עליהם אלא שניכרי' גט שיחרור כיון מוקדים ומפקיר
 ומי שחניו בן חורין דמתן כופין את רבו אבל ככותב גט
 שיחרור ומוכה ע"י אחר פשיטא דלא חשיב קנין כספו ואינו
 אובל

חידושי קדושין פרק א

אוכל בתרומה אבל מזה אין ראיה שיגא לחירות מיד כי ייכי בחינו
 עבד דס"ד לחינו אוכל אף שברור שאסור כבת חורין עד שיכתבו
 לו סטר שיחרור ה"ה בתוכה סטר שיחרור ע"י אחר אף
 שאינו אוכל בתרומה מ"ה אסור כבת חורין עד שיגיע הסטר
 לידו ואם מת רבו אינו מאוחר ומעשה אין כאן קושיא ממשה
 פירומות ודברי הר"ף והרמב"ם ברירין ופסק הרמב"ם כפרק
 ט' מהלכות תרומות דמוכח גט ע"י אחר אינו אוכל בתרומה
 וכן במחוסר סטר שיחרור אינו אוכל בתרומה ואפ"ה פסק במובה
 ע"י אחר סטר שיחרור שאינו יונא לחירות עד שיגיע הסטר
 שיחרור לידו וק"ל :

שם

ותנינו וכן לאדם שלא בפניו הקשו המשגיג' למה
 נרד לאתווי דישא דבריישא כיון דלא קאי ליה
 אלא מסיפא ולרעות נאמן אמרתי שמיזב ע"פ הדין כ"ה שכתב
 שמוכח משם הא דזכין לאדם שלא בפניו שאם שמענו לא זכיה
 כלל וזכין דהכי הוא מרי דקטני ויפא וזין חזין לאדם שלא
 בפניו לא אינטרדך לשומע ונזח דהיה אפילו בזכותו נמי
 כדאמרן אלא הא קמ"ל דאין חזין לאדם שלא בפניו ואע"פ
 דלכי שמע ניחא ליה לא זכיה לו למפרע ואין רגונו עכשו כלום
 ע"י ס' וא"כ ניחא דמסיפא לכד לא רגה להקשות לר"ה ד"ל
 דהכי קאמר בכסף ע"י אחרים וא"כ נתרנה העבד למעשה וזכין
 לו למפרע ובסטר ע"י עמנו וה"ה ע"י אחרים דומ' דע"י עמנו
 דניח' ל'י אבל אם לא ניחא ל'י חזין קונה עמנו כבטר ולכך הכי
 רישא דבריישא וזכין ע"כ שאם שמע ונזח לא זכה וא"כ ע"כ אין
 חזין לא אינטרדך לשומע ונזח אלא ע"כ אע"פ שא"כ אומר
 שניחא ליה אפ"ה לא זכו לו למפרע א"כ פריך שפיר איך נעשה שלא
 מדעתו מתיאחר ע"י אחרים וק"ל :

דף כד ע"א גמרא

א"ל לאו כתי האי
 גונא דהקנה לה אחר
 מנה ואמר לה ע"מ שפדי בו את המעשר כו' ורחיטי בריטב"א
 שהקשה ח"ל וזכיה דקאי ליה אחתי אוקמי בע"מ שפדו בו את
 המעשר כו' אלעזר לוקמי בע"מ שאין לבעלה רשות בו כרב' אמר
 רב שסת דהילכת' כוותי' ואיכא למימר דהא עדיפא ליה דאלו
 מדרבא הא פליגי עליה ר"א ואלו כד"ה אפטר דמודה רבא דבדידה
 נמי פליגי ר"ה ורבנן כדכתיב לעיל עכ"ל ודבריו הם דחוק' למעין
 בעומקא של הלכה אבל לי נרא' לתרץ פתרון מרווח ויש עוד לדקדק
 אחתי לא פריך רומי' דר"ה אדר"ה ורבנן אדרבנן אמתנין דאף
 דס"ד דפליגי בסתמ' ולענין מעשר נמי פליגי בסתמ' קשה דר"ה
 אדר"ה ורבנן אדרבנן ועוד קשה לי קושיא גדולה דהא תנן בפ' ד'
 דמעשר שני מערימין על מעשר שני כנגד אומר אדם לבנו ולבתו
 הגדולים לעבדו ולשפחתו העבדים הילך מעות אלו וטדה לך מעשר
 שני ופ"ה דש"ה בגיטין דף ס"ה ע"א דהוי להו אחרים לגביה וס'
 סוכי' על שלחנו ויש להם שלו שהם חזורי' ונזכרי' לו עכ"ל וקשה
 לו אחתי לא תני אשתו דהא לפי סוגיא דיוק דבעל יכול לזכות
 לאשה וכן בסוגי' ד"ס מ'א מעשר דבעל יכול לזכות לאשה שאין יד
 האשה ביד בעל א"כ יכול להערים ע"י אשתו נמי בענין זה
 שסתמ' ביש לה מווי' מבעלה ויכול לומר לה הילך מעות אלו
 וטדה מעשר שני וחספתי בכל הספרים ולא מנאמי פירון לקושיא
 זו עד שהאיר ה' עיני לתרץ קושיא זו בהתיר קושיות הכ"ל
 ונרין אנו לדברי הריטב"א שכתב שהקשה ר"ה ו"ל מהא דתניא
 בת"כ אלו גאל יגאל לרבות את האשה ואם גאל יגאל לרבות את
 ב"ה ואלו הכי אמרינן איש אומר רחמני' ולא אשה ותיירן דהתם
 בתעשר רדיה וזני דדיה טיב לבעל פירות דהוי להו מעשר דדיה
 חזוי דדיה וסליחותא קא עבדא וזע"ג פירות טיב לבעל במעות
 אשתו מדרבנן בעלתא הוא ואין מיימין מקרא לרבו' את האשה האי
 קרא אסמכת' דרבנן דעיקר קרא לרבות את הירש אינטרדך עכ"ל
 והרב"כ ח"ו ו"ל איש אומר רחמני' ולא אשה וה"ה איש מוסיף חומש
 ולא אשה אפי' אלמנה או גרושה ואפי' במעשר ידעה ובהא דאמרינן
 בתורת הכהנים פרשת בהר סיני' א"כ גאל יגאל לרבות את האשה
 ואת הירש ו"כ לרבות את האשה שהיא מוספת חומש כספד' מעשר
 דבעל כחוי דכסי' מלוג שלה דומי' דירש שפודה במעשה שבא לו
 מתק' אחר והא דאמרינן הת' איש פרש לקטן כו' ו"ל כיון דאינטרדך
 למיכת איש למעט את הקטן מנא לן דאשה שאינו מוספת חומש
 ו"ל דקטן לא נרדך קרא ועיקר איש כי כפיכ למעט את האשה
 הוא דכתיב עכ"ל ולפ"י נזכר אנו לומר הא דאין מיימין מקרא
 לרבות א"ה האשה לאו אסמכת' הוא אלא ליתור גמור ואשה לאדוני לן
 לרבות

כדיני דאורייתא דאף דאין לבעל פירות מ"ה גיורת הכתוב שאשתו
 כגופו חשיבי לענין פדיו' אפילו במעות פלה שאין לבעל זכ' מדין
 תורה אפ"ה אינו יכולה לפדות בלא חומש ופסטי' דקרא דכתיב
 איש ממעשרו אתי למעט אשה ממעשרה וריבוי' דאם גאל יגאל קאי
 על איש אפילו אשתו שתגאל ממעות שלה מעשרו נריכה להוסיף
 חומש ופסטי'א עכשו' בתקנת' דרבנן טיב לבעל פירות דחשיבי ממעות
 דדיה ומעשר דדיה דנריכה להוסיף חומש וכל זה בככסי מלוג
 שלה או אם נתנה לה אחר ע"מ שאין לבעלה רשות בהם אע"פ
 שקנתה מ"ה גיורת הכתוב שנריכה להוסיף חומש במעשר בעלה
 אבל אם נתנה לה אחר ע"מ שתפדה את המעשר בזה"ש לומר כיון
 דלדידה נמי לא חקי' חלא ע"מ שתפדה המעשר א"כ שליחות' דאחר
 קא עבדה והנה לסקר' המקשה דפריך אלימא כחוי דבעל ומעשר
 דבעל שליחות' דבעל קא עבדה ואף של רבנן ניחא מ"ה לא מנינו
 טוס טעם לבער ר"ה וכן אי כחוי ידעה ומעשר דדיה לגרסת
 רש"י חולנירסת ר"ה זוני ידעה ומעשר ידעה ופי' ניחא לדברי
 ר"ה מ"ה אי אפשר למגוא טעם לרבנן למה הנריכו ליתן חומש
 וע"כ אי אפשר למגוא טעם לכל אחד חלא חליבא דר"ה כע"מ
 שתפדה כהן את המעשר דר"ה סבר כיון דהיא גופיה לא קני
 נמנא שהיא פודת במתן של אחרים ולכך אינו מוספת חומש
 וזה היפוך סברות ר"ה בעבד דס"ל באפילו בע"מ שתגא בו
 לחירות קני עבד רבו ולפ"י ממשער ע"מ שתפדה בו
 המעשר קנתה אשה וקנתה בעלה וא"כ מנר תקנת' דרבנן הוי
 ליה זחוי דבעל ומעשר דבעל היתה נריכה ליתן חומש ורבנן סברי
 להו ורבנן ס"ל במעשר כסבר' ר"ה בעבד ע"מ דקני בעלה וקני
 אדון א"כ דמנינו טעם לפלוגתן עכ"פ קשי' דר"ה אדר"ה ודרבנן
 אדרבנן ותירון אחי' היפוך ואולי ר"ה לשיטתו' ורבנן למיטתיהו
 דס"ל דלדידה נמי לא חקי' חלא שתפדה בו את המעשר נמנא שהיה
 עושה שליחות' דאחר ולכך אינו מוספת חומש ולפ"ו חליבא
 דרב שסת דפליגי בע"מ שאין לרבך רשות ולר"ה מודע ר"ה בע"מ
 שתגא בו לחירות א"כ ע"כ ליכא למימר דפליגי במעשר בהיפוך
 בע"מ שאין לבעלך רשות דס"ל לרבנן שקנה בעל ור"ה ס"ל דלא
 קנה בעל דהא אי בעל לא קני קנתה האשה ולא חזוי דאחר הוא
 ובכר כתיב א"כ גאל יגאל גיורת הכתוב שהיא מחויבת ליתן
 חומש במעשר בעלה אף במעות בכסי' מלוג שלה וא"כ אף כלל
 פלוגת' דמתניתין דיוק קשה טעם על ר"ה מ"ה ס"ל דאין נותנת חומש
 דאף דס"ל כסברת רבנן דהכי דקנתה אשה מ"ה אמתת גיורת
 הכתוב מחויבת ליתן חומש אף בככסי' מלוג דדיה וע"כ אי אפשר
 לומר דפליגי בהכי באומר על מנת שאין לבעלך רשות בהן וא"כ
 אי אפשר לאוקמי לרב שסת דפליגי בהכי וכמו כן לא יוכל להקשו'
 על מתניתין דס"ד דפליגי דאם אחרים נתנה ליה כסתם דמעשר
 נמי אי אפשר לאוקמי דפליגי בהכי דא"כ כיון דהמעות בכסי'
 מלוג שלה דאף דלא קנה בעלה מ"ה מנד גיורת הכתוב מחויבת
 ליתן חומש דלענין פירות מעשר בעלה אשתו כגופו חשיבי אף
 במעות ולכך מוכרח לומר דלא פליגי אלא בע"מ שתפדה בו את
 המעשר וזכה שפיר אשכחן דפליגי בסברת כדאמרן אלא דפליגי
 בהיפוך במאי דפליגי במתניתין דיוק :

זכרה

ניחא מתניתין דמעשר שני דקתני מערימין ע"י
 כנו ובתו הגדולי' אבל לא קתני ע"י אשתו
 דאשתו כגופו חשיבי מריבוי' דקרא א"כ גאל יגאל אף בככסי'
 מלוג שאין לבעלה פירות ואף דאית לה ידולא אשמועינן חלא
 עבד ושפחה ככעניי' דליה להו יד דליכס' יכולי' לפדות בלא חומש
 אף בלא ריבוי' דקרא :

ע"פ

הנעשה וזיכתי מה שמקטין העולם בתוספות בד"ה
 וד"ה ו"ה לפי' ר"ה דלרב שסת מועיל ע"מ שתגא בו
 לחירות אפילו לר"ה א"כ אחאי קאמר ר"ה במתניתין בכסף ע"י
 עמנו לא הא ע"י עמנו נמי משכחת לה באומר ע"מ שתגא בו לחירות
 והקשו למה לא הא ע"י הקשו התוספות קושיא זו מיד על פי' ר"ה ותיירן
 קושיאם בדברי ר"ה ולפי' דבריו ניחא דהיוש' רשב"א תירון פירוק
 אחר על קושיות התוספות ו"ל אי נמי איכא למימר דמתניתין לאו
 כללל הוא דע"י עמנו כלל כללל אלא בהכי אכפי' קאמר ופדע
 לך דהא אמרינן בבבביתא דאין אשה פודה מעשר שני בלא חומש
 ואע"ג דאיכא חכמי' שפודה אלא דבאנו אכפי' קאמר ולאן כללל
 הוא מתניתין נמי לאו כללל הוא עכ"ל הרי לפניך דר"ה מוכרח
 לומר דמתניתין לאו כללל הוא ותוכרח לטביח ראי' מברייתא
 דאין אשה פודה מעשר שני בלא חומש אע"ג דאיכא חכמי' שפודה
 בככסי'

חידושי קדושין פרק א

דף כ"ה ע"ב גמרא

אמר להו מי אמר רב
 כהמה גסה נקני במשיב
 והא חנן במסירה תנן נחלקו בזה ר"ת ור"י דלר"ת מסירה עדיפות
 ולר"י משיבה עדיפות לכאורה ריהטא דשמעת' מוכח כפי' ר"ת
 דהא בכרייתא איתא דבכרייתא תנא וחכמים חומרים זה וזה
 נקנים במשיבה וע"כ לתנא קמא חסיב קנינים דמשיב דהיינו
 מסירה והגבהה ופליגי חכמים וס"ל דזה וזה במשיבה דמשיב
 נקנים אפילו בקנין שאינו חשוב ור"כ רישא וסיפא בענין אחד
 אבל לפי' ר"י תני ברשאי קנין גרוע דמסירה וכבהמה דקה
 החשוב הגבהה וחכמי' דפליגי וקאמרי זה וזה במשיבה ע"כ
 ברשאי דסברי דמשיבה דוקא ולא מסירה וכסיפא כבהמה דקה
 ס"ל דאף במשיבה שהיא קנין שאינו חשוב נגד הגבהה וא"כ בבא
 דזה וזה אינם בסוג' אחד אך ר"ת העריך מלחמה ענומה נגד ר"ת
 ואני חומר בעורת ה' החונן לאדם דעת אלוהים מלחמות ה'
 להניל לר"ת מקפיר חרות שכל הקוסיות אינם קוסיות כלל דעיקר
 הקוסיות של התוספות מדברי ר"א דהיא ליה הכא במסירה
 דוקא והתם קתני משיבה קני כמו שהאריכו התוספות ואני
 חומר דזה כמי אינו קוסיא לאחר שנעמוד על דברי ר"י בזה שפי'
 כד"ה והא חנן תנן ורב כמי במסירה אמר ה' רגיל לומר לאיזה
 לורך פירוש ר"י זה ונראה' בשפת יתר ור"כ פירוש ר"י הדר
 ב"י כו' בפמ' עד הכי שמואל קאמר לה מי דוחקי לר"י לפי'
 זה דבאמת הרי"ף לא פי' כן וגרס והאנן במסירה תנן אינו
 כמי במסירה קאמר וסדר ביה והוא דאמר כהאי תנא משמע שזה
 הוא מדברי הפרגן ונראה שר"י ו'ל' נשמר מכל קוסיות התוספת
 שהקשו מתניתין דבכא חני' ומר"א דלכאורה י"ל דמסירה
 עדיף לפר"ת לא אתי מתניתין למעוטי משיבה נסימט' דילמא
 מתניתין מסירה תני משום דמסירה קונה בכל המקומות וכמו כן
 הגבהה משא"כ משיבה דאינו קונה אלא בסמיט' לא קתני ור"כ
 לכאורה לא הקשה שמואל מרב מתניתין דהכי ונראה דשמואל
 הוגרד ג"כ לדבר זה ורב כמי במסירה אמר וסדר ביה ולכך פי'
 ר"י רגיל ה' לומר כן בשלמא או לא ה' רגיל ה' אומר דהוא
 כמי אשמועינן קנין מסירה דקונה בר"ה ובסמיט' משא"כ
 במשיבה רק דקוסיות שמואל דרב ה' רגיל לומר כן ואי ס"ד
 דמשיבה כמי קונה אלא ע"כ דסדר רב דתנא דמתניתין תני
 דוקא מסירה כבהמה גסה ואין חולק בדבר אבל לא במשיבה
 והכא דרש דמשיבה קונה א"כ הדר ביה מההיא בתמי' למה חזר
 מפ' שלמד בחילה ולפ"י מיושב כמי דמשיב הוא דאמר כי האי
 תנא כו' לכאורה קשה מתחילה מאי קסבר ולכפוף מאי קסבר
 ודוחק לומר שמתחילה לא ידע מהאי תנא דכריית' אבל לדברינו
 נראה דמתחילה עלה בדעת שמואל שלמד רב כפי' המשנה שדוקא
 מסירה ולא משיבה א"כ היה תתמי' עליו למה הדר ב'י' תפירוס
 קמא וגלי לן הפרגן דיש פלוגתא בדבר דחכמי' פליגי את"ק
 וס"ל דאפילו במשיבה קונה וזה הסוגיא בכל הפ"ס כל היכי
 דפליגי נגד רבי' לפעמי' אומרי' נראין ומטין והלכה ואמרינן
 בעירובין דף מ"ו ע"ב דפליגי חי הלכה כר' יוסי מחכירי דרב
 אסי אמר הלכה איתמר ור' חייל בר אבא אמר מטין ור' יוסי
 בר חנינא אמר ניראין ופי' ר"ש דמטין הלכה כר' יוסי אפילו
 במקום רבים לדוריי מודיעין ליחד לעשות כר' יוסי אבל לדרוש
 בפירקא לא דרשינן א"כ נובל לומר דס"ל לרב בהא כמי דמטין
 אחר דברי ר"ת ור"א באדם דנא לשאל מודיעין ליה דדוקא מסירה
 קני אבל לדרוש ברבים לא רנה לדרוש כמותן אלא ברבים דפליגי
 עליוסו וס"ל דזה וזה נקנית במסירה אף במשיבה ולדעת דבר
 זה הגין ומקובל בדברי הפרגן ובדברי ר"א מנינו בעירובין דף מ"ו
 ע"א וכנדה דף ו' לאחר שזכר רבי דלאו יחיד פליגי עלה חלל
 רבים פלוגי עלה אמר כד' הוא ר"א לסמוך עליו כשעת הדחק
 הרי' להדיא דרבי עבד כר"א כשעת הדחק וקנין משיבה בר"ה
 כשעת הדחק דמי לכך אמר ליחיד קנין מסירה ונרבי' דרש
 בחכמים ק"ל זה חמת ונכרו :

ובזה

מיושבי' כל הקוסיות התוספות דאף דאין חילוק
 בין מניחה למקח וממכר מ"מלא רנה שמואל
 להקשות מתניתין דין מתניתין דבכא מניחה וכמו כן ר"ת חר"א
 דיש לדחות דתנא דמתניתין קתני קנינים דקני בכל מקום בין
 בר"ה ובין בסמיט' משא"כ משיבה דלא קני אלא בסמיטא ור"כ
 אין מקום לקוסיות אלו שמואל לא הקשו אלא לרב דהיה רגיל
 לומר

בכספי מלכו טלה לפי רש"י א"ע ע"כ לאו כללל הוא א"כ בחמתין
 דידן כמי לאו כללל הוא ולעולם לתפסא חין יד כמו לפעד וכמו
 שעבד ואשה שוין לפירוש ר"ת ומתניתין דידן תני עבד שאין לו
 קנין וה"ה לאשה א"כ ה"כ בחמתין דפי' ד' דמעשר שני דתני דאינו
 יכול לזכות עבדו ושפחתו הכנעני' ה"ה לאשתו דאין לה יד כלל
 אבל השתא לפי' ר"י דע"כ יש חילוק בין עבד לאשה דלאשה יש
 לה יד לקבל הכעלה א"כ אמתא לא תני מעריתו ע"י אשה כמו
 ע"י בנו ובתו הנדולי' וע"כ נריכין אנו לומר מנד' גזירת הכתוב
 דכתבי חס גאל וגאל אתי לרבי דאשה בכעלה חשיבה אף במעות
 בכספי מלכו דידה נריכה ליתן חומס א"כ חין שום אופן שאשתו
 תפדה מעשר שלו בלא חומס א"כ ע"כ כללל כ"יל דאין אשה פודה
 מעשר שני של בעלה בלא חומס א"כ מנ"ל לר"ת לומר דמודה
 ר"ת בע"מ שתנא בו לחירות דלא קני אדון דאם כדכרי' יקשה
 לר"ת ליתני בכסף ע"י ענמו דאין לומר דלאו כללל כ"יל כמו
 בכרייתא דאין אשה פודה מעשר שני דהא השתא באמת כללל כ"יל
 דלא אשכחן בשום אופן שאשה תפדה מעשר שני של בעלה בלא חומס
 לר"ת וע"כ מוכרחים אנו לומר כתירון התוספות דלא חשיב ע"י
 ענמו כיון דלא קני העבד לגמרי כו' :

ולפי זה

מוכרחים אנו לומר לפי מאי דס"ד דקאמר
 גימח כהא קמפלגי דר"ת סבר אין קנין
 לפעד בלא רכו היינו אפילו בע"מ ורבנן סברי דיש קנין אפילו
 בסתם ודחרי' שסת דרבנן כמי מודה בסתם אלא דפליגי בעל
 מנת דאין לומר לפי מאי דס"ד דפליגי בסתם דבע"מ ר"ת מודה
 לרבנן דיש קנין דא"כ יקשה קוסיות התוספות דהא מנינו לר"ת
 בכסף ע"י ענמו דכאן ליכא למימר כתירון התוספות דהא בע"מ
 שאין לרבו רשות קני העבד לגמרי הוי ספיר בכסף ע"י ענמו
 וכתירון הרשכ"א ח' נמי ליכא למימר כדאמרן לעיל אלא ע"כ אף
 לר"ת דס"ל לרב שסת מודה ר"ת בע"מ שתנא בו לחירות ת"ת
 לפי מאי דס"ד דפליגי סתם אינו מודה ר"ת בע"מ שאין לרבך
 רשות בו כדאמרן ולפ"י יש להקשות למה לא נראה לרב שסת לאוקמי
 דפליגי רבנן אף בסתם ור"ת ס"ל דאף בע"מ שאין לרבך רשות
 קני עבד וקני רבו ומאי דוחקא דר"א דלא בעי לאוקמי כר' שסת
 בשלמא בלא הוכחתי דלעיל היתי אומר דלפי מאי דס"ד היתי
 אומר דמודה ר"ת בע"מ שאין לרבך רשות ואי משום דליתני כסף
 ע"י ענמו היתי אומר כתירון הרשכ"א דלעיל ולפ"י קשיא לרב
 שסת מתניתין דנדריס המדיר תתנו הגבהה דקתני ע"מ אלא מה
 שתתן לפיד דלא כמאן דלרבנן אפילו בסתם ע"י אחרים קתנה
 אשה ולרבי מאיר ע"כ בע"מ מודה דאפילו בעבד קני עבד וק"ו
 באשה ור"כ סני התם שיאמר ע"מ שאין לבעלך רשות ולא נריך
 שיאמר אלא מה שאתה נותן לפיד ויחיא ליה לרב שסת דפליגי
 בע"מ ולפ"י אין לנו הברח מתניתין דידן דס"ל לרבנן דבסתם
 קני עבד וקני אשה אלא דרבנן כמי מודו דלא קני בסתם ולא
 פליגי אלא בע"מ שאין לרבך רשות וסתם משנה דנדריס כר"ת
 אתי' ולא כרבנן ואתא ר"א למימר דפליגי בע"מ שתנא בו
 לחירות ובאשה אף ר"ת מודה דאף דכולה סכירי להו דאין חילוק
 בין עבד לאשה הכי מילי בע"מ שאין לבעלך או לרבך רשות אבל
 בע"מ שתתן לפיד אפילו ר"ת מודה גבי אשה שקתנה וההיא
 דנדריס אתי' כר"ע כד היתי אומר כל"ן אבל השתא דהוכחנו מוכח
 קוסיות התוספות דע"כ דאף לפי מאי דס"ד דמקשה ע"כ ר"ת נמי
 פליגי בע"מ א"כ מתניתין דנדריס אתי' ספיר כר"ת א"כ מאי קשיא
 ל"י לרב שסת דלא בעי לאוקמי דפליגי נמי בסתם וק"ו :

וגש"ך ב"ר דס"י רכ"כ כתב בשם הפרישה ג"ע אי לא אמר לה אלא
 המעות נחויטין לך ע"מ שתהיה אוכלת ולבושת ולא אמר לה ע"מ
 שאין לבעלך רשות בהם וכבהה"ש ולי נראה פשוט מלשון המשנה
 והפוסקים דכל שלא אמר לה ע"מ שאין לבעלך רשות בהם פשיטא
 דזכה בהן בעל ואסור וכן משמע להדיא כפי' הרמב"ם לנדריס עכ"ל
 ואני אומר כודאי לפי' הרמב"ם דפסק כר"ת או לפסק הרמב"ם משמע
 כן אבל יש שיטות אחרות וכתב הר"ן בקדושין אליבא דהרי"ף
 דפסק כרבנן בין באשה ובין אע"פ שלא אמר ע"מ שאין לרבך רשות
 אלא אמר ע"מ שתנא לחירות או באשה הרני נותן לך ע"מ
 שתתן לפיד דמהני וזכינו לחידושי הרשכ"א והריטב"א והרבה
 חדושים נאמר ונישנו בדינים אלו ואין בידנו להכריע עד שיבא
 מורה נדק וכתבתי במשובתי שנעלם מדברי הט"ו כ"ד סו' רס"ו
 דבר"ה הרמב"ם בהלכות וכו' ומתנה

סימן ג' :

לומר במסירה וע"כ למד פ"י המשנה דוקא מסירה ולא משיכה
 וח"כ לאחר שדרש משיכה קונה הדר ביה והתמי' על זה למה
 דבר כיון שלמד מחילה פ"י המתניתין דוקא מסירה ואין חולק
 בדבר למה דרש אח"כ משיכה ה' לו לדרוש מסירה כיון שאין
 חולק בדבר ואליבא דרמ"א שכלינו אנו לומר דבר סבר ל' כהאי
 הגז' אבל לפי מאי דסתם לן רבי בתניתין דלא פליגי רבנן
 על ר"מור"א בבהמה גסה י"ל דנקט ר"א באמת מסירה קנין
 הקניו ככל מקום ולעולם משיכה קונה בסימט' וסתם מתניתין
 דמניחה ניחא וגם דברי ר"א ושמואל ניחא לפי סתמא דקדושין
 ודכחא מניחה י"ל דר"מ מודו בסימט' דמשיכה קונה :

והשתא

אית לן לאפרוקי הקושיא מה שהקשה ר"י
 על ר"ת וכתבו התוספות הכי בסוף דבריו
 ח"ל ור"י הקשה על מה שפ"י ר"ת דמסירה קונה אף בסימט'
 כו' עד אפילו אם מיירי בסימט' הו' ליה למיפרך הכי לימא
 אכתי ורבא דאמר רבתי לכך נראה לר"י כו' ותהי"א התפלא
 על דברי ר"י והניחם בכ"ע יעויין הטיב בדבריו ואני אומר
 יגפתו ומחלתי תחתן שבדרי הר"י הכי בדין ואגב תירוק למה
 כתבו התוספות ור"י הקשה לאחר תירוק ר' חיים כהן ולא מקודם
 ומתחילה לריבן אנו להבין ולעמוד ג'ל כוונת התוספות שס"ס
 בכ"ב דף ע"ו הקשו התוספות ו"ל ועוד קשה לר"י דלפי ר"ת
 מאי דזקתי לשנויי כאן בסימט' כאן בר"ה לוקמיניהו לתרווייהו
 בסימט' ובקפדי פליגי כדמסיק לקמן ואמר רשכ"א דלא קשה
 מידי כיון דמסירה חשובה כו' ומיהו הא דפרך ספינה נמי
 תקנה במסירה לא אחי שמיר כו' ואין להקשות דאי אפילו
 בגריעה הוי קפידה א"כ אחמי מהני כשיסבור מקומות דשכירות
 מקום הוי בעין משיכה כו' ויש לדקדק למה כתבו ומיהו הא דפרך
 ספינה לאחר תירוק הרשכ"א ולא מקודם ועוד למה לא הקשו
 הכי קטנות הני בשמעתן לעסקו בדברי ר"ת ובתבואל קטיות
 ר"י והשמיטו דברי ר"י שהקשה על ר"ת בכ"ב ותיירו ס"ס
 הרשכ"א ולא כתבו הכי גם יקושיא שני' דאחמי מהני שכירות
 מקום יקושיא אחרונה שהקשו התוספות בקדושין לא הקשו
 בכ"ב ונריך לתת לב להבין ולהשכיל כל הדברים הנ"ל כי לא
 דבר ריק הוא :

ולפעד

הראני ה' דרך אמת והנה הרשכ"א בחדושי
 על בכ"ב כתב בין במסירה בין במשיכה כל
 בפניו לא בעי למימר לך חוק וקני במגמת משיכה עדיפא שיש
 בכללה מסירה וכן כתוב רב האי גאון ו"ל ולפי דברינו שיש
 דאמר אכתי ורבא מסירה קונה ברשות רפיס ולא משיכה משכחת
 לה בבהמה גסה שקרא לה או שהבישה במקל ודעתה לפניו שאין
 עם המשיכה זו מסירה או באומר לחבירו לך ומשך וקני שאינו
 יכול לקנות מטעם מסירה כו' ובהמה גסה נמי למ"ד אחת זו
 אחת זו במשיכה אין משיכה זו קונה בר"ה הואיל ואין דינן
 לקנות במסירה והיינו דאקשינן בגמרא לרבנן ואי ברשות הרבים
 משיכה מי קניא כלומר כיון שאין מסירה קונה בר"ה לרבנן
 אף משיכה זו אינו קונה וכרב ר' יוסף הלוי ו"ל פ"י הא דאמרנן
 מסירה קונה בר"ה ולא משיכה אפילו כשאומר לו לך חוק וקני
 ואפילו בספינה שנקנית במסירה כיון דמשך לה גלי אדעתא
 במשיכה ניחא ליה דליקני במסירה לא ניחא ליה דליקניה עכ"ל :

והנה

ר"ת מחולק עם רשכ"ס דלרשכ"ס דמסירה
 קונה בר"ה משום דלא אפשר במשיכה אבל
 בסימט' דשייבי משיכה לא קניא מסירה שהוא קנין גרוע ור"ת
 הקשה עליו ופירוש דמסירה עדיפא דקניא בר"ה במקום דלא
 שייכי משיכה משום דאין לו מקום סם ואפ"ה קניא משיכה ק"ו
 שקונה בסימט' דמהני משיכה דיש לכל אדם מקום להניח
 מטלטלי' ק"ו שקונה במסירה דהוי כאילו מנה ברשותו ומסרה
 בידו ולית ל' סבר' רבנו חיים בן מנחם לר"ת ע"פ שיטת חידושי
 רשכ"א דאם אגוז הבהמה ומשכה ואמר ל' ויל קני דקני אף
 בר"ה דמשיכה זו שייכי מסירה וכמו כן בספינה דקונה במשיכה זו
 אף בר"ה ומשיכה זו בספינה עדיפא ממסירה אף לפי ר"ת דלפי ר"ת
 מסירה עדיפא ר"ל אף בבהמה דקרי לה ובאה דקני בר"ה אף
 דלא קנה במשיכה כו' בר"ה משום דלא מיוחד ל' מקום אפ"ה
 קני במסירה ק"ו בסימט' דמשיכה כנ"ל קונה דקונה פשיטא
 מסירה אבל בספינה דמושך בגוף של ספינה א"כ משיכה דספינה

והנה
 נוכל אנו לומר לפר"ת נמי דמקשה פריך ספינה
 נמי תקנה במסירה דודאי משיכה דספינה עדיפא
 ממסירה דיש במשיכה נמי מסירה דתניא ספינה נקנית במסירה
 דברי רבי וחכמים אומרים לא קנה עד שמתוך וא"כ אחמי
 קמתי בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה שהוא קנין חשוב
 ולא קמתי מסירה רבות' טפי וליבא למימר דאחי לאשמועינן
 בשביל אפותיות דאפותיות נמי נריבן משיכה דהא אף לר"ת נריבן
 אפותיות משיכה מדפרך גבי מלוגא דסטרא והא לא משך כדכתבו
 התוספות לעיל תירוק לדברי ר"י ד"ל כיון דלרבנן דפליגי אדרבי
 ס"ל דאין ספינה נקנית במסירה אלא עד שימשך א"כ לא הוי
 ליה למימר בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה בשביל ספי'
 דאפותיות דאיבא למיטעי ולומר דלגופא אינטריך לומר דספינה
 דוקא נקנית במשיכה ולא במסירה כרבנן והדרא קושיא לזכותא
 לויקני נמי במסירה אי אחי כרבי ולפי סברת ר"ת לרבנן דלית
 להו מסירה בספינה אף בסימט' אף דמשיכה קונה סם ק"ו
 דלית להו מסירה בר"ה במקו' דאין לו מקום לקנו' במשיכה ותירוק לו
 המתיר לא קני משו' דאין לו מקום מיוחד אבל בסימט' סם מקו'
 לאדם א"כ קונה במסירה ולפ"ו כיון דרבנן מודו בסימט' דקונה
 מסירה א"כ י"ל הא דנקט בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה
 ה"ה למסירה דאין חולק בדבר זה ולא אשמועינן אלא בשביל
 סיפא דאפותיות דלגופא לא אינטריך דהא אפילו במסירה קונה
 ק"ו במשיכה אלא משום סיפא כמו שפירשו התוספות אליבא
 דר"י ודוק ופריך המקשה משיכה בר"ה מי קניא כיון דלרבנן לא
 קניא מסירה א"כ אין במשיכה זוכה של מסירה אלא משיכה
 ומשיכה לחוד לא קניא בר"ה כיון דאין מיוחד לו מקום ומשני
 עד שימשך לסימט' ופריך נימא אכתי ורבא אמרו כרבי ולא
 כרבנן ומשני אי אמר לך וחוק וקני כ"ע מודו דקני ולא פליגי
 אלא בקפידא וח"כ לר"ת דאם קונה במסירה בר"ה במקום דאינו
 קונה משיכה משום דלא מיוחד לו מקום ק"ו סיקנה בסימט' אף
 שיש לכל אדם מקום סם שקונה מסירה אליבא דכ"ע ולא פליגי
 אלא במשך וקני דרבי קורא להאי משיכה מסירה משום דלא
 קני מחמת משיכה בר"ה אלא מחמת מסירה ומקיים דיברו משום
 והכי קאמר מראה מקום לו שיקנה אף בר"ה במשיכה בר"ה משום
 דשיך ב'י מסירה גודלי אי לא היה שיך ב'י מסירה לא הי' מהני

הידושי קדושיין פרק א

מהני דבריו שיקנה בקנין שאינו דינו לקנות כמו שכתבו הגאונים
והר"ן אבל הכי כיון שיש בכלל משיכה זו בספינה מסירה קני
שפיר כלבד שיקיים דבריו וחכמים סבירו להו קפידא ודוקא
משיכה גמורה נכתוב ר"ל שיקנה ע"י קנין משיכה ולכך נרדף
לשכור מקומו או להניח לסימטא :

והשתא

התרויט ד' קושיות קושיא אחת שהקשו
התוספות בד"ה ותר סדר מראה מקום
אמאי לא חשיב רבי כהדי הכי דשכרי מראה מקום ד' האם
משני מריבזו לגמרי אבל הכי ללא משני דמשיך ע"י האם
דקנין משיכה לא מהני בזה אמרינן דעכ"פ מהני מחמת קנין
דמסירה ולא אמרינן שנתכוון דוקא משיכה חשובה לסימטא אלא
דאף בגרועי ה' דעתו כיון דמתיישב במשיכה זו קנין דמסירה
אבל בעלמא דחינו מקיים ליבזו כלל ר"ל גם רבי מודה ללא
אמר נן מראה מקום קושיא ט"ו מתורבת שהקשו התוספות לפר"ת
לאומאי דפליגי בקפידא ובסימטא ודכ"ע קונים במסירה בין
בר"ה ובין בסימטא ולא קשה מכרייתא דקתני ספינה משיכה ולא
אשמיטין מסירה משום סיפא דלוחות דזה חטילו אינו ריח
קושיא לה"ת כיון דחטילו רבי מודה דנרדף עכ"פ לקיים דבריו
למשך בר"ה וא"כ נרדף ג"כ עכ"פ למשך ח"כ אין מחלוקת
בין רבי לרבנן אבל ברשות הרבים פליגי שפיר וקושיא ט"ו נמי
אין מקום לקשות כיון דלא מהני מסירה וקפיד לקנין גרוע
א"כ אף קנה בשכירות מקום דהא לפי שיטת הרשב"א אף לה"ת
גבי ספינה בודאי משיכה עדיפה ממסירה וקפיד אמשיכה דעדיפה
מקנין מסירה וא"כ כשזכר ונקומו דעדיפה נמי ממשיכה לא קפיד
הרי מתרויט ג' קושיות הנ"ל וגם קושיא ד' שהקשו התוספות
על ר"ת מסוגיות הש"ס דספינה דקתני ספינה נמי נקנית
במסירה משמע דמשיכה עדיפה אינו קושיא כלל לה"ת כפי מה
שפרשנו דאף ר"ת מודה בספינה או בכה"ת שאחיה ומשכה דעדיפה
משיכה ממסירה :

ולפי

הונעה זו לא נשאר שום קושיא על ר"ת אלא
קושיא אחרונה שהקשה ר"י על ר"ת דלפי מאי
דס"ד דפליגי בסימטא נישא נמי אביי ורבא אחי כרבי ולא כרבנן
לה"ת כיון דסכרי. לכו לרבנן דאין במסירה קונה בסימטא
במקום שמיכה קונה ק"ו שאין מסירה קונה אלויהו בר"ה
במקום שאין משיכה קונה שאין לו מקום מיוחד שם וא"כ אביי
ורבא דסכרי משיכה קונה בכהמה בסימטא ק"ו במסירה ומסירה
קונה בר"ה אף דאינו קונה שם קנין משיכה וזה לא אחי כרבנן
אלא כרבי דס"ל הכי גבי ספינה אף דלא במשיכה בסימטא גבי
כהמה דקורה לה וכאה מ"מ אס אחיה בשליף או בשפיר ומשכ
קנה דמשיכה זו יש בה מסירה וה"ה בספינה דלא שני דלא אחיה
ע"י משיכה ופשוטא דמשיכה עדיפה ממסירה לכך וה"כ לשיטת
הרשב"א אביי דאמר מסירה קני בר"ה ולא משיכה מיידי בכהמה
שקורה להובאה אבל אס אחיה ומשכה פשוטא שקונה גם בר"ה
ובסימטא שקונה משיכה בכו ק"ו ממסירה קונה דהא מסירה קונה
אפילו בתקום שאין משיכה קונה כדאמרן וא"כ אחי ע"כ כרבי
דלפי ס"ד גבי ספינה דמסירה קונה אף אס לא היה משיכה קונה
בסימטא מ"מ גרוע ממסירה ממשיכה דמשיכה יש בה מסירה ואס אמר
זיל קני ומשכה פשיטא דקני דיש בה ג"כ מסירה וא"כ ע"כ לרבי
קני מסירה גם בר"ה לפי מאי דס"ד דמקשה אבל לרבנן דס"ל
דאין מסירה קונה כלל אפילו בסימטא א"כ פשיטא דאינו קונה
כלל בר"ה לדעת ר"ת דאין סכרא לחלק ואדרכא כיון דלרבנן
אפילו במקום שמיכה קונה אינו קונה ק"ו בר"ה במקום שאין
משיכה קונה א"כ שפיר הקשו התוספות לה"ת ע"כ מוכרחים אנו
לפרש דפרשטנו שיטת הש"ס א"כ לפי מאי דס"ד דמקשה דפליגי
בסימטא ה"ה לו להקשות מיד נישא אביי ורבא דאמרנו כרבי ולא
כרבנן כדאמרן ולכך כתבו התוספות אבל לפי ר"י נישא דס"ל
דיותר יש סכרא טובה שמיכה קונה ובסימטא וא"כ לפי מאי
דס"ד דמקשה ס"ל אף דס"ל לרבי דמסירה קונה בסימטא ורבנן
סכרי לכו דלא קני מסירה מ"מ מודו דמשיכה קני בר"ה וא"כ
אביי ורבא לפירושי ר"י ס"ל דמסירה קונה דוקא בר"ה ולא
בסימטא ומשיכה קונה בסימטא ולא מסירה כרבנן מתם סכרי
לכו ולא כרבי דלרביה קונה מסירה אף בסימטא ולכך כתבו
התוספות ור"י הקשה אחר דבריו ר"ח כהן דלכאורה איכא למידק
דכא בתרא כתב ר"י בענינו תירוח על קושיות ר"ת על פירוש
רשב"ס וכי מנות הן שמתנות זו אחת ובקב ר"י שם דאין זו

קושיא דכי האי גונא אמר לקמן דהנבחה תירוח יומר מכלת
שאר קנינים וכו' לא כתבו התוספות תירוח או לכל באמת דמי
ליה ר"י לר"ת בגילת דחישת' ותמהאני אס ינאו דברים אלו
מפי ר"י כשלמא נבי הנבחה כל המקומות שוים כל מידו דרבי
בנבחה קונים בנבחה ובשלו כל הקנינים אבל ר"ת הכי קאמר
כיון דמסירה קונה במקום שאין משיכה קונה אף שאין לו סיבות
במקום שדבר זה מוכח אפ"ה קונה ק"ו שיקנה במקום שהמשיכה
קונה פשוט לו שייכא במקום דמשיכה קונה ולמה ינטל משיכה
למסירה ולא נחיא לכו באמת בתירוח ר"י אלא בתירוח ר"ח כהן
שנותן טעם שיש לחלק במסירה בין ר"ה לסימטא ולכך כתבו מה
שהקשה ר"י על ר"ת דהשתא לפי ר"ח נישא לדברי ר"י דלפי מאי
דס"ד אחי אביי ורבא כרבנן דס"ל דאין מסירה קונה בסימטא
אלא משיכה משום דלא שייך קנין מסירה בסימטא אבל בר"ה
זו רבנן דשייך קנין מסירה והם מהם דברו אביי ורבא ורבנן
ס"ל לאביי ורבא אבל בלא דברו ר"ח כהן גם לדברי ר"י לא נחה
קושיא זו דאין טעם לחלק בין מסירה בסימטא ובין מסירה
לה"ת בקושיות ר"ת :

ובה

נחה ופקטה תמיה' מהר"א על דברי ר"י והניחו
כנ"ע ומה שהכריחו בסוגיא זו ללמוד פירוש זה
בדברי ר"ת משום דסוגיא זו אי אפשר לתרץ מה שתירושם על
שקושיא איך מהני שכירות מקום לה"ת ותירנו שם דשכירות
מקום כיו משיכה א"כ יקשה בסוגיא זו איך משני לר"י שפיל כמה
יקנה ומשני אביי כשוכר את מקומו הלוא שוכר מקומו הוי משיכה
וע"כ נרדף אנו לומר אף דהוי משיכה הוי מ"מ עדיף ממשיכה
גרדא דזה הוי קניות רשותו ומשיכה בדהדי א"כ הדרה קושיא
לדוכתא דילמא קפיד על משיכה גרוע ולא על משיכה שהיא
טובה יותר ממשיכה גרדא אף שהיא קנין חשוב יותר אבל בכא
בתרא לא אסקי' אדעתיהו פ' ידושי' הרשב"א אלא פ' הגאונים
ופי' ר"י מגא"ד וא"כ כל הכי דאמר חזק וקני והלך ומשך מסולק
קניות מסירה לגמרי אף בספינה וא"כ אף בספינה כל היכא
דמני מסירה הוא קנין חשוב יותר ממשיכה ואתי למעט משיכה
א"כ שפיר כתבנו מה הקשה ר"י לדברי ר"ת מאי דוחקי לאומאי
בא בר"ה כאן בסימטא הוי ליה לאוקמינהו בסימטא
ובקפידא פליגי דלרבי מראה מקום הוא לוא אף בקנין דמסירה
לכך ולרבנן קפידא דוקא משיכה שילק קנין דמסירה והוכרחו
לכתוב תירוח הרשב"א דלא קשה מידו כיון דמסירה חשובה בכל
מקום שפונה מסירה הוי דוקא מסירה ולא במשיכה וא"כ כתבו
ומיהו הא דפריך ספינה נמי תקנה במסירה לא אחי שפיר ב'
ולשון מיהו אינו מדויק בתירוח הרשב"א אבל לפי דבריו נישא
דכלל תירוח הרשב"א הוי אמר בתירוח ידושי' רשב"א כמו
שכתבנו לפיל אבל עכשו ע"כ החזיק הרשב"א ענינו תירוח הר"י
מגא"ד שהביא באחרונה ס"מ כל היכי דמני מסירה החשובה אחי
למעט משיכה משום אי אמר חזק וקני משלק מסירה לגמרי
א"כ שפיר כתבו ומיהו הא דפריך ספינה תקנה אינו מדויק :

ולפי זה

אחי שפיר דלא הקשו כנ"כ הקושיא האחרונה
שהקשה ר"י בקדושין דבתירוח הרשב"א
מתורן קושיות הר"י על ר"ת דאף לפי מאי דס"ד דפליגי בסימטא
לא אחא אביי ורבא כרבי וכמו שבאמת תירוח מהר"א בקדושין
והניח כנ"ע ואדרבה לר"י קשה לפירוש דמשיכה עדיפה ולא
קני מסירה בסימטא איך סבר רבי דקנה במסירה כמו שקשו שם
בד"ה כמאי עסקינן ותירנו ד"ל דאי מיירי בסימטא נישא דפליגי
רבי ורבנן אי מהני מסירה בסימטא או לא ואביי ורבא כרבנן ורבנן
סכרי לכו דיש חילוק בין סימטא לר"ה דבריהם דלא קני משיכה
קני מסירה ובסימטא דלאו אורחא במסירה וקנין גרוע הוא לא
קני מסירה ושם לא הוכרחו לתירוח מהר"ח כהן דשם סלקוליהו
תירוח הר"י גופא שתירוח על קושיות ר"י וכי מלותיהן דאשכחן
כהאי גונא נבי הנבחה א"כ בלא תירוח ר"ח נישא תירוחם לדעת
ר"י דשפיר יש לחלק בין מסירה בר"ה ובין מסירה בסימטא
משא"כ הכא בקדושין דלא כתבו תירוח ר"י משום דלא נישא לכו
בתירוחם כמו שכתבנו והוכרחו לתירוח מהר"ח כהן שפיר כתבו
אחר דברו מהר"ח קושיות ר"י על ר"ת כדי לסיים אבל לדברי
ר"י נישא :

הרי

לפנינו שדברי ר"ת נהירין ונרירין דכל קושיות
יש לתרץ ואל עלינו עוד לתרץ מה שכתבו ולא ידע

חידושי קדושין פרק א

ר"י מנח ליה דבעינן מסירה בפניו נראה לפי ע"ד דדברי ר"ת ברירין מדקאמר ה"ס כ"מ כמנייה ונכסי הגר לה קני במסירה דמאן מסיר ליה למיקניה אף שכולל לחוק ולפרש מאן אמר ליה מ"מ ע"כ בעינן בפניו דוקא דאיטלח בפניו ח"כ משיכה ומסירה שוים דנריך לומר לך וקני ואי בפניו לא נריך לומר לך וחוק וקני וא"כ כי היכי דמשיכה קני במנייה אף דליכא מאן דאמר ליה וע"כ במנייה לא בעינן רבנו תמוס דמייחס ליה ח"כ אפי' מסירה לוקני במנייה אלא ע"כ כדעת ר"ת דבעינן במנייה שיאמר לך וקני בפניו ואם אמר שלא בפניו לא קני דלא מהני רבנו אלא שיקנה בפניו ח"מ דמוכר עמו נריך להיות אכל הקני' ולא מהני גילוי דעתו ורבנו ולכך במנייה לא קני אכל משיכה דלא בעינן בפניו אלא סהיה רבנו המוכר בכך ולכך במנייה דמאס מיניה לא בעינן דעתו וקני במשיכה וזה ברור ונכון לדעת ר"ת :

ולפי

אני אומר דלמטת חידושי הרשב"א מעיקרא אין קושיא על פיר' ר"ת ורש"י מהא דריש מנייה דהתם מיירי באחד רכוב ואחד מנהיב שאחיה בשערה או בשליף שעליה ומנהיגה וכו' קני אף ב"ה וזה נמי פי' ר"ת מנהיב בעיר כבי אפי' גוונא מיירי ומשיכה דחומר מיירי ע"י חבל מרחוק ומ"מ נישכלל אלו המשיכות מסירה וק"ל : וחל עלינו לכאור דכרי הטור ח"מ ס' קכ"ו וז"ל ולדעת ר"י אפילו שינה למעלות' כגון סל' משוך וקני והגביה או שאמר ליה קני במסירה ומשיכה לא קני וכן דעת רב אלפס וא"א הרא"ש ז"ל וכתב הב"ח ומהי דבעינן דעת הר"ף והרא"ש כדעת ר"י נראה דמשמע ליה דהכי מדעתו בכתבם דכדאמר ליה משוך וקני קפידא היא ולא קני אלא במשיכה אלא משמע דאפילו שינה למעלות' כגון שהגביהה נמי לא קני דקפידא דוקא במשיכה מיהו בהנהגות אשרי פרק הספינה חולק הוא ע"מ שכתוב רבינו דלר"י אם אמר ליה קני במסירה ומשיכה דלא קני שהרי כתוב ויכיל דאמר ליה לך ואחור וקני לא הכריע ר"י אי הוי קפידא שלא לקנות במשיכה כקנייה דחשיב מנייה עכ"ל הב"ח ז"ל ופמה חכי על הגוף אשרי ועל הב"ח דעדיף איהלם להללם להקשות אדר"ג מדברי ר"י מוכח אפי' דקפידתו דוקא שלא לעשות קנין גרוע ויקנה בקנין חשוב דסייגו משיכה לדעת ר"י אכל בקנין דחשיב מנייה כגון הגבהה מורה ר"י דקונה ודעת מהקשו לדברי ר"ת דלא מהני קנין חשוב מני' אידך קונה בשכירות מקום דע"כ קפיד' על משיכה ובע"כ נריבן אנו לומר דשכירות מקום הוי משיכה כמו לר"ת ועוד שלא נזכר הרא"ש כלל הך דנא דקפיד' אפילו בקנין דחשיב מנייה ונראה ברור דרבינו הטי' למה מדברי התוספות שכתבו שם כ"כ ע"ב הא דלא חשיב אביי רבי כהדי הך דסברי מראה מקום הוא לו ותירגו דלא חשיב אלא הני השנויין במשנה הר"ש שדמיו התוספות הך עלונתא לפלוגתא דהתם דפליגי נמי אי קפיד' או מראה מקום וכיון דס' קיימא לן כת"ס דל' דדיגר של כסף ונמנא של זהב אינו מקודשת ושם כתוב הרא"ש והרי"ף דהלכתא כת"ק ומנייה ילפינן הכי נמי דכוותי' כיון דהילכתא כרבנן דסברי קפידא ח"כ הא דקתני הכי קני ומשך ה"ה דהוי מני למימר ויל אחור בה אלא דאשמעינן רבות' לרבי דאפילו לגריות' נמי ס' מראה מקום ולפי' נריבן אנו לומר הא דמוכר את מקומו הואיל והוא נכלל משיכה לכך קני ותמה חכי על רת"ה שהביא הטור דס' ל' שלא לשנות לגריות' קפיד' אכל לקנין דחשיב מנייה לא קפיד' ואם אמר לא תקנה אלא במסירה לא מהני קנין חשוב ולא מהני שכיר' מקום אלא לא חשיב שכירות מקום ככלל משיכה ולר"י הוי לך ומשך כמו אלא להרמה ואפי' סבר דמהני שכירות מקום ולרבי אנו לומר דהרמה חולק באמת על ר"ת משום האי קושיא אידך יבני שכירות מקום אלא ע"כ דלא קפיד' על קנין דחשיב מנייה ותמה אני על הב"ח שלא הרגיש בזה ועיין בטור ח"ה ס' ל"ח ובהרמב"ם הלכך אישות ס"ח' ובהא נחת' ובהא סלקא דדברי ר"ת שרירין וברירין ותמה חכי על הפוסקים ראשונים ואחרונים וסבר הכ"י קבע בש"ע כס' קנ"ח ס' י"א כספינה שהיתה עומדת בסומט' אינה נקנית אלא במשיכה ולא במסירה ולא הגי' רת"א כלום וכבר הוכחנו של דעת ר"ת נקנית ספינה בסומט' במסירה בק"ו

דף כז ע"ב גמרא

אלא ע"י גילגול ע"י ברש"י ותוספות שכתבו וא"ת לרב

דאמר יש חופה לפוסלת ח"כ יוכל לאוקמי דקני לה כשהיא ארוסה ובכנסה לחופה ולא נבעלה ח"כ גילגול שבעה חז"ל והריטב"א כתבו ח"ל וקשיא לן אחאי לא חוקמינה להאי ארוסה כגון שכתב עליה ארוס בבית חמי' קודם שקינא לה ואח"כ קינא לה ובסתרה בעודה ארוסה ובכנסה לחופה ולא נבעלה ומשקה לה כשהיא נשואה דהשתא קדמה שכיבת בעל לבעל ואי משוקה מעון שלא בא עליה אחר שנסתרה ואינה תחת אישך דהשתא נשואה היא ואיכא למימר דהא פריבין לה הכי במשכת יבמות ודחינן לה דח"כ דכוותי' גבי שומרת יבם שכתב עליה יבם בבית חמי' עד שלא קנא לה שומרת יבם קרית ליה והא כי קינא לה אשתו גזורה היא שקניא כתיבה ונשואה סוטה היא ולא שומרת יבם כו' ע"י שם שנתק בעירוש שמעתן ולאורה איכא למיירק על תנא דמתניתין גופי' מפא' ליה גילגול שבעה דילמא האי יתור' דאנן חוקמינן ליה בארוסה שנבעלה וקינא לה ובכנסה לחופה ושומרת יבם שכתב עלי' באמת שמת' ואמרתי ליבם קושיא הנ"ל ואנכיבואר דיקדוק גדול דקתני הכי דקאמר הכי והסתנן ארוסה ושומרת יבם לא שותת ולא נוטלת כתובתה מאי טעמא תחת אישך אומר דחמנא וליכא ובמתניתין גופי' לא נקוט האי קרא ונקיט שנאמר אשר תשטה אשה תחת אשה פרש הפרש' ובשמעתן נקיט ריש הפרשה וזה לא שתי' טומאה תחת אישך וכאשר נבין דיקדוק זה נבין ג"כ קושיא התוספות בשומרתן וגם נבין מה שהניחו התוספות בסוטה כתיבה דסוגיא דסוטה דקאמר מתניתין ר' יונתן היא דתיבא תחת אישך פרט לארוסה יכול שאני מוכח אף שומרת יבם ת"ל איש איש דברי ר' יאשיהו ר' יונתן אומר תחת אישך פרט לשומרת יבם חגיגה שומרת יבם ולא חגיגה את ארוסה ת"ל אשר תשטה אשה תחת אשה פרט לארוסה מר חלימא ליה ארוסה דקדושי ידיה וסוקלין על ידה ומר חלימא ליה שומרת יבם דלא מיהסר' מסירה לחופה כו' ופריך טעמא דכתיבי הכי קראי הא לאו הכי הוי חגיגה ארוסה שתי' והא כי אהא רבי אחי בר חנינא כו' עד דמוקי שכתב עליה ארוס' בבית אביה ופריך דכוותי' שומרת יבם כו' אשתו מעלות' היא כו' עד דקאמר אהר לך רב איכא דאמר אפילו לרבי יונתן מדאיבטרך קרא למעוטי מכלל דאשתו מעלות' היא ובכתבו התוספות כד"ה כשמואל פימ' כיון דקני מיהת לדברים האמורים בפרשה לפוטרה בנט ח"כ מאי טעמא דר' יונתן דחלימי ליה ארוסה משומרת יבם אי משום דארוסה קדושי ידיה יבמה נמי ביאה ידיה ובחנקה על ידו וכ"פ דתיקשי לרב ותו מאי דוחקי למימר כשמואל הא מסיק דאפילו רב הו' אחי מילתייהו אליביה ולענין תשקאה קפיד רחמנא דבעינן ביאה לשם אישות ובכמות כו' ולא מתרג' גבי השקאה גזירת הכתוב דבעינן ביאה לשם אישות עכ"ל וכד' האמר לך אהא דאמר אפילו לר' יונתן כתבו נראה דהכי פירושו לא מבעי' לר' יאשיהו דמראה שומרת יבם דאמינא כוונתיה דאייבטרך לרבווי משום דכתיב הכי תחת אישך דמשמע שכתב עליה לשם אישות וכו' עכ"ל = ונראה ליה דקושיא התוספות שהקשו בקדושין הוא תירוק לתמי' התוספות בסוטה דודאי פשטי' דקרא משמע שאף הסתירה היתה כנשואין כמו שכתבו התוספות בסוגי' דילן כד' הלא דקני לה כשהיא ארוסה אלא מריבוי דקרא חמין אמר ס' ד' לרבות אף שאין הטומאה תחת אישך ותחת אישך דקאמר קרא הכי משמע כלומר שאת עבשין תחת אישך והנה לר' יונתן דכתיבי תרי מיעוטי וע"כ בשומרת יבם לא נריבן למעוטי אלא לאחר שכתב עליה דכל זמן שלא בא עליה ממילא מיעט מקרא מבלעדי אישך וע"כ אחי למעוטי אף שכתב עלי' בבית אבי' לא מיקרי תחת אישך דמשמעות תחת אישך שכתב עליה לשם אישות והשקאה בעינן עכ"פ שתייה תחת אישך ולפי' תו לא נריך מיעוטי' גבי ארוסה דהא בשומרת יבם נמי קני וכתב עליה ולא חשיב תחת אישך להשקותה ס' ג' גבי ארוסה אף שכתב עליה בבית אבי' מתי' לומר דמשקין אותה וע"כ אית לומר דא עליה ובכנסה לחופה ס"ד דהקרי תחת אישך שנכנסה לשם אישות אפי' מיעוט רחמנא מתחת אשה לומר דוקא אחר ביאה לשם אישות הוא דמקשינן לה ולא מהני אפילו חופה כמנא אי אפשר למכור שום שפועה כסתירת ארוסה דאי נסתרה כשהיא ארוסה ומשקה אותה כשהיא נשואה ח"כ אין המיס' בודקין אותה דאין מנוקה מעון ובכנסה לחופה לחוד נמי מיעוטי' תורה וע"כ ריב' דחמין את ללמוד על גילגול שבעה אף בארוסה ליכא שבעה כלל בשום ענין :

חידושי קדושין פרק א

ובור

מובן הוא דמביא הש"ס קרא אחר מה דלא הכיח
 תנא דמתנתין משום דכתיב לאוקמי גילגול
 שבויה על קרקעות ולכך מביא קרא קמא דחיי לזעט שומרת יבם
 לר' יונתן וקשה קושיות הש"ס הא לא נריך דכר נלמד מכלעדי
 אישך וע"כ מוקמינן דקרא חיי למעוטי אף שכא עליה יבם וא"כ
 ט"כ קרא אחריו דכתיב תחת אשה חתי למעט ארוסה אפילו
 באה עליה וכבכנסה לחופה משום דבעינן תחת אישך שכא עליה
 לשם אישות וע"כ אי אפשר לומר אלא שנסתרה כשהיא ארוסה
 וקא משקה לה כשהיא נשואה דעל השקעה קפיד רחמנא וזה
 ג"כ אי אפשר דמאס דאינו מנוקה משון אלא ע"כ דבעינן טומא'
 והשקאה לאחר שכבילה לשם אישות וא"כ ע"כ רבוי דאמן
 אמן חיי על גילגול אף דאין שבויה כלל גבי ארוסה ובויה נחה
 ושקטה תמות' התוספות כסוטה וגם הקושי' מה שהקשו כאן
 בדקדוין דרב נחמי ס"ל כר' יונתן וע"כ מעוטי דתחת אשה חתי
 למעט ארוסה אף שכבנסה לחופה ובאה עליה מקודם וא"כ
 מוכרח' אנו לומר דריבוי דאמן חתי על גילגול אבל בימות דבעי
 רב עמרם לחתוי סיעת' לדברי רב דיש חופה לפוסלת מהני תרי
 מתנתין ולא נקיט טעמא דמילת' בשום קרא משום דלא פסיקא ליה
 משום דס"ד הא דקתני במתנתין ארוסה ושומרת יבם לא שותת ולא
 נוטלת כמות' משו' דכתי' תחת אשה חתי למעוטי ארוס' אפי' אם באה
 עלי' בוגר' אבל ביבמ' אם לא באה עלי' לא שותת מטעם פשטי' דקרא
 דבעינן תחת אישך ואם באה עליה הוי כהאשתי גמורה ולא נריך
 קרא לרבויו וחס נסתרה מקודם כיאפה לא שותת מטעם שאינו
 מנוקה משון דלענין קינוי הוי קינוי בארוסה ושומרת יבם
 שאסורה עליו אם נסתרה ולאחר שכאה עליה הוי כהאשתי גמורה
 ולא נריך קרא לרבויו והוי בכלל תחת אישך וכמו כן סבר בארוסה
 לאחר שכבנסה לחופה ובאה עליה כבית אבי' מקודם שותת
 דהוי בכלל תחת אישך דרב עמרם סבירי ל' דרב ושמא' פליגי בסבר'
 בעלמא ובארוסה אע"פ שלא היה טומאה תחת אשה מ"מ מרבינן
 מרבויו דק' דאמן אמן כיון דהשקאה ה' תחת אישך דהיינו שכבנסה
 לחופה וס"ד דרב עמרם לית ליה הא רבויו דאיש איש ולא
 מיעוטי דתחת אישך יתירה אלא דכל אחר בעי לתמודא דהיינו
 להקיש אשה לאיש ולרבויו אשה חרם ולכך רנה להביא סיעת'
 לרב דיש חופה לפסולות :

ובור

ישנתי גם תמיה' התוספת כסוטה שהניחו בתמיה'
 למה לא משני גבי השקאה גזירת הכתוב דבעינן
 כסוטה התפלה על קושיות התוספות שם שהקשו למה לא מתרן
 גבי השקאה גזירת הכתוב דבעינן ביאה לשום אישות וכתיב מהרס' א'
 וז"ל אין קושייתם מבוררת לן דהא תס' דמשביעין אותה על
 שלא שטית בשומרת יבם ונוקי' לה בכא עליה יבם כו' ולא מקשה
 לרבא למה קרית לה שומרת יבם וא"כ איך יוכל לתרן לרב
 דבעינן ביאה לשם אישות ויש ליכך דכרייה דהכי קאמר דלא
 מתרן דגבי השקאה קרי ליה שומרת יבם דאי לא רבויו לר' יאשיהו
 לא הוי משקינן לה משום דכתיב תחת אשה וכו' ג' כתבו התוספ'
 שם ב"ד שומרת יבם פכ"ל נמנא דעיקר תמיה' התוספות הא'
 דלא משני בימות דמשום הכי ק"י ל' שומרת יבם משום דאי
 לא רבויו לר' יאשי' לא הוי משקי' לה משום דכתיב תחת אשה
 וכל זה אידידיעין ודרשינן הני תרי מיעוטי לר' יונתן אבל הכי
 בסוגי' דבמות רנה רב להביא סיעת' מהני תרי מתנתין וס"ד
 דאין לנו שום רבויו גבי שומרת יבם ולא מיעוטי אלא דמעט
 ארוסה ושומרת יבם תס' קרא ובארסי' אינטרך אפילו בא עליה
 דלא מתעטין תחת אישך ושומרת יבם ממילא לא שתי' וחי' בא
 עליה הוי אשתי גמורה וממילא חס מנוקה מעון דשתי' דהוי
 אשתי גמורה ורבויו דאמן חתי לרבויו ארוסה וכבילה כבית אביה
 וכבנסה לחופה א"כ ספיר פריך שומרת יבם קרי ליה כיון דליכא
 מיעוטי הוי אשתי גמורה ונריך אנו לומר פכ"ש דעשה מאמר
 ובזב' מיושב נמי מה שהקשו התוספות ועוד דפרק ארוסה קאמר
 כהדי' דבמות' שומרת יבם כו' הקושי' דקדמת שכיבת בעל לכובעל
 ולפי דברינו אין כאן קושי' בשלמא תס' כתיבי תרי מיעוטי וע"כ
 חדא בשומרת יבם כתיב ומדאינטרך קרא למעוטי ש"מ דע"כ
 מיירי דכא עליה כבית אבי' דאל"כ לא נריך קרא יתורא למעוטי
 אבל הכי בימות ס"ד לר' עמרם לתירוכי להני תרי מתנתין הא'
 דקתני שומרת יבם לא שותת מיירי כהא גנוא כמו ארוסה וכיון
 דארוסה לא השכחת דאינטרך לאשמועינן דאינו שותת ככא עלי'

והא דקתני אמן חס שטית ארוסה מיירי בכנסה לחופה א"כ
 ע"כ הו' דקתני במתנתין ארוסה ושומרת יבם נמי אינו שותת
 ככי הוי גנוא מיירי שכא עליה וכבנסה לחופה ליכא לאוקמי
 דהא חופה ביבמה לא שייכי כפי' רש"י לטובן אחרון ח"כ פריך
 ספיר שומרת יבם קרית ליה לרב דס"ל דאשתי גמורה היא ולא
 נריך קרא לא למעוטי קודם שכא עליה ולא קרא לרבויו אחר שכא
 עליה דאשתי גמורה היא לרב ומשני ע"כ דמיירי דעשה כה מאמר
 לב"ש ולשקדמה שכיבת בעל לא קעדינן ופריך ספיר הא כיון דלכ"ש
 קני קנין גמור כמו חופה בארוסה וכי היכי דחופה בארוסה הו' איל
 וקני ספיר קרינן תחת אישך להסקותה אע"פ שטומא' לא היתה
 תחת אשה דמרבינן מרבויו דקרא דאמן ח"כ כיון דמאמר קני לב"ש
 קנין גמור ושכיבת בעל קודם לכובעל אינו נריך דהוי ספיר שכיבת
 בעל דאחיו קודם וזה מנר הסכר' כלל סוס קרא ואף דהטומאה
 היתה קודם טעמה מואמר מ"מ כיון דהשקאה היתה תחת אישך
 כמו בארוסה לאחר שכבנסה לחופה ומחד קרא מרבינן דאמן
 יתירה א"כ היינו ארוסה ומשני ספיר תרי גנוא ארוסה = וכו'
 נחה ושקטה הכ"ע מה שכתב מהרש"א דלישני אחריו' שכתב רש"י
 קשה מאי פריך היינו ארוסה הא יש חילוק גדול בניהם דהתם
 בארוסה מוכרח' אנו לומר שכא עלי' דלהוי שכיבת הבעל קודם
 מש"כ בשומרת יבם אבל לדברינו ניחא דפריך המקשה כיון
 דמסכר' לדעינן כלי' סוס קרא דשומרת יבם אין נריך סיהיה
 שכיבת הבעל קודם וא"כ לרב ממילא נלמד דין שומרת יבם מארוס'
 דכי היכי דחופה קונה בארוסה קנין גמור ה"כ מאמר קונה
 בשומרת יבם וא"כ מחד קרא מרבינן דיכול להשביע ארוסה
 ושומרת יבם דכיון דהשקאה היתה תחת אישך אף שאין הטומאה היתה
 תחת אישך פ"מ מרבינן מקרא דאמן ח"כ מה לי חופה בארוסה
 או מואמר בשומרת יבם וזה כדור לדעתי בדברי רש"י אבל לפי'
 התוספות דרבו לקיים כ"י ראשון דרש"י וכתבו דס"ל כר' יאשיהו
 קשה דהא לר' אינטרך קרא לרבויו שומרת יבם וא"כ לכתב דמשני
 דמיירי בארוסה ועשה בה מאמר וכ"ש הוי דפרח מנייה מות
 ויקה והוי בארוסה גמורה דלא קניא ביאה דיריה אלא בחופה א"כ
 לתה לי קרא דאיש איש לרבות לר' יאשיהו הלאו ידעינן מרבויו
 דאמן דלכ"ש מאמר קונה ביבמה כמו חופה בארוסה וזה קושיא
 ענומה שאין לישנה לפי' התוספות אלא ע"כ כדכתיבנא דרב
 עמרם רנה לתרן הני תרי מתנתין חליב' דרב ותסכר' דהא מיתרנ'
 היא ר"ל דהני תרי מתנתין לא מיתרנה עד דמשני רמי בר חמא
 וכו' ובעשה בה מאמר חליב' דכ"ס וס"ל דלא כתיב סוס יתור על
 שומרת יבם וממילא ילפינן מארוסה והרי גנוא ארוסה קא חשיב
 ודוק ואלת וברור הוא :

דף לד גמרא

מגלן גמר מתפילין פי' רש"י
 במה מנינו בתפילין שהיא מני'
 עשה שהזמן גרמא ונסיס פטורות כו' ולקמן פריך דליף מתפילין
 לפטור גילוף ממנה והקהל לחיוב עכ"ל בכאן הקשו התוספ' מאי
 הונך רש"י לזה להזכיר כאן מה דמקשה לקמן ועוד חיוב
 למידק למה לא חזר רש"י ולקמן הקשה דליף מתפילין לפטור
 גילוף משמחה לחיוב ועוד למה הזכיר רש"י מנה והקהל והלא
 לקמן פריך וזילוף והקהל עד לכסף פריך למ"ד מלמדין גילוף
 ממנה והקהל ולמה הזכיר רש"י שניהם ולישב כל זה נריך אנו
 לבאר כל הדקדוקי' בשעתן מרישא לסיפא חדא חיוב למידק
 דפריך המקשה טעמא דכתיב רחמנ' האזרח וכן טעמא דכתיב
 רחמנ' וכד' וא"כ לא ידע מפרין דכ"ד למילוף ט"ו ט"ו
 וכן מתירין דס"ד לילוף רח"י מהקהל א"כ אדמקשי אכ"כ אמתנתין
 ליקשי על התורה דהא ידע שני כפוי' במנות עשה שהזמן גרמא
 לחיוב דהיינו מנה והקהל וכמו כן ידע משני מנות עשה לפטור
 וק"י א מיעוטי אהרדי דמשני כפוי' לפטור משמע מיעוטי' דכל
 מנות עשה שהזמן גרמא חייב ומשני חיובי דמנות עשה שהזמן
 גרמא משמע מיעוטי' לפטור וע"כ כדרינן אנו לומר דאינטרך אז
 שני פטורי או חייבי דלא גילוף זה מנה מנ' דטו' טו' או מנ' ש'
 דרא' רח"י וא"כ ידע מהתרתן ועוד חיוב למידק למה לא פריך
 מידוליף משמחה ועוד חיוב למידק דמשני אביי' אשה בעלה
 משמחה אחי' לא משני הש"ס דשמחה והקהל הוי שני כפויים
 ועוד למידק דפריך הש"ס ומו מנות עשה שלא הזמן גרמא מנ' ל'
 איך תלוי הקושי' זו בקושי' ראשונה למ"ד מלמדין כל' ז' היה לו
 להקשות מנות עשה שלא הזמן גרמא מנ' ועוד חיוב למידק
 דמשני הש"ס תלמוד תורה ופריה ורביה הוי שני כפוי' ולמה לא
 משני

חירושי קדושין פרק א

וכן הוא כנדה דף ס"ו אמתין רב אחי בריעקב בעפונאי לטכול ביום משום נכני ש"מ שה"ד כפפונאי ;

ע"ב

ומגלגל דלת חתונה בהשחתה יש להקדק דקרי ליה מאי קרי ליה וכי לא ידע לית להו וקו ועוד דקאמ' איבעי' אימי' סברא ואיבעי' אימי' קרא למה לי קרא כיון דכחמת סכרה הוא ועוד דפריך דברייתא וקא' אשה והסרים שהעלו שער להך ברייתא קשיא קראי למה שני' דביורה' והרגישו התוספות בזה כד'ה להשחתה וכריך ליתן טעם למה בלמה ס"ד דלא דייקי ברייתא הך דיוקא מדשני קרא ועוד למה לא פריך מהך ברייתא על מתניתן ועוד איכא למידק דמוסיק' כ' נכתב קרא את סבוקך מחי' פאת וקנך ש"מ תרמי' א' כ' בעיקר ילפות' מנ"ש והר"ש הביא לפסק הלכה דנשים אינם בהשחתה משום דסברה דלחין להם וקו וקשה למה שביק מסק' דשמעת' ועוד איכא למידק דלקמן אמרין חי' לאו ג"ש קרחה קרחה הוי אמינא הפסוק ענין והקשו התוספי' היכי תיסק אדעתן למומר הכי הא מפיקין לעיל תפסת סאינו בכל תשחית ולא אמר דקרחה שכתב בפרשה ראשונה קודם כל תשחית הפסוק ענין לפסת וקו וכ"ש דקאי אקרחה שהיא ראשונה בפרשה קרובה יותר לבני אהרן דכתיב בפרשה ועוד קשה דת"ק דמתניתין היכי פליג אקרחה כו' וגכנסו לדחוקים ולי גרמא ליש כל דקדוקי' האלו וממילא יתיב כח קושיות התוספות הנ"ל דיש עוד למידק בשמעתן מה שהקשו התוספות בשבועות דף ע"ב ד"ה כל שישנה בשמירה דאיכ' ליכא למימ' דלחומר' מקשיבן וכוסף פ"ק דקדושין דרשינן לא תקיפו פאת ראשכם כו' דרשינן לקולא משום דאיכ' כחן התחלות קושיא דנימא הכי איכ' דא"כ הקישא למאי אתי דלא נכתב גבי אהרן וממילא נלמד לחיוב דהשוש הכתוב אשה לכל עונשים שבתורה בשלמא גבי קידוש היום נוחא דאיכא עשה שהזון גרמא ואיכא לא תעשה ומנות עשה שה"ז נשים פטורות ולא תעשה נשים חיובות וסיך לאקושי' בין לקולא ובין לחומר' אבל גבי תשחית והקפה תרווייהו לא תעשה ניכחו ופשיטא אפילו לא אקשי רחמנ' דנשים חיובות וע"כ גריכין אנו לומר הא דקאמר בתלמוד חוץ מכל תקיף וכל תשחית וע"כ אפילו אם עלה שער בוקנס נמי אינם בכל תשחית דלח"כ פריך מנ"ל דפטירי מכל תקיף ומכל תשחית היכי דהעלו שער ומשני מהקישא דלא תקיף ולא תשחית ופריך מנ"ל דלא איתנהו בהשחתה דלמא היכי דהעלו שער איתנהו בהשחתה דלפינן לחומר' ואינן פטורין הקישא לחומר' דס"ד כיון דלחין להם וקו אפילו היכי דהעלו שער לא איתנהו בכל תשחית דומי' לזה אמרין לעיל גבי מורא כיון דלחין סיפוק בידה לא תשחית כלל ופי' רש"י אפילו פנוי' דלא דיבר בה התורה ה"כ דלאוזה לא דיברה התורה באשה והקשה התקפה ממש קושיות התוספות בשבועות דכילוף איפכא לחומר' ומשני איכ' כתיב אומא סברה דלית לה וקו ולא דיברה בה התורה יש סברה יותר ללמד לקולא כי היכי דהיא פטיר' אפילו העלו שער משום דלא דיברה בה התורה ה"כ פטיר' מכל תקיף ואיכ' כתיב אומא קרא ר"ל אדרבה כיון דסברה דלא דיברה בה התורה משום דלית לה וקו א"כ אילא הקישא הוי אמינא דפטיר' ולכך אינן פטורין לחיובינהו לאקישא לחומר' היכא דהעלו שער ולכך קאמר איכ' כתיב אומא קרא דמשני קרא בדיבור' כו' ש"מ לקולא ולפינן ומקשינן דפטירי נמי מהקפה וקושיות הש"ס ותירוכם הם דכרי התוספי' בשבועות ;

והשתא

כיון דפריך ה"ס מברייתא וקו אשה והסרים שהעלו שער בל"ז על מתניתן סק"ד דע"כ דאי אפשר לומר להשחתה דמתניתין הית' מפרס טעמא דפטירי נשים משכרה דלית להו וקו ותולא סיך בהו לאו דלא תשחיתו אף אם העלו שער א"כ דין סרים ואשה שוים וחד יעלה על דעת לומר דנשים וסרים חיובי' אם העלו שער דחמת' לא דיברו בהם התורה בלאו דלא תשחיתו ומסתמ' קאי לשאר דיני וקו אבל עכשיו דאמר איבעי' אומא קרא ומיעוט נשים ולפינן מקניד' ולאזקן אשתך א"כ נבי סרים ע"כ ליכא מיעוט וחייב בלאו להשחתה וא"כ שפיר ס"ד מאי לאו לענין השחתה וקתני אשה וסרים גבי אהרן א"כ כך אשה אם העלו וקנס שער חיוב וע"כ מוכרחים אנו לומר דלפינן הקישא לחומר' והא דשני קרא בדיבור' י"ל אורח' דקרא כך דלא דיבר הכתוב אלא כהוה דלגבי הקפה אינם ואשה סיך בהקפה כתיב ראשכם אבל בהשחתה רוכא דרובא אין להם וקו לכך

התוספות בד"ה משום וא"ת ולאכ"י כו' מאי מתוך ר' יהוד' ויתרו דמוקי קידוש היום כהדייהו והוי ג' כמובים א"כ מנ"ל להקשות לעיל בת"ע סה"ג הניחא למ"ד חין מלמדן אלא למ"ד מלמדן מאי איכא למימר דילמא ס"ל חשיב קידוש היום כהדייהו והוי להו ג' כזובי' ואליבא דכ"ע אין מלמדן - ויש לישב דפרקי שמת דף ד' ע"ב בפליגי אכ"י ורבה דאכ"י סבר דקידוש היום מדרכן ורבה ס"ל דחייבין מדאורייתא וא"כ פריך הכי אליבא דאכ"י דמשני דאשה בעלה משמחה פריך ונילוף מהקהל עד שפירן דס"ל שני כתובי' חין מלמדן עד דפריך הניחא למ"ד חין מלמדן אבל למ"ד מלמדן מאי איכא למימר כל זה לאכ"י אבל ר' יהודה ס"ל כרבה דנשים בקידוש היום דאורייתא ;

גמרא

תנו רבנן מנות עשה שהזון גרמא סוכה כו' ולא חשיב הקהל נראה לי משום דהכל כתוב בפירוש דנשים חיובי' לא חשיב וסוכה אחי מדרשא דהאזרח וכמנות עשה שלא הזמן גרמא חשיב מוזה מעקב כו' ולא חשיב מורא משום דכתיב בהדי' תיראו הרי כאן שנים ואנכי נוכרי דאנו קימ"ל דגיבית מנות עשה שהזון גרמא ונשים פטורות ונשתנה דין זה מכל מנות עשה שהזון גרמא דנשים מקיימן ומכרכין עלי' ובמנות נזיית' אינם מקיימי' ומחוי' כיהור' ושטות כנזכר בא"ח ס"י י"ו והלבוש נדחק בטעם זה ולי גרמא פשוט זה דהתוספי' בשבועות דף ע"ב ג' נדחקו ונילוף דנשים אינם בכלאים או שהי' חיובי' בניית' ואין קימ"ל דכלאים בניית' מותר א"כ במניה זו יכול לבוא לידי תקלה להסיר כלאי' בניית' באשה ובחמת היא פטורה מנזיית' ולא נדהא הלאו דכלאים לנבי נשים ולכך מיחו חכמי' בידם שלא לקיים מזה וזקנת קיימו דחשבו נכחתי ידי קושיות התוספות שהניחו בתימ' למה אינו חיובי' נשים בניית' נוחא כל שיטתו בלא תלכס שטתנו ישנו בכלל גדילים תעשה לך וע"פ הדברים הנ"ל אמר לי התורני מהר' מרדכי בייליר שמושב קושיות מהר"א בשבועות בד"ה ס"ד גילוף שכתוב יש להקדק דאי לא הוי כתב קרא במנה לא הוי ב' כתובי' והוי ילפינן מהקהל לחיובא יעויין פס' אבל לפי דברינו אין מקום לקושיות שהתוספות הקשו קושיות אליבא דרבא ורבה סברי ליה דקידוש היום נשים חיובים מדאורייתא וא"כ הוי הקהל וקידוש היום שני כתובי' והקשו התוספות שפיר דלישתוק מחיוב' דמנה ונילוף מדאינן האזרח גבי סוכ' ונ"ס קוש' מהר"א כן' לב' דלמאי אינן פטורין חיוב' דנשי' בהקהל דנילוף מדאינן פטורין וכורך דרשי' קושיא אלימת' היא דלא כמהר"ש אוד"ק ;

גמרא

ונקיש מוזה לת"ת מקשין העולם א"כ למה לן לאקושי תפילין לת"ת בפרשה שני' אי משום דלא נילוף מוזה לחיובא הא מוזה גופא נשים פטורי ויש לישב דהא איכא למידק עוד האי פריך המקשה וניקוש תפילין למוזה לחיובא הא כתבו התוספות לקמן ד"ה ונילוף מת"ת אע"ג דאיכא לאקושי טפי לחומר' ת"ת פריך שפיר דנילוף מת"ת לפטור כיון דאשכחן דנשים פטורות מתנה יקרה וחיובה ילפינן יותר לפטור מת"ת מלחיוב' א"כ מאי פריך הכא המקשה דנילוף מוזה לחיובא הרי יש סברה ללמוד לפטור' מת"ת אלא גרמא ברור דע"כ דהתנות הם כפונאי' כפי' ראשונה ושני' ואתי' לשום דרשה אלא דמקשה פריך מרחיבין דהפסיקה התורה בפרשה ראשונה תפילין למוזה ואי ס"ד לאקושי לת"ת ה"י ראו לכתיב תפילין תחילה ואח"כ ת"ת ואחר כך מוזה אלא ע"כ דלכך הפסיק התורה בתפילין כיון ת"ת למוז' דבעי לאקושי לחיובא למוזה ופירוק לו האתרוך תפילין לת"ת איתיקיש בין בפרש' ראשונה כו' תפילין למוזה בפר' שני' לא איתקש לא בעי לתרוני דיש סברה לנילוף תפילין מת"ת מדאייתקש בשני הקשות אלא דבעי ליתן טעם דלא יקוש תפילין למוז' מדאורייתא התורה להנך מנות ולא איתקש תפילין למוז' ת"ת הפסיק' כניהם ש"מ דלא בעי לאקושי תפילין למוזה ופריך האתא שפיר דילמא בשביל הכי שינתה התורה בפרשה שני' דבעי לאקושי מוזה לת"ת לפטור' משום דהיא מונה יקרה ובפרשה ראשונה אין כפקא מייב' דת"ת ותפילין ומוזה הכל לפטור' ומשני גברי בעי חיי כו' וע"כ סברה במוזה נשים חיובות ומדפסיקה התורה ת"ת בין תפילין למוזה ש"מ דאחי' ללמד שלא יקוש תפילין למוזה אלא לת"ת לפטור' ובהו ניחא נמי לקמן דקאמר אי כתב רחמנ' ראי' ולא תפילין ר"ל הך שניי' שהפסיקה התורה בפרש' שני' בת"ת ובתורה נמי ת"ת ותפילין ומוז' ה"א אקיש תפילין למוזה וזה ברור וככו' ;

דף ל"ה רש"י

פפונאי רב אחי בריעקב שהי' דר בפפונאי קאמר בהשחתין כו'

הירושין קרושין פרק א

יב

לכך כתיב וקניד ולעולם אם העלו שער ילפינן בהקישא איכא לחיוב ומירון חבי דזה לא מנית אמרת דיליף פאת פאת מבני אהרן עד דמסיק א"כ נכתב קרא את שבוקניד ס"מ חרתי והשקא נוכל לומר דמאינטרד ג"ס פאת פאת ע"כ ילפינן בנות אהרן ממכנות ישראל וכי בכנות ישראל כתיב וקניד ולא זקן אשתך ה"כ נבי בנות אהרן וכוה מיושב קוסיות המוספות גבי קרחה דמי לאו ג"ס ה"א דמסק ענין והקשוס המוספות היכי מסיק דרעתן למימר הכי הא מפקינן לעיל מפאת שאינו כל תשחית כו' אבל לפי דבריכו ניהא דה"א שפיר דהפסיק ענין חלא על תשחית ילפינן פאת פאת מיראל ומדאינטרד פאת ס"מ דדרשינן תמס וקניד ולא זקן אשתך וק"ל :

דף ל"ז ע"א גמרא

מאי תלוי' אלימ' תלוי' דכתיב כי' ביאה כו' הנה סוגי' דשמעת' לפי מאי דס"ד הא דקתני במתניתן חוץ מן הערלה וכלאיש היינו מדאוריית' דנוהגין בח"ל דכלאי' י"ל דמייירי בהרכבו חילן כדאוקי ר' יוחנן לקמן לוקין על הכלאים דבר תורה ושדך אתי למעט כלאי' כרס דשדך משמע מיוחד לך וכוה לארץ לא הקס לך מן השמים וערלה ס"ד דהכלה למטה מסיניום"ד דמקשה דודאי כלאי' תלוי' בארץ דכתיב שדך ואפי"ה נוהג בין בארץ ובח"ל דילפינן מכלאי' דנהמה אל דקש"ל"י גבי ערלה מאי תלוי' בארץ וס"ד מדכתיב כי' ביאה ופריך שפיר מתפלגין דלית' בירושמי לימוד גמור דתפלגין נוהגין אף בח"ל וכוה מיושב קוסיות המוספות כד"ה והרי תפילין :

פרק האיש מקדש

ע"ב תוספות ר"ה

שכונשן במחשבה כו' דוינאה והיתה להא הוי מני שמוקכ"ל וכן הוא בקכת דפוסקי' :

ר"ה נפקא לה מר"י בן קרחה וא"ת אחמי' לא יליף דשליחות מהני בקדשים משחיטת פרו של אהרן כו' ויש לדקדק דהא כפרו של אהרן חיה לכהונים שותפי' גבי וכמו שפסק הרמב"ם בצוף הילכ' י"ב הוא מש"ס בפרק הוינא לודף ג"א ע"ב אחיו הכהנים אי לאו דקנו בגלוי' היכי מכפר להו כי שאני כי' גיזא דאהרן דאפקריה רחמנא גבי אחיו הכהנים א"כ לא הוי ידענא חלא היכי דלית ליה שותפות וכמו דפריך ס"ס לקמן ועוד קשיא דלקמן בד"ה ודילמא שאני פתם הקשו המוספות וא"ת אחמי' לא דמי לעיל גמי דהיה ר"י בן קרחה מיייר דלית ליה שותפת בגווי' ולכאורה נראה דקושיא אחת מתורגמת בירך חרתי' לר"י בן קרחה ניהא דע"כ קרא דושחטו אותו אחי להיכא דלית ליה שותפת דהיכא דלית ליה שותפת בגווי' ילפינן מדאינטרד משחיטת פרו של אהרן וע"כ אתי קרא להיכא דליתא שותפת בגווי' חלא לר' יוחנן דאינטרד הני תרי קרא לגופו דנבי פרו של אהרן אינטרד שלא ישחטו שאר כהנים וגבי פסח אינטרד דכל ישראל יונאי' בפסח אחד וממילא כלמך להיכי דלית ליה שותפת בגווי' ומכ"ל לומר היכי דלית ליה שותפת והנה קושיא ראשונה יש לישב דהא איכא למידק דכתיב מהרש"א דליכא למילף במה מנינו שאר קדשים דליבעי בעלים אפרו של אהרן דא"כ לא אינטרד קרא כלל דמהיכי תיתי לן דלא בעי בעלים דשליחות מנ"ל ויש לדקדק עליו דהא במנחות בפרק שני מדות דף כ"ב ע"ב פליגי ר"ש ור' יהודה דר' יהוד' סבר שתי סימנים היה בקרבן גיבור וחשיב שפיר המשלח כיון דאהרן ובניו מתכפרין בו הוי שמיכה בבעלים ור"ש סבירי ליה דאין הכהנים מתכפרים בשעיר המשלח לא הוי כללל שמיכה דאין שמיכה חלא בבעלים וזה אהרן ובניו סומכין בו הרי לר' יהודה אף דאין שמיכה חלא בבעלים משום דילפינן ידו ולא יד שלוחו אפי"ה כיון שמתכפרין הוי אהרן ובניו בעלים ח"כ אי לא כתיב רחמנא גבי פרי"כ ושחט הפר את אשר לו ה"א כיון דכהנים מתכפרין כולם הוי בעלים ואינטרד למיפסל כולה רק אהרן חלא נראה ברור דהמוספות הקשו שפיר דהא הוי סוגי' חית' במנחות דף י"ט ע"א דילפינן שם שחיטה דכשירה בור משמיכה והקשו ו"י מה שמיכה בבעלים אף שחיטה בבעלים ומירנו מדגלי רחמנא כי' ושחט את הפר החשאת אשר לו מכלל דשחיטה

אך

מ"ת הא קשיא מאי הקשו המוספות בד"ה ודילמא דלמה לא דחי הש"ס גבי ר"י בן קרחה דילמא שאני תמס דלית ליה שותפת בגווי' דילמא סבירי ליה למקשה דלמ' חית ליה שותפת בגווי' לא נריך קרא לריבוי' דהא גס הם הוי בעלים וע"כ כי אינטרד קרא היכי דלית ליה שותפת אבל לרבי יונתן פריך שפיר דהא אינטרד קרא שכל ישראל יונאים בפסח אחד וממילא כלמך היכי דלית ליה שותפת בגווי' ומכ"ל לומר היכי דלית ליה שותפת וע"כ נריבין אנו לומר אף היכי דלית ליה שותפת נריך קרא דפריך הש"ס מבני חבורה שאבדה פסח מנ"ל ש"מ דאינטרד ללמוד משום דשחיטתו מהני שלא יוכלו כל בני חבורה לישוך עוד מפסח זה ולכך אוכלים משלו ושלם יונא לבית השריפה וא"כ הקשו המוספות שפיר דגם לר"י בן קרחה היה לו לדחות כן ומנ"ל לר"י בן קרחה ללמוד כל שליחות ומוכרחים אנו לומר כתירון המוספות ודו"ק :

דף מ"ב ע"א תוספ' ר"ה

ודילמא כו' ואין לומר דהא"כ כו' יש לדקדק מאי הוכרכו המוספות להוכיח מהך מתניתין דהאומר לעבדו תיפוק ליה משמעתי גופי' דהא ע"כ איכא למידק דפריך הניחא לר"י בן קרחה כו' למה לא פריך מיד על תירון הש"ס דמשני דיליף מר"י בן קרחה וע"כ נריבין אנו לומר דכל"ו לא הוי מני להקשו הניחא דה"א לר' יונתן האמת כן היכי דלית ליה שותפת לא מני למעבד שליח אבל עכשיו דמשני דאשם גס אחס אחי לרבינו שליח דלא נמטע מאתם אליבא דרש ואלויכא דרבנן אינטרד למעט ככרי ואלויכא דכ"ע ילפינן תרומה מבנייהו וגם תרומה סתמ' תנן האומר לשלוחו נא ותרום משמע אפילו היכי דלית ל' שותפי' בגווי' ילפינן מגירושין ומפסח א"כ פריך שפיר הניחא לר"י כ"ק כמו שתירנו המוספות דמוכח אליבא אפי' היכי דליכא שותפת לא לר' יונתן מנ"ל וא"ב מוכרחים אנו לומר משמעתי גופי' מדילפינן תרומה מבנייהו דאף היכי דלית ליה שותפת מני משוי שליח וע"כ נריבין אנו לומר דקשיא להו להמוספות דמנ"ל להקשות דילמא ר' יונתן לית ליה כל כך שקל' וטרי' דש"ס חלא דמי' דגבי פסח ילפינן שליחות עכ"ס היכי דלית ליה שותפת דמהני שחיטתו גס על אחרים שלא יוכלו למשוך מפסח זה ותרומה כחמת לא אחי' תבנייהו חלא אינטרד לגופו אפילו היכי דלית ליה שותפת מני משוי שליח ולכך הוכרחו לומר דפריך מתניתין אמר לעבדו חבל לפי פירושם קשה להכין קוסיות מהרש"א דלמה לא פריך לפיל מהך מתניתין שהיא מוקדמת בפ' האשה ומפורש בה אפילו דלית בה שותפת והך דמייית לעיל הוא בפרק מי שהי' ואינו מפורש בה חלא באית בה שותפות וכלל פירוש המוספות הויי יכול לתרן קוסיות מהרש"א דליתא בפרק השואל דף נ"ו דכעריבוי' האומר לשלוחו נא והשואל לועס פדתי מהו בעליו ממש בעינן זליכא ח"ד שלוחו של אדם כמותו ופסוט הש"ס שליח פלוגת' דר"י ור' יאשי' דתינא האומר לאפורסם כל נדרי' שתהא אשתי נודרת מכתף עד שאכאז ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהיה מסורין ת"ל אישה וקיימנה ואישה יפרנו דכרי רבי יאשיהו רבי יונתן אומר מנינו ככל מקום שלחו של אדם כמותו אחר ליה רב עילאי לרבא האומר לעבדו נא והשאל עם פדתי מהו תיבעי למ"ד שליח של אדם כמותו ה"ת שליח דבר מנייהו חבל עכד

חידושי קדושין פרק ב

דלחו בר מכה לא או דילמא אפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שלח אכל עבד יד עבד כיד רבו דמי אחר ליה משתכחא יד עבד כיד רבו דמי הרי לפניך דאפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו מ"מ יד עבד כיד רבו דמי א"כ לפ"ו לא רנה הש"ס להקשות מהך מתניתין דעבד דו"ל דאף דאין שלח של אדם כמותו מ"מ יד עבד כיד רבו דמי ולכך הקשה הש"ס מהך מתניתין דבני חכורה אכל לפי' המוספת דעיקר קושיות הש"ס דסמוך אהך מתניתין דעבד שאמר לו רבו וע"כ נריבן אנו לומר הא דקאמר הש"ס אפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו היינו היכי דכתיב בעליו או איש יפרנו דמשמע למעוטי שלח אכל בעלמא שלח של אדם כמותו ולכך מסתבר לן יד עבד כיד רבו אכל אי ליכא ולפוט' על שליחות בעלמא אין סברא בעולם לומר דיכול לעשות שלח לעבדו משום דיד עבד כיד רבו כיון דבכל התורה אין שלוחו של אדם כמותו א"כ לפי' המוספות פריך המקשה שפיר דילמא שאני תס דאית ליה שותפו ומג"ל שליחות היכי דלית ליה שותפות ושפיר קשה קושיות מהרש"א לפי' המוספ' למה לא מיימי תלמודא הך מתניתין דמוקדמ' וק"ל :

וכזה

ושכתי קושיא אחת דהקשו העולם למה לא מירון המתרן לעיל על הא דפריך אתם גם אתם למה לי ה"ו לומר ס"ד מדררטינן אתם ולא שותפין הוי אמינא למעט גם שלוחין דו"ל דזה דוקא לר' יאשיה דס"ל כל היכי דכתיב בעליו או איש בעינן דוקא בעליו ה"ה הוי אמינא דוקא אתם ולא שלוחכם אכל לר' יונתן דס"ל אף כל היכי דכתיב בעליו כיון דשלוחו של אדם כמותו בכל התורה הוי שלח בכלל בעליו א"כ ה"ה אף דכתיב אתם כיון דשלוחו של אדם כמותו הוי בכלל אתם ולא נריך לרבווי ולכך מתחילה משני הש"ס אליבא דכ"ע דאינטרך גם אתם לרבות תרומות נכרי אכל לר"ש דליכא למימר הכי"ל דס"ל כר' יאשיה וס"ד שפיר למעט מתתם ולא שלוחכם ולכך אינטרך הכי לרבווי בעירוש שליחות גבי תרומה וק"ל :

דף מג ע"א

איתמר רב אמר שלח בעש' עד כו' עד כהן לא פליגי אלא בשלשה אכל בשנים דברי הכל לא - ובתבו המוספ' תימא אחאי קאמר ע"כ לא פליגי כי נמי פליגי מי לא פריך ספיר מחילתיה דב"ה עב"ל ולי נראה דאין כהן קושיא דבאמת י"ס לפסול שלח מנד נגיעה דמתון סן בקדושינ ככסף הן א"ס שלח לתלוה מעות וע"כ לא מהימן קודם תקנה אלא מכא מנו כדמסיק בשמעתין וגם י"ס חש פיסול משום דהוי ל' כנופיה והתוספות כתבו לקמן כד"ה והשתא דמתרן ר"י דכשני עדים לא שייך לומר מנו לפי שאין אחד יודע מה בדעת חבירו לטעון ולפי זה הוכרח המקשה להקשות מדיוקא אכל בשנים לד"ה לא דמי הוי אמינא דפליגי גם בשנים לא הוי קשה כלל מדברי כ"ה על רב דהיתי אומר טעמא דכ"ה משום דלא אמרינן מנו בשנים וכן פסיט' בשלשה ובכסף קדושינ מייירי ולכך לא מהמני אכל רב קאמר שלח נעשה עד י"ל דמייירי שחסר הכסף לשלוח לחוד מתטרף שפיר השלוח לעד השני שאין לו שייכות בקבלת כסף משום כיון דשלוח הוא חד מהימן במנו ולא חשיב נוגע בעדות ולכך קאמר אכל בשנים ד"ה לא אף כ"ס מודה דאין שלח נעשה עד וע"כ ליכא למימר דטעמא דאין אמרינן במנו בשנים א"כ כשחסר לשלשה אחאי קאמר אחד שלח ושנים עדים הלוח נוגעים בעדותן הן אחרי לא פרעניהו אחר לכו פרועני דהא א"ס מוסר מתון לשלשה נריבן כולם לסלס וע"כ נריבן אנו לומר דלא מייירי בנוגעת מתון אלא מייירי שקדשה כשטר ועיקר פיסול משום דשלוח חשיב כנופיה ולכך מחלק כ"ס בין שלשה ד"ל דכוונתו ה' שאחד יהיה שלח ושנים עדים משא"כ בשנים דאף א"ס נימא שחד יהיה שלח מ"מ לא נשאר אלא עד אחד ומדברי כ"ס נשמע לכ"ה דסכירי ליה דשלשתן נעשו שלוחי' וחשובי' בנופיה וא"כ שפיר קשיא לרב דאין אחר שלח נעשה עד הלוח חשיב כנופיה וק"ל :

ע"ב תוספות ר"ה

וכן דריני ממונות תימא דאמרינן בירושלמי וכן בקדושינ דהא תימא בשטר אכל בכסף לא ואני לא ידעתי מקום לתמיחתם דהא בירושלמי שלפנינו איתא א"ר אבין נראהם הדברים כשקדשה כשטר אכל א"ס קדשה בכסף נעשה כנוגע בעדותו אחר ר' יוסי מכוון שהאמינתו תורה אפילו קדשה בכסף אינו כנוגע בעדותו וי"ל דהירושלמי מייירי קודם התקנה אלא

תוספות ר"ה

לעולם קסבר תימא דמשמע דמי הוי אמרינן נריך לפרעו לא ניחא שפיר כו' י"ס לדקדק אחאי לא הקשו התוספות קושייתם על המקשה דפריך אי קסבר המלוה חבירו בעדים כו' הלא י"ס לו מנו והי' נראה לי לומר דהר"ן סבר דהמקשה פריך אי קסבר מלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים נוגעים בעדותן הן ואי קסבר המלוה חבירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים הני עדים למה לי דקס"ד דכיון שהיא ברי שנתן ביד שלוחו וחוקה שלח עושה שליחותוהו ג"כ אומרים נתכנו הרי זה כרי על פיהם ויכול לומר כדרי שפרעו ומפרקינן היכי דאמר ליה פרעניהו כיהלך הכי במאי עסקינן דאמר ל' ע"י שלח ואמטו להכי אינטרך עדים כלומר שאין אדם יכול לטעון כרי ע"פ אחרים וכן כתוב הריטב"א וכן הוא בחידושי רשב"א והקשה הריטב"א ו"ל ואע"ג דאמרינן בעלמא שכל עד שאינו נאמן מתוך עדותו אינו נאמן במנו התם הוא כשאינו נאמן מתוך פיסול עדות אחר אכל הכא כשר לפדות הוא אלא שאתה אומר שנוגע בעדות ובהא אמרינן דלאו נוגע בעדות דהא אי בעי אומר אהדריניהו ללוה ע"ש ואני אומר באמת הפרנן על הסברא זו אכל המקשה ס"ד כל העד שאינו נאמן מתוך עדותו אינו נאמן מכא מנו דכתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר שיהיה נאמן מנד דיכורו בעמנו ולא מכא מנו ולכך ס"ד דמקשה בודאי אי אפשר לומר דס"ל לר"י המלוה לחבירו בעדים אינו נריך לפרעו בעדי' דא"כ ק"ס עליו בתרמי חדא הכי עדי' למה לי ועוד דהא נוגעין בעדותן דאי אמרינן לא פריעניהו אחר לכו פרעניהו ומכא מנו לא מהימני בעדותן ולכך קאמר ואי קסבר המלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים ותימא קושיא חדא דנריך להכי עדים מ"מ קשה קושיא שניה דהכי נוגעים בעדותן הן דס"ל דלא מהימני מכא מנו וגילה לו הפרנן סברא חדשה לעולם דס"ל המלוה בעדים אין נריך לפרעו בעדים וכיון דהוא אינו טוען שנתן לו בעמנו לא יוכל לטעון כדרי ואמטו להכי אינטרך עדים ומתורן קושיא ראשונה וגם קושיא שני' נמי מתורן ולא חשיבי נוגעים בעדותן דבאמינים במנו כסדרות הריטב"א ולפ"ו ניחא דלא רנו התוספות להקשות על המקשה משום דכ"ד דמקשה דכל עדות שאינן נאמן דכדרינן אלא במנו לא חשיב עדות ונריך שפיר מאי קסבר כדפרסנו אכל על הפרנן דגילה לו סברא דמהימנא עדות במנו הקשו שפיר הא אף א"ס היה סבר דנריך לפרעו בעדים מ"מ איכא מינו כפקדון דנאנסו וק"ל - אף לפי זה אמרתי לחד לתלמידים דיש להקשות קיבור למה פריך מאי קסבר לאחר נריכות' ולא מקודם על דברי ר"ן וגם קשה לפי' הכי"ב ה"ה ס"ל ג"ה שגלה ליתן טעם למה פסקו הרי"ף והרמב"ם הא דשלח נעשה עד ולא חלק בין קודם תקנה לאחר תקנה וכתב הכי' דיש ליתן טעם משום דבירושלמי בתר פלוגתא דר"ח ור' יוסי אומר רבא אחא עובדת קמ' דרב ועשה שלח עד ומשמע בקדושי כסף מייירי ובה להכריע דהלכה כר' יוסי ונמרחא דידן נמי כיון שסתמו ואמרו הילכתא שלח נעשה עד משמע דבין בקדושי כסף בין בקדושי שטר קאמר דאל"כ לא הוי שתיק תלמודא מלפלוגי בינייהו עכ"ל ולפ"ו הוי ליה להקשו' מיד על הילכתא מאי קסבר :

בל"ז

הוי אמינא דהמקשה פריך כך מאי קסבר אי קסבר המלוה חבירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים א"כ עדים למה לי ואי קסבר המלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים א"כ נוגעים בעדותן מנד דאין להם מנו אכל היכי דיש להם

חידושי קדושין פרק ב

להם מנו ידע המקטן דמימיני כמות עדות א"כ אין מקו' לקויות
 הכ"ל דעל שילכת' שליח נעשה עד לא רנה להקשות מאי קסבר
 דכודאי ידע לאיכא למימר דפבר המלוה חכירו בעדים אינו נריך
 לפרעו בעדים ומהימיני כמות מנו דהחורנו למשלח ואין לומר
 הכי א"כ עדות למה לי דהא בקדושין אינטרך עדות דאפי' שניה'
 מודים בקדושין בלא עדות אין ממש בקדושין אבל על רב נחמן
 דקאמר וכן כדוני ממונו' פריך ספיר דס"ד דכודאי אי אפשר
 לאוקמו דסבר אין נריך לפרעו בעדים א"כ עדים למה לי כך
 היתו אומר בלא כוונת' אבל לפי מה שכתבנו כוונת' המוספות
 דהקשו תמיכי על התרנו ולא על התקטן ע"כ נריכין לנו לומר
 דס"ד דמקשה דאף מכח מנו לא מהימיני עדות א"כ קשה שפיר
 הו' ליה להקשות על הילכת' כיון דלדברוי הכי מיירי אף בכסף
 א"כ כהני עדות נוגעים בעדותן דאי אמרי לא קדשו כריכין להחזיר
 הכסף קדושין למשלח ומכח מנו לא מהימיני :

וכמו

כן לא יוכל להקשות על מימרא דרב נחמן בלא
 נריכת' מאי קסבר דהיתו אומר דמיירי טעמה
 שליח לפרעו למלוה בלא עדות וס"ל נדחך בזה אבל לי נראה
 לומר דהרשב"ד מוחלק עם הרמב"ם וס"ל דמינו שליחות בקדושין
 נריך להיות דוקא בפני עדים ויש סבירי להו דאפילו מינו שליחות
 דנרושין נריך להיות בפני עדים וא"כ י"ל דכזה מפורך דקאמר
 ס"ל נריכי בכולה ולא קאמר לאו אשמועינן בממון אלא משום
 דס"ל מנירושין ליכא לחילוף קדושין דמיירי בכסף אלא דקשה
 לאשמועינן ממון ומימלא נלמד לקדושין כיון דלא חשיב כנופי'
 ולא חשיב נוגע בממון א"כ ה"ה לקדושין אלא ע"כ דאי תני שליח
 נעשה עד בממון א"כ טעמה שליח שלא בעדים ולעולם המלוה
 חכירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים ולכך אינטרך לאשמועינן
 וכן כדוני ממונות וע"כ דומי' קדושין דאפילו עשו שליח בעדים
 אפ"ה לא מיחשבי נוגעים בעדותן משום דהמלוה חכירו בעדים
 אין נריך לפרעו בעדים ולפ"ו ניחא דלא רנה להקשות מאי
 קסבר על דבריו ר"כ בלא נריכות' אבל לפי הונועינו בדברי התוספ'
 דס"ד דמקשה דכל עדות שאינו אנו תמימיני' להם אלא כמנו לא
 חשיבי עדות כלל א"כ אף אם נימא דלא טעמה שליחות גבי ממון
 בעדים מ"מ לא מהימיני דאי אמרי לא פרענהו אחר פרוענו ומכח
 מנו לא מהימיני א"כ הדרה קושיא לדוכת' בקיבור בלא נריכות'
 הו' ליה להקשות על דברי ר"כ מאי קסבר וכו' והנה על קושיא
 שהקשו התוסקים על הר"ף והרמב"ם שפסקו כסתם שליח
 נעשה עד ולא חילקו בין קודם תקנה ובין לאחר תקנה נראה לי
 לומר דס"ל להר"ף והרמב"ם הא דקאמר ר"ג וכן כדוני ממונות
 ע"כ בקדושין מיירי נמי אפילו בכסף ולפ"ו יקשה לאשמועינן
 קדושי כסף ולא אינטרך לאשמועינן בממון אלא ע"כ דזה נכלל
 בדברי נריכות' דקאמר דאי אשמועינן בקדושין ר"ל אפילו קדושי
 כסף ה"א משום דלמיסרה קאמי ולכך לא חשדינן להו דילמא לא
 נתנו הכסף לחסוד אואם על הממון דלא נחשדו על כך משום
 דלאסרה קאמי ולפעמים יבוא איסור גדול היכי שפסקה וקיבלה
 קדושין מאחר דלפי דבריהם אינו נריכה גט ולכך לא חשדינן
 להו על הממון אבל ממונא דלא ועדי איסורא כלל דהפירי
 אהמונא אימא הכי מפלגי פלגי נריכה ולפ"ו הא דקאמר מאי
 קסבר לא פריך אלא על דיני ממונות אבל על קדושין לא פריך
 מירי משום דלא חשדינן להו על הממון ושיעבדו איסורא וא"כ אף
 כמת תקנה לא מיחשבי כנוגעים בעדותן וק"ל :

יעוד

איכא למימר כהאי שמתקן ולישכ כמה דיקדוקי'
 חדא דפרך מאי טעמי דביר' שילא ולא נימא
 דפלוני כפלונתא דהמלוה חכירו בעדים אי נריך לפרעו בעדים
 דרב סבירי ליה אין נריך לפרעו בעדים ונאמן במגודדי ר' שילא
 סבירי להו נריך לפרעו בעדים וחשיבי נוגעים בעדותן ועוד דרש"י
 פ"י בין לקדושין בין לממון ולא פ"י לגיטין ומנ"ל לממון דאי לאו
 דאשמועינן ר"ג וכן כדוני ממונות ה"א גבי ממון נוגעים בעדותן
 א"כ כדברי רב אינו מוכרח לומר דס"ל דנאמני' כדוני ממונות
 ועוד יש לדקדק בלישני דרב דקאמר שליח נעשה עד ולא קאמר
 שליח ועד אחד כדקתני בבביתא והיה נראה לי לומר יהא כתב
 הר"ן ומוסכם מהתוסקים דאם נעשת מינו שליחות נתן לו
 נאמנות שלא ישיבעו לא חשיב נוגע בעדותן וא"כ כוונתו דאי
 לאשמועינן דשליח נעשה עד ר"ל שיכול להיות עד היכי שנתן
 לו נאמנות' כחיליה ושוב אינו מיחשב נוגע בשום נד ולפ"ו אין
 חילוק בין קדושין לדיני ממונות ולכך פ"י רש"י בקדושין וכממון

ע"ב גמרא
 אמר ריש לקיש כחלוקות לגירושין
 כך מחלוקות לקדושין והא דלא נקיט
 פלוגתייהו בקדושין משום דרבי רנה למשום בקדושין כר' יהודה
 דס"ל דאין לנערה יד לקבל קדושין ומני במתניתין האים מקדש
 את כפוכהיא נפרה בו ובסלוחו בה ובסלוחה לא ולכך לא נקיט
 רבי פלוגתייהו בקדושין כלל משום דמסתבר' ליה טעמא דר"י
 בקדושין משום דמפקעת ענתה מרשות אבי' ומאמר שאני דוקוקה
 ועומדת ונכי גירושין מני לפלוגתייהו וסומך אכלל יחיד ורביס
 הלכה כרביס :

תוספות

תנן תתם כ"ל עד וחזר בו רש"י והגיה
 בפירושו דנקט נערה וס"ל קטנה והתוספ'
 בניטין כתבו דלפי' זה הא דקאמר בגמרא יד יתירה זכתה לה
 רחמנא היינו יד אב דיד עתמה עיקר שיש לה בפירות אבל לפי'
 דנקט דוקא נערה ולא קטנה דאין לה יד לקבל גט הא דנקט יד
 יתירה זכתה היינו יד ענתה שניתוסף לה כשהוא נערה ופירושו
 דחוק ואני אומר דע"כ מגד דין תורמינו לרבנן אין חילוק בין
 נערה לקטנה לענין קבלת גיטה וכן מוכח ממתניתין גופי'
 והנה מגד דין תורמינו ע"כ לרבנן ילפינן גירושין מקדושין כי היכי
 דזכתה לאכ בקדושין ה"ה דיש לו יד בגירושין וכו' נערה נמי
 כיון שהיא כרשו' אבי' כחגר אבי' דמי ופ"ק דמניע' דף' אחרין
 לענין גט דחגר משום דיה איתריכי וקטנה יש לה חגר אלא דס"ל
 דמיירי ביתמה או כנשואה אף לרבנן דרש"ל דנערה וכולה לקבל
 גיטה וע"כ עדיף מחגר דחגר שנתרבה מידה נריך להיות משומר
 לרפתו אבל אם תשומה שלא לרפתו בטל פורת חגר ואינו מגורשת
 משא"כ בגערה אף שנסגר הגט שלא לדעת אבי' מגורשת לרבנן
 וע"כ נריכין לומר יד יתירה זכתה לה רחמנ' ר"ל יותר מחגר
 דאף דחגר נתרבה מידה בעינין שיהי' משתמר מדעת אבי' אבל ידה
 אפילו משתמרת שלא לדעת אבי' מיגרשת דיד יתירה יותר מחגר
 זכתה לה רחמנ' ולכך מתמה לקמן הס"ס דקמבעי' ליה לרבא
 דכיד אבי' דמי או כחגר אבי' דמי וס"ד דס"ס דכחגר אבי' משם
 ועל זה קא מתמה דאי פ"ד כחגר אבי' תמש דמי כימטי גיטה
 לידה נמי לא תיגרש אפילו נערה דהא משתמר שלא לדעת אבי'
 ונטלה מתורת חגר ולכך משני דפשיט' לי דכיד אבי' דמי דזה
 הוא יד יתירה יותר מחגר דאפילו משתמרת שלא לדעת אבי'
 מגורשת אלא הא דקאמר כיד אבי' דמי ר"ל כיד אבי' תמש וזה
 הוא יד יתירה דאפילו שליח מני לשווי' שליח או דילמא דלא כיד
 אבי' תמש אלא לענין זה דאף שמתמר ידה שלא לדעת אבי' יש
 לה יד יתירה שמתגרשת אבל לא לענין שטעמה שליח דמי' מתורת
 חגר לא נפקא וזה דקאמר רבא כיד אבי' תמש דמי או לא כיד
 אבי' תמש דמי אלא כחגר לענין שלא תוכל לעשות שליח ולפ"ו
 אין חילוק בין נערה לקטנה שיכולה לשומר גיטה דע"כ נערה
 תגר חגר אבי' זכתה אלא דיד יתירה זכתה לה רחמנ' אף שמתמרת
 שלא לדעתה מגורשת א"כ ס"ל קטנה דיש לה חגר וכשהיא
 יכולה להשתמר יד יתירה ניתנה לה שמהיה מגורשת כמו נערה
 אבל ר' יהודה סבר דלא רבקה רחמנ' יד יתירה אלא כחגר אבי'
 תמש דמי וכיון שמתמרת שלא לדעת אבי' בטלה מתורת חגר ולכך
 כמתום אבי' ידה דילה לאו כלום הוא כיון שמתמרת שלא לרפתו
 ונטלה חגר מתורת יד אף דכל חגר נתרבה מתורת יד הכי מילי
 משתמר לרפתו משא"כ ידה דאי אפשר לרבנן מתורת חגר שאינו
 משתמרת

חידושי קדושין פרק ב

ובזה

מיושבג"כ הא לא דמפליג כערה ביטלה אב
 משום דכתיב לחלובני חליבא דכ"ע אבל כערה
 לא הי' יכול להפליג חלל חליבא דרבנן דלר"י חפילו הגיע נט
 לידה כערה שיש לה אב חינו מגורשת וכו' יש לרחות גם קושיות
 חוספות ר"ד ללדנה למיחס במה דכריס חמורים אם חפיו
 נט לידה מגורשת כאין לה אב חלל יש לה אב חפיו
 הגיע נט לידה חינו מגורשת דמשמע הא כערה מגורשת הא לר"י
 חפילו כערה חינו מגורשת ולכך מפליג בין שליחות בין אין לה
 אב ליש לה אב חליבא דכ"ע כך התי' אומר כלל הונעתי ללעיל
 אבל לפי הונעתי ללעיל דע"כ תני סיפא לגלויי ארישא וע"כ
 קמ"ל מדיוקא דחפילו קטנה שיכולה לשמור גיטה מגורשת וע"כ
 זה חפירק חליבא דרבנן דהא לר"י חפילו נערה שיש לה אב אין
 לה יד לקבלה גיטה ח"כ דרדו כל ג' קושיות לדוכתיהו דמנ"ל
 לומר חסורי מחסרי ועוד דלף לפי חסורי מחסריקסה למה לא
 מפליג כערה ביש לה אב לענין שליחות וגם קשה קושיות
 תוספ' ריד' דהי' ס"ד דאין יד לקטנה לקבל גיטה דמפליג בשליחות
 ליפלו בקבלת גיטה גופה ולימא במה ד"א כאין לה אב חלל יש
 לה אב חפילו אם הגיע נט לידה חינו מגורשת דהא חכמת' חפ"ג
 דתני בתר פלוגתא דרבנן דר"י חליבא דרבנן חתי ולא חליבא דר"י
 ח"כ י"ל סיפא דקטנה שאמרה התקבל לי גיטה חליבא דרבנן
 חתי לאשמועינן ולא חליבא דר"י וגם כלל הונעתי ללעיל התי'
 וכל לומר דלכך הוכרח רב נחמן לומר חסורי מחסרי משום דס"ל
 דקטנה חף לרבנן אין לה יד לקבל גיטה אבל לפי הונעתי ללעיל
 דהוכחתי מדין תורתיה ומתניתין גופי' דתני סיפא לא גלויי
 ארישא דחפילו קטנה יש לה יד לקבל גיטה ח"כ הדרה קושית
 לדוכחא מנ"ל לרב נחמן לומר חסורי מחסרי ודוק :

דף מד ע"א גמרא

לא נימא תיהווי תיובתא
 דריס לקיס יש לדקדק
 דכלא מירון נמי קשה על ריש לקיס מסיפא דקמתי משא"כ בקדושין
 ולריס לקיס חליבא דרבנן יש לנערה יד לקבל קדושין ועוד ליישני
 דאלא נימא חינו מדוקדק הו' ליה למימר תיהווי תיובת' דריס לקיס
 ועוד סהקשה על ר' יוחנן ולא תיקשו כרייתא גופי' מ"ש מאמר
 מקדושין וכראה לי לומר דבאמת דמאמר ביבמה חינו חלל מדרבנן
 משום דאכור לקדש בכיאה ופקנו רבנן קדושין חינו חלל מדרבנן
 מאמר ואח"כ יקנה בכיאה ולפ"ו כ"ה יביי' דתיקנו רבנן גבי אביה
 שיטעה מאמר מדעתו ה"ו תיקנו רבנן גבי דידה שיכולה לקבל
 קדושין ואח"כ יקנה אותה בכיאה חפילו בע"כ וכל דתיקנו רבנן
 בעין דאוריית' תיקנו דוקא כנדולה דבעינן דעת מקנה ויש בה דעת
 להקנות משא"כ בקטנה ולכך בקטנה חינו יכול לעשות מאמר
 חלל מדעת אבי' משא"כ כערה דיש לה דעת וגדולה היא ויכולה
 להקנות ותיקנו לה רבנן קדושין קודם ביאה כמו שתיקנו חלל אב
 אבל בקדושין דאורייתא אין לה יד כלל לקבל קדושין דף על טעמא
 דר"י חליבא דרבנן משום דמפקית עמה חו משום דבעינן דעתה
 וכל דתיקנו רבנן בעין דאורייתא תיקון ח"כ מ"ש מאמר ח"כ
 תקנו רבנן שיכול לעשות מאמר בלי רשות אב ומשני במאמר
 בע"כ וקאמר ה"ג מסתבר' מדקתני סיפא ולכך קאמר חלל נימא
 תיהווי תיובת' דריס לקיס בשלחא כל"ל כלל הכי נמי מסתברא
 היתי מפרש דמיידי דרבנן חלל דרבנן תיקנו משום חגיפות' שלל
 יקדש בכיאה חלל ח"כ עשה מאמר תחילה ותיקנו ג"כ גבי
 נערה כמו שתיקנו גבי אב וס"ד דמקשה דכודאי הך כרייתא רבי
 יהודה היא ולא רבנן חליבא דריס לקיס ושפיר תני משא"כ
 בקדושין חף שהיו מרגון יכול לעשות מאמר משא"כ בקדושין חלל
 השתא דקאמר הכי נמי מסתברא ולא ניחא ליה לפרש כדפרשנו
 וע"כ רבי היא ובמאמר בע"כ לא ניחא ליה לפרש דר' יהודה היא
 משום דקשיא ליה הו' ליה למימר משא"כ כגירושין דיכול לפלוג
 בין מאמר בע"כ ובין גירושין בע"כ לר"י והא דפריך בתר הכי
 מתניתין לאכ מקדש את בתו כשהיא נערה הלוא ידע המקשה
 דיכול לרחות ר' יהודה היא משום דס"ד דמקשה דרבי לא יסתוס
 סתמ' כר"י נגד רביס ובע"כ נריבין אנו לומר כן שהרי כבר
 גילה לו התרנן דהיא דמאמר חתי כר"י ומאי עריך מתניתין
 חלל דס"ד דהתם כרייתא וי"ל יחידא' היא אבל מתניתין קשיא
 ל' איד יסתוס רבי כיחיד בחוק' רב' והתרנן הסיב לו הא נמי רבי
 יהודה והא דסתוס רבי משום דמסתבר טעמ' גבי קדושין כדכתיב'
 לעיל ונרדף להג' כש"ס לעיל והרי מאמר דמפקעת עלונו ותנן וברדף
 להג' ותניא שאינו משנה מקום וק"ל :

ע"כ תוס'

מסתברת לדעתו כל זה נראה לי פירוש ברור וחתם לאמרו של
 תורה וגם מכל ליישני דמתניתין נמי מוכח דס"ל לרבנן דקטנה
 שזרע לשמור יש לה יד לקבל גיטה משום דתני סיפא וכל שאינו
 יכולה לשמור את גיטה כו' ולכאורה אין דין זה סידך לפלוגתא
 דרישא חלל ע"כ תני סיפא לגלויי ארישא דהא ע"כ דנשטתית
 כבר תני ביבמות' ויירר' שיכולה לשמור גיטה ואינו יכול לשמור את
 ענה' דחינו מגורשת מדרבנן וכדלויק התם ס"ס דלא קמתי עולמית
 כדקתני בסיפא וכשהביאה לעונש הפוטות יכולה לשמור את גיטה
 ומגורשת ונערה' חליבא יכולה לשמור גיטה ע"כ לאו מכל הקטנות לא
 מכל טעות וכבר נשנה משנה זו נשטתית לא יוביא ותי' מיידי
 בשאינו יכולה לשמור גיטה ואינו יודעת לשמור עמה ח"כ לא
 הו' ליה למימר כל שאינו יכולה חלל הו' ליה למימר נשטתית
 חלל ע"כ דתנא דמתניתין חלל לאשמועינן כל שאינו יכולה
 לשמור את גיטה מכל קטנות אבל לא מכל שטות ועדיין לא הגיע
 לעונש הפוטות חינו יכולה להתגרש מן התורה ולרדוף את
 לאשמועינן הא יכולה לשמור את גיטה חף שהיא קטנה יכולה
 להתגרש ותני סיפא לגלויי ארישא שלל מאמר דוקא נערה ולא
 קטנה לכך תני סיפא וכל שאינו יכולה לשמור גיטה מכל קטנות
 הא יכולה לשמור חף שהיא קטנה מגורשת ובוה מיושב נמי מה
 שהקשו התפרסם אמר תני נערה לרבותא לר"י ליתני קטנה
 לרבות' דרבנן כח דהיתרה משום דהי' תני קטנה התי' יכול
 למטעי בדברי ר' יהודה דמורה כערה וזה לא נשמע מסיפא
 ולכך תני נערה לרבות' דר"י ומיילא נשמע דפליגי רבנן חף בקטנ'
 דתני סיפא לגלויי ארישא :

ולפי זה

אמרת' לחד התלמודים יש להקשה ג' קושיות
 דלקמן חתכתי לר' נחמן דאמר דאין נערה
 יכולה לעשות שליח ומתניתין דקתני קטנה שאמרה התקבל לי
 גיטי הא נערה הריהו נט ומשני ר"ג הכי במאי עסקינן שאין לה
 אב וחסורי מחסרי כו' מי דחקו לר"ג לומר חסורי מחסרי כיון
 דאין לר"ג ראי' מפורשת לה מתניתין ולא מכריית' דערה חינו
 יכולה לעשות שליח חלל מסתברו השיב לרבה מי הכריחו לומר
 חסורי מחסרי דהא מפסטי' דמתניתין מוכח דנערה יכולה לעשות
 שליח ועוד קשה דלף לפי דמשני ר"ג חסורי מחסרי מ"מ יקשה
 עליו לפי סברתו דאין נערה יכולה לעשות שליח עד דמפליג
 בקטנה לענין שליחות בין יש לה אב ובין אין לה אב ליפלוג כערה
 ע"כ לה חכולי' תני נערה שאמרה התקבל לי גיטי חינו נט עד
 שיגיע הגט לידה ולאשמועינן רבות' דחפילו גדולה דבת שליחות
 אינה יכולה לעשות שליח בחיי אב חלל אם אמר אביה נא וקבל
 גיטה לבתי נערה ורבה הבטל לחזור לא יחזור וגסי' להקשות
 מה שהקשה בתוספות ריד' ח"ל ותו כי אמר חסורי מחסרי כו'
 ומפלג בין אית לה אב ללית לה אב לענין שליחות אמאי לא
 חפלג נמי ותיבמה דכריס חמורים הגיע נט לידה היתה מגורשת
 בשאין לה אב חלל אם יש לה אב חפילו הגיע נט לידה חינו
 מגורשת עד שיגיע ליד אב חלל ח"כ מכל הכי מוכח דקטנה חתי
 אית לה יד מקבלת גיטה בחיי אביה ונדחק ליטב הא דקתני הגיע
 נט לידה מדעת אבי' מיידי :

ולי נראה

לישב הני קושיות דהא כבר נדחקו
 המפרשים לפרש הא דתני סיפא וכל
 שאינו יכולה לשמור גיטה דתני חליבא דכ"ע בין לרבנן ובין
 לר"י מדתני האי בבא בתר פלוגת' דרבנן ור' יהודה ולפר"ת
 דמפרש דכל שאינו יכולה לשמור גיטה מתגרשת ע"י אבי' ע"כ
 סיפא לא חתי חליבא דר' יהודה חלל בשאינו לה אב ולפ"ו הכריח
 ר' נחמן דסיפא דקתני קטנה שאמרה התקבל לי גיטי מיידי
 בשאין לה אב דאי אית לה אב ח"כ רישא נערה המאורסה מיידי
 ביש לה וסיפא קטנה שאמרה מיידי ביש לה אב ח"כ רישא וסיפא
 ביש לה אב ומיבעת' כל שאינו יכולה להתגרש מיידי כאין לה אב
 וזה סוגי' כש"ס דלא חלוקמי' רישא וסיפא חדר גוונ'
 ומיבעת' בגוונ' אחרני' ועוד כיון דמבעת' דתני בתר פלוגת' דרבנן
 ור' מיידי ע"כ חליבא דכ"ע ובאין לה אב וסיפא דקטנה שאמרה
 התקבל לי גיטי חתי מיידי ביש לה אב לא חתי כר"י דלר"י חפילו
 כערה אם הגיע נט לידה חינו מגורשת ולכך הוכרח לומר
 חסורי מחסרי ובין מעתי' ובין סיפא מיידי כאין לה אב וחליבא
 דכ"ע בין לרבנן ובין לר"י דהא אין לה אב חינו יכולה לעשות
 שליח ואם הגיע נט לידה מגורשת ואם יש לה אב יכול לעשות
 שליח לקבלה :

הירושי קדושין פרק ב

יד

ע"ב תוספות ר"ה

אלא דקדשה נפשה נראה
 להני שני דיבורי דיבר
 זה וגם דיברה שני ד"ה אלא מיטך שייכי דיבור מאן דמתני הא
 דהא לעיל כתבו דר"ה נדחק בשידכו איירי עולא דאי בלא שידכו
 דוקא מאי איכא דמתרי ללישנא קמא וכתבו התוספות דכשיל
 קושיו וו"ל דיש חילוק בין איכא דמתרי ללישנא קמא כו' אך
 עלוה קשה תכ"ל לומר דכשיל זה דחקו לר"ה דילמא דחקו
 לר"ה לפרש כן משום דקשאו לר"ה אי עולא מיירי בלא שידכו
 א"כ מאי מוסיב רב כה"ל מתניתין אס מתו או מיאנו דילמא
 עולא מיירי בלא שידכו והך מתניתין מיירי בשידכו ולכך כתבו
 התוספות ור"ה לשמואל מי ניחא וע"כ נרבינו אנו לומר דלשמואל
 ניחא דמחלק בין שידוך ללא שידוך דלא בעירק מיליון וי"ל דס"ל
 לשמואל דתיקו רבנן מיליון אבל קטנה בשנתקדשה שלא לדעת
 אביהו ע"כ לעולא מר"ה משום דס"ל דאף מיליון אינו נרובה בלא
 שידכו וע"כ דלא תיקנו רבנן נשואין לקטנה בחיי אב דליגטרך
 לה מיליון א"כ בשידוך למה נרובה מיליון ואם משום דנתרנה האב
 א"כ גט נמי בעי ור"ה אף אם נפרש לעולא מיירי בלא שידכו
 ומתניתין מיירי בשידכו מ"מ קשיא לעולא ולא היה נר"ה רש"י
 לפרושי דעולא מיירי בשידכו אלא ע"כ דדחקי משום דמאי פלוגי
 איכא דמתרי אלישכ' קמא ופיר פירשו בשם ר"ה דאי משום זה
 לא נר"ה לדחוקי ומיירי בשידכו אך דילמא דחקי לר"ה דלא
 פריך רב המנוכה מברייתא דתני ושין שמכרה אלמנה לכה"ג
 דילמא עולא מיירי בלא שידכו וברייתא איירי בשידכו ולכך קרי
 ל"ה אלמנה משום דבעי מיליון ונט ולכך כתבו בדיבר שלישי ד"ה
 אלא דאי מיירי בשידכו הו כונו שקדשה אביה ור"ה א"כ הדרה
 קשיא לדוכתא ומי מני מוכין ליה ור"ה א"כ לא היה נר"ה רש"י לדחוק
 דעולא מיירי בשידכו אלא ע"כ דדחקו לר"ה משום דקשיא ליה
 במאי פלוגי איכא דמתרי עט לשון ראשון וע"ו מוכרחים אנו
 לומר כדפרשי התוספות לעיל כד"ה מאן דמתני הא וק"ל :

בא"ד

וי"ל בשלמא לשמואל לא קשיא כו' ה"ה דהוי
 מני למימר דלשמואל לא קשה דמתניתין נמי
 מיירי בשידכו אלא דמיירי שקדשה בשוק דרך ביוון ואמרין לקמן
 דאף רב ושמואל מודו דלא חיישינן ולכך לא נר"ה גט אלא מיליון
 וכן נוכל לומר דבעניי הכי דשארית ישראל לא יעשה עולה לאחי
 ולרבה הכי דטרח בסעודה דלא לא חיישינן אף לרב ולשמואל
 דנתרנה אב ובעי מיליון וחד' מינייהו ד"ה דבעירב ושמואל מיליון
 אפילו הכי דלא נר"ה גט וק"ל :

דף מ"ה ע"ב גמרא

דילמא ארנווי' ארנויה
 קמיה אחר ליה רבה
 בר שימא בפירוש אחר מר דלא סבר להא דרב ושמואל ופי' רש"י
 דילמא ארנווי ארנויה ארנויה ארנויה ארנויה ארנויה ארנויה
 בה והאב נעשה לו שליח מחלו וכו' לרש"י אלא בפניו משמע
 אלו היה ידעוין בודאי דארנו הכן קמי' נעשה לו אב שליח מחלו
 והוי קדושי גמורין מדאורייתא ולפי' רש"י יש להקשות קינור מיד
 היה לו לומר לרבינא דלא חיישינן דילמא שליח שוי' דפירוש
 אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל בלא פירוש ר"ה לא היה
 קשה קינור זה דבתוספות ריד פירשו והסכימו לדברי ר"ה דפקס
 אפילו נתרנה האב אחר קדושין אפ"ה לא חיישינן לקדושין ואינו
 נרובה לא גט ולא מיליון והכריח דבר זה דאם אית' הכי שנתרנה
 האב הוי קדושין הכי שריאש א"ה מספיקא לעלמא ואמאי הא
 כל ספק איסור לחומרא ונימא שמה נתרנה הילכך אנו אומר
 אפ"ה שנתרנה בשומעו אפ"ה לא הוי קדושין כיון שבעת קדושין
 לא ידע ולא היה רבנו עס עכ"ל ולפי דברי תוספות ריד יש
 להקשות קושא גדולה דמאי דחיר רבה בר שימי לרבינא ואמר כפי'
 אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל הלוה חששא דילמא
 ארנויה לא דמי לחששא דלרב ושמואל בשלמא התם ניחא דלנו חיישינן
 להאי חששא דפי' את"ל שנתרנה האב כבידור אפ"ה לא הוי קדושין
 כיון שבעת קדושין לא היה רבנו עס אכל כהאי חששא דילמא
 ארנויה אי היה בריר לן דארני קמי' והאב נעשה לו שליח מחלו
 הוי קדושין גמורין א"כ מספיקא אף אנו מתירין א"ה לעלמא
 גייוס דילמא ארנו קמי' וע"כ נרבינו אנו לומר דהתוספות ריד
 אילו לסיטתם דמפרזי הא דפריך ודילמא ארנווי ארנויה קמי' דלא
 כפי' רש"י דנעשה לו שליח מחלו וכו' לרש"י אלא בפניו דלא
 ניחא להו לפרש כן משום דקשי' להו שאין זה וכות דאסור בקרבנא

אלא מפרש דילמא ארנווי ארנויה קמי' על האב דהאב שהודיעו
 שרונה ליתן לו לאשה ושחק הכן כששמע והוי ליה קדושין למפרע
 כדאמרין ברנה האב הכי ששידכו והאיב לו כפיהם אחר לן מר
 דלא סבר להא דרב ושמואל פי' דלא אמרינן איגלא מילתא למפרע
 לא ברנון האב ולא ברנון הכן וזה הרנון של עכשיו אינו כלום
 כיון שלא היה בעת הקדושין עכ"ל תוספות ריד ולפי פירוש משני
 שפיר דלא חיישינן לזה שאפילו היה בריר לן שנתרנה הכן אפ"ה
 כיון שלא היה בעת קדושין כי היכי דלא חיישינן לרנון האב דלא
 אמרינן איגלא מילתא למפרע לא ברנון אב ולא ברנון הכן כיון שלא
 היה בעת קדושין :

ולפי זה

מתוך הקינור הכ"ל דעל קושא ראשונה
 שהקשו וכיחוס דילמא שליח שוי' לא רנו
 להאיב בפירוש אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל התי
 אומר דחין זה דומה לכל לרוב ושמואל בשלמא התם לא חיישינן
 שמה נתרנה האב דאף אם נתרנה אב כבידור מ"מ לא הוי קדושין
 למפרע כיון שלא נתרנה בעת קבלת קדושין אבל הכי ניחוס
 דילמא שוי' שליח ושליח של אדם כמותו והוי כאלו קידשה עתמו
 בשעת קדושין א"כ ניחוס לחשש זה ואף מתירין אשת איש לעלמא
 אבל לבתר דמתני דחין אנו חוששין לחשש זה דלא חניף איגס כו'
 אלא דהוקשה להם דילמא ארנווי ארנויה להאב לפני הכן ואף
 שחק הכן כששמע הוי ל' קדושין למפרע א"כ שתיקות האב והכין
 הוי כסוג אחר דבשניהם לא היה רנון בשעת קדושין ואיגלי
 מילתא למפרע לא אמרינן השיגו שפיר בפירוש אחר לן מר דלא
 סבר להא דרב ושמואל ור"ה לא חיישינן לא לרנוי האב ולא לרנוי
 הכן דרנון של עכשיו אינו מושיל כלום כיון שלא היה בעת קדושין
 וק"ל * אבל לפי' רש"י הקינור במקומו עומד ומוה יש
 להביא ראי' לדברי ר"ה דפקס אפילו נתרנה האב לא הוי קדושין
 וכן משמע מדברי אביי לקמן בשמעתן דבעי רב יוסף לסייעי
 מדקמי מר יתהרנו לו לאשה שרובה הימנה קדושין ודחה אביי
 נר"ה קדושין לדעת אביי משמע קדושין אחר' ולא משני נר"ה
 רנון אב אלא משמע דרנון אב דבתר קדושין לא מהני וקשיא לי
 דלפ"ו אף הכריע עולא לקמן דנראין דברי התלמוד בנתקדשה
 שלא לדעת וכשאת שלא לדעת אבי' ואבי' כאן דלוגי איגלת מה
 היה נר"ה עולא להכריע שלא חליבא דהילכתא דלפי דברי עולא
 אפילו נתרנה האב לא הוי קדושין ור"ה אף אם נימא דנתרנה האב
 משום דנעשה בה מעשה יתומה בחיי אב מ"מ הא רנון האב לא
 מהני ואפילו מיליון ונט לא נרביי ופשיטא דלא אכלה בתרומה
 בשלמא להכך פוסקים דאף עולא מודה דאם נתרנה האב דהוי
 קדושין איגטרך עולא שפיר להכריע דנראין דברי התלמוד דלא
 תימא כיון שנעשה בה מעשה יתומה בחיי אב נתרנה אב קמ"ל
 דלא וכן נוכל לומר דאף דסבירי ליה לעולא בנתקדשה שלא לדעת
 אבי' דלא חיישינן כלל שמה נתרנה ושקומו חין ראי' ד"ה
 דמירמח רתח מ"מ בנתקדשה וגם נוסאת שלא לדעת אבי' כיון
 דנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ואף דלא הוי ודאי קדושין
 ונשואין דלאכול בתרומה מ"מ ספק קדושין הוי דחיישינן דילמא
 נתרנה ונרובה גט ומיליון אלא דעולא קמ"ל דנראין דברי
 התלמוד דלא הוי ודאי קדושין וי"ל דהוי ספק קדושין ונשואין
 ואוליין לחומרא שלא תנא אלא בגט ומיליון שלא יאמר קדושין
 מופסין בחחומה ואינו אוכלת בתרומה :

ובזה

יש סתירה גדולה לדברי רב"ה שכתב על דברי
 הטור וו"ל ומה שכתב רבינו שקדשה ענמה או
 נוסאת כ"כ הר"ה ע"ה כה"ג נקטנה שקדשה ענמה או השיאה
 ענמה בחיי אבי' חין קדושי' קדושין ואין נשואי' נשואין עכ"ל
 ונראה שכך פירושו שקדשה ענמה ולא נוסאת או אפילו השיאה
 ענמה ג"כ דהקדושין והנשואין תרומתי הוי שלא לדעת אביה
 אפ"ה אינו כלום דלא חיישינן שמה נתרנה האב ולפי' ד"ה להביא
 ראי' לרין זה דאפילו השיאה ג"כ אינו כלום דפרכין אדעולא
 מדתקן וכולם אס מתו או מיאנו וכו' דקדש מאן אלמא דקדשה
 אבי' כמיליון גדולה גט מעליה כתיב אלל לחו דקייס חיהו
 אנפשי' וקמי' דבעי מיליון ולא קא משני דמתניתין דנשאת הילכך
 חיישינן שמה נתרנה אב ובעי גט ומיליון ודעולא בנתקדשה ולא
 ניסאת אלא ודאי דחין לחלק בוי בין נתקדשה גרידא לנשאת ג"כ
 ותדלשא אחרו נתקדשה שלא לדעת ואבי' וניסאת שלא לדעת
 אבי' ואבי' כאן דנראין דברי התלמוד אלמא דלא חיישינן לשמה
 נתרנה האב אפ"ה דקידשה וגם השיאה ענמה בלי דעת אביה
 דאם

חידושי קדושין פרק ב

דאס היס מחוספין כוז לשמא נתרנה האב א"כ היתה נריכה נט ומיאון וכיון דנריכה נט אוכלת נמי בתרומה לאחר שנכנסה לחופה ומדאינו אוכלת בתרומה שמעינן דאף כוז לא חיישינן שמא נתרנה האב ואינו נריכה נט ולא מיאון עכ"ל ולא ידעתי מאי קאמר דהא בקדושי דאורייתא וספק בכשואין לא חל בהוואף לר' ירמיה דאובלת משום דסבר מדשתיק חתנוחי איתנחי חבל חי לא היה חמירין איתנחו' איתניה לא הוי חבלי ק"ו כאן דנריכה נט ומיאון וע"כ דמיאון אפי' לאתוי לן דלא הוי חמירין לה נט מספק וא"כ לא הוי קדושין כלל ואיך תחבל בתרומה דאורייתא וכאשר כתבתי אין מזה ראיה כלל דלפי' הרא"ש דם"ל דמהני ריבוי האב א"כ י"ל דם"ל לעולם כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי חיישינן שמא לא נתרנה אב ונריכה נט ומיאון ולנכי תרומה שאוליגין הני לחומרא והני לחומרא וגם מה שרנה להבדיל מלמד משני ה"ש דמתניתין בדקדוקה הילכך חיישינן שמא נתרנה האב וכענין נט ומיאון ועולא כנתקדשה ולא נשאת לא ידעתי שום הוכחה לדין זה דכבר כתבו התוספות מדפריך לעולא ולא לרב ושמחל או לגירס' דקשה לכולהו משום דמתניתין מיאון לכד תני ולא נט א"כ אי אפשר לשנויי בענין זה דא"כ אחאי קתני מיאון הא נריכה נ"כ נט ואי סבירי ליה לרב"ה דלא קשיא לרב ושמחל דאף דתני מיאון ולא תני נט משום דתני מירי דשי"ך בכל ט"ו עריות משא"כ נט דלא סייך אלא בבתו דע"כ אחי' מי חיישינן שמא נתרנה וכענין נט אלא דלא חיידינו נט מ"מ אין רא"י זו מוכרחת דאיכא למימר באמת משני ה"ש סן הוא מותבי לה והוא חפוק לה כגון שנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ר"ל שנתקדשה ונשאת שלא לדעתא וכו' כאן ואמרין לקמן דזהו מעשה יתומה בחיי אב ולכך מספיק שמא נתרנה אב בענין נט וגם מיאון שלא יאמרו קדושין תוספין באחותה ולכך תני בתפניתן מיאון בנט לא קמיידי וק"ל ונראה ברור דאין דברי רבי' הכ"ה מבוררין כזה ויש להסתפק בזה אם נתקדשה שלא לדעת וגם נשאת שלא לדעת ואכ"כ כאן י"ל דאף עולא מודה דלכל הפחות חוספין לקדושין ואינו אוכלת בתרומה והדרן מילתא לדעת הר"ק דם"ל חפילו נתרנה האב בפירוט ס"ל לעולא דלא הוי קדושין כלל א"כ הדרה קושטין לרובת' למה סונוך עולא להכריע כדברי התלמוד שלא חליבה דהילכתא וליבה למימר כדעת תהר"ק דם"ל דאף להרמב"ם אם נתקדשה בפני אב ושק ואח"כ נתרנה אמרין איגלא מילתא למפרע שנתרנה נט בשעת קדושין וא"כ הוכרח עולא לומר דנראין דברי התלמוד משום דכיון שהיה אבי' כאן בשעת קדושין ס"ד כיון שנתרנה לבסוף כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב איגלא מילתא למפרע דנתרנה בשעת קדושין ולכך קאמ' דלא חיישינן לזה דנראין דברי התלמוד כיון שלא נתרנה בפירוט לא הוי קדושין ונשואין ואפשר אף דנריכה נט ומיאון מ"מ לענין תרומה אזליגין לחומרא ואינו אוכלת כל זה נראה לומר לדברי הרמב"ם דפסק באמת בתלמוד דפסק בפ"ח דתרו"מ קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שלא מדעת אבי' בין בפני אביה בין שלא בפניו אע"פ שקדשה אבי' אינו אוכלת בתרומה חדקתני אע"פ שקדשה אבי' משמע לא תבעי' ויכי שלא קדשה אבי' וגם נשאת שלא לדעת אבי' אינו אוכלת לא אע"פ שקדשה משום יתומה בחיי אב מ"מ לא אמרין שנתרנה אב וחיישינן שמא לא נתרנה אב אבל הר"ק לא הביא כלל הכך פלוגת' דרב הונא ור' ירמיה ש"מ דם"ל דאין נפקותא בזה דלפי' דרב אב נתקדשה בפני אבי' ואח"כ נתרנה אפי' אינו מקודשת וכן כתבו הכ"ה כדרי' לדעת הר"ק חפילו נתקדשה בפניו ושק ואח"כ נתרנה לא אמרין הוכיח שונו על תחילתו דשתק לפי

דאס היס מחוספין כוז לשמא נתרנה האב א"כ היתה נריכה נט ומיאון וכיון דנריכה נט אוכלת נמי בתרומה לאחר שנכנסה לחופה ומדאינו אוכלת בתרומה שמעינן דאף כוז לא חיישינן שמא נתרנה האב ואינו נריכה נט ולא מיאון עכ"ל ולא ידעתי מאי קאמר דהא בקדושי דאורייתא וספק בכשואין לא חל בהוואף לר' ירמיה דאובלת משום דסבר מדשתיק חתנוחי איתנחי חבל חי לא היה חמירין איתנחו' איתניה לא הוי חבלי ק"ו כאן דנריכה נט ומיאון וע"כ דמיאון אפי' לאתוי לן דלא הוי חמירין לה נט מספק וא"כ לא הוי קדושין כלל ואיך תחבל בתרומה דאורייתא וכאשר כתבתי אין מזה ראיה כלל דלפי' הרא"ש דם"ל דמהני ריבוי האב א"כ י"ל דם"ל לעולם כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי חיישינן שמא לא נתרנה אב ונריכה נט ומיאון ולנכי תרומה שאוליגין הני לחומרא והני לחומרא וגם מה שרנה להבדיל מלמד משני ה"ש דמתניתין בדקדוקה הילכך חיישינן שמא נתרנה האב וכענין נט ומיאון ועולא כנתקדשה ולא נשאת לא ידעתי שום הוכחה לדין זה דכבר כתבו התוספות מדפריך לעולא ולא לרב ושמחל או לגירס' דקשה לכולהו משום דמתניתין מיאון לכד תני ולא נט א"כ אי אפשר לשנויי בענין זה דא"כ אחאי קתני מיאון הא נריכה נ"כ נט ואי סבירי ליה לרב"ה דלא קשיא לרב ושמחל דאף דתני מיאון ולא תני נט משום דתני מירי דשי"ך בכל ט"ו עריות משא"כ נט דלא סייך אלא בבתו דע"כ אחי' מי חיישינן שמא נתרנה וכענין נט אלא דלא חיידינו נט מ"מ אין רא"י זו מוכרחת דאיכא למימר באמת משני ה"ש סן הוא מותבי לה והוא חפוק לה כגון שנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ר"ל שנתקדשה ונשאת שלא לדעתא וכו' כאן ואמרין לקמן דזהו מעשה יתומה בחיי אב ולכך מספיק שמא נתרנה אב בענין נט וגם מיאון שלא יאמרו קדושין תוספין באחותה ולכך תני בתפניתן מיאון בנט לא קמיידי וק"ל ונראה ברור דאין דברי רבי' הכ"ה מבוררין כזה ויש להסתפק בזה אם נתקדשה שלא לדעת וגם נשאת שלא לדעת ואכ"כ כאן י"ל דאף עולא מודה דלכל הפחות חוספין לקדושין ואינו אוכלת בתרומה והדרן מילתא לדעת הר"ק דם"ל חפילו נתרנה האב בפירוט ס"ל לעולא דלא הוי קדושין כלל א"כ הדרה קושטין לרובת' למה סונוך עולא להכריע כדברי התלמוד שלא חליבה דהילכתא וליבה למימר כדעת תהר"ק דם"ל דאף להרמב"ם אם נתקדשה בפני אב ושק ואח"כ נתרנה אמרין איגלא מילתא למפרע שנתרנה נט בשעת קדושין וא"כ הוכרח עולא לומר דנראין דברי התלמוד משום דכיון שהיה אבי' כאן בשעת קדושין ס"ד כיון שנתרנה לבסוף כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב איגלא מילתא למפרע דנתרנה בשעת קדושין ולכך קאמ' דלא חיישינן לזה דנראין דברי התלמוד כיון שלא נתרנה בפירוט לא הוי קדושין ונשואין ואפשר אף דנריכה נט ומיאון מ"מ לענין תרומה אזליגין לחומרא ואינו אוכלת כל זה נראה לומר לדברי הרמב"ם דפסק באמת בתלמוד דפסק בפ"ח דתרו"מ קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שלא מדעת אבי' בין בפני אביה בין שלא בפניו אע"פ שקדשה אבי' אינו אוכלת בתרומה חדקתני אע"פ שקדשה אבי' משמע לא תבעי' ויכי שלא קדשה אבי' וגם נשאת שלא לדעת אבי' אינו אוכלת לא אע"פ שקדשה משום יתומה בחיי אב מ"מ לא אמרין שנתרנה אב וחיישינן שמא לא נתרנה אב אבל הר"ק לא הביא כלל הכך פלוגת' דרב הונא ור' ירמיה ש"מ דם"ל דאין נפקותא בזה דלפי' דרב אב נתקדשה בפני אבי' ואח"כ נתרנה אפי' אינו מקודשת וכן כתבו הכ"ה כדרי' לדעת הר"ק חפילו נתקדשה בפניו ושק ואח"כ נתרנה לא אמרין הוכיח שונו על תחילתו דשתק לפי

ותמה

חני שכולה קתני ובתראי לא הוכירו דעת הריטב"א שכתב דמסתבר' דהלכה כרב ושמחל דרב הונא ורובא דאמוראי כוותיה ס"ל וכוותי' נקטין ולחומרא ולא כעולא ורבינא לקולא ויש מי שפסק כרבינא לקולא דבתרא הוא ולא כהירא לן עכ"ל * וגם חני אמר אם הדבר הזה הי' בא לחיוב התלמידים היס דעמי נוטה לדברי הריטב"א לחוס' לדברי רב ושמחל דשיטת הלכה אליבא דחולא :

דף מ"ו ע"א גמרא

איתמר קטנה שנתקדשה שלח לדעת אבי' אמר רב ב"ן יהוה וכן אבי' יכולי' לעכב ופי' רש"י הואיל בשעת קבלה לא נתרנה האב אם כהנה לחזור קודם שנתרנה האב חוורת ולא מהני תו רגון האב נראה דמ"מ נריכה נט ומיאון דשמא נתרנה האב קודם שיכופה דא"כ אחאי קאמר רב לעיל דנריכה נט ומיאון כיון דנפקא במיאון היינו עיובי' ולמה לא נט תנא במיאון אלא ע"כ דלא סני במיאון דילמא נתרנה האב והוי קדושין למפרע ונריכה נט ונריכה נט ומיאון נט ומיאון נט ומיאון תוספין באחותה ושמועינן רב דם"ל דהיא אינו יכולה לחיות ואם נתרנה האב בפירוט הוי קדושין גמורין ואין קדושין תוספין באחותה קמ"ל רב דלא הוי קדושין גמורין ומ"מ מיפי ספק לא יבאנו דילמא נתרנה האב קודם שיכופ' והוי קדושין גמורין או לא נתרנה א"כ נריכה נט ומיאון והיא יכולה לחיות דלא לשויה רגון אב אחר כך קדושין גמורין וכן נריכה נט ולכך דעת התוספ' דכתבו דחפילו נתרנה מתחילה יכולה היא לעכב דלא הוי קדושין גמורין משום דאמרין כיון דבטו מעכבת דהוי הו"ו ולא היה מתרנה אם היה יודע דמתכנה ע"כ נריכה נט לחוס' דילמא אפי' הני לא היה חושש בעיובי' וכענין האב יחשב לזכות ונריכה נט ומיאון אלא דרב קמ"ל חפילו נתרנה האב בפירוט אפי' לא הוי קדושין ודאין כיון שהיא מעכבת ונריכה נט ומיאון דילמא בעת ששוע לא נתרנה וא"כ לא מהני אחר כן רגון אב כיון שהיא מעכבת אבל אם לא היה מעכבת ולבסוף נתרנה אב אמרין איגלא מילתא שנס מילתא נתרנה כן נראה לי לפרש פשט' דשמעתין ולפי' נראה הא דכתב רבי' ב"ה ס"ל ל"ו בשם ר"ת פי' הא דעולא לא מיירי אלא כגון דאיכא לחב דאי ליחא לאב הא דאיך יתיר עולא ספק א"ח שמח' יתרנה האב וה"ל קדושי למפרע אלא ש"מ דאיתיה לאב ובהא פלגי' רב ושמחל סברי מדשתיק דזוויי אורי לה ועולא סבר מירתא רתא עכ"ל ולכאורה יש להקשות מאי פריך הר"ש לעולא מתניתין דכולן שמונו או מיאנו דילמא התם מיירי שלא היה האב בעת קדושין ומוקד עולא דזייסינן ושפיר י"ל שנתא במיאון שהיא יכולה לעכב ופשיטא לדעת התוספות דחפילו נתרנה אב מתחילה כעולא היא לעכב לא ע"כ דאף דהוא יכולה לעכב לענין דלא הוי קדושין גמורין מ"מ מירי ספק לא ינאחה ונריכה ע"כ נט גט ח"כ פריך שפיר ממתניתין דאי ליחא לאב א"כ אינו ינאחה במיאון לחוד לא נריכה גם נט עס המיאון ואיך תני בתפניתן מיאון אונג ודו"ק :

דף מ"ו גמרא

ואפילו אקמייתא והא מלוה היא ע"ב במהרש"ל ומהרש"א שלדברי מהרש"ל פריך הכא המקשה למה דמקדש במלוה מקודשת הוה פסיר דאי הוי פחות משום פרוטה לא הוי מנטרפי מאחר שאכלה קודם שגמר דבריו ואין שייך לנרץ בולס יחד חס לא סיהיה יחד בעין ומהרש"א ס"ל לדוחק ופי' דודאי איב' מ"ד לקמן דמקדש במלוה מקודשת אלא דהיה הכי קאמר כיון דבעי' שיה פרוטה באחת ולא מהני גירוף ע"כ סבירי ליה משום דמקדש במלוה אינו מקודשת א"כ בקמיית' נמי לא תקדש דהא מלוה היא ובהא לפוס ריה"ט נראה דברי מהרש"א דהא לדברי מהרש"ל היא והנה לפוס פריך בפשיטות והא מלוה דילמא ס"ל דהתקדש במלוה מקודשת ולפי' מהרש"א נראה וליבא למימר דפריך הכא בפשיטות והא מלוה

מלוה היא כיון שכבר אכלתה ואינו בעין דעד כאן לא פליגי לקמן אלא במלוה שהיא בעין ובמלוה להוכיח ניתנה אבל כשאינו בעין ד"ה דאינו מקודשת דזה אינו דהא ע"כ איכא למודק קושיות התוספות כיון דבמורת קדושין אחי' לידה לא היו מלוה וכ' גריבן אנו לחלק כמו שחלקו התוספות כיון דלא נגמרו הקדושין עד אחר מסירת אחרונה איכא למימר דהוי מלוה ולפי' גריבן אנו לומר דס"ל דמעות חוזרין דאי הוי מתנה סוי קדושין אפילו אינו שוה פרוטה אלא בקמייתת או ככולן כדכרי התוספות בד"ה ש"מ וז"כ ע"כ הו' דפריך אמאי מלוה היא גריבן אנו לומר דס"ל דמעות חוזרין והדרה קשיא לדוכתא תשמע דלמ"ד אין המעות חוזרין ה' ניחא תיפוק ל' קושיות מהרש"ל אמאי נריך שוה פרוטה ליגרפי ועד"כ נריבן אנו לומר כתיבון מהרש"ל דאף דהוי כמות קדושין מ"מ כיון שאינו שוה פרוטה ואינו בעין אינו מנטרפת וא"כ מהרש"ל וז"כ נריבן אנו לומר הא דכתבו התוספות בד"ה שמת מיניה ויכול להיות דבהא פליגי רב ושמואל כו' ולא מיעבי' דלא בעינן שוה פרוטה באחרונה אלא אפילו כולן מנטרפת וא"כ היכי מני קאי חסיפא ולכאורה איכא למידק מי דוחקס לפרש ויכול להיות דבהא פליגי רב ושמואל כו' ולא דריבן ושמואל לא רנו לומר כרב אחי משום דתשמע ליה עד שיהיה פרוטה באחת מהן כולהן משמע משום דס"ל להתוספות דלפי' זה אינו מחולק רב ושמואל עם ר' אחי אלא בפירוש המשנה אבל אינו חולקי' בדין שאף רב ושמואל מודה שאם אכלה כל אחת ונסתיר באחרונה שוה פרוטה מקודשת ולפי' יש סתירה באוקמת' דרב ושמואל דהס דחקו לפרש דארישא קאי ואוכלת אינטרך ליה א"כ קשה למה לא תני התנא דמתניתין כסיפא היתה אוכלת ראשונה ראשונה אי ס"ל באחרונה שוה פרוטה מקודשת ש"מ דלא אמרינן מיקרב הנייתתה דל"כ אפי' אם שאכלה אחרונה לא ה' שוה פרוטה נמי תיקדש אלא ע"כ דפליגי בעיני דניחא והשתא לא ידעינן טעמא מאי דפליגי' ויין דינא לזכא למימר משום דסבירי להו דמקדש מלוה ופרוטה דעתו אמלוה א"כ קשיא דלא מנינו דרב סבירי ליה בפירוש אלא לקמן אמרינן נימא רב כתנאי ומסיק בדק"מ ח"ע"כ כגון שהספיק לו נוסף משלו ודכ"ע המקדש במלוה אינו מקודש אלא פליגי במלוה ופרוטה ובפלוגתא דרבי נתן ור"י הגשיא דר"כ סבר דעתו אמלוה ור"י הגשיא סבר דעתו אפרוטה ורב לא אמר כתנאי נלפוס רהיט"ח כיון דרב אחי מוקי להתניתן כר"י הגשיא א"כ רב מ"ט לא חוקי כרב אחי ובר"י הגשיא כיון שאין רב סבר בפירוש כאידך בשלמא לדברי התוספות ניחא דמדברי רב עגמו מוכח דס"ל דמעות מתנה לא אפשר לאוקמי כרב אחי אבל אם באמר דרב ס"ל כרבי נתן ולא רבה לאוקמי כר"י הגשיא יקשה עליו מ"ט לא חוקמי כרב אחי הוי מתניתן דידן כר"י הגשיא ועוד כסוף הסוגיא אלא לרב ושמואל קשיא ומשני הו' מני רבי היא ומחלק הכריתתא אליבא דתרי תנאי ניחא לן לאוקמי אליבא דרב תנא ונימא הוי כריתתא ר"י הגשיא דס"ל דדעתו אפרוטה אבל רב ושמואל ס"ל כר' נתן דדעתו אמלוה וזו סוגי' בכל הש"ס דאמרינן הו' פלוגי הו' ולא קשיא לדידיה דס"ל כאידך ולפי' ויהי ד"ת מוכרחים לומר דס"ל לרב ושמואל בעגמו מעות מתנה וקשיא לרידהו הך כריתתא כיון דלא מנינו דפליגי שאר תנאי או מעות מתנה או חורה אלא רב ושמואל ורב אחי קשיא הך כריתתא דלקמן לרב ושמואל ומוכרחים אנו לומר הא מני רבי היא אף לפי זה סוערת קושיא חזקה על מהרש"ל שכתב בתוספות בד"ה דאימיר שאין דברי התוספות מוכרחים דאיכא למימר דרב נמי סבר כרב אחי דמעות חוזרין אלא דלא מוקי ליה כמותיה משום דס"ל דעתו אמלוה הו' לפי דברינו מוכרחים דברי התוספות מטעמי' שכתבתי לעיל :

דברי התוספות לקמן בד"ה הניחא שכתבו לא לרבא פריבין אלא אלעיל קאי דמתניתין לרב ושמואל קאי ארישא ולרב אחי קאי חסיפא ולכאורה כמאי מחולקי' עם פי' רש"י אלא ודאי ברור הדבר דהתוספות לא רנו לפרש דרב ושמואל לא אמר כרב אחי משום דוחקא דלא דייק ליטני דמתניתין כוונתי' דאם היתה באחת מהן שוה פרוטה משמע אפילו בראשונה ולא פליגי לענין הדין א"כ קשה על אוקמת' דרב ושמואל מאי דוחקא לתנא דמתניתין לאוקמי ארישא למה לא ר"י אשמועינן אובל כסיפא וכימא בפירוש אם היתה באחרונה כמו שכתבנו לעיל וע"כ מוכרחים אנו לומר דפליגי לענין דינא ונוכל לומר בשני פניס דאי ס"ל דמעות מתנה א"כ עכ"פ אם אוכלת כולן ויש ככולן שוה פרוטה מקודשת ע"י נירוף ולא אינטרך למיתני כסיפא דין זה דממילא כשמע מרישא דאוכלת לא אמרינן דמקרבא הניחי' ונריך בכל אחת פרוטה משום דהוי פרוטה א"כ כסיפא דהוי כללל אין חילוק בין אוכלת בין מונחת דאם יש ככולן שוה פרוטה מנטרפת לאפקוי אם נימא דאין מחולק עם רב אחי בדין א"כ אי קאי ארישא ואוכלת אינטרך ליה לא שמת הדין כסיפא אם אוכלת סתרי' סיהיה פרוטה באחרונה ויקשה לרב ושמואל אדכריו דהקמי ארישא היה לאשמועינן דין כסיפא בפירוש עד שיהיה פרוטה באחרונה דאף דס"ל לרב ושמואל מעות חוזרין מ"מ ס"ל דדעתו אמלגה ואינו מקודשת אפילו באחרונה פרוטה וממילא כשמע רבות' דאוכלת אף דמקרבא הנייתו לא מיקדשה פחות משוה פרוטה אלא ע"כ כדאמרן דמחולק עם רב אחי בדין ולכך מוקי ארישא ולא חסיפא דכסיפא כולן מנטרפת לפרוטה דמעות מתנה ודין זה כשמע ממילא מרישא דלא אמרינן מקרבא הנייתו ונריך פרוטה בכל אחת ממילא כסיפא דס"ל דמעות מתנה אין חילוק בין מונחת ובין אוכלת דכולן מנטרפות ואין נריך למיתני מירי כסיפא :

ולפי'

יש לומר דגם רב ושמואל לא סבירי ליה לדחוק לפרש אחת מהן אחרונה קאי אלא לא ניחא ליה לפרש משום דמחלק עמו בדין דס"ל דמעות מתנה אבל אם נימא בפניס אחרת שחלק עמו בדין וס"ל באוכלת דלא מהני אפילו באחרונה שוה פרוטה משום דדעתו אמלוה מוכרחים אנו לומר דס"ל לרב ושמואל שוה דוחק לפרש דאחת מהן קאי באחרונה וניחא להו לאוקמי ארישא ואחת מהן קאי אפילו ראשונה ואוכלת אינטרך ליה דאי לא חשבו זה לדחוק אלא דס"ל דדעתו אמלוה וע"כ כתנאי אמרי דפליגי בזה רבי נתן ור"י הגשיא לקמן א"כ כיון דרב אחי מוקי למתניתין דין אליבא דר"י הגשיא למה לא ניחא לכו לפרש כמורב אחי ובר"י הגשיא ועוד מאי דוחקא דס"ל לאוקמי לקמן הו' מני רבי היא וס"ל כוית וכוית פרטה ומחלק כריתתא אליבא דתרי תנאי ולא מוקי רישא וסיפא בחד תנא ור"י הגשיא הו' ואיכא דאמרי כרבי נתן דדעתו אמלוה אלא ע"כ כיון אנו לומר דלא ניחא לכו לאוקמי כרב אחי מתרי טעמא חדא דס"ל דדעתו אמלוה וזת"ל דעתו אפרוטה מ"מ לא דייק ליטני דמתניתין כוונתי' ולכך לא מוקי כר"י הגשיא ופריך המקשה ספיר לקמן אלא לרב ושמואל קשיא דאיגוה רנו לפרש ליטני דמתניתין דאם היתה אשתמנן שוה פרוטה קאי גם ארשונה וא"כ איך מתרנים הכריתתא ובמטעם דוחא דליטני' דמתניתין לחור לא כוכלל לומר דאיגוה לא רנו לפרש כרב אחי ולא פליגי אלא בפירוש המתניתין ולא לדינא א"כ הדרה קושתינו דלעיל לדוכתא א"כ יש סתירה בדברי רב ושמואל דאיך קאי ארישא אמאי לא אשמועינן אוכלת כסיפא אלא ע"כ כדאמרן דגם בדניי פליגי דס"ל דדעתו אמלוה מזה היה דוחק לבעלי התוספות לפרש דפליגי רב ושמואל ארב אחי בשני סברות חדא לומר דליטני דמתניתין לא משמע הכי וגם דס"ל דדעתו אמלוה ויותר ניחא לן לפרש דלא פליגי אלא בחדא דס"ל מעות מתנה אבל ליטני דמתניתין ספיר משמע להו לפרש דאחת מהן אחרונה קאי אי היה סבירי לכו מעות חוזרין אלא איגוה סבירא להו דמעות מתנה ולא טיך הך דינא באחת מהם חסיפא אלא ארישא וכסיפא אפילו באוכלת כולן מנטרפת פרוטה ולכך כתבו התוספות לכתר דפירשו דאי מעות מתנה אפילו אין באחרונה שוה פרוטה מנטרפת כולן לפרוטה ויכול להיות דבהא פליגי רב ושמואל ורב אחי ולא אינטרך לן לפרוטי דפליגי דס"ל לרב ושמואל דליטני דמתניתין לא חשמתן כן אלא ד"ל דליתני דמתניתין נמי ניחא לרב ושמואל לפרש כן אי היה סבירי' דמעות חוזרין

אלה

ע"כ נריבן אנו לומר דהך הס הוגעת בדברי התוספות ובהו ככון ג"כ למה מניין מהרש"ל בד"ה דאימיר ולא כתב דכריו סס כדיבר דלעיל בזה שכתבו התוספות דנוכל לומר מי דחקס לדכר זה ועוד ככון

חידושי קדושין פרק ב

משה"כ או היינו מפרשי דפליגי אי דעתו אמלוה או פרוטה מוכרחים דס"ל לרב ושמואל דגם ליטני דמתניתן הוא דוחק כדלמחר לעיל :

וכוה
 ניהא דכרי התוספות לקמן בד"ה הניחא שכתבו לא לרבא פרכינן חלה לעיל קמי דמתנינן דהיתה אוכלת לרב ושמואל ארישא ולרב אחי אסיפא ופליגי אי מעות מתנה או מעות חוזרים וכו' לרב ושמואל דס"ל מעות מתנה קשיא לכו ברייתא דקתני היתה באחד מהם אפילו כפרש דקמי אחרונה דלא דחיקא להו לפרש כן כמו שכתבנו מ"מ יקשה להם הדין נופי' דהס"ל אפילו אין באחרונה שום פרוטה כולם מנטרפים משה"כ לפי דס"ל דרב ושמואל אינם מחולקי' בדיון או המחולקים בדיון וס"ל דעתו אמלוה מ"מ דחיקא להו לפרש באחת מהן שקמי אחרונה א"כ קשה לרב ושמואל הך ברייתא דאי אפשר לפרש ברייתא דתמי' כר"י הגש"י וכמו שפוקס רב אחי דקשיא ליטני דמתניתן לא משמע להו לפרש אחרוני' ודוק כי זה ברור ונכון בדברי התוספות :

והשתא
 ניהא דכרי מהרש"א בודאי התוספות כתבו לעיל ויכול להיות כזה פליגי משום דניהא להו לפרש דלא פליגי חלה בנוג' חדא אבל להכריח שלא יקשה רב אדרב דכולל לומר דגירס' דאיתמר הוא אמת וכו' ס"ל לרב כהדיא דמעו' חוזרין וגם דעתו אמלוה ודוחק לפרש דמתניתן איירי אחת האחרונה ולכך לא ניהא ליה לפרש כרב אחי והמקשה פריך טפיר לרב ושמואל אי אפשר לאוקמי ברייתא כר"י הגש"י דהא בכל אחת קתני ומוכרחים אנו לומר רבי היא ולא קשיא רב אדרב וכדי שלא יקשה רב אדרב ניהא לן לאוקמי דפליגי כתי' גונג' דס"ל דעתו אמלוה וגם סבירי להו דליטני דמתניתן לא משמע כן ולכך לא מניין מהרש"א לעיל בדברי התוספות די"ל דגם התוספות מודים לדבריו חלה דניהא להו לפרש כד גונג' חלה הכי כד"ה דאיתמר כפ' טלון דכריהס מוכרחים למחוק הגירס' דאי הגירס' דאיתמר מוכרחי' אנו לומר דפליגי כתי' גונג' שלא יקשה רב אדרב :

אכר
 אי קשיא לי הא קשיא לי הא לקמן פריך ניהא דכרי רב כנחאי ומסיק דרב לא אחר כנחאי חלה דפליגי בהוסף לו נוסף משלו ופליגי במלוה ופרוטה ולמי גירסא דאיתמר מוכרחים אנו לומר דרב נמי אית ליה דעתו אמלוה א"כ מדכרי רב אחי כנחאי דסוף סוף פליגי תנאי אי דעתו אמלוה אי דעתו פרוטה חלה ע"כ כדכרי התוספות דרב לא רנה לפרש כרב אחי משום דמעו' מתנה ס"ל ודכרי רב לא אחי כנחאי כלל ופדמסיק הש"ס לקמן :

יתירה לא מכני קאמר חלה נראה דר' יוחנן אחר זה בלשון פתניה דכדאי חי לא היה קשה על מתניתן חלה קשיא זו היתכיל לפרש דקמי אסיפא ואין הלשון דוחק כלל דנונינו כוונת בזה בפרק הספינה חס היתה המדה של אחת מהם וכנדרים כר"פ נערה המחורסה כמו שכתוב בחידושי הרשב"א חלה דמוקי ארישא משום חף בלא קשיא חף בראשונה נמי קשה קשיא אחרית' ומוכרחי' אנו לאוקמי ארישא ומחילה מתורת קשיא זו וזה שאמר ר"י הרי שלחן והרי גשר והרי סכין ואין לנו לחבל בתמי' רב ושמואל אחרי תרווייהו לעולם ארישא והא דלא מוקמינן אסיפא משום דבלאו הכי קשיא על רישא דמשנה שאינה גריבה היא בהתקדשי התקדשי כ"ע דהו פרטא וע"כ גריבין אנו לומר דארישא קמי ולא חבשי' קאמר ובה מיושב מחילה קשיא חף בראשונה ולעולם באחת אחרונה לא חשיבו להו לדוחק כלל א"כ בל"ו לא היה רנה המקשה להקשות מברייתא על רב ושמואל דאינהו נמי סבירי להו דאחת אחרונה לאו פ"י דוחק הוא חבל אשתא דאמר רבא לא שנו וקשה מ"ל לרבא חיילוק זה דילמא ה"ה באלו ואי משום דלא תני רבותא טפי במתניתן בחלו ואוכלת עד שיהיה פרוטה באחרונה דילמא אי הו תני הכי הו אמרנא כוונתו וכו' הו פרטא ונריך סיהיה בכל אחרי שום פרוטה וקמ"ל דאפילו כוונתו הו כלל ולעולם ה"ה בחלו וע"כ גריבין אנו לומר דקשיא ליה דהא מרישא נשמע דלא הו פרטא חלה בהתקדשי התקדשי משמע דכל שטר ליטני הו כלל וכו' א"כ ליטני כסיפא רבותא טפי דאפילו בחלו והיתה אוכלת עד שיהיה פרוטה באחרונה חלה ע"כ בחלו אפילו אוכלת מנטרפת כולם לשום פרוטה וכו' ח"ה הדרה קשיא לדוכתא למה לא מוקי רב ושמואל למתניתן כרב אחי דהא לרב אחינא חלה הו משנה יתירה ומחילה נשמע נמי חף דמקרב בנייתו נריך סיהיה שום פרוטה חלה ע"כ משום דליטני דחיקא להו לפרש היתה באחת חף באחרונה פריך טפיר הניחא לרב אחי חלה לרב ושמואל קשיא וכל זה הו לומר בלא הוכחתי דלעיל אבל עכשו שהוכחנו שלפי דכרי התוספות מוכרחי' אנו לומר דפליגי בדיון דלרב ושמואל הו מעו' מתנה ואי אפשר לאוקמי אסיפא מטעמי' שכתבנו א"כ קשה הקיבור מיד היה להקשה להקשות מברייתא הניחא לרב אחי חלה לרב ושמואל קשיא :

וגם
 קשיא אחרת שהקשתי לעיל על התרנן דמחלק הברייתא כתי' תנאי לאוקמי דפליגי בדיון אס מעו' מתנה או מעו' חוזרים משום דס"ל דגרסינן דאיתמר ופליגי רב ושמואל אס מעו' מתנה או מעו' חוזרין ושמואל ס"ל מעו' מתנה ולכך לא מוקי מתניתן כרב אחי משום דקשיא ליה דאף חס אין באחרונה שום פרוטה כיון דהו כלל כולוהו מנטרפי' ולרב דאמר מעו' חוזרין ס"ל דקשיא ליה לפרוטי האי דתני באחת מהן אחרונה דהא סתם קאמר בכל אחת מהן משום הכי מוקמי ארישא ודכרי חלו הם דכרי תוספות ר"י דולפ"ו המקשה דפריך לקמן חלה לרב ושמואל קשיא ארישא אחרי ריבשי דלשמואל קשיא הברייתא דאין הדין כן חלה כולן מגטרפות חף שאינו שום פרוטה באחרונה ולרב קשיא ליטני דברייתא דסתם קאמר עד שיהיה באחת מהן משמע אפילו דאשונה א"כ חף אס היה מתקן דפלוני ברייתא רישא וסיפא בדיון זה אי מעו' מתנה או חוזרין וזה היה ניהא לשמואל דהיה וני למימר אנא דאמרי כת"ק דס"ל דמעו' מתנה אבל לרב קשיא דע"כ חליבא דרב מוכרחים אנו לומר דס"ל דקשיא ליה לפרוטי האי תנא באחת מהן אחרונה א"כ קשיא סיפא לפרוטי חליבי' כיון דכללי קא חשיב פרטי לא קחשיב ומוכרח לפרק הא תני רבי היא ותרי תנאי דלא יקשה גם לרב וגם לשמואל כל זה הו לומר בלא הוכחתינו אבל עכשו שכתבנו סבירי התוספות מוכרחים דשניהם ס"ל דמעו' מתנה א"כ קשה על הפרנן למה לא מחלק הברייתא כתי' תנאי ופליגי רישא וסיפא בדיון דרב ושמואל וע"כ גריבין אנו לומר דלא ניהא לתרנן לאוקמי דכרי רב ושמואל חליבא דתנאי ח"כ הדרן למילת קמייתא דכרי התוספות מוכרחים דאי כפי' מהרש"א דס"ל לרב דעתו אמלוה א"כ ע"כ דכרי רב ושמואל כתנאי דלקמן ולקמן אחרנין דינו דרב לא אחי כנחאי ואי כפי' מהרש"א דגרסי' דאיתמר ורב ס"ל דדעתו אמלוה א"כ סוף סוף אחי רב ושמואל כתנאי דלקמן ודוק כי דכריהו ת"ל ברורים כמשם בכהרים וכו' ודאנן בפלאות בתורמו :

והשתא
 לפי הולעתינו יש להקשות לפי דכרי התוספות ורש"י דקשיא הניחא לא לרבא פריך חלה לעיל קמי ח"כ קשה קינר בלא רבא היה להקשה להקשות קשיא זו מברייתא וגם קשה על התרנן דמתקן הא מני רבי היא ומחלק הברייתא כתי' תנאי היה לו לתקן דפליגי בדכרי רב ושמואל ורב אחי דלקמן נמי אחרנין דפליגי תנאי בדשמואל בתוכר ש"ה לחבירו א"כ הכי נמי ניהא דרישא דלא מפליגי ס"ל כרבי שמואל דמעו' מתנה ואין חיילוק בין אוכלת לשאינו אוכלת לאס שום פרוטה מנטרפות וסיפא לא סבירי ליה כרב חלה כרב אחי דמעו' חוזרין בשלמא על המקשה לא קשה מידי דלא ס"ל לחלק הברייתא כתי' תנאי חלה על התרנן קשה ניהא דפליגי תרי תנאי בברייתא ולא קשיא לרב ושמואל דאינהו אמתרי כת"ק דברייתא :

בר"ז
 הו לומר תירון על שני קושיות הללו דהא איכא למירק הא דתנן במתניתן התקדשי התקדשי הו משנה שאינו גריבה דהו למיתני כסיפא כוונתו ועוד כוונתו דהשתא לא מני למיטפי בשום ענין דמשמע בין לה"מ ובין לה"י הו כללל אבל התקדשי התקדשי ליבא למ"ד דלא הו פרט ולא אינטרדך לאשמועינן כלל חלה נראה לומר דזה היה מכריח לרב ושמואל לפרש ארישא וכוה היה מתקן שני דיקוקים חדא הא דאמר ר"י הרי שלחן הרי גשר כו' וכינבדא רבה כר"י לא ידע לפרוטי פי' דמתניתן הלוא לנו היה פתוח כפתחו של אולם ועוד דקאמר לא מציעי קאמר ולקמן אחר חלה לרב ושמואל דאמרי ארישא קמי ואוכלת אינטרדך ליה ח"ה"כ ניהא אוכלת אינטרדך ליה ואמאי קאמר ליטני

הידושי קדושי פרק ב טז

ומקודשת אכל זה דוחק לפרס שמעתן בסתם הלוואה דמשמע אי היה מפורש זמן דכ"ע לא ניתן לחזרה וזה לא שמענו בדברי ר"מ ועוד לר"מ יום אחד בשנה חשיב שנה כמו שלשים יום לרבנן א"כ היה לשמועין דכ"ס כיום אחד אינו לחזרה וברשות לנה קאי ואינו מקודשת :

ונראה

לפרס סוגי דשמעתן כדפי' הריטב"א דהשיב על פי' רש"י דמפרש במאי קא מפלגי פי' רש"י דלא בעינן למימר במלוה להוואה ניתנה דא"כ הוי מילתא דרב כפנאי וכתב הריטב"א ולא מיחזור דכיון דלתי דרב כרבנן ספיר אפשר לאוקמי כתנאי ולא למידחק בשנוי אחרינ' אבל דלישגי דמתניתין תיקשי דקתני מלוה הרי הוא כפקדון ואי במקדש במלוה פליגי למה ליה לרשב"א למיתני הכי ליתא מקודשת אלא ודאי דפלוגתייהו במילתא אחריתא ואוקמינא דפליגי במלוה שהיא בעיני ביד הלוה אם היא ברשות בעלים לחזרה דרבנן סבדי ברשות ליה קיימא ואין המלוה יכול לקדש בו את האשה ורשב"א סבר מלוה שהיא עדיין בעין ברשות ליה ברשות מלוה קיימא לחזרה כפקדון ויכול לקדש בו את האשה ורב דאמר כרבנן עכ"ל וכן כתוב בחידושי רשב"א דמסתבר בספרו שם דלעיל כפי' רש"י ורב אפילו בשלם סלח בו יד ברשות ליה קיימא ולהוואה ניתנה ודלא כרשב"א דאמר משום ר"מ ויש לדקדק כפי' הריטב"א דריוק דע"כ דפלוגתייהו במילתא אחרית' סוף סוף לרבנן אפילו במלוה בעיני' אינו מקודשת ורב אחי כרבנן דלעולם להווא' ניתנה א"כ מאי חידוש לנו במלוה לחזרה הוי ליה למימר דפליגי במלוה להווא' ומאי נפקא מיניה דתלה טעמא במלוה לחזרה דנקיט בלישגי מלוה הרי הוא כפקדון וכראה ברור דשמעתינן חידוש גדול דהריטב"א פי' לגיל בדף ו' הא דאמר אביי המקדש במלוה אלו מקודשת דמלוה להוואה ניתנה ואין למלוה בה כלום אפילו הניט זמן הפרעון כשכועה ואפילו מעות המלוה ענמן בעינן לררוין ומנחין ברשות הלוה ולהכי קאמר אביי מילתא פסקית' המקדש במלוה אינו מקודשת אפילו הניט זמן פרעונה אפילו בעין ברשות עכ"ל וכן כתב בחידושי רשב"א לגיל ו' ו' והראב"ד פי' במלוה שהניט זמנה והמעות בידה דכיון דבעל כרחיה יכול לנכותה הרי כאלו נובלם גם זה אינו מחזור דכל שאינו נבלם מעות מלוה היא ויכולם לפרעם לאחרים ומלותו של זה אינו בעולם עכ"ל ולכאורה מנא ליה דבר זה ואין לומר משום דמילתא פסיקתא נקט אין זה הוכחה כ"כ דילמא אבביי מחלק בתוך זמן הלוואה בין מקדש במלוה ובין מקדש בהנאה מחילת מלוה אלא נראה דהריטב"א והרשב"א אולו לשיטתם דמפרשי דת"ק ורשב"א משום ר"מ פליגי במלוה להוואה ורב דאמר כרבנן אלא דריוק מלישגי דר"מ דאמר מלוה הרי הוא כפקדון לגמרי מדמה ליה כפקדון כמו דפקדון ניתן ביד המפקיד לתבוע ככל עת כין במלוה שהניט זמנה ובין במלוה שלא הניט זמנה משום דמלוה לאו להוואה ניתנה ונרדף להעמיד לו בעסקא ואם אינו רוצה הלוה יכול המלוה לחזור לתביע מעותיו כי אדעתא דהכי סיורינא ולא להעמיד בעסקא לא הלוה לו וברשות מלוה קיימא ות"ק סבר לאו לחזרה קיימא אף אם אינו רוצה להעמיד בעסקא רק לפורע לאחרים רשאי ואפילו הניט זמנו של מלוה יכולם לפרוע לאחרים ומלותו של זה אינו בעולם ואפילו אם אינו רוצה להעמיד בעסקא יכול המלוה לחזור מהלוואתו ורב דאמר כר"מ דרשב"א משום ר"מ ועיקר טעמו דר"מ דמלוה הרי הוא כפקדון דככל יומא זימנא הוא לתבוע אם אינו רוצה להעמיד בעסקא ורשב"א משום ר"מ סבדי ליתן אבל ת"ק פליגי בעל וס"ל דמלוה להוואה ניתנה ואינו חייב להעמיד בעסקא ולכך לא ניתנה לחזרה אפילו הניט זמן פרעון אבל לפירוש' דפרש הכי שלא שלח יד אף רב סבדי ליה דלאו להוואה ניתנה ויכול להיות דסבר כר"מ דמלוה לחזרה ניתנה וזה דוחק גדול וכיון דהלוה לו להוואה ונתן לו המלוה רשות להוואה וכי בשביל שלא שלח יד אינו רשאי להוואה דהא אם שלח יד ברשות המלוה עשה וכי בשביל שרדיון הם בעין יגרע כחו שלא יוציא כהוואה אלא ברור הדבר כדפירשו הריטב"א והרשב"א דרשב"א משום ר"מ סבדי ליה דמלוה לאו להוואה ניתנה אלא מחויב להעמיד בעסקא אף מתחילת הלווא' אדעתא דהכי נמסר לו ואם אינו רוצה להעמיד בעסקא מלוה לחזרה קיימא יכול המלוה לומר החוד לי מעותי בין ששלח בו יד ובין שלא שלח בו יד ולכך מקודשת ות"ק ס"ל דמלוה להוואה ניתנה ואינו נרדף להעמיד בעסקא ורשאי לשלם לאחרים אף שלא שלח

דף מ"ז גמרא

פרושי קא מפרש כו' ראיתי בחידושי הרשב"א שהקשה ה"ל למה לן לאדחקי כולם האי למימרא דברימון ובחלון כו' כינר קאמר והא בהדיא קתני במגישתא או שאמר התקדשו בחלו אם יש נכולן סוה פרוטה מקודשת דוק מיניה מדלא קא מפליגי ש"מ ל"ס חובלת ולא שנה מנחת ובכנס לדחקי' ולי נראה דאין כוון קושיא בשלמא בל"ו היתא חומר דלא אינטרדך ברישא לחפלוני באובלת עד שיפיה סוה פרוטה באחת מהן דמילתא נשמע חילוק זה דהא בחלו משנה שאינו גריבה דכ"ע מודים דבאלו הוי כללא ולא פליגי ר"מ ור"י אלא בוו בוו ובוובו בוו דכללא של ר"מ הוי פרוטא של ר"י ופרטא של ר"י הוי כללא דר"מ בדאמרינן בשנויות העדות אבל בחלו הוי כמו שאמר שבועה שאין לכס בידי כלום דכ"ע מודו דהוי כללא וא"כ אמאי אינטרדך לאשמעינן או שאמר בחלו חלל ע"כ בשביל דיוקא נקט כי היכי בוו בוו דוקא שפיהס בעין אבל באובלת אינו מנטרפת עד שיהיה פרוטה באחרונה ה"ה בחלו נמי כן הוא אבל עכשיו דפרושי קא מפרש א"כ מנינו למימר איפכא דאשמעינן בחלו דאף באובלת כלום מנטרפי' דהא חדא בבא היא והוי ליה לחפלוני חלל ע"כ דהאמת כן הוא דכלא אף באובלת כולם מנטרפי' אף שאין באחרונה סוה פרוטה א"כ מוכח שתניא כותי' דרבא וק"ל :

דף מ"ז עב תוספי דה

אם אינו קדוש למ"ד הסם כל מילתא כו' ניחא מאי דקאמר דתורס מן הרעה על היפה כו' ואין להקשות למ"ד אי עביר מהני נמי קשה אמאי אינטרדך קרא הכי דתורס מן הרעה על היפה דהוי תרומה תיפוק ליה בכל התורה אי עביר מהני כבר הקשה הס"ס קושיא זו בתמורה ותיירו סס ספיר ושייין סס :

דף מ"ז ע"א גמרא

מיתבי' כו' נראה בלא זה לא רנה להקשות מברייתא דפליגי ת"ק ורשב"א משום דס"ד דרב אחר כתנאי ופלוגתא דרשב"א ות"ק אליבא דמ"ד דמלוה לאו להוואה ניתנה ולא קיאי לרב אבל השתא דמשנין דרב לא אחר כתנאי א"כ יקשה לרב מברייתא דהא כ"ע מודו דמקדש במלוה מקודשת וק"ל : ע"ב רש"י והתוספות והרא"ש יש חילוק בין שלח בו יד או כ"ע מודים דמלוה להוואה ניתנה ולא פליגי ר"מ ות"ק אלא בשלח שלח יד דס"ל לת"ק דלאו לחזרה קאי ור"מ סבדי ליה דמלוה לחזרה קאי וברשות מלוה היא ויש לדקדק למה נקט לישגי לחזרה הוי ליה למימר היכי דלא שלח בה יד פליגי נמי אי מלוה להוואה וניתנה אבל בדינו דרב דמייירי דשלח בה יד כ"ע ס"ל דמלוה להוואה ניתנה ועוד דאף לפי המסקנ' בריבון אנו לאוקמי דפליגי במלוה ברשות בעלים לחזרה וס"ל לר"מ דרשות ביד מלוה שיחזיר לו ליה מעותיו ואם לא שלח בהם יד אפילו בתוך זמנו וזה דלא כהילכתא דאנן קי"ל כר"א דס"ל כי היכי דתיקנו משיכה בלקוחות ה"כ תיקנו משיכה כשומרים א"כ משיכה קונה בשומרי' אפילו בשאלה דהדרה בעיבא ק"ו במלוה דלא הדרא בעיני' דיקנה במשיכה ואיך יעלה על דעת שיחזור המלוה תוך זמן שיחזיר לו הלוה מעותיו הא קני' להו לזמן דוחק לומר דכסתם הלוואה מיירי וסתם הלוואה הוא שלמים יום ואמר רב כפ"ק דמכות דף ב' ע"ב דהכי אמר חביבי אחד המלוה בטור ואחד מלוה על פה ואמר שמואל לרב מתנה לא תיתוב אכרעך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא מילתי דאמרי רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתבועו פחות משלמים יום א"ל דתביע קרנא שנת השבע אינו יודע שהוא שנת השמיטה אלא מה ה"ל שנת השמיטה לומר לך שמיטה אחרת שהיא ואיזו זו המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתבועו פחות משלמים יום ואמר מר שלמים יום בשנה חשיב שנה עכ"ל ופליגי בהכי דת"ק דר"מ סבר דסתם הלוואה שלמים יום ולא ניתן לחזרה ולכך אינו מקודשת וזה מודקדק בלשון הס"ס דקאמר מנא הא מילתא דאמרי רבנן סתם הלוואה שלמים יום ואינו רשאי לתבועו וא"כ יבוא מזה קולא גדול להיבי' שקידש' המלוה בהלוואה זו אינו מקודשת וליפנין מקרא דאינו רשאי לתבוע וברשות ליה קאי ור"מ לטעמי' דלא סבדי ליה שלמים יום בשנה חשיב שנה ולכך ניתן לחזק

חידושי קדושין פרק ב

ולא הקשו על כריית קדשה בגזל או שחטף סלעמדה מקודשת
 הא כמה חטיות כלל יאוש אינו שלו כלל וכדאש דעיקר קושיית
 התוספות כהא דאמר ר"י גזולין אינו יכול להקדים וכן רב דאמר
 קדשה בגזל אינו מקודשת ואי אשמועינן כיה אי משום דס"ל דסתם
 גזילה לא הוי יאוש בעלים הוי יאוש כמילא כלמך שאינו יכול להקדים ונס
 יאוש וכיון דלא הוי יאוש מתילא כלמך שאינו יכול להקדים ונס
 אינו מקודשת וא"כ מאי אשמועינן לענין הקדש ולענין קדושין
 ולפ"ו דכרייתא ניהא דיל"ל דס"ל לכרייתא דסתם גזילה יאוש
 בעלים ומקודשת וס"ד דמקשה דאינוסרין לאשמועינן נבי גזל
 דידה דמקודשת לא ניהא שאינו מקודשת שמוכל לומר חין שקלי
 ודירי שקלי קמ"ל דמקדש ואי הוי פני גזל דידה דהוי מקודשת
 ה"א משום דמחלה אכל בגזל דאחר' אף דהוי יאוש מ"מ אינו
 מקודשת משום דלא קני ביאוש לחוד קמ"ל דמקודשת משום
 דסתם גזילה יאוש בעלים ומקודשת ביאוש לחוד ולא קשיא משום
 כרייתא דאלו מתייחדהתם לענין אבידה מסתמל לא הוי יאוש
 אכל נבי גזילה הוי יאוש וקני ואשה מקודשת אכל לר"י ולרב
 הקשו התוספות על לשונם מאי אשמועינן לענין הקדש וקדושין
 הוילאו למימר דסתם גזילה לא הוי יאוש וכיון דכשמע מכרייתא
 דלא הוי שלו מתילא לא הוי קדושין ונתילא אינו יכול להקדים
 וע"כ כיון אנו לומר כתיובתא דקמ"ל דלא הוי קדושין אפילו
 לחומרא וכן נבי הקדש אינו קדוש אפילו מדרבנן וק"ל :

בא"ד

וא"ת לרבנמי כו' כשלמא בלוי ה"א רב רב
 לאשמועינן רבות' אפילו בגזל דידה אכל עכשיו
 שפירשו דרב מיירי כלא שידוך וגרע טפי מגזל דעלמא ח"כ לא
 אינוסרך כלל לאשמועינן לא גזל דאחרים ולא גזל דידה וק"ל :

גמרא

אמר ליה מיאמר רב הכי ופירוש רש"י קס"ד
 אשמועינן אשמה משום דלא ס"ל וס' לדקדק
 הלוא לפי הבגלו' התוספות דכרי רב מוכרחי' ממתניתין ח"כ מאי
 תמה על רב הלוא דכרי' מוכרחים ממתניתין ועוד יש לדקדק
 דפרוך דה"ס מ' מתיביה' לו להקשות על מתניתין וזה הסוגי' בכל
 ה"ס דדייק טעמא דכרייתא היתה אלמא לא מקדשי בגזל והתניא
 קדשה בגזל כו' מקודשת ועוד איכא למידק דפרוך מהאי כרייתא'
 לרב בתרתי דקתני בכרייתא בין בגזל דאחרים וכין בגזל דידה
 מקודשת ורב ס"ל בין בגזל דאחרים וכין בגזל דידה אינו מקודשת
 ח"כ מאי שני ליה התם בגזל דידה מיד היה לו להקשות והא רב
 כוול דידה נמי אחר דאינו מקודשת ולמה פריך והא מדקתני
 ספ' משמע דקיבל פירכו אי ה' מיירי בגזל דידה היה היה ניהא
 ועוד איכא למידק דרש"י פי' בגזל דידה כיון דקיבלתה איהלמתי'
 ולקמן פריך הא רב נמי בגזל דידה קאמר ח"כ ה' לו להקשות
 בקינור והא רבנמי בגזל דידה קאמר ח"כ מאי פריך והא
 מתניתין גזול דידה וקאמר רב דאינו מקודשת ועוד יש לדקדק
 כיון דקשיא לרב הוי ליה למימר תחילה הא בדלא שידוך והא
 כדשידוך ולמה אמר הא כשידוך והא בדלא שידוך ועוד יש לדקדק
 סוגי' ה"ס כיון דאינו מקדש מיוקא דמתניתין על כרייתא ס"ח
 דע"כ טיטלו ח"ה תירוך דאיכא למדחי דיוקא דמתניתין ח"כ יקשה
 על רב מ"ל לחלק בין שידוך ללא שידוך כיון דכרייתא סתמא
 קתני קדשה בגזל וכו' מקודשת ניהא דקתני סתם אפילו
 בלא שידוך ועוד איכא למידק דלעיל דף י"ג ע"א כההיא איתתא
 דהוי מוכני' וורשני כו' ואמר ר' נחמן יכולה למימר חין שקלי ודירי
 שקלי ואותני' רבא לר"ג מההיא כרייתא דקדשה בגזל ומשני התם
 בדשידוך וקאמר ומנא תימרש דשני לן בין שידוך ובין לא שידוך
 דתניא אמר ליה כנסי סלע זה שאני חייב לבי וחוור ואמר לה
 התקדשי בו בשעת מתן מעות רתתה מקודשת כו' וקשה למה מדייק
 מכרייתא ולא דייק נמתניתין דיון דמוכח מיני' דבגזל דידה אינו
 מקודשת וכרייתא קתני מקודשת וע"כ מוכרחי' אנו לחלק כמו
 שחילק רב כאן ששדכו כאן סלע שדכו אלא נראה ברור דמדייקת
 דמתניתין ליכא לאכחזי דאינו מקודשת בגזל דידה כלל אפילו
 מדרבנן דיל"ל דהכי קתני דשלהם היתה ושל שביעית מקודשת
 מדאורייתא אכל אי לאו דשביעית היתה הוי מקודשת מדרבנן דכריין
 אנו לחום דילמא כיון דקיבלתה איהלמתי' ובגזל דאחרים כריין
 אנו לחום לדברי ר"ש דס"ל דסתם גזילה הוי יאוש בעלים
 ומקודשת מדרבנן אלא דרבי יוחנן ס"ל דאינו יכול להקדים כלל
 אפילו מדרבנן וכן סבירי ליה לרב דגבי קדושין אינו מקודשת כלל
 אפילו

ר"ל דלא מספקי להורכנן כלל וס"ל כר"מ אלא דפליגי דדעמו
 כמי אנניר וא"כ אם אין הנייר טה פרוטה אינו מקודשת מן
 התורה כלל וספיר תנו ואם לאו אינו מקודשת אבל להך ליטני
 דמספקי להו אי כר"מ אי כר"א הוי ספק קדושין מן התורה
 ואיך תני בפשיטות אינו מקודשת ספיר כתכרס"י להך גירסא לא
 גרסינן ואם לאו אינו מקודשת וק"ל :

דף ג"ב ע"א תוספי דיה

והוא לא אחר כו' תימה כו' אכל
 בגזל דידה פליג עלה דרבנן ואני מתחבק כעפר רגליהם
 דנראה דחין מקום כלל לתמיאתם לאיכא עוד למידק מאי היה
 מתמי' ר"י על רב הא דכרי רב מוכרחים ממתניתין אלא פשוט
 וכדור דמתניתין אינו מוכרח דקדשה בגזל אחרים לאינו מקודשת
 דיל' דמקודשת משום דר"ש דס"ל סתם גזילה יאוש בעלים אלא
 דקמ"ל מתניתין דבגזל דידה והא דקאמר רב"ש קילשה בגזל אינו
 חין שקלי ודירי שקלי' והא דקאמר רב"ש קילשה בגזל אינו
 מקודשת אפילו בגזל דידה הכי קאמר רב"ש דאמר גזל ולא
 נתייאשו הבעלים שניה' אינם יכולים להקדישו ע"כ מסביר' נפשי'
 קאמר וחולק על ר"ש דס"ל דסתם גזילה יאוש בעלים ור"י סבר
 דסתם גזילה לאו יאוש בעלים הוא וה"ל ס"ל לרב וקאמר רב
 דס"ל מתניתין הא דק"ל דקדשה בגזל אינו מקודשת מכד הסבר'
 דלית דחיס' להא דר"ש דס"ל סתם גזילה יאוש בעלים הוא אלא
 דאנן ס"ל דלא הוי יאוש בעלים וממתניתין מוכח אפילו בגזילה
 דידה אינו מקודשת ולא אמרינן מסתמ' מחלה והקדש ולכך כי
 סליק ר' יוחנן ואמר' לשמעתי' דרב לפני ר' יוחנן וס"ל דה"ס
 דר"י שמה אחר רב הכי מסביר' דנפשי' דקדשה בגזל דאחרים
 אינו מקודשת אלא דייק ממתניתין דאפילו בגזל דידה אינו
 מקודשת ועל זה ה"א תמה ר"י דמג"ל לומר דבר זה כיון דמתניתין
 אינו מוכרח אלא גזל דידה וא"כ נוכל לומר דוקא גזל דידה אינו
 מקודשת משום דיוכל לומר חין שקלי ודירי שקלי אכל גזל
 דאחרים אפשר דמקודשת משום דסתם גזילה יאוש בעלים ועל זה
 מתמה ה"ס והא איכא נמי אמר הכי דאמר ר"י גזל ולא נתייאשו
 הבעלים שנים אינו יכולים להקדישו וע"כ מנך הסברא סבר ל'י
 כן ח"כ ואי תמה על רב כשלמא על גזל דידה מוכח ממתניתין
 שפיר דאינו מקודשת מדקתני שלהן היתה אכל בגזל דאחרים' מאי
 תמה על רב הלוא הוא נמי אחר כן ומשני כן אמר וברח דרב
 סבר כותי' מנך הסברא דלית דרש לדר"ש אלא מנך הסברא
 סבירי ליה דקדשה בגזל דאחרים אינו מקודשת וממתניתין דייק
 אפילו בגזל דידה אינו מקודש ולא אמרינן מדשקתה מחלה לו
 ובה חין מקום לתמי' התוספות דבגזל דידה אי אפשר לומר
 דפליגי ר"י על רב דהא מתניתין עכ"ס כותי' דייקי דבגזל דידה
 אינו מקודש אלא דה"ס מתמה על גזל דאחרים דר"י נמי אמר
 הכי ודוק כי לפע"ד ברור וככון הוא לאמתו של תורה :

בא"ד

וי"ל הא דמתייב גזל דידה טפי הכי מילי בדשידוך
 וליכא להקשות דילמא קמ"ל רב מתניתין בגזל
 דידה אפילו נתייאשו חפ"ה אינו מקודשת דבגזל דאחרים' לאחר
 יאוש מקודשת וקמ"ל רב דבגזל דידה אפילו לאחר יאוש אינו
 מקודשת והכי דייק טעמא דשביעית היתה הא לאו הכי אף
 שנתייאשו דומי' דשביעית אינו מקודשת וע"כ כריין אנו לומר
 שטמא דלא שידך דאינו מקודשת משום דיכול לומר חין שקלתי'
 ודירי שקלתי' ח"כ חין חילוק בין לפני יאוש ובין לאחר יאוש וא"כ
 אם בגזל דאחרים אינו מקודשת ק"ו בגזל דידה אפילו לאחר יאוש
 דמני אמרי חין שקלתי' ודירי שקלתי' ומוה ראי' לדברי הרמ"ה
 שהביא הטור ח"ה כס"ד דה"ה דבגזל דידה אפילו לאחר יאוש אינו
 מקודשת והרב הכי' נדחק מאוד מהיכן למד הרמ"ה דין זה ולפי
 מה שכתבנו מוכח משיטת הלכה כן דאל"כ קושיית התמי' במקומה
 עומדת ודו"ק :

בא"ד

וא"ת מאי אש"ר ר"י לאשמועינן הא אמרינן
 מבמה חטיות וכרייתות כו' כגון ההיא דאלו
 מניאות כו' משמע הא לא נתייאשו לא איכא למידק טובי' מאי
 קשיא להו לבעלי התוספות דילמא אשמועינן ר"י טובי' דתמי'
 מיירי לענין אבידה אמרינן סתם לא הוי יאוש אכל בגזל ס"ד
 כר"כ דס"ל דסתם גזילה יאוש בעלים קמ"ל דלא הוי יאוש בעלים
 וכן קמ"ל רב גבי קדושין ועוד יש לדקדק למה הקשו על ר"י ורב

הירושין קדושין פרק ב

ואכל לרכיך כו' ור' יוסי סבר כאלו כו' כתב מהרש"א ו"ל ומוספיע
 ישי' קשה לשתוק מלך דמשמע כל נרכיך ולא אינטרד ליכתוב
 אש עכ"ל ויש לדקדק כיון דהאי קרא בקדשי קדשים איירי דהוי
 ממון גבוה מנ"ל בקדשים קלים כו' ולכסוף כתב ואיך שיהיה
 קשה למאי דמייתי מניח כוונתו דר' יהודה מקרא דלא יחלקו בין
 קדשי קדשים ובין קדשים קלים למהלי האי קרא דמייתר' יוחנן
 גופי' הקדש הקדשים מן האש ודוק עפ"ל ולי נראה דכל הני
 קדושות מתורגי' בירך חברת' דבדואי קדושות מוספות וינסי' יס'
 ליכב דבדואי לך אינטרד לכתוב לר' יוסי לדרשא אחרת ומנאתי
 בילקוט דדרשינן וזה יהיה לך בזכותך ובזכות בניך ואינטרד
 למכתוב מן האש שלא תטעה לומר לך לכל נרכיך קמ"ל כאלו
 מה אש לא תכלה ור' יהודה ע"כ לא דריש קרא דרשא מאש ואינטרד
 ליה ללימוד אחר ולפ"ז שוב לא קשה קדושות מהרש"א דהא ע"כ
 אמרינן לעיל דכי קאמר ר' יוחנן אכל אחר שחיטה כי קא זכו
 משלחן גבוה קא זכי א"כ סברא מבחוק דכי קא זכו משלחן גבוה
 קא זכו אך כשכיל שלא תטעה לומר לך פ"י שלך תהיה לכל
 נרכיך אפילו בקדשי קדשים ק"ו בקדשים קלים ואינטרד למכתב
 מן האש לאדרי לן דלך לא קאי דשלך תהי' א"כ הסברא מבחוק
 דאפילו בקדשים קלים משלחן גבוה קא זכו והוי ממון גבוה ולא
 אינטרד האי קרא דלא יחלקו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים
 חלא לר' יהודה דלית ליה דרשא דמן האש ומוקי ליה לדרשא
 אחרתא ואח"כ חזר מלימודו דדרש מלך שלך תהיה ולמד מהני
 קרא דאין חולקין בין קדשי קדשים בין קדשים קלים זה כנגד
 זה ש"מ דלא הוי ממונס והאי דתורת כהנים כר' יהודה אחי' אבל
 אליבא דר' יוסי לא אינטרד להנך דרשות דת"כ חלא הסברא
 מבחוק דמשלחן גבוה קא זכו חלא שלא תטעה למילוף דהוי אמינו
 מלך שלך תהי' אינטרד מן האש לגלויי שלא ללמוד כן וא"כ
 הסברא מבחוק דלא הוי ממונו דמשלחן גבוה קא זכו ובזה מיושב'
 כל הקדושות באין גומנס וק"ל ופיין בחידושי ב"ק מה שכתבתי
 שאף בחלק הכעלים אין מקודשת לר' יוסי וכוונתי לדעת הריטב"א
 בערות ה' :

דף נ"ג ע"ב

ור' יעקב אמר איפכא מסתברא כו'
 חלא הקדש איחולא ניהא לה דלא
 ניתחיל הקדוש על ידה חלא איחומי לא נוחא ליה דליקני'
 איתתא ממילא יש לדקדק איך פלוני ר' יעקב ור' ירמיה בסברות
 הפוכ' ועוד דאשה רונה לינשא יותר משהאים רונה לינשא אפ"ה
 לא ניהא לה דתתעביד איסורה על ידה ק"ו האוש דהוא עיקר
 הגורס שהוא חייב קרבן מעילה לר' יוסי לך לא יחוס לחיסורו והי'
 נראה לומר דר' ירמיה ור' פלגי בטעמיה דר' יוחנן אי סבר
 הקדוש כסונג מתחלל לר' מאיר חולא דר' ירמיה סבר דס"ל
 לר"מ הקדש כסונג מתחלל לר' מאיר וחייב קרבן מעילה ולכן
 שניהם אינם רונים אבל ר' יעקב סבורי ליה דהקדש כסונג אינו
 מתחלל והוי כמו שקידש במזיד לר' יהודה דאינו מקודשת משום
 דלא נתן לה כלום שהרי אינו רשאי ליהנות ממנו אך לרבי מאיר
 אף כסונג אינו מתחלל מ"מ אם חרפה היא יכולה ליהנות ממנו
 שתוכיח במזיד והוי כמו שנוכר בעל הכית עד שלא הגיע לחנווני
 חנווני מעל לר' יוסי"כ במזיד לר"מ אש הי' סונג וכוזר ואח"כ
 הוניה המוכר שהמוכר מעל מ"מ אש אינו רונה בכך שהנה
 עכשוו במזיד דנתחיל הקדוש על ידה אבל אינו ניהא ליה דניקני'
 איתתא ממילא שהוא לא עביד איסור' כלל שהיה סונג וקונה
 אשה ממילא אם רונה בכך להנות ולהניח המעות במזיד ורבה
 דכעי מר' חסדא אשה אינו מתקדשת מעות מה שינחו לחולין
 דמספקי' ל' בטעמא דמתניתין אי ס"ל דהקדש כסונג אינו מתחלל
 ולכן אינו מקודשת מפני שלא נתן לה כלום שהרי אינה רשאי
 ליהנות ממנו או טעמא דמתניתין משום קדושי טעות והקדש
 כסונג מתחלל וס"ל דטעמא דמתניתין משום קדושי טעות ורב
 חסדא הסיב לו אשה אינו מתקדשת יתיי מתיי אף אם נימא
 משום קדושי טעות והקדש כסונג מתחלל מ"מ כיון דלא הוי
 קדושין לא כפקי הכי מעות לחולין כדון אם נתן מעות מעות
 לספר ולא משך דלא מעל ה"ב כיון דאין האשה מתקדשת אע"פ
 לאפוקי לחולין ומשמע מדברי רש"י שאף לר' יוחנן דבכר תלוי אם
 המעות ינחו לחולין בקדושין דפי' רש"י דבכרי ר' יוחנן ב"ה
 דניחל הקדש שהוא דבר איסור וקראן הכתוב מועלי מעל ואם
 קדושין הרי נתחלל שזו היא הוכחה כשהניחו מעות גבוה
 ונתגולה משמע דאי לא הוי קדושין לא נתחללו המעות וכן

משמע

אפילו מדרכנו ולא אמרינן חלתי' אדרבה גרע מגול דאחרים
 דוכל לאומרה אין שקלי ודידי שקלי ולכך לא יוכל להפריח מן
 מתניתין דין דיש חילוק בין שידוך ללא שידוך דילמא מדיוקא
 דמתניתין נשאר דאינו קדושי דאורייתא אבל הוי קדושי' דרבנן
 הן בגול דאחרים דחיישינן לר"ס דאמר סתם גזילה הוי יאוש
 בעלים הן בגול דידה דחיישינן דילמא חלתי' וגם אפילו אם
 נימא דמוכח מתניתין לאינו מקודשת כלל אין תיובת' מהך בריית'
 דקתני קידשה בגול כו' דמקודשת דוכל לומר דברייתא מיירי
 בגול דיהא חלא דרב כחמן דאמר גבי וורשי לאוכל לומר אין
 שקלי ודידי שקלי אינו מוכרח דברייתא מיירי שאמר אין דילמא
 אפילו כשפקה גמי מקודשת דמחלה או אפילו בגול דאחרים
 אמרינן סתם גזילה יאוש בעלים ומוכרח לומר כדשיך איירי
 פרייתא והוכרח לומר ומנא תימרי' חילוק זה והוכרח להביא
 מברייתא דאמר לה ככסי סלע זה ומוכרחים אנו לומר דלא רתפה
 היינו שפקה וקתני אינו מקודשת וס"מ אפילו קדושין דרבנן לא
 הוי וע"כ טעמא תשום ד'כולה לומר אין שקלי ודידי שקלי וא"כ
 מוכרחים אנו לומר דגם ברייתא דקדשה בגול דמקודשת מטעמא
 דאין שקלי ודידי שקלי ופרושי קא מפרש קדשה בגול כיגד כגון
 שחטף סלע מודה והכל בגול לידה איירי אבל ליכא לפשוטי
 דמיירי דאמרם בפירוש אין ח"כ ליתני בכרייתא רתפה ולא רתפה
 כדקתני גבי ברייתא ככסי סלע זה שאני חייב לך וכן פירשו תוספ'
 ריד חלא ע"כ דברייתא מיירי כדשיך ובשפקה מקודשת ולכך
 אינו מחלק בין רתפה ובין לא רתפה דלא רתפה ע"כ דאמרי לא
 וזה תיבוק' של בית רבן וידעי' דמי אמרי לא אינו מקודשת ולפ"ז
 ע"כ מוכרח' לומר דברייתא מיירי כדשיך ובלא שדיך מני אמרינו
 ככסי סלע זה שאני חייב לך אין שקלי ודידי שקלי וס"ה בקדשה
 בגול דידה וס"ל דזה גרע מגול דאחרים כמו שכתבו התוספות :

וכוה

ותיישבו כל הדיקדוקי' שדיקדקנו כולם על כיון
 והכי פירוש' דמתעתן דרב מדייק מתניתין דעכ"ט
 דקידשה בגול דאחרים אפילו בגול דידה דאינו מקודשת מדאוריית'
 והוסף מסבר' דכפי' דאפילו קדושי דרבנן נמי לא הוי ולכך
 מתחילה ס"ד דמקשה דר' תמה על דברי רב מנ"ל לומר דהוי'
 קדושי דרבנן לא הוי דזה אינו מדוקדק מתניתין דילמא אשמועינן
 דקדושי דאורייתא לא הוי אבל קדושי דרבנן הוי ופריך והוא לא
 אמר הכי והאמר ר' גול ולא נתיישבו הכעלים אינו יכול
 להקשות אפילו מדרבנן כדפי' התוספות וה"ה בקדושין ומשני
 דבריה ר' יוחנן ואמר שאמר רב מנ"ל הסברא כותפי' ולכך לא רתפה
 להקשות ברייתא על ליקוח דמתניתין דוכל לומר דברייתא קדושי
 דרבנן הוי ואותיב' על דברי רב דס"ל דאינו מקודשת כלל אפ"י
 מדרבנן ומשני דברייתא איירי בגול דידה וס"ד דתולא קשיא
 לרב דר' דברייתא מיירי בדאמרה אין רונה אבי ולכך מהדר
 הפ"ס ה' מדקתני סיפא גול דיליה מכלל דרשא גול דאחרים
 והתם לא מהני רבון דידה וקשיא לרב ומשני פרושי קא מפרש
 והשתא פריך המקשה והא מתניתין בגול דידה ואמר רב בשלמא
 לרב גופי' נוכל לומר דמפרש ברייתא בדאמרה אין אבל מתניתין
 סתם קתני ומנ"ל לומר מדיוקא דמתניתין דאינו מקודשת כלל
 אפילו מדרבנן דילמא אפילו לר' יוחנן דס"ל בגול דאחרים אינו
 יכול להקדוש אפילו מדרבנן דילמא גול דידה עדיף טפי דחשש
 שמא מחלה וראוי לחוש שתקדש מדרבנן ולכך משני הפ"ס לא
 קשיא הא כדשיך דע"כ ברייתא דקתני בגול דידה מקודשת
 מיירי מדקשיא לן ברייתא ככסי סלע שאני חייב לך וקתני התם
 רתפה ולא רתפה וע"כ לא רתפה כדשיך דקתני בגול דידה מקודשת
 ובכרייתא דקדשה בגול קתני סתם מקודשת ואינו מחלק בין
 רתפה ובין לא רתפה וע"כ כדשיך איירי אבל בלא שדיך מני
 אמר אין שקלי ודידי שקלי גבי חוב סלע ור"ג בגול סלע וא"כ
 השתא גרע גול דידה מגול דאחרים וכי היכי בגול דאחרים ס"ל
 לרב כ' יוחנן דאינו מקודשת אפילו מדרבנן ה"ג ס"ל גבי קדושין
 דגרע טפי וכיון דדייקין מתניתין בגול דידה סיכי דשפקה
 דלא מחלה ואינו מקודשת מדאורייתא א"כ קאמר רב שפיר דאינו
 מקודשת אפילו מדרבנן דגרע עכשוו גול דידה מגול דאחרים כמו
 שכתבו התוספות ודוק' כי כיון הוא בעורת ה' :

דף נ"ב ע"ב גמרא

וזה יהיה לך מקדש הקדשים
 מן האש ר' יהודה סבר לך

חידושי קדושין פרק ב יח

משמע לקמן דף נ"ד ע"ב בדברי עולא משמי' דבר פדא דלר"מ
הקדש במזיד מתחלל בשוגג אינו מתחלל ופי' רש"י דס"ל כר' יוחנן
דטעמא דר"מ דאין הקדש מתחלל בשוגג דמקח טעות הוא ולא
ניחא ליה דנתחלל הקדש משמע נמי דמשום דלא ניחא ליה
דלשו קדושין לכך אינו מתחלל ואין יונא' המעות לחולין :

אבל התוספות ר"ד גבי הקדש ר' יוחנן סבר הקדש
מתחלל בין בשוגג בין במזיד ובשוגג לא קידש
מפני שהן קדושי טעות ור' יהודה סבר דשוגג קידש מפני שיגאל
הקדש לחולין וסגנה דהקדש לא חשיבי ליה לר' יהודה קדושי
טעות כיון שהיא רשאי להנות ממנו אפי' שנתחלל על ידה אינו
חושפת בכך ומקדשת ור' מאיר סבר דחושפת בכך ואינו
מקודשת אבל המעות יגאלו לחולין וע"כ ר' חסדא דס"ל דאין
המעות יונא' לחולין לא סבירי ליה דאין מקודשת מטעם קדושי
טעות אלא דאיתו מקודשת משום דלא נתן לה כלום שאינו
ישאו להנות ממנו ואיבא למירק איך קאמר אשה אין מקודשת
מעות איך יגאלו לחולין דילמא אשה אינו מקודשת משום דהוי
מקח טעות ומעות יגאלו לחולין ואיך פשוט בפשיטות משום דאשה
אינו מקודשת לכך אין מעות יונא' לחולין ועכשו יב' נפקא
מיני' לפי' רש"י דמפרש דלכך אינו יונא' לחולין משום דהוי מקח
טעות משמע אי גאלו מקח טעות כגון שנהנה מנוף המעות
שקל כנגדם אל שאר הנאה הילקה חוץ הונא' מעות משום
דהוי מקח טעות גלל כן לא יגאלו לחולין ולפי' תוספות ריד דס"ל
לר' חסדא ולכך פדא דאין הקדש מתחלל כלל בשוגג אליבא
דר"מ ולא מטעם מקח טעות אלא דיליף מעילה מסוטה דוקא
מזיד ואכילה וכלו הדבר מן העולם ופי' לקמן דאמר ר' נחמן
אמר רב ארז בר אבהו הלכה כר' יהודה בהקדש במתניתין
בשוגג קידש ובמזיד לא קידש משום דסתם לן תנא' כוותי' דשליח
ביד פקח כו' לא מפרש כר' יוחנן דפלוניתיהו בקדושי טעות
כתוספות ריד דא"כ איך מנינו בשוגג דסתם כוותי' דהא נס' ר' י
מאיר תודה דמוטל החנוני והמקח בטל משום דלא ניחא ליה
כמו גבי קדושין ומג"ל לומר דהילכתא כר' יהודה בקדושין וגם
אליבא דרב נמי אי אפשר לומר דהא אליבא דרב פלוניתיהו
בכתובת כהונה ואין ראי' מהאי סתמ' דטלח ביד פיקח דהלכה
כר' יהודה וע"כ ר' נחמן מוקי פלוניתיהו ככר פדא וכו' חסדא
דס"ל דלר"מ אינו מקודשת משום דהקדש בשוגג אינו מתחלל ולא
פליגי בקדושי טעות כלל ומייתי שפיר ר' ר' ר' דהלכה כר' י
משום דסתם לן תנא' כוותי' אבל לפי' רש"י דמפרש דהקדש בשוגג
אינו מתחלל לא בקדושין ולא במזיד מחמת קדושי ומקח טעות
קאמר ר' אפי' לר' אפי' לר' יוחנן דהלכה כר' יהודה דסתם לן
תנא' כוותי' כיון דזכור ב"ה ושליח מעל החנוני כשיונא' המעות
אלמא דים מעילה בהונא' מעות ולא חשיבין למקח טעות והיה
לקדושי אשה :

דף נ"ד ע"א גמרא ומשנותינו ככתובות כהונה
שלא כלו הואיל וניתנו
להנות בהם כו' ובתב הרמב"ם שהלכות מעילה פרק חמשי דין
י"ד ו"ל כתובות כהונה שכלו מועלין בהם כשאר קדשים והחדשים
הואיל וניתנו להנות בהן אין מועלין בהם עכ"ל - ויש לתמוה
דבא לפי אוקמת' דרב פליגי ר' בכתובות כהונה שלא כלו וס"ל
מקודשת דלא סבירי ליה הואיל וניתנו להנות ובין דהילכתא
כר' י"כ אפילו בכתובות כהונה שלא כלו מועלין ולאיך אוקמת'
אין אנו נריכין לאוקמי דפליגי בכתובות כהונה וברייתא דקפני
ר' מאיר אומר כתוב' כהונה שכלו מועלין בהם כפי' ד' דמקשה
הוא האמת דמועלין אפי' לא כלו וליכא למ' דמחלק בין כלו ללא
כלו ור"מ דקט' כלו לרבות' דאפילו כלו ושכחה קדושה וא"כ איך
פסס דאין מועלין בחדרין ודוחק לומר דס"ל לרמב"ם הא
דקתני בברייתא בדברי ת"ק דמועלין בעתיקו וטעמא משום
דהואיל וניתנו להנות לכך אין בהם מעילה ולכך פסק דאין מועלין
בכתוב' כהונה חדשים הואיל וניתנו להנות בהם אבל דוחק גדול
הוא דפסטי' דברייתא משמע דאין מועלין בעתיקו דאין בהם
קדושה כלל וכן משמע מדברי התוספות אימ' ר"י מדלל הכריוו
דלא נרס ר"י דא"כ קשיא ר' אדרי' דמתניתין אלא ע"כ כדאמרן
דאינו מוכרח כלל לומר דס"ל דאין מועלין בעתיקו משום דניתנו
להנות אלא משום דאין בהם קדושה כלל ומהכי על המפרשים
שלא הרגישו בזה ודוק ועיין בח"מ ס"ס קנח ובסי' רל"ח :

דף נ"ד ע"ב תוספי דה לא אמרו כו' שנהנה
מנוף השקלים והוי
כמו אכילה ולא אחי למעוטי אלא הונאה עכ"ל ובתב ו"ל ואיכא
לאקשווי לפי זה לקמן דמייתייה דאין מועל אחר מועל במקודשין
וב' כיצד היה רוכב על גבי בהמה וכו' חנירו וכו' ומוקי ליה כר' י
דאמר הקדש בשוגג מתחלל והא כר' מ' נמי אחי' שמורה ככי האי
גוונ' דשוגג מתחלל כיון שנהנה מנוף הבהמ' והכוס ולא פליגי ר"מ
אלא בהונא' מעות עכ"ל ותמהני מאוד דכאמת המקשה ס"ד דאיתי
כר' מ' היא דאין מועל אחר מועל ובין בשוגג ובין במזיד אם
נהנה מנוף הדבר יש מעילה בשוגג וגם במזיד אבל בקדושת הנוף
כגון שרכב על גבי בהמה או היה שותה ככוס כולם מעלו כיון
שהוא קדוש קדושת הנוף אינו מתחלל בין בשוגג בין במזיד וקשיא
שפיר איך מוקי להאי מתניתין דשקלים בהמה שומאנת מירשלים
כו' כר' מ' דאמר קדושות הנוף מתחלל במזיד ומשני האי ר"י היא
ור' יהודה סבירי ליה דהקדש בשוגג מתחלל ובמזיד אינו מתחלל
ולא חיירי כלל ממזיד דלר"מ במזיד אפילו בקדושת הנוף יש
מועל אחר מועל ועריך הא מדברי ר"י נשמע לר"מ ומשני התם
לא

אבל התוספות ר"ד גבי הקדש ר' יוחנן סבר הקדש
מתחלל בין בשוגג בין במזיד ובשוגג לא קידש
מפני שהן קדושי טעות ור' יהודה סבר דשוגג קידש מפני שיגאל
הקדש לחולין וסגנה דהקדש לא חשיבי ליה לר' יהודה קדושי
טעות כיון שהיא רשאי להנות ממנו אפי' שנתחלל על ידה אינו
חושפת בכך ומקדשת ור' מאיר סבר דחושפת בכך ואינו
מקודשת אבל המעות יגאלו לחולין וע"כ ר' חסדא דס"ל דאין
המעות יונא' לחולין לא סבירי ליה דאין מקודשת מטעם קדושי
טעות אלא דאיתו מקודשת משום דלא נתן לה כלום שאינו
ישאו להנות ממנו ואיבא למירק איך קאמר אשה אין מקודשת
מעות איך יגאלו לחולין דילמא אשה אינו מקודשת משום דהוי
מקח טעות ומעות יגאלו לחולין ואיך פשוט בפשיטות משום דאשה
אינו מקודשת לכך אין מעות יונא' לחולין ועכשו יב' נפקא
מיני' לפי' רש"י דמפרש דלכך אינו יונא' לחולין משום דהוי מקח
טעות משמע אי גאלו מקח טעות כגון שנהנה מנוף המעות
שקל כנגדם אל שאר הנאה הילקה חוץ הונא' מעות משום
דהוי מקח טעות גלל כן לא יגאלו לחולין ולפי' תוספות ריד דס"ל
לר' חסדא ולכך פדא דאין הקדש מתחלל כלל בשוגג אליבא
דר"מ ולא מטעם מקח טעות אלא דיליף מעילה מסוטה דוקא
מזיד ואכילה וכלו הדבר מן העולם ופי' לקמן דאמר ר' נחמן
אמר רב ארז בר אבהו הלכה כר' יהודה בהקדש במתניתין
בשוגג קידש ובמזיד לא קידש משום דסתם לן תנא' כוותי' דשליח
ביד פקח כו' לא מפרש כר' יוחנן דפלוניתיהו בקדושי טעות
כתוספות ריד דא"כ איך מנינו בשוגג דסתם כוותי' דהא נס' ר' י
מאיר תודה דמוטל החנוני והמקח בטל משום דלא ניחא ליה
כמו גבי קדושין ומג"ל לומר דהילכתא כר' יהודה בקדושין וגם
אליבא דרב נמי אי אפשר לומר דהא אליבא דרב פלוניתיהו
בכתובת כהונה ואין ראי' מהאי סתמ' דטלח ביד פיקח דהלכה
כר' יהודה וע"כ ר' נחמן מוקי פלוניתיהו ככר פדא וכו' חסדא
דס"ל דלר"מ אינו מקודשת משום דהקדש בשוגג אינו מתחלל ולא
פליגי בקדושי טעות כלל ומייתי שפיר ר' ר' ר' דהלכה כר' י
משום דסתם לן תנא' כוותי' אבל לפי' רש"י דמפרש דהקדש בשוגג
אינו מתחלל לא בקדושין ולא במזיד מחמת קדושי ומקח טעות
קאמר ר' אפי' לר' אפי' לר' יוחנן דהלכה כר' יהודה דסתם לן
תנא' כוותי' כיון דזכור ב"ה ושליח מעל החנוני כשיונא' המעות
אלמא דים מעילה בהונא' מעות ולא חשיבין למקח טעות והיה
לקדושי אשה :

והשתא אמרתי לחדד התלמידים דיש לרדקק למה
לא פריך המקשה וכו' בהקדש לא תנן
דהאי סתם משנה דשקלי' בהמה שנמנאת מוקי ליה כר' מ' וכי
היכי דפריך גבי מעשר וכו' לא תנן אחי' לאו ר"י היא הוי ליה
להקשות גם מהקדש מאי לאו ר"מ דבמזיד מתחלל ואמאי קאמר
הילכתא כר' י בין בשוגג בין במזיד בשלמא לפי' רש"י ניחא דבר
פד' ור' חסדא ור' יוחנן לא פליגי וכולה מפרשי פלוניתיהו דאין
הקדש מתחלל מטעם שהוא מקח טעות ולכך לא רנה להקשות
וכר' מ' בהקדש לא תנן דהא אליבא דר' יוחנן דהאי ב' לקמן
ומוקי למתניתין דשקלים דימתין עד שתומס ומביא שתי בהמות
ומחבי אין ענין כלל להך פלוגתא דר"מ ור' ולא סלקא דעתך
כלל לאוקמי כתימיוס משום קושיא דר' וכי אמרית לאדם
טחא בשביל שתקנה אבל לפי' תוספות ריד דע"כ ר"כ לא מוקי
טעמא דמתניתין כר' ור' אושיע דמוקילתך מתניתין דשקלי' כר' מ'
ישום דלא ניחא ליה לאוקמי כבעל מוס כמו שכחו התוספות
לקמן כר' א' קדשים קלים א"כ הדרה קושינו לדיכחא אמאי לא
פריך וכו' בהקדש במזיד לא תנן בדרך מאי לאו דאיירי בתמימי'
כמו דפריך בדרך מאי לאו במעשר :

ובעיקר הדן הא דלא ניחא לתוספות ריד לפרש
כפי' רש"י דמפרש דלכך אינו יונא' לחולין
משום דהוי מקח טעות משום דקשיא ליה דהא כפרק הובכ דף
מ"ז גבי נתנו בלבן הכריח הרשע דאי רשות למוכר להניח המעו'
לא

הירושאי קדושין פרק ב

לא קא מכון הכא מכון לאפקוני לחולין וקיל דכרי' אלו לא יוכלתי להכניס בתירונו אל מהרס' ודוק :

וביותר

תמי' לי סכת מהרס' א' בא' ד' שכתבו החוספ' מההיא דהגזול קמח דקאמר זבין כהמה כו' שמה אחי כר"מ כו' הך דהגזול הקשו לעיל לפי' רש"י וסוי' נישא להו פ"ר' ר"י לעיל בטעמא דשמה גזל עדרים והיינו מסוס דלעיל הוי מני לאפלוני דקך דלולב הגזול חיירי בעבלי מומין דאפילו דעבד אינו מתחללים אבל בתמימי' דחזין לשלמים אפי' לכתחילה מחללין וכהכי חיירי הוי דהגזול אבל הכי שהגזל לומר דש"כ בתמימים חזין לכתחילה לא מסוס גזירה דיגדל עדרים קשיא להו ספירמההיא דהגזול כו' עכ"ל - ונפלאהי עליו דאין דאפשר לומר דלעיל הוי מני לאפלוני דהאי דהגזול מיירי בתמימים דחזין לשלמים אפילו לכתחילה מחללין א"כ בריית' דידן דקני חין מחללין ונשות מ"ס על כהמה ואם חיללו כו' ע"כ בתמימי' מיירי א"כ למה חין מחללין לכתחילה דחזין דדחו דברי רש"י סכת הטעם מסוס ונרת הכסף ורנו לפרש מסוס שמה יגדל עדרהי הא לדיוכו מני לא נישא דלמה חין מחללין לכתחילה ונראה ברור דאין כאן קשיא דלעיל אכתי לא נחתי התוספות לאכרושי דר"מ סבר אפילו לכתחילה מחללין והיה נראה לומר דפליגי ר"מ וחכמי' אפילו בתמימי' דלר"מ מתחללין בדעבד ואין המקח בטל אלא תעלה ותוכל במקום אבל לכתחילה מודה ר"מ דאין לוקחין וא"כ ברייתא דידן דאין לוקחין אפי' כר"מ וההיא דהגזול אפי' מני כר"מ דמסוס תקנות מעות בכל שאינם יונא' בירושלים מותר אפילו לכתחילה וא"כ היתו מוכרח לחוקמי כיחדאי כר"מ ולא כחכמים ולתקוף דסבר ר"מ לכתחילה חין מחללין מ"מ מסוס הפסד מעות בכל אפילו לכתחילה אבל לרבנן דס"ל דאפילו בדעבד לא תאכל במקום לא שרינן לקנות לכתחילה בשביל הפסד ממון אבל שפתא סהדריהו התוספות דס"ל לר"מ אפילו לכתחילה מחללין וכן ברייתא דידן דתנו אין לוקחין אפי' כרבנן דלא פליגי אלא בעלי מומין אבל בתמימי' מודו רבנן דלכתחילה אין לוקחין ובדעבד המקח קיים ור"מ ס"ל אפילו לכתחילה א"כ כתבו ספיר' וההיא דהגזול חין אנו כריכין לדחוק כר"מ וס"ל לר"מ דעבד מתחללין אלא מסוס הפסד מעות בכל שרי לכתחילה דהשתא מינו לומר דלר"מ אפילו בלא הפסד שרי לכתחילה אי נמי דלמי כריכים ר"ל כחכמים ומפלגינן בין סיבי דאוכ' הפסד ממון דשרי רבנן אפילו לכתחילה ובלא הפסד לא שרי לכתחילה והיינו הך דשמעתן דאין לוקחין במעות מעשר שני כהמה ודוק כי מ"ל דכרינו כדורים כשמש :

דף ניה ע"א גמרא

והתנן חין מועל אחר מועל כו' - וכתיב בחידושו רש"י וקס"ד השתא דמתניתין ר"מ היא דהשתא מתניתין ר"מ ואע"ג דחמרינן לעיל דלר"מ חין הקדש מתחלל בשוגג אלא לענין אכילה בלבד ומתניתין דהכא משמע דאפילו כרוכב מעל הראשון כו' אי נמי כרב דאמר לעיל אחד שונג ואחד מויד מתחלל עכ"ל ואני אומר דאף לרעת דסברי דר"מ דוקא אכילה או בליין מן העולם פריך ספיר' דעיקר קושייתו מדברי ר' יהודה כשמע לר"מ ובי סיבי דלר"מ קדושות הגוף אינו מתחלל בשוגג כן לר"מ קדושות הגוף אינו מתחלל במויד והערנן ס"ד שהקשה לו מר"מ דהשתא מתניתין ר"מ ותירנן לו דהך מתניתין לא אחי' כר"מ אלא כר"מ והשתא מפרש המקשה דבריו דודאי ידעתי דהאי מתניתין אחי' כר"מ והיה ולא כר"מ אלא דעיקר הקושיא מדברי ר"מ כשמע לר"מ והשיב הפרטן התם לא קא מכון הכי קא מכון לאפקוני לחולין ועדיף מויד דר"מ משונג דר"מ וק"ל :

דף נ"ו תוספות ד"ה

מחלל כדעבד כו' ומזיד כו' ולכך אינו זכות מהרס' ח"ו ו"ל ואין להקשות תאחר שכן התורה מתחלל חיד יחורו הדמים למקומן ויניח המוכר דמים לחולין ו"ל דאין הכי נמי כריך המוכר להעלות לירושלים אלא שאלוקה כו' ולא מפוי אנו חיים דקושייתו כבר הקשו בתוספות בפרק לולב הגזול כו' ולי נראה דמוכרמים אנו לומר כדברי מהרס' ל' דהא תוספות התם הקשו תחילה חיד פליגי ר"מ וחכמים בחיין אם מתחללין על מעות מעשר שני הלא אמרינן בפרק הובב דטיב' אסירי לא מחללין ותירנו סס דהתם מיירי אם אינו קונה להעלות לירושלים אבל בקונה להעלות לירושלים מתחלל והקשו תוספות סס תימ' כיון דמן התורה חל הקדושה על הכהמה חיד מסוס גזירה שיגדל עדרים נוניא כהמה לחולין ותירנו דהאי חין מתחלל דקאמרי חכמים היינו שיחזיר המוכר דמים למקומן ועל תירובס הקשה מהרס' ל' כיון דמן התורה נקנה המקח והדמים חולין ביד המוכר וחל קדושות מעשר על הכהמה חיד מפני חשש שיגדל עדרים יבטלו חכמים המקח ויחזרו דמי החולין שיד המוכר - הלקוה ובהמה שהיא קדושה יחזיר למוכר ויאכל אותה חון לוי יס כהמה חולין ואין להקשות לפי זה מאי קא קשיא להו לתוספות לקמן לפי' רש"י וחימא מני דנריך המוכר להעלות גם כהמה לירושלים לא דמי בשלמא התם דאמר הלוקח שקונה בהמה זו להעלות לירושלים ולאכול שם יודע המוכר שנכנסה בהמה בקדושת מעשר ויכית לנו לאכול בירושלים אבל שלקח בהמה לחולין ובהי שלפי שיטת התוספות דע"פ דרין כהמה קדושה מ"מ המוכר ידמה כיון שלוקח לקח לסס חולין וע"ז זה נכתבל המקח וכשיגיע כהמה חלו פקעה מיניה קדושת מעשר והיו חולין מש"כ התם קנאה לשם קדושת מעשר ומתבטל המקח בשביל גזירה שלא יגדל עדר' ידע המוכר בבירור שחל קדושת מעשר על הכהמה ויעלה אותה לירושלים אבל לפי שיטת תוספות ינסיס קשיא לדיודה כיון דיש כח ביד חכמים לבטל המוכר ולא חל הקדושה על הכהמה בשביל שלא יגדל עדר' פשיטא הכי שרונה להניח מעות לחולין ולאכול הכהמה בתורה חולין חון לירושלים שיש לבטל המוכר ותנא הכהמה מקדושה ודברי מהרס' ל' כדורים ומוכרמים כאשר נפרס בסוף דברינו ותמה אני על מהרס' א' שכתב על דברי תוספות ינסיס דלא דמי דהכי מסוס גזירה שמה יגדל עדרים עדרים אמרו כן לבטל המוכר כדחמרינן בפרק לולב הגזול דאין מתחללין בדעבד אבל התם לאו מסוס גזירה דשמה יגדל עדרים אמרו כן אלא מסוס לפני עור וכו' ויודע שהלוקח מתכוון להניח לחולין חין זה כדאי לבטל המוכר כיון דמדינ' חל הקדושה על הכהמה ולא אשכחן באי' דוכתא בי האי גזירה דליבטל המוכר מסוס האי קנאה דלפני עור גזירה עכ"ל ונראה נפלאהי דהיא גופא קשיא לי למהרס' ל' דמשום גזירה שמה יגדל ויעבור ולא יניח מעשרות לירושלים ביטלו דין תורה אף שהיא שמה ק' וכאן שהלוקח אומר בפירוש שלא להביא לירושלים המעשר שלו ורונה לאכול דריו לבטל המקח :

רש"י ד"ה

בשונג שלא ידע סקן מעות מעשר שני כו' הא דלא מפרש דמקח טעות הוא גבי מוכר כמו שפרש לעיל גבי אשה גבי שגגת מעבר דר"י דטכ"פ אשה אינו רונה מסוס טירחא דמורחא ה"ל לא נישא ליה למוכר מסוס דסבירי ליה לרש"י בשלמא התם חין דבר שחיל עליו קדושת דמים דמעשר אבל הכי גבי קניות בהמה כיון שהמקח נגמור כדונו א"כ א"כ כשגודע שהוא מעות מעשר ינא המעות לחולין וככנס תחתיו בהמה בקדושת מעשר לאכול בירושלים וא"כ ע"כ המקח טעות שייך גבי לוקח סטריחא ליה מילת' להולך הכהמה וכמעות הוי נישא ליה לאמטויין וק"ל :

גמרא

במזיד תעלה ותאכל במקום הך בריית' מתניתין היא כפ"ק דמעשר שני ומסיים שם ואם חין מקדש תקבר ומפרש הכר מכור' שהדבר הקניו בכסף מעשר אינו נפדה טהור כריחוק מקום עכ"ל :

שם

אמר מר אם לקח יאכל כנגדן ואמאי יחזור דמים למקומם כי התם יש לדקדק למה לא הקשו הש"ס על מתניתין גופא דרישא תני בשונג יחזיר הדמים למקומם ובסי' תני יאכל כנגדן ועוד יש לדקדק דפרוך הא לא נרח קנסינן למוכר כו' למה פריך מדיוקא ולא קשיא ליה מההיא דקאני כההיא במתניתין ובברייתא לעיל במזיד יחזיר הדמים למקומם ונראה לי לפרש הך שונג' דשמעת' באין גימגום ואפשר לפרש גם כונג' רש"י ו"ל כך דכוותי' הא דכתיב בתורה ורתת הכסף בידך וקחתי ועלית לפי' רש"י הוא מנה לכתחילה אבל בדעבד תעלה ותאכל במקום ולפי' התוספות אפילו מנה אינו אס קונה דבר מאכל אפילו לכתחילה מותר והוא דחמרינן בהובב פירי אטיב' לא מחללינן מסוס והיינו דינר כסף על דיגדרי והב מסוס דאיב' לאן אוכל ונריך לקנות בירושלים אוכל אחד או פירות ממש לאקב' חון

חוק לירושלים לא מחללין אבל לאכול בירושלים אפילו לכתחילה מחללין וכן כתבו התוספות בפרק לולב הגזול ולפ"ו יש לעיין אם קונה פירות או בהמה לאכול חוץ לירושלים או בהמה טמאה ועבדי שאינו אובל מה דינו כיש לפירוש בשני פנים דרך אחד אם קונה במזיד לאכול חוץ לירושלים המעות שביד המוכר יבאו לחולין כמו מעות הקדש ל"ה דמוציא לחולין ואף שעושה איסור ה"ג אף שהלוקח עושה איסור המעות יבאו לחולין וזכור לומר אומדן תקנות חכמים שיבטל המקח ויחזרו חכמים למקומם או כשביטל שהקפידה התורה וברת הכסף בידך וקוננת ועליית שמוטל על הלוקח להביא מעות המעשר לירושלים ולכך לא קשה ואף שהמוכר רונה להעלות מעות לירושלים מ"ה החיוב מוטל על הלוקח וזכור לומר דלא הקפידה התורה על הלוקח דוקא אלא על הכסף ואם המוכר המקבל הכסף רונה להביא לירושלים נתקיים המנהג בתיקנה ומה שלקח הלוקח דשאי לאכול חוץ לירושלים וא"כ נבי אשה דקתני במזיד קידש נזכר לומר טעמא כיון דממון הדינא הוא לר"י אף שהבעל עושה איסור שמוציא מעות מעשר לחולין מ"ה אשה מתקדשת ודוקא היכי שמתכוון להוציא לחולין אבל בשוגג כלל כוונה המעות קדושי' דהא בהקדש לר"מ נמי שחילוק בין מתכוון לחלל ובין שוגג ה"ה במעשר ויש לפרש במזיד קידש משום הדין רונה להביא המעות לירושלים ולא נעשה שום איסור ולפי זה במתכוון להוציא מעות מעשר לחולין דמי ממש למקדש האשה במעות מעשר דהא אין על שום דבר לחול קדושת מעשר אפ"ה אשה מקדשת או מטעם אף דעביד הכעל שהוא דמין הלוקח איסור המעות יבאו לחולין ואשה מקדשת ולא אמרינן שיחזור הדמי' או משום כיון שהודיע לה הוא מורגת בכך להביא המעות לירושלים אף שלא אמרה כן בפירוש א"כ פריך שפיר והא' אפי' תנן במזיד מקדשת ומכר דמי לקדושתן ממש אף שהלוקח הודיע שהוא מעות מעשר ורונה לאכול הבהמה חוץ לירושלים ועביד איסורא מ"ה יהיה המכר קיים או שהוציא המעות לחולין או ניתא שהמוכר יולך המעו לירושלים ;

זכור

מיושב מה שהקשו התוספות בד"ה אבל במתכוון ח"ל ועוד קשה מאי פריך והאנן תנן ר"י אומר קידש הא' לא דמי כלל דכח' אמר הלוקח בפירוש שלא יוליכו לירושלים אבל כח' האשה אומרת בפירוש שתוליכנו לירושלים עכ"ל ולדברינו אין כאן קושיא דהא הבעל נמי כלוקח הוא כיון דלא מיחלל על שום דבר דומה ממש ללוקח שאינו חסן שיחול מעות מעשר על הבהמה והאשה אינו אומרת בפירוש אלא שידעת שהוא מעות מעשר שני כן המוכר יודע נמי שהוא מעות מעשר א"כ פריך שפיר למה אמרו שם דהוי קדושתן והכי בטל המקח ומשני שפיר דבדאמי הכי והתם לא אמרו כן בפירוש שרונים להביא המעות לירושלים אלא אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה שאין שום דבר שיכניס הקדושה תחתיו ולא נכחונו להוציא לחולין וקיבלו מתחילה לאכול בירושלים אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הם בידו ר"ל שהוא יודע שאמר לו הלוקח שיאכל חוץ לירושלים הבהמה ולא נתפסה הבהמה בקדושת מעשר שהלוקח לא לקח לשם מעשר ומעות בידו הם חולין אף שלוקח עביד איסורא מ"ה הוציא ומעות לחולין דומי' דקונה במזיד לר"מ במעות הקדש דמעות יבאו לחולין וכיון שבזדון נעשה האיסור בין המוכר ללוקח אמרו רבנן דליבטול המקח וזה כוונת רש"י במה שכתב אבל מוכר זה יודע שהמעו' מתחללת על הבהמה ר"ל שהלוקח מקבל תמורת מעות הבהמה אבל מעולם לא עלה על דעת רש"י לומר שהבהמה נתפסת בקדושת מעשר כיון שהוא מכוון ליקח לאכלה חוץ לירושלים אלא שהמוכר יודע שהמעות יונאי' לחולין עבור בהמתו ועבר על לאו דלפני עור דיועד שלוקח מתכוון לאוכלה בעירו בתורת חולין ולדעתיו זה דבר ברור בכוונת רש"י ולפ"ו מתוך נמי קושיית התוספת שהקשו וכי בשביל קנס כו' והמוכר יאכל הבהמה חוץ לירושלים דוה' אינו איסור דמעולם לא נתפסה הבהמה בתורת מעשר וכיון שנעשה איסור ע"י מוכר אמרו רבנן דליבטל המקח ומתוך נמי הקושיא שהקשה התוס' במסקנא דשמעתין בד"ה מסכתא אף זה קשה לפי' הקונטרס דהוי ליה למקנס ללוקח שהאיסור בידו והיינו הבהמה שהיא קדושה אבל לדברינו ניחא דמעולם לא עלה זה על דעת רש"י שנתפסה הבהמה בקדושת מעשר כיון שלא לקחה הלוקח על דעת כן ועביד איסורא והוציא מעות

השתא

לחולין ואיסורא נבי מוכר וזה ברור ; פריך שפיר רבי ירמיהו והרי בהמה טמאה כו' דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין ואיכא נמי למימר כי שקיל להו למעות אדעתא לאסוקיהו לירושלים שקיל להווא' כ' כשם שהאשה לא נכחונו להוציא המעות לחולין ה"ה המוכר הוא לא נכחונו להוציא המעות לחולין וא"כ לא נעשה שום איסור כיון דהמוכר מקבל עליו להביא לירושלים וכמו שהאשה מקדשת כן המכר קיים ולא נכטרך ללוקח שיאכל כנגדם והתוספת הכניסו בדברי רש"י שהקושי' שגם הבעל יאכל כנגדם וליחא דהא' כבר אמרו דאשה יודעת ועולה ואוכלתו לירושלים א"כ אין נריך הבעל לאכול כנגדם אלא דיעקר הקושיא דלא היה לקנסו ללוקח ולסמוך על המוכר שעלה ויאכל לירושלים ומשני אלא הכי באשה חכירה עסקינן דידעה לרין כסף מעשר מתחלל ע"י קדושיה משום שאין דבר לחול אבל הכי בשם מוכר אינו יודע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה ומוכר שמתחלל ועביד איסורא וכמו כן לעיל במתכוון להוציא מעות מ"ה לחולין אינו יודע שהוא עומד בקדושתו ומוכר שבידו הלוקח להוציא לחולין ולא יבוא לירושלים ויעשה איסור לכך קנסו ללוקח שיאכל כנגדם ופרך השתא שפיר אמר מר אש' לקח יאכל כנגדם ונאמרי' יחזור הדמים למקומם כי התם בשלמא כו' היתו אומר שיש חילוק גדול בשלמא יש לחוש שיסכר המוכר שהקדושה חל על הבהמה שביד הלוקח כיון דבהמה טהור הוא ולא איכפית ליה באיסורא דלוקח אבל מעותיו יבאו לחולין ויעשה איסור לכך אמרו חכמים דיחזור הדמים למקומם אבל השתא דמירון לו באשה חכירה עסקינן אבל שם מוכר אינו יודע אינו יודע שיש קדושה במעות שנתחללו אפילו על בהמה טמאה וא"כ שוים דבין כי היכי דהכי אתם מוכר אינו יודע התם נמי אם מתכוון להוציא לחולין אינו יודע והם נכון אחד א"כ כי היכי דהתם אמרו יחזור הדמים ה"ה נימא הכי שיחזור הדמים ומשני כשברח ופריך שפיר הא לא ברח קנסין למוכר ולקניסיה ללוקח בשלמא על כרייתא גופא היתו אומר דטעמא דיחזור הדמים לאו כשביל קנס אלא דכך הוא הדין מדין תורה שעל הלוקח להביא כסף מעשר שלו לירושלים ולכך אמרו שיחזור הדמים למקומם אבל השתא מהך מתניתין דאף קדשה במזיד מקדשת ומהך סיפא דמתניתין דקתני נבי בהמה טמאה יאכל כנגדם מוכח שם המוכר רונה להביא אין עושה הלוקח שום איסור אלא דתם מוכר אינו יודע וע"כ בשביל קנס קנסוהו רבנן למוכר שיחזור הדמים ולבטל המקח ופריך שפיר ולקנס' ללוקח שקנה דבר שאין נתפס בקדושת מעשר ולקנס' שיאכל כנגדם ומשני שפיר היכי דאיכא איסורא קנסין ואיסורא נבי מוכר שבידו מעות מעשר שלא נתחללו וזה ברור לאמתו של תורה ;

נשמע

מסוגיות שמעתן דאפילו אם לקח במזיד יחזור הדמים למקומן אם המוכר לא לפנינו ולא קנסין ללוקח אלא כשברח המוכר ותמהני על אברטורא דמפרש בסוף פרק ראשון דמעשר שני על האי מתניתין יאכל כנגדם כנגד מעות מעשר שני שהוציא בדברי' הללו יוכיח משלו ויקנה דבר שהוא אובל ויאכל בקדושת מעשר בירושלים והכי מייירי כשברח המוכר ומשום הכי לא תני יחזור הדמים למקומם אינמי מתניתין איירי במזיד אבל שוגג יחזור דמם למקומם עכ"ל ותמי' רבה עליו דהא מסוגיא דשמעתן משמע אפילו במזיד לא קנסין ללוקח אלא אם המוכר באן יחזירו הדמים למקומם גם לפי פירוש דמפרש שיקנה משלו דבר שהוא אובל מיניו לפרש דהמעות שביד המוכר הם חולין כמו שפרשתי אלא שקנסו חכמים ללוקח כשברח המוכר לקנות כבר מאכל ויאכל בקדושת מעשר וא"כ אין מחלל המעות שביד המוכר כלל אלא קנס הוא ללוקח ואם המוכר כאן קנסינן למוכר להחזיר הדמים ליד הלוקח ותו לא קשיא קושיית התוספות מההיא דנשמעו דכ"ק דבאמת אינו מחלל כלל המעות שהמעות שביד מוכר הוציא לחולין אלא דקנס הוא ללוקח שיקנה משלו דבר מאכל ולאכול בירושלים הואיל ועביד איסורא להוציא מעות מעשר לחולין אבל לפירוש רש"י משמע שמחל לאותן המעות שביד המוכר וק"ל :

ע"ב תוספות ד"ה

מסתברא כו' וזה דוחק לפי' ריב"א אבל לפי' הר"ם ניחא

הירושאי קדושין פרק ב

תוספות ד"ה

כפרה כתיב בהו סוף דבריהם אלא עיקר דרשה דהכא הוי מוערפ' סס וע"כ לריש לקיש מנ"ל לאסור מחיים וע"כ נרמין אנו לומר כמו שכתבו התוספות למטה בד"ה תנאו הוי דילפינן עגלה ערופה ממסולחתי ולפ"ן אי אמרינן דר' יוחנן נמי אית ליה כר' ינאי רבו דעגלה ערופה נאשרת מחיים ור' יוחנן ללא יליף חכמיה ממכפר לשיטת התוספת בשמעתין א"כ מנ"ל דמחיים אסורי ונרמין אנו לומר דנפקא ליה מדמכריב כפרה א"כ תירוק שני קאי חליבא דריש לקיש ותירוק ראשון קאי א"כ דר' לביא דריש לקיש אי אפשר לומר תירוק ראשון דהא מוכרחי' אנו לומר דילפינן אסור מחיים ממסולחתי כמו שכתבו התוספת לבסוף וזהו הוה דוחק ששני תירונים לא יהיו אחד גונא' הוה שכתב מהרש"ל ולפי המסקנ' לא קאי האי תירולא קמח ובחינם תשיג עליו מהרש"ל דוק ותשכח :

פרק האומר

דף ס"ב ע"ב גמרא

ולריבא דאי אשמועינן גבי קדושין כו' רביס

נתקשו בסוגי' זו דנניטין איתא גס כן הך סוגיא וקאמר הש"ס ריבא גס לרב יהודה והכי לא עביד ריבא אלא לרב הונא ועוד מדקדקי' דהכא כתבו התוספת ד"ה איבא בנייני' שנתקרה הגט ולא רנה לזנאי' איבא בנייני' דפסטה ידה וקבלה קדושין כו' דא"כ היה נר"ך לומר כו' דלרב יהוד' אינו גריבא גט והא ליפא דהא הפילו לר' נמי כריב' גט מספק כדאמרינן בפ' מי שפחחו לכשתתן דמגורס' ואינו מגורס' והגס בניטין כתבו בד"ה איבא בנייני' דהוי מני למית' שפטה ידה כו' וגם נדחקו מהרש"ל ומהרש"ל ב"המה שכתבו התוספת כדאמרינן בפ' מי שפחחו דמגורס' ואינו מגורס' עד שחתן והתס' לא נזכר מזה דבר וגם מקשי' העולם במאי' דפרך מש"ס מייבטי' הרי זה גיטך ולמה לא הקשה קושיא זו בלא כריבא מקודס' ונראה לומר דהכל ניהא כס' ד' חמר שדקדק דהתם בניטין קאמר מאי' ותתן רב הונא אמר והוא תתן ר' יהודה אומר לכשתתן ותתן גבי קדושין כי האי גונא' וזיתמר מאי' ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשתתן כו' וריבא והכא בקדושין תתן הרי זו מקודסת והוא יתן ובגמרא איתמר רב הונא אמר והוא יתן כו' ותתן גבי גיטין כי האי גונא' הרי זה גיטך כו' איתמר רב הונא אמר והוא תתן רב יהודה אמר לכשתתן כו' נמנא כוכל לומר דבניטין פלגי' בפרק דמתניתין דקתני בניטין ותתן ובקדושין ויתן אי' פירושו לשון מעכשיו או לא מעכשיו דרב הונא סבר כיון דקאמר על מנת כמעכשיו דמי ורב יהודה סבר דלאו לשון מעכשיו הוא נמנא כריבא' על מתניתין דלמה לי למיתני תרתי מתניתין לאשמועינן דע"מ כמעכשיו דמי ומפרש הש"ס דאינטרך לאשמועינן בקדושין דס' ד' מסוס דכס"פ' לה מילתא למיתבע לא נתכוון למעכשיו ובגט אינטרך לאשמועינן דס' ד' כיון דלרחוק' קא אמי' לא נתכוון בלישני' דע"מ סיבא' כמעכשיו וכל זה לרב הונא וכמו כן אינטרך לרב יהודה דס' ד' דרב יהודה סבירי ליה בבירור דאין בלשון על מנת מעכשיו והוי כמפורש משיקיים התנאי והלאה ולכך אינטרך נמי לפרושי' דלאו בבירור הוא חלא דס' ד' כיון דאיבא נד מעלוימא בנירושין דלא כסיפא ליה מילתא למתבע ובקדושין דלקרובי' ס' ד' שנחכוון בלשון על מנת שיתקיימו מעשיו מעכשיו ואינטרך לאשמועינן דלאו מעכשיו הוא לא כשיתן וכשתתן חבל הכי בקדושין חגי איתמרוכין גבי גירושין תני איתמר ומיניו למימר דפלגי' רב הונא ורב יהודה בהאי דינא הכי שאמר הרי את מקודסת על מנת שחתן לך מחיים וזו או הרי את מגורסת ע"מ שחתן לך מחיים וזו אי' פירושו מעכשיו או לא ומפרש הש"ס כריבא' על הנך אמוראי' למה להו למיפלגי בתרוייהו הוי להו לילובי' כחדא וממילא קאמע מלידך ומשבי דאינטרך לאשמועינן לרב הונא בתרוייהו' כ' כולא נר"ך לנריכות' לרב יהודה כיון דאינטרך לאשמועינן פלוגתייהו לרב הונא מויליא מביא כר פלוגתא דרב הונא שהוא רב יהודה דפלגי' עלו' בתרוייהו ועל מחינתן גופא אפשר דלא רנה לפרש כריכות' ד"ל לפי' גירס' שלפנינו תני כמתניתין הרי זו מקודסת והוא יתן לומר כסבירי

ניחא אך זה קשה לפירוש הקונטרס לעיל יש לדקדק איך תלוי הקושיה הוה כמה שכתבו התוספות לפי' הר"ס ניהא וגם וזה ססיימו התוספות אבל לפי' ריב"א ניהא ואי' לעיל איך תלוי הקושיה הוה בדברי התוספות שכתבו אבל לפי' ריב"א ניהא והנה רש"ל מני' לפי' ר"י ניהא ואי' אומר דאין נר"ך לשכש הגוססח ואנכ יתורן ג"כ מה שנדחקו מהרש"ל ומהרש"ל הוה מדכתבו התוספות לפי' הר"ס ניהא ע"כ פירושו דאי לאו דקניסין למוכר משום דאיתא חיסורי' גביה ע"כ הוי קניסין ללוקח שיחול עליו ולא הוה מחולל ח"כ אף לפי' ריב"א ניהא דאי לאו דקניסין למוכר הו' קניסין ללוקח טיך לביתו של מוכר ועיין בדבריהם ואי' דאין זה כוונת התוספות לפי' הר"ס הוי ניהא ר"ל שפרש שהמעות שביד המוכר נתנו לו הלוקח להביאם לחלוין וכפ"ל כך קנסו ללוקח אם ברח המוכר לאכול כנגדם ואם המוכר כאן קנסו אותו שיחזור הדמי' ליכיל המקח כו' לא נתן לו הדעתה שיליכס לירושלם ויכול לומר שהר"ס מפרש כפי' רש"י אבל לא למתרי' כפי' רש"י חלא דעכ"פ במה שפירוש רש"י שהלוקח מתכוון להביא מטות לחלוין ס"ל כוונתו וכפ"ל שנחכוון להביא לחלוין קניסין ליה הוהיל' ונעשה חיסור על דו' וזו' חייב על המוכר לחלוין לירושלים וחייב ליה שפיר לקנס לבטל המקח אבל לפי' ריב"א שהמעות נשארו בקדושין אבל המוכר הוה דוחק מאיך חייב זה קנס למוכר דהשתא לא קניסין ללוקח אם המוכר כאן ואיך שייך קנס במה שזכות הוא לו לבטל המקח ועל זה הוקשה להם למה כתבו לפי' הר"ס ניהא ולא כתבו לפי' הקונטרס ניהא שגס רש"י מפרש שמעות שביד המוכר נתן לשם חולין ולכך כתבו אך זה קשה לפירוש הקונטרס ר"ל כהי' דשייך קנס גבי מוכר לפירוש הקונטרס ע"מ במאי' דקאמר הש"ס היבא דאיבא חיסורא קניסין זה לא ניהא דהא אדרבה חיסור גבי לוקח שההמה נחפסת בקדושת מעשר ומסיימו חבל לפי' ריב"א ניהא ר"ל במה דמפרש ריב"א שהמעות קדושים ביד המוכר ניהא ר"ל מאי' דמסיק היכי דאיבא חיסורא קניסין אבל מנד אחר הוא דוחק דאין זה חסוב לקנס אדרבה זכות הוא לו ועל זה כתבו התוספות דהכל ניהא לפי' ריב"א דע"כ קשה לך לעיל דקאמרי' הגמרא דקניסין ללוקח מאי' קנס הוא וע"כ נרמין אנו לומר דלוקח לקח ביוקר דרך משל במה שאינו טוב כאן אלא המעות והו' כמוד' שהוא מודיע למוכר שהוא מטות מעשר ונתן לו עשרה וכו' אדעתא שהוא יעלה לירושלים והוא קונה במה לאכול כאן או במה שטמא' ועוד על ד"ה בגי' המורה לאכול לירושלים תמורת המעשר ולא לנות לאכול חוץ לירושלים או במה שטמא' וקנסו לבטל המקח ויש לו הפסד גם למוכר משום שהוא מוכר ביוקר ועכשיו כשיחזירו לו בהמתו אינו טוב כי אם חמשה וכו' והוא מחזיר עשרה זה אף שיוכל להיות סכר וקניל להעלות לירושלים מ"מ נעשה חיסור על ידו ואיטורי' גבי' קניסין למוכר וד' ק :

והשתא

לפי סוגיא דשמעתין או דקניסין למוכר או ללוקח מטעם קנס שהמוכר יכפל כי יספס מוכר אינו יודע דהו' יאכל חוץ לירושלים בתורת חולין ח"כ איך כתבו התוספות בפרק ג' לולב הגזול על פלוגתא דר"מ וחכמים דחייב אינו מתחלקן מי' רי' סס שקיבא בפירוש' להעלות במה לירושלים והמעות נתחללו ביד המוכר והם חולין גמורי' וא"כ למה קנסו למוכר לחזור הדמים ולקבל הבהמה שנתקדשה בקדושת מעשר לאכול בתורת חולין חלא ע"כ התם נמי' כפ"ל שלא יעשה הלוקח חיסור וישה מעשרותיו ביטלו המקח וקנסו לגניהם דהמוכר יאכל הבהמה בתורת מעשר לירושלים והלוקח יעלה המעות לירושלים כדברי רש"ל כיון שהגורו עכ"פ לבטל המקח בשביל הלוקח ודבר זה אי' אפשר סביר נחפסה הבהמה בקדושת מעשר אם לא שגס המוכר יאכל בהמתו בתורת מעשר וד' ק :

דף נ"ז גמרא

עמוד דמיא מיד' דהוי אקדשים דמחיים חיסורא כו' לכאורה תמוה דהא לריש לקיש דמקיש חכמיה מתכוון להכפר לעגלה ערופה ועגלה ערופה חסורה לאחר שחיטה וי"ל דהא אמרינן אין לך דבר שנפסה מחמתו ומועלין בו ולא ילפינן מעגלה ערופה דכסבי מיטות' הערופה זו ולא אחרת וס' ד' איתא אף דילפינן מיני' לאסור מחיים כקדש' ה"כ היכי דמתעבינן קדש' דאין מועלין לאחר שנעשה מתוך ריבא' לחלוין ה"כ למעט גם כפור שחיסה קמ"ל זה אשר לא תאכלו לאסור השחטה וק"ל :

הירושני קדושין פרק ג

כ

גט משני ולרב יהודה אינו נרובה גט דאין הדבר מכריחו לומר דלרב יהודה הוה ספקוקל :

ובזה

מתוך מה שמקשין העולם למה לא פריך הכי מיתבי קודם נריכות'ה'ם משום דכתבו התוספ' דר' האכל לב'ע תנאה הו' וז' ת' מאי מקשה לרב יהודה כו' ות' ק' סבר כר' יהודה דלמר לכשתתן ולא הו' גט ותירונו וי' ל' דמשתע ליה הלשון לא נמנה זקוקה ליבוס ולרב יהודה מגורשת מספק כו' א"כ בל"ו היתו אומר קושיות התוספות למירון על קושיות המקשה אבל הסתא דעביד נריכות' רק לרב הונא ולא לרב יהודה ונריכו' אנו לומר משום דעביד נריכות' דאינטרכו ליפלוגי תרי זימנ' ולכן סני בחד נריכות' לרב הונא וקשה לעביד נריכות' בחד ניסא לרב הונא וינמא אי אשמועינן כחידך ה"א בהא קאמר ר' א"כ בל' בחידך דאיכא גז מעליות' מודה לרב הונא וע"כ נריכו' אנו לומר דאשמועינן חידוש דאיכא ע"כ גז מעליות' גבי נירושין דלא כסיפא ליה למילתא והו' ספק והכריח סברא וז' מלא עביד איכא בנייהו שפסטה וד' ע"מ דס"ל לה"ס שגס לר' הו' ספק מגורשת ונריכה גט א"כ פריך ספיר מיתבי דליכא למימר קושיות התוספת למירון דהא עיקר קושיותו מדקתני זקוקה ליבוס ולר' מגורשת מספק ואסור ליבוינו ודוק :

ומה

שכתבו התוספ' דהא אפילו לר' נריכה גט מספק בדאמרין בפ' מי שחחו לכשתתן דמגורשת ואינו מגורשת עד שתתן ובת' מהרש"א דמהרש"ל הגיה בדברי' סוכ' ל' והא דקאמרין בפ' מי שחחו לכשתתן ע"ס והגהתו לא הבנתי דמאי חולמי ליהוה היא דפרק מי שחחו לפרושי בה מסבוגיא דשמעתן דהיא היא עב"ל ולי נראה דדברי מהרש"ל ברירין בטעמן וראיתי שהגד אריותא נתקשו בהבנות דברי התוספות בפ' מי שחחו דף ע"ד ר"ע כד' ה' אדמפילגי יעוין שם בדברי מהרש"א ומהרש"א ואני מתירא להכניס ראשי בין שני הר' גדולי' אבל תורה היא וללמוד אני גריך שלפי עניות דעתי דברי התוספות ברירין לאחר שנתקדק בדברי' דמתחילה כתבו פתח דאין ענין זה לזה דאפילו הו' אמרי רבנן בעל מנת גט ואינו גט דילמא במהיום הו' מודו דהו' גט גמור דתנאה הו' או שמה לא הו' גט כלל דחורה הו' עב"ל - והנה הריטב"א הקשה גמי קושיות התוספות וכתב אלא ודאי ש"מ דלרבנן בע"מ כמי גט ואינו גט דומי' דמהיום ולאחר מיתה ומשום דשייכי בעיקר דיכא אע"כ דלא שייכא בטעמי' אמרינן דלדמיפלגי רבנן בהא ליפלגי בהא דכתרוויהו אמרי גט ואינו גט עב"ל וע"כ לא ניחא ליה בפירוש זה דע"כ סבירי להוכיח דלא שייכא בטעמא אע"כ דשייכי בעיקר דינא דגט ואינו גט לא פריך המקשה מידי וליפלוגי בע"מ דאף אם היינו אומרים בע"מ גט ואינו גט דילמא במהיום הו' מודו דהו' גט או שמה לא הו' גט וא"כ איך כתבו כתיירוס ואין סברא לומר כלל דלר' יהודה עד שיתודאי לא הו' גט אע"כ דמהיום ולאחר מיתה מספקא ליה א"כ הו' איפכא מר' יוחנן וקשה לי מאי איפכא מרבי יוחנן דהא לפי קושיות' לא שייכי בטעמי' כלל להדרי ומנינו למימר דסבירי ליה לר' יוחנן בע"מ כ"ע מודו דהו' כמעכשו והו' תנאי' אבל במהו' אף דחשיב כמעכשו מ"מ י"ל דהו' חורה ורב יהודה סבירי ליה בע"מ גמי פלגי ומספקא להו' מי ע"מ הו' מעכשו וחי לא ופלגי גמי במהיום דאף דמהיום הו' ודאי מעכשו מ"מ דילמא חורה הו' ואין ענין זה לזה כלל :

ונראה

דכוונת התוספות כך הוא דמתחילה ס"ד דמספקא ליה לענין דיכא אי ע"מ הו' מעכשו ולזה אין ענין כלל למהיום ולאחר מיתה וא"כ כתבו התוספות דמספקא ליה לר' דמספק' ליה בדעתו אי דעתו הו' כמעכשו או לא מחתריעות' וכו' ויהי' טעמי' שזה לענין היום ולאחר מיתה וזה יתישב ג"כ קושיות העולם למה פריך המקשה לר' יהוד' אדמפילגי במהיום ולאחר מיתה ליפלוגי בע"מ ולא פריך לבני בכל דאמר גמי דפלגי רבנן על רבי בעל מנת ליפלוגי בע"מ אלא נראה ברור דאיכא למימר דפלגי רבנן בע"מ דלרבי הו' ודאי לשון מעכשו ולרבנן בודאי לא הו' מעכשו ואיכא למימר דלרבנן מספקא להו לענין דין אי הו' מעכשו או לא ואיכא למימר דתרי לישי' משמע משמע מעכשו ומשמע כשיקיים התנאי כמו שאתרו בנמ' בפ' מי שחחו בחד' מאי תרי לישי' משמע כו' ולעיל דף ק"א ע"כ אמרינן דפלגי רב' ושמואל' פלוגתא דהכי תנאי' מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כו' גט וקאמר' שם

כסבירי ליה לתנא דמתניתן כיון דלקרובה קא חמי הו' האו' על מנת מעכשו אבל בניטין דלרחוק' קא חמי הו' לישי' דעל מנת מעת וזמן שיקיים התנאי והנריכות' לא קאי אלא על הכך אמוראי' דפלגי גבי ניטין וגבי קדושין למה ליה לאיפלוגי בתרווחו ולכך כיון דאינטרך בתרווחיהו לאשמועינן דפלגי רב הונא א"כ תו לא נריך לעשות נריכות' לר' יהודה וק"ל :

אך

זה קשיא לפי זה למה אינטרך לעשות שני נריכות' לרב הונא הא בחד הו' סני וכך הו' ליה למימר או אשמועינן גבי קדושין ה"א בהא קאמר רב הונא משום דלקרובי קאי חמי אבל גבי ניטין לרחוק' קא חמי אימא מודה ליה לרבי יהודה וחי אשמועינן גבי ניטין ה"א בהא קאמר ר' יהודה אבל גבי קדושין אימא מודה לרב הונא בשלמא בל"ו היתו אומר דהנריכות' קאי על מרתי מתניתן דקדושין ודגיטין א"כ הוכרח לומר דיש גז מעליותא גבי נירושין משום דלא כסיפ' ליה מילתא למתבע דאם לא כן לאשמועינן דעל מנת הו' מעכשו גבי נירושין כש"כ גבי קדושין דהא לכל חד וחד או משמע על מנת הו' מעכשו או לא א"כ לכל חד ליכא פלוגתא במתניתן ולכן אינטרך לומר דיש ג"כ גז מעליותא בניטין דלא כסיפא אבל לפי דברינו דהאי נריכותא קאי על פלוגתיהו דאמוראי' א"כ קשה שפיר לעבד נריכה בחד גוונא ולמה מהדר' לאשכוחי נד מעליותא גבי נירושין :

ונראה

לומר דאשמועינן חידוש דין דהא בכל מתניתן לא שמעינן לר' יהודה מעת נתינת פרוטה של קדושין עד ליום התנאי אם הו' קדושי' ספק למפרע או לאו וא"כ אי הו' עביד נריכותא רק מנד מעליותא דקדושין דלקרובי קא חמי אבל נירושין דלרחוקי קא חמי ה"א בנירושין פלגי רבי יהודה וסבירי ליה דאין ספק בנירושין כלל למפרע משום דלרחוקי קא חמי אבל בקדושין דלקרובי קא חמי נהי פלגי אדרב' הונא וסבר לכשתן היינו דאינו קדושין כביורר מומן נתינת הפרוסה אכלי' ל' דס"ל דהו' קדושין מספק משום דלית' נד ריעותא כמו גבי נירושין ומספק' ליה דילמא מעכשו הוא ולכך אשמועינן דאיכא נד ריעותא ג"כ גבי קדושין משום דכסיפא לה מיתבע וא"כ בכל חד איכא נד מעליותא ונד ריעותא ובי היכי בקדושין הו' ספק ה"כ בנירושין אף הא קשיא מנ"ל לומר כן דילמא האמת כן הוא ומי הכריח לעשות נריכותא בתרי גוונא הו' לי למימר דק בתרי גוונא ולומר ואו אשמועינן גבי נירושין ה"א בהא קאמר ר' יהודה ובקדושין מודה לרב הונא דמוקדת מעכשו ולכך אינטרך לאפלוגי בקדושין ולעולם דס"ל בנירושין דלא הו' גט כלל עד שיקיים התנאי ובקדושין הו' ספק ונריכו' אנו לומר דהכריח' כן מנה קושיות התוספות מדקאמר ה"ס איכא בנייהו שנתקדקע גט ולא קאמר איכא בנייהו דפשטה ידה וקיבלה דקדושין וע"כ נריכו' אנו לומר דלר' גמי נריכה גט מספק כמו שתיירו התוספות כאן וע"כ מוכרחים אנו לומר דאיכא גמי נד מעליותא גבי נירושין דלא כסיפא ל' למיתבע א"כ כיון דמוכרחים אנו לומר דבר זה א"כ שפיר ניחא ליה למימר נריכות' אפילו לרב הונא בתרי גוונא :

ולפי

ניחא דהוכרחו לומר בעלי התוספות דלא רנה לומר איכא בנייהו שפסטה משום דאף לר' הו' ספק ונריכה גט דאם לא כן אלא דהו' גמי למימר חילוק זה א"כ הדנה כל הקושיות לרובתא למה לא עביד בסוגיא זו נריכותא אליבא דר' כמו גבי ניטין דאין לומר דהכי קא עביד נריכותא על אמוראי' גופי' דאינטרכו לאפלוגי בשני מקומות א"כ קשה לעבד נריכה רק בחד גופא דאינטרך בגט לאשמועינן לרב הונא ובנירושין אינטרך לאשמועינן אליבא דר' יהודה וליכא למימר דאשמועינן חידוש דין דאיכא נד מעליותא גבי גט כמו דאיכא נד מעליותא גבי קדושין וכי היכי בקדושין הו' ספק ה"כ בנירושין וקשה מי הכריחו לכך דילמא האמת כן הוא דלרב יהודה הו' גט ודאי אינו גט עד שעת יקיים התנאי ובקדושין הו' ספק וע"כ נריכו' אנו לומר דא"כ לעבד האי חילוקא דאיכא בנייהו אלא ע"כ דגם לרב יהודה נריכה גט מספק משום דאיכא נד מעליותא דלא כסיפ' למתבע א"כ מוכרחים אנו לומר בסוגי' דקדושין דלא מניו לשנוי האי איכ' בנייהו שפסטה ידה וקיבלה קדושין אבל בניטין אין אנו עוקרמים למר תירונו' אלו דהא דהתם קאי נריכותא אמתניתן גופי' א"כ כתבו שפיר התוספות דהו' מני לשנוי גבי גט האי איכא בנייהו שפסטה ידה וקיבלה קדושין דלרב הונא נריכה

הירושי קדושין פרק ג

אחי או ניחא כיון דאין גט לאחר מיתה לא הדר ביה ובתו ספיר
דאי"ס ד לרכ יהודה בעל מנת בודאי לאו מעכשיו דמי מחמת
ריעותא דלרחוקא אע"ג דמהיום ולאחר מיתה מספקא ליה א"כ
הוי איפכא מר' יוחנן י"ל דהוי סברות הפכות דלר' יוחנן בע"מ
אינו מנרע ריעות' דלרחוקא לומר דלאו מעכשיו נתכונן ובמהיום
ולאחר מיתה מספקא ליה מנח הך ריעותא ור' יהודה סבר איפכ'
דהך ריעותא דלרחוקא מנרע לממרי ליטני דע"מ דלאו מעכשיו
הוא ובמהיום לאחר מיתה אינו מנרע כל כך אלא מספקא ליה
ולפ"י מיושב קוסיות מהרש"ל ומהרש"א יעויין בהם ודוק בדברי :

ולפי

ניחא דלא פריך הש"ס אלא לרכ יהודה דסבר
בע"מ נמי פליגי ליפלוגי בע"מ דע"כ לרכ יהודה
דסבר דהנך פתמי מתניתין דניטין ודקדושין פי' ע"מ מעכשיו
הוא וקשה פתמי למה ליוע"כ כריכין אנו לומר נריכות' דהש"ס
דאיכא ריעותא בניטין דלרחוקא קאמו ובמהיום ולאחר מיתה
איכא נמי הך ריעותא ומסקא לן איך היה כוונתו פריך ספיר
אדפליגי במהיום ליפלוגי בע"מ כיון דשויס בטעמי' ובדינים ובע"מ
נילוק ק"ו לרככין במהיום דהוי גט ואינו גט משא"כ לבני ככל
י"ל דמסקא ליה לרככין כדון אי ע"מ הוי מעכשיו או לא א"כ
אין ענין זה לזה למיהוס ולאחר מיתה ד"ל דהוי גט או הוי חורה
ובזה ניחא דלא הקשו התוספות בדקושין תימה זו מסוס דכבר
הכריחו מסוגיא זו דלרבי יהודה הוי ספיקא משעס ריעותא
דלרחוקא א"כ אין מקום לקושיא זו אבל דהם כתבו התוספות
תחילה דהוי מני ליטניו איכא בנייהו שפסטה ידוקיכלה קדושין
משמע להו דלרכ יהודה לא הוי גט דע"מ לאו מעכשיו דמי הקשו
ספיר תימ' מאי פריך אדמפלגי הלוא אין ענין זה לזה ובהו ניחא
נמי נהו' מהרש"ל בדברי התוספות והא דאמר בפרק מי שאלו
ואף בלא הגה נוכל לומר כפירושו דעיקר ראייתם בע"מ מי שאלו
מוכרחים אנו לומר לכשתקן דמגורשת ואינו מגורשת הרישא
דקתני מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט וע"כ מתניתין אומן
תרמייהו כמו שכתבו התוספות סס וע"כ דשויס לענין כדון וגם
הטעמי' משום דלרחוקא קא אחי וגם מנד מעליות' הוי גט ואינו
גט וה"ה בע"מ ולכך ניחא להו להביא ראי' מפ' מי שאלו ולא מהך
דשמעתין וק"ל :

דף ס"א ע"א

כתב מהרש"ל בשם תוספות ישנים
ד"ה שאלתא כן פי' במשמע אף
בארך כנען כו' פי' רש"י שיה' קנין זה ואין נראה לר"ת אלא
דהכי פירוש לא מבעי' כו' יש לדקדק למה באמת אינו נראה לר"ת
פי' רש"י משום דאיכא למידק הא דלפי האמת אינו שרך ארץ כנען
לר"ת משום דס"ד דבארך כנען כלל וכלל לא שהרי לא סייעו
לכבושם א"כ הוי ליה למימר איפכא שאלתא כן פי' במשמע
שאפילו ארץ גלעד לא ירשו לא מבעי' ארץ כנען שלא סייעו לכבושם
אלא אפילו ארץ גלעד סייעו לא ירשו ולכך פירשו התוספות
לא מבעי' בארץ גלעד לא ינחלו שהיה להם יפיו כח בארץ גלעד
אם יעברו כו' ואף שלפי' התוספות מוכרחים אנו לומר דאינו שרך
בארץ כנען דס"ד יעשו כמו שסלקו עממן מחלוקת בארץ כנען
א"כ יקשה ג"כ לדידהו אחאי לא קאמר איפכא דיש במשמע אפילו
בארץ גלעד לא ירשו דלא מבעי' בארץ כנען כיון שסלקו עממן
אלא אפילו בארץ גלעד שלא סלקו נמי לא יטלו דר"ב קאמר
אלא אם היה כתיב אם יעברו בני גד היתי לומר מכלל דבריו
סיפה כחם בארץ גלעד לא מבעי' כמה סיפה כחם אם יעברו לא
יטלו אלא אף כמה שלא יפה כחם אם יעברו דהיינו ארץ כנען
נמי לא יטלו ואף שאוכרח לומר אח"כ דאינו שרך בארץ כנען
שלא ניחא סברא הפוכה דיותר מסתבר שלא יטלו חלק בארץ כנען
משום שסלקו עממן מ"מ מדברי הן שלו אי לא כפלי' ה"ה מסתבר'
לומר מכלל הן לאו ויותר מסתבר כמה סיפה כחם לפי דבריו שלא
יטלו אבל לא כמה שלא יפיו כחם וקאמר ספיר אף בארץ כנען
לא יטלו אבל לפי' רש"י משום שהיה קנין זה זה לא נלמד מדברי
משה אם יעברו אלא מדבריהן שדיברו תחילה שאינם רוגים חלק
בארץ כנען א"כ הוי ליה למימר איפכא סיס במשמע שאפילו
בארץ גלעד לא ירשו דלא מבעי' בארץ כנען לא יטלו שלא הלכו
לכבושם אלא אפילו בארץ גלעד סייעו לכבושם לא יטלו ולכך לא
גראם לר"ת וע"כ פי' כענין אחר שמדברי משה כמה סיפה
כחם היתי אומר אפילו בארץ כנען
לא ינחלו וק"ל :

ע"כ תניא

וגריבא אי אמר רב הלכה כרבנן הוי אמינא התם דלרחוקא קא
אחי ופי' רש"י שקשה בעיניו לרחקה ולגרסה להני הדר ביה
ממעכשיו אבל הכא דלקרובה קא אחי אימא מודה ליה לשמואל
דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוי אמינא התם דאין
גט לאחר מיתה ופי' רש"י התם הוא דאמר תנאה הוי ולא
חורה דאדם יודע דאין גט לאחר מיתה ומידי דבדי לא עביד אינש
דאמר עכ"ל הרי לרככין במהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט משום
דמסקא' להו דילמא הדר מדעתו סרבה לגרש מעכשיו משום
דלרחוק' קא אחי ורבי סבירי ליה כיון דאיכא גט מעליותא נגד
ריעותא זו דאין גט לאחר מיתה מסתמא דעתו היה לגרש מיד
ולא הוי חורה ומיניו למימר בעל מנת נמי לרכי הוי ודאי ליטני
דמעכשיו אף שיש ריעותא לרחוק' מ"מ איכא גט מעליות' דלא
כסוף ליה להתכב ולכך סבר רבי דעל מנת הוי מעכשיו אבל
לרככין כיון דאיכא גט ריעותא דלרחוק' י"ל דלא היה בדעתו
לגרש מעכשיו ולכך נמי הוי גט ואינו גט :

ובזה

ובזה דברי התוספות על ברויין בס"ד בניטין
דכתבו מתחילה כד"ה איכא בנייהו נבי גט נמי
הוי מני למימר נמי שפסטה יד ועה דעתם דלרכ יהודה על
מנת לא הוי לשון מעכשיו בודאי והקשו ספיר בתמי' איך קאמר
אדמפלגי במהיום כו' הא אין ענין זה לזה כלום דאפילו הוי
אחרי רבנן בעל מנת גט ואינו גט ר"ל דמסקא' להו כדון אי
ליטני דע"מ הוי מעכשיו אלא דילמא במהיום הוי מודו דהוי
גט מגור או שאל לא הוי גט כלל דחורה הוי וא"כ אין ענין זה
לזה ולפ"י אין כאן מקום לומר דא"כ מתניתין דקתני במהיום
ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן תרמי' דנוכל לומר דתנא דמתניתין
סתם לן אף אליבא דרבנן דמסקא' להו אי הוי חורה או לא הוי
חורה אבל מ"מ קוסיות תמייה התוספות במקומו עומד דעכ"פ
מפלוגתא דע"מ אינו יכול לירע במהיום ולאחר מיתה דהוי גט
ואינו גט ד"ל דהוי גט וי"ל דלא הוי גט דהוי חורה וא"כ איך
פריך המקשה אדמפלגי במהיום וליפלגי בע"מ דהא אין ענין
זה לזה בטעמו נהי דמתניתין נוכל לומר דמסקא' להו אי מנאה
אי חורה מ"מ מהך פלוגתא אי ה' פליגי בע"מ לא הוי שתיקין
במהיום ותירכו התוספות דלרכ יהודה מספקא ליה בע"מ אי
כמעכשיו דמי ר"ל אף היה כוונתו אינימא מחמת גט מעליותא
דלא כספי' ליה להתכב כוונתו מעכשיו או מחמת ריעות' דלרחוק'
לא הוי מעכשיו ולכך הוי גט ואינו גט ור' יוחנן סבירי ליה דלא פליגי
בעל מנת משום דחלומי ליה הך גט מעליות' דלא כסיפא ליה
ואחרי' דעתו ה' מסתמא לגרש מעכשיו ופליגי במהיום ולאחר
מיתה דמסקא' להו אי חורה הוי מחמת ריעות' דלרחוקא או לא
משום גט מעליות' דאין גט לאחר מיתה הוי ספק ורב יהודה
סבר דפליגי נמי בע"מ ומסקא' לן בדעתו אי הוי גט מעכשיו
מחמת גט מעליות' או לא הוי מעכשיו מחמת גט ריעות' דלרחוקא
וא"כ פריך ספיר אדמפלגי במהיום דלפליגי בע"מ ואנא אחימי'
מה בע"מ ס"ל לר' יוחנן דאף רבנן מודו דהוי מעכשיו ולא
חבי' ריעות' כלל לומר דלא נתכונן לגרש מעכשיו מחמת גט
מעליותא דאיכא דלא כסיפ' ליה למיתבע וא"כ לר' יהודה דס"ל
דאף בע"מ מספקא ליה מחמת ריעותא דלרחוקא והוי גט
ואינו ק"ו במהיום דלא חשיב גט מעליות' לר"י כמו גט
מעליותא דעל מנת דפשיט' ניחא דלרככין הוי גט ואינו גט
ובודאי השתא ליכא למימר כמו שעלה בדעת התוספות מתחילה
ד"ל לרככין במהיום ולאחר מיתה הוי גט והאי אפשר דהא ה"כ
איכא הך ריעות' דלרחוקא כמו גט בע"מ ובי הכי בע"מ ס"ל
לרככין דהך ריעות' דלרחוקא ר"ל דלא נתכוון לגרש מיד ה"כ
מהך טעמא ס"ל דנתחרט אלא עדיין יש לבעל דין לחלק ולומר
דילמא במהיום ולאחר מיתה לא הוי גט כלל ולכך כתבו ספיר
דא"כ מתניתין דקתני במהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן
תרמי' דהא לר' יהודה דסבירי ליה במתניתין ותתן אבל למפרע
מוספק מנח הך ריעות' דלרחוקא ולרכי לא חשיב הך ריעותא
כלל וספיר הך בניור דהוי מעכשיו וא"כ במהיום דאיכא נמי
הך ריעותא ור' יוחנן לא גריע בהאי מילתא הך גריעות' דלרחוק'
לרכי פשיט' דהוי גט ואי סבירי ליה לרככין דלא הוי גט א"כ
מתניתין דלא כתאן כיון דדמי בטעמא דאתרינן דעתא א"כ כי
הכי דמסקא' לרככין בדעתו איך נתכוון מנד ריעות' דלרחוקא
ומנד מעליות' דלא כסיפ' ליה מילת' מסתמא אחי' מתניתין כרכנן
דמסקא' להו נמי בהם במהיום ולאחר מיתה כיון דלרחוקא קא

חידושי קדושי פרק ג כא

ע"ב

תניא אמר ר"ח בן גמליאל משל למה הדבר דומה
 כו' איכא למידק למה הונרך לזה המשל ועוד
 דפרוך הש"ס הא לא דמי משל למתניתין כו' לא קשיא כו' ר"ח
 לבתר דנימא ליה ר"מ ונחוו ויש לדקדק הא אף לבתר דאמר ר"ח
 ונחוו אנטרך לר"ח ב"ג ונחוו בתוככם לארץ גלעד וארץ כנען
 לארץ אנטרך איכא חסדא לבעול אף לארץ גלעד ובמשל לא הונרך
 לבעול אלא לשאר נכסים אבל באותו עדה נוטל חלקי כפי
 המניע לו אף שלא היה מקיים תנאו ועוד יש לדקדק למה נקט
 בלישני ופלוגי כפי יתן מאתיים וזו וירש עדה פלוני נקט תנאי
 תחילה הא לרבי התוספות לעיל כד"ה כל תנאי פליג רחב"ג
 אכולהו"ל דלא בעינן תנאי קודם למעשה הוי ליה למימר
 ופלוגי כפי יתן וירש עדה פלוני ויתן מאתיים וזו וירש
 דר"ח אשמועינן חידושי דין תנאי דאמר משל למה הדבר דומה
 לאשמועינן כפי רש"י דכאמת נריך תנאי קודם למעשה דהא
 באמת סברא מבחון דמכלל הן נשמע לאו ואם אדם מכטיח ליתן
 מחנה בתנאי שיתן לו חיזה דבר כנגד מתנתו סברא מבחון אם
 אינו מקיים תנאי גם מתנתו בטלה ור' מאיר אומר שאין הסברא
 כן מדאינטרך התורה לכפול תנאים ש"מ דאי לא כפליה הוי
 מתנת תנאי מחנה אף אם לא קיימו התנאי זה חידוש גדול ויש
 עוד סברא מבחון דאם יש לי חלק בכל נכסים ואני מבטיח ליתן
 מתנה כדי שיתנו לי חלקי במקום אחד הסברא אם אין אני מקיים
 תנאו שאין אני תפסיד חלקי כמו שהיה לי וכות מקדם ולא היתה
 התורה נריכה לכתוב כלל ונחוו בתוככם בארץ כנען וכלמד תזה
 היפוך הסברא מבחון דאי לאו דכפלי"ה"א לקנוס שלא יטול
 כלל לא בשדה שכר ולא בשדות אחר' שהיה לו וכות מקודם
 ופליג רחב"ג אר"מ דיליף תכפילה דתנאי דאפילו אם אינו מקיים
 תנאי יהיה לו יפוי כח במתנה זה הוא נגד הסברא מאוד שהכל
 יודעים שכוונת הכותן היה בשביל התנאי וסברא יותר למד
 דבשביל זה הונרך הדבר לאמרו כדי שגדע שאלמלא כן יש במשמע
 שאפילו בארץ כנען לא ינחלו וק"ו בארץ גלעד ואי לא הופפל
 ה"א דסברא מבחון שהיה לו יפוי כח כמו בתחילה קודם שהבטיח
 התנאי לא יגדע כחן עכשו ולכך נריך הדבר לאמרו כדי שגדע
 שאלמלא כן יש במשמע שאפילו בארץ כנען לא ינחלו וניחא לי
 לומר דליפנין מדאינטרך לקיים המתנה אף שמבטל התנאי אף על
 סברת ר"ח בן גמליאל סוערת חיזה קושיא דהא התוספות נד"ה
 אי לא כתב ארץ כנען כתבו בשם תוספות ושינוי ועוד דאינו
 דומילתא דמייתי וכל זה לפי רש"י אבל לפי התוספות דומה
 למשל כמו דס"ד שלא יטול בארץ כנען משום שהוקנה לשאר
 שטחים והוי כמי שסלקו עמנו ה"ג במשל כיון שסליק האכ לבנו
 נואר נכסי' הוי אמינא אם אינו מקיים התנאי לא יטול כלל
 שאר נכסי' אבל בשדה שהתנה ליתן מאתיים וזו לא סילק החס
 לפי סברת אל לפי רש"י אינו דומה למשל בשלמא כמו
 אינטרך לכפול דס"ד שלא יטול בארץ כנען שלא שיעו לכוכשו
 אבל נכסי' אב יש לומר אף בלא כפולו יטול נכסי' דתני קנס
 סידך הכי ור"ח כיקשה לר"ח ב"ג בשלמא לר"ח ניחא דאף דאנו
 לומדי' היסוד הסברא מבחון ר"ל דהסברא מבחון שהמתנה בטילה
 ובתנאי נמי רחמי' שהמתנה בטילה אינטרך ללמוד ממנו שאין
 הסברא כן אלא היכי דלא כפלי' לתנאי המתנה קיימות ובפסקא
 מני' לכל דיני ממוני' ודיני תנאי בניטין לר"ח ב"ג אס הסברא
 מבחון שלא יקנוס אותו ונס כתבה התורה שלא לקנוס אותו לומר
 קשה ליסתוק מיניה וממילא ידעינן שלא לקנוס אותו משל לומר
 ללמוד מדאינטרך לתכתוב מכלל דסברא מבחון דלקנוס אותו
 לאיזה נריך נריבן אנו לומר דבר זה הא אינו דומה למשל ולכך
 בא רחב"ג ואומר משל למה הדבר דומה דכאמת שדן שלמשה
 דומה למשל כפי' התוספות וא"כ אינטרך לתכתוב כדי לידע
 שהסברא מבחון דלקנוס אותו ונפני שכר סילקו כחם מארץ
 כנען וא"כ ה"ג במשל דאי לא דכתבה רחמי' ה"א דאף אם לא
 היה כופל' היה נוטל הכן בשאר נכסי' ואינטרך לתכתוב שהסברא
 מבחון שלא יטול בשאר נכסי' כיון דסלקא אביו כלל כפילה :

ולפי

לפינן אף לרחב"ג מדברי משה חידוש דין ולפ"ו
 נראי' דברי רש"י שפי' שר"ח ב"ג לא פליג אמתאי
 קודם למעשה וכן קודם ללאו דל"כ הא אף לר"ח ב"ג הוי לזה
 לומר תתנו אש יעברו וליכא למימר כפי' התוספות דלא ניחא

לכו פי' רש"י אלא דפליג אכולהו וע"כ מוכרחים אנו לומר דלא
 ניחא לכו דייק שלרש"י לר"ח ב"ג משום בשלמא לר"ח ילפינן
 מדר' דייני' מדברי משה א"כ ילפינן נמי בשלמא לר"ח ילפינן
 שדקדים תנאי קודם למעשה ש"מ דבעינן בכל מקום נמי תנאי
 קודם למעשה והן קודם ללאו אבל מדברי ר"ח לא ילפינן שום
 דין אלא דהוכרח משה לומר ולפרש דינ' דירשו בארץ גלעד
 ובארץ כנען ואין אנו לומדים דין אחר א"כ כל הדינים אין אנו
 לומדי' מדבריו דלא הראה לנו שום רמז ללמוד ממנו שום דין
 וכן הוא במהרש"א וכל זה אי אין היינו לומדים דין מדברי ר"ח
 ב"ג אבל לפי דברי רבנא שאמר ר"ח ב"ג משל למה הדבר דומה
 אנו לומדים דין גדול א"כ ספיר נוכל למילף מדברי משה שדקדים
 תנאי קודם למעשה דבעינן בכל מקום תנאי קודם למעשה לכך
 הכניס ר"ח ב"ג בדבריו במשל למה הדבר דומה שאמר פלוני בני
 יתן מאתיים וזו ויטול עדה פלוני הקדים התנאי קודם למעשה :

ובזה

בבין כמה שפירק לו הדרגן לא קשיא הא מקמי'
 דנימא ליה ר"מ ונחוו הא לבתר דנימא ליה
 ר"מ ונחוו ר"ל לבתר דאמר ר"מ ונחוו וע"כ אינטרך ארץ כנען
 דס"ד דלא יטול דנעשו כמי שסילקו א"כ י"ל דהסברא מבחון
 דמי שיש לו חלק בשדה אחת ואמר לו כביתן ומתה שיזכה בכל
 השדה אם אינו מקיים תנאי שלא הפסיד חלקו ובתוככם בארץ
 כנען אינטרך שלא למעט ארץ כנען מפני שסילקו אבל הסברא
 מבחון הוא כמה שלא סילקו אינו מפסיד ולא אינטרך ונחוו
 בתוככם בארץ כנען בשביל שסילקו עמנו מארץ כנען ומני'
 לילפינן במשל שסילק אביו כמו מנשי שדות דאם לא נפל לא היה
 כ טל מאותן שני שדות אם לא קיים תנאי אבל באותו עדה שנתן
 לו ע"כ תנאי שיתן שני מאתי' זו אם לא היה מקיים התנאי חלקו
 לא יפסיד ולא קשה דליכתוב בארץ כנען לכך כפי הקשו התוספות'
 ופירו' דס"ד ובארץ גלעד שנתפיה כחם כה יקנסו והתם סידך
 וה מפני שנוקשו יפוי כח זה אבל במשל הכן השלישי לא ביקש
 זה א"כ אינו נריך לכפול כי מהי תימי הפסיד חלק שלו כמה
 שלא סילקו אביו והכפילה נריך למה שסילקו אביו דס"ד דלא
 יטול כמו שגריך כפל בארץ כנען דע"כ אי לא כפלה לא הי' נוטל'
 משום שסילקו עמנו ה"ג במשל בן לפי' התוספות ודו"ק :

דף סב ע"א תוספי ד"ה

חנקי כתיב ע"י
 בהקדמ' ט"ז ל"ד
 מה שהקשה על זה וע"י בתשובת חכם נבי ס' קל"ו וע"י בספר
 חידושי מהר"ו ר"ן כמה שכתבו ליטב תמיהתו ודבריו ברירין
 שאין נימננס :

דף סז ע"א גמרא

אל"ה זכללל הוא הרי
 גרבו' יש לדקדק מאי
 פריך מר"י על כללל דמתניתין דילמא מתניתין ר' יהודה דסבירי
 ליה גר לא ישא ממונת ויש קדושין ויש עבירה יש לומר דס"ד
 דמתניתין לא אפי כר' יהודה משום דר' יהודה כד"ע סבירי ליה
 דאין קדושין תופסין בחיובו לאוין כדאיתא בפ"ד מיתות וע"כ
 סבירי ליה דתני כר' יוסי ופריך ספיר וכללל הוא ומנשי מוסברת
 כו' מתניתין ר' יהודה ר' פי' תנא דמתניתין בהא כר' סבירי ליומיהו
 מתניתין לאור ר' יהודה' תנא דר' יהודה כד"ע סבירי ליה וכן פי' חידושו
 רשב"א וריטב"א ובהו יש ליטב קושיות התוספות כד"ה מתניתין ר"י
 היא הקשה הר"י מקובי לר"י נמי איכא למ פריך כו' דמדה בפסולי
 קהל כו' וי"ל דתנא דמתניתין סבירי ליה בהא כר' דקהל גריס
 איקרי קהל ואפילו פסולי קהל איקרי קהל וקרינן בהולא יבוא ממוז
 בקהל דהא טעמא דר"י דיליף דקף ע"ג מדכתוב נכסים חוקה
 אחת לכס ולגר הגר וס"ל לתנא דמתניתין דאף הגר שפסול לבוא
 בקהל איקרי קהל בפני עמנו ואף שר"י מחלק מנד הסברא אבל
 תנא דמתניתין לא מחלק כלל כי היכי דלא מנינו חילוק בנכסי'
 בין גר הראוי לבוא בקהל ובין גר שאינו ראוי לבוא בקהל וק"ל :

רש"י ד"ה

ובתנייהו ומנשי דלא מתני לה אינו בשנאי
 לו לתנא עם השאר כלשון קבר ר"ל אף

בד"ה

שהיה יכול לנסות וזללה שנסאה לישראל היה נריך להארץ' :
 כנה שלטיכו' והא דאמר' בימות להם הלך אחר
 פסולין היינו לבעינן ישראל שגשג מלריות וכתב
 מהרש"א ח"ו ויש להקשות כוס אחמי לא תקשי כדך ובתנייהו בסופא
 די

חידושי הרושין פרק ג

לוי ופרדק והא חוכא דרבה בר חני' זע"כ לריבך חנו לומר חני
ושיר וסמך על הכלל כל מקום שיש קדושין ואין עבירה ולא
אמרינן חמי' למעוטי והדרה קושי' לדוכתא ומסני' כל מקום דרישא
לאיתויי ואף דרב דמי' פליג מ"מ לא פליג ב"ן גוסי' אלא פליג
בדברי ר' יוחנן איך אמר ר' יוחנן וכן איתא בהדי' ביבמות דף
ע"ח ב"ה רב דמי' ח"ר יוחנן זכרי' שני' כו' ואינם מחולקים
אלא רבה ב"ח ס"ל דהכי אמר ר' דהולך אחר הזכר ורב דמי'
סבר דהכא אמר ר' וכיון דלרבה ב"ח אין פלוגתא דהולכי' אחר
הזכר במכרי' שני' שפיר נוכלל לומר דכל מקום דרישא לאיתויי
זכור מיושב קושי' התוספות בד"ה ונתנייה וכו' ה"ה חני רבי
ד'סמא דוק ותשכח :

שם

והרי ישראל שגשג חללה דים קדושין ואין עבירה
והולד אחר הזכר כשב הריטוב"א וכן מהרש"ל ו"ו
תמיהא מילתא דכיון דאוקמוי' מתנתן אליבא דרבי דוסמא הרי
אין הולד הולך אחר הזכר אלא אחר הכשר דהא מכשר נמי בתלל
שגשגא בתישראל עכ"ל ואני לא זכיתי להבין דברייה דמה בכך
דהולד הולך אחר הכשר מ"מ אשכחן דים קדושין ואין עבירה
והולך אחר הזכר בישראל שגשג חללה דהא לעיל פריך הש"ס
וכללנא הוא הרי גר שגשגא מומרת ולא קאמר דהתם טעמ' דהולך
אחר פסולין דהא מומר שגשגא גיורת הולד מומר ש"מ דהולך
אחר הפסול אלא ע"כ כיון דאשכחן בחד גוונא דאין הולכי' אחר
א"כ נסתר הכלל א"כ ה"כ כיון דאשכחן בחד גוונא בישראל
שגשג חללה דהולד הולך אחר הזכר א"כ פריך ספיר ואינו הוא
ופו לא והרי ישראל וק"ל :

עב רשי דה

ודילמא הא לכתחילה והא
דיעבד כלומר לא יקח לאו שלא
יהיה לו בכו קדושין דיעבד קאמר אלא אזהרה כו' אין לך להביא
באיסור זה אלא האסור שבוין שקרוב מן הכל עכ"ל קשה מאי
הוכרז רש"י לומר שקרוב מן הכל הא לקמן מפרש על הא דפריך
הש"ס אידידאידי לא תקח וסי'ה לאיש אחר אידי ואידי
באחות אשה דכיון דאשכחן בה דאזהר עלה לכתחילה איכא למימר
דהדר כתב וסי'ה לאיש אחר למועטי בעל אחותה שאין לו בה
הייה אבל שאר קרובים דלא אשכחן בה אזהרת קימה לכתחילה
לא קאמר דיעבד לא נתפסו א"כ לפי האי טעמא נובל מני לפרש
לעיל אידי ואידי לכן משום כיון דאשכחן בו דאזהר עלה לכתחיל'
לא יקח איש את אשת אביו א"כ איכא למימר דהדר כתב וסי'ה
לאיש אחר למועטי דעבד אבל שאר קרובים דלא אשכחן בה
אזהרת קימה לכתחילה לא קאמר דיעבד לא נתפסו :

גמרא

לכתחילה מאחות אשה נפקא ומה אחות אשה
בכרת לא תקדש חייבי מיתות כ"ד ל"ב ש'
לדקדק א"כ חייבי כריתות מנ"ל ואין לומר דילוף במה מנין
מאחות אשה א"כ קשה קושי' הש"ס אשת איש ואשת אח אינו
למיפרד כו' ועוד אי סמוך אגמה מנינו א"כ מאי פריך אשכחן
אחות אשה שאר עריות מנ"ל הא כבר ידע דסמך אגמה מנינו
ואין לומר דהכי פירוש כיון דלכתחילה ילפינן מאחות אשה א"כ
לא יקח אשת אביו מיירי אפילו בדעבד וע"כ אייתר לאיש אחר
ולא לקרובים ונשמע מזה כל הקרובים בין חייבי מיתות בין חייבי
כריתות כדסקא דעתן מתחילה לאחר ולא לקרובים אבל מ"מ
קשיא פירוט חייבי מיתות בדעבד משום דילפינן תחילה ק"ו
מאחות אשתו אבל שאר חייבי כריתות מנ"ל בדעבד דילמא לכתחילה
ועוד קשיא לי הא דמטיק דילפינן מהקישא דר' יונה א"כ קשה
ל שמוק מלא יקח אשת אביו וא"כ מנ"ל אי נוקי האי קרא לאיש
אחר באחות אשה וכפי' רש"י הואיל ומנינו אזהרה גבה א"כ נילוף
כל עריות בהקישא ואי נוקי לאיש אחר כגון ע"כ ידעינן כגון דאפי'
בדעבד לא סופסי קדושין לכתחילה מאחות אשה נפקא וכו' הדר
נילוף כל עריות מהקישא דחייבי מיתות דאפילו בדעבד לא סופסי
קדושין כיון דאין קימה ונילוף הכל מכן אף שהיה מחייבי מיתות
בכתוב באחות אשה קימה ונילוף הכל מכן אף שהיה מחייבי מיתות
כיון דאין משיבין על הקישא ר"ל דס"ד נילוף חייבי כריתות
מחייבי כריתות מגדה והכא לא סייך למימר ולאמר לחומרא
מקשינן דילפינן דבר הדומה לגמרי חייבי כריתות מחייבי כריתות
אף לקולא ולכך אינטיך באחות אשה דאין קדושין חופסינן וילפינן
ספיר חייבי כריתות מחייבי כריתות לחומרא סבר' זו מנא אתי
א"כ ב' בחידושי ה"ר מטראני אבל קושי' ראשונה קשיא דלישמוק
מקרא

דיס קדושין ליש עבירה כו' דהא נסיפא מתני ליה ספיר דכל
חדא חגפ' נפס' תני לפי הירך לזה משום דלא תימא דרס"י
פ"ל לעיל משום דלא נשנות ל' נלשון קנר א"כ דילמא ה"כ
בשניל הכי לא תני דלא רנה להאריך ולכך הכנים בדבריו
דהא נסיפא מתני ליה ספיר דכל חדא נאנפי נפסיה תני לה
בשלמא דרישא נאחא דלא תני כל חדא נאנפי נפסיה ולכך לא
רנה להאריך אבל כס פא דתני כל חדא נאנפי נפסיה קשה
ליתנייה וסי'ה מהרש"א ויש ליישב בזה כעין שכתבו התוספות
גבי גר שגשגא מומרת ובהדיא לא אינטיך למיתני דה"ג הוי
בכלל נתיבה לישראל דמ"ס הוא אבל אכתי קשה אחתי לא משני
הכי לרבי יוסי לקמן וליבראה דאין כאן קושיא בשלמא התוספות
כתבולעיל לר' יהודה כיון דגר אסור מומרת דאיקרי קהל הוי
בכלל מומרת ונתיבה לישראל ולכך לא תני בהדי' מ"מ אינטיך
למיתני כל מקום דאי לאו הכי ה"ה דקהל גרים לא איקרי קהל
ולא הוי חני לאתויי אלא מומרת ונתיבה לישראל אבל גר מומר
במומרת ולכך תני כל מקום וע"כ ס"ד דתקשה דמ"מ לר' יוסי
קשיא ולר' יהודה נאחא ואפי' לרבי יהודה לאתויי וכיון דאיקרי
קהל מחילה הוי בכלל מומרת לישראל אבל נסיפא לרבי יוסי
במכרי לישראל כיון דהוי בכלל נתיבה לישראל איכ' שוב לא נריך
למיתני כל מקום לאתויי וכן מנאמי בדברי חידושי רשב"א ו"ו
ונתיבה בהדיא ולעיל לא פריך הכי משום דכיון דמוקמות לה
כו' יהודה ולר' קהל גרים איקרי קהל אף הוא בכלל מומרת
לישראל הוי ומיהא חנן לא ידעינן לה אלא מדתני תני כל
מקום ועל הא דפריך אלא כל מקום דסיפא לאתויי מאי
וא"ת ואימא לאתויי ישראל שגשגא מנריות ראשונה דים קדושין
ויש עבירה והולד הולך אחרי הפגוס י"ל כיון דתני נתיבה לישראל
כל פסולי קהל בכלל בין שיש בהם דורות במכריות בין שאין
בהם דורות כגון עכ"ל ואין ספק שגם דברי התוספות יתפרשו
כן וזוהי מתוך קושי' מהרש"א ור' יוסי כדריטוב"א שמשקשה מני
קושיא זו ובתב' אבל לדברי רבה בר חנא דמכשיר במכרי' שני
שגשגא מנריות ראשונה אפשר דה"ה דכשה נמי בנה כשר עכ"ל
ונכלאית' דזה סתם גמרא בלי חילק ביבמות דף ע"ח דילפינן
מלהס הלך אחר הפסול ור' יוסי כפי' המשניות בתוספות י"ט
ואינו ה"ה אלתנה ו"ל ותמיהני דלא חשיב נמי לחייבי עשה
מכרי ואדומי דמכלל עשה דדור שלישי הס באים והטור בס"ד
כתב נתיבירה אחת מאלו כו' הולך אחר הפסול ובתב' הכי'
סתמשנתינו כל מקום שיש קדושין ויש עבירה למד כן וכו' דתני
ושיר שיר מכרי ושיר אדומי ותמיהני למה הקשה מחייבי עשה
אפילו אי היה חייבי לאוי נמי קשה דהש"ס קאמר ביבמות
ואינטיך למכתב להם הכי גבי מכרי ואדומי ואינטיך למכתב לו
גבי מומר דאי כתב רחמנא הכי משום דכא מטיפה פסולה אבל
מומר דלא מטיפה כשירה אימא לא ואי כתב רחמנא גבי מומר
משום דאין ראוי לנזח נקהל לעולם אבל הכי אימא לא נתיבא
א"כ לא נובל ללמוד מכרי מומר ומנאמן משום דהס אסורין איסור
עולם א"כ ה"ה לנו לאשמועינן עמומי ומכרי שגשגא בת ישראל
דים קדושין ויש עבירה הולך הולך אחר עגוס והוי רבותא טפי
דאף דאין איסורן עולם אפ"ה הולד הולך אחר הפגוס ובעמומי
אף דהכשיר נקיפת אפ"ה הולד הולך אחר הפגוס ונריך לומר
ע"כ כפי' התוספות ו"ט דתני ושיר וא"כ לפי תירכו נריבן
אנו לישב סוגיות הש"ס דפריך ונתנייה ובראה לומר דפריך
תחילה לר' יהודה ונתנייה משום כיון דאיכא פלוגתא לא סייך
לומר תני ושיר ומשני ספיר תני כל מקום דסיפא לאיתויי והשתא
לא פריך ונתנייה בהדיא כיון דלא אשכחן דים קדושין ויש עבירה
אלא גר שגשגא מומרת אליבא דר' יהודה מריבין ספיר בכלל מקום
ולא אינטיך להאריך דמחילה נשמע מכל מקום דסיפא ולרבי
יוסי פריך דמשני איזוהי למעוטי ואינו ותו לא הא איכא חלל
שגשגא בת ישראל וכיון דים קדושין ואין עבירה אליבא דר' יהודה
פלוגתא בזה אי הולך אחר הזכר או לא לא סייך לומר דכלל מקום
דרישא אפי' לאתויי כיון דאיכא פלוגתא בזה ומשני דתנא
דמתניתין סבר כו' דוסמא' והוי בכלל איזוהי למעוטי ופרדק והא
ישראל שגשגא חללה ומשני ספיר תנא כל מקום דרישא לאיתויי
משום דהא מילתא אליבא דכ"ע אחי ופרדק ונתנייה בהדיא ר"ל
בהגת לוייה ישראל וחללה שגשגא לכהן ולוי ולישראל ובהנדע
שמשך לן תנא כו' דוסמא' מדלא קתני שגשגא לכהן וללוי ולישראל
ולחלל מלא ע"כ דבבבירי ליה כו' דוסמא' ומשני משום דלא מתני

חידושי קדושין פרק ג כב

אקרא ללא יקח אשה חבו וע"כ גריבן לומר לאינטרך לא יקח אשה חבו ללמדנו דממורת תלוי בקדושין דאי לאו דכתיב רחמנא כ"ח בין לר"ט הפתחי דמוקי לא יגלה כנף חבו בשמירת יבם שהוא ככרת חלו וכו' לר"ע דמוקי בחונסת חבו שהיא בלוא בלוא ה"ח דלוי ממורת תלוי בתפיסת קדושין דאף קדושין מופסין בחייבי כריתות לר"ט התמי או בחייבי לאוין לר"ט ח"ה היו ממור ולפ"ו תו ליכא למילוף בהקישא מחות חסה דה"ח דיותר מסתברא למילוף מנדה והיא חמורה יותר דיופסי בה קדושין ואסורה לעלמא והולד ממור והשתא דגלי רחמנא באשת אב דממורת תלוי בקדושין ולפינן לר"ט הפתחי לא יגלה בשמירת יבם של חבו שהוא מחייבי כריתות דומי דאשת אב דאינו ממור חלו חס אין קדושין תופסין ובגדה קדושין תופסין לאו ודל ממור ולפינן שפיר חייבי כריתות מחמות אשה לחמורת מקשינן להויו הולד ממור אבל גדה כיון קדושין תופסין אין הולד ממור דלא דמי לאשת אב ולר"ע נמי וליף חייבי לאוין מיבמה דלא תופסי קדושין וע"כ ממורת תלוי בקדושין דומי דלא תקח ומורה בבא על הסוטה דהתם תופסין קדושין כפי רש"י וכדמפרש הר"ט מדדוים שכתבו תופסין ואי לא כבא ללא יקח אשה חבו הוי ילפינן לחמורת מסוטה קדושין תופסין והוילד ממור אבל השתא גלי רחמנא גבי אשת אב דממורת תלוי בקדושין ילפינן לחמורת דלוי קדושין תופסי בחייבי לאוין מיבמה והויו הולד ממור :

ולפי

ניחא פ"י רש"י מה שפ"י בדף ס"ח ב"ה לחמורת לעשות הוולד ממור מהממורת תלוי בקדושין כו' דילפינן לה מאשת אב ביבמות מה אשת אב דלא תופסי בה קדושין והוולד ממור חף כל שאין עליו קדושין הולד ממור עכ"ל וכתיב מהרש"א שנספר יסן חבו וכן נראה דטעות הוא דלא מאשת אב ילפינן אחי חבו כפרש"י גם לעיל עכ"ל אבל לדברינו ספרים מדויקי' כתבו כן דאי לאו דילפינן מאשת אב דממורת תלוי בקדושין ליכא למילוף מהקישא דרבי יונה דילמא גילוף לחמורת דאף קדושין תופסין והוולד הוי ממור מחייבי כריתות וכמו כן חייבי לאוין לר"ע ולכך אינטרך למילוף דממורת תלוי בקדושין דילפינן מאשת אב ח"כ שפ"י ילפינן מהקישא דר' יונה לחמורת מחמות אשה ולר"ע ילפינן לחמורת מיבמה דלא תופסין קדושין והוולד ממור :

וכנה

מיושב קושיות התוספות הא דפשיט בכל הש"ס דהא בהא תל"ה היינו לבתר דיריעין דלוי קדושין תופסי' בחייבי כריתות ולר"ע חייבי לאוין מיבמה שפיר נוכל למילוף דומי דאשת אב דממורת תלוי בקדושין תופסי' וילפינן לחמורת מחמות אשה ולר"ע מיבמה אבל המקשה ח"כ מנח הגי מילי דילמא חף קדושין תופסין הוי ממור דיש להקיש לחמורת לכה ולר"ע יש להקיש לסוטה חף קדושין תופסי' הוי ממור והוי לחמורת אבל לבתר דגלי הקישא דר' יונה שפיר אמרין דומי דאשת אב דממורת תלוי בקדושין ולר"ע כפר ילפינן מיבמה נמי אמרין דומי דלא יקח פ"י לא יגלה דממורת תלוי בקדושין וולד סוטה כשרוכל זה כדכור בעיני :

ורפי זה

הא דילוף לעיל מוהיתה לאיש אחר ולא לכן חשמה אפילו דעבד דומי דוהית' דהתם קדושין תופסין אבל לא לקרובים דלוי תופסין אפילו כדעבד אבל מלא יקח פריך שפיר דילמא לבתחילה וקה"ל אבל לאחר אפילו כדעבד ולא שייך להקשות א"כ ליסתוק מלא יקח וילוף מלאים אחר ולא לקרובים דאפילו כדעבד אין קדושין תופסין דלא יקח גבי אשת חבו אינטרך דממורת תלוי בקדושין והשתא ניחא דמשני הש"ס לבתחילה מחמות אשה נפקא וע"כ לאיש אחר ולא לקרובים על כל הקרובים בין חייבי מיתות ובין חייבי כריתות אפילו כדעבד לא תפסי קדושין ודו"ק :

ע"ב גמרא

הניחא לר"ט דרריש טעמא דקרא חלל רבנן מ"ט ויש לדרקדק לפ"י רש"י דכ"ה דיימר ל"י כי יסור כו' הא גס לר"ט לא מיתר דאינטרך לאסרובי כד שנדע דכן הכא מנכריות לאו בנך וכן מיתר חללית קרוי בנך וטור יש לדרקדק דהא לפ"י ד' דמקשה דפריך הוה ב' חמור' כתבי' ס' ד' דלא ילפינן שאר חמור' עובדי כוכבי' מו' חמור' ו"כ לרבנן אמאי אינטרך למיטוי שאר חמור' תיפוק ליה בלאו הכי נמטט שאר חמור' דלא ילפינן מו' חמור' והאי קרא ב' חמור' פרט

כתבי ולגלי פ"י רש"י היתו מפרש סוגי' דשמעת' בדבר נאה ונתקבל ויתישבו כל הידיקוקים ואנב יתישב קושית גדולה שהקשה הטור ח"ה בסו"ט ז' על הרמב"ם וגם התוספות י"ט ב' ביבמות משנה' ח"ה הטור ח"ה בסו"ט ז' כתב הרמב"ם כאל על הכותות משאר חמור' עובדי כוכבי' דרך אישות לוקה מן התורה או ישראלית שנבעלה לכתי דרך אישות לוקה מן התורה משום לא תפתחן בם אחד שבעה עממן ואחד כל העובדי כוכבי' באיסור זה עכ"ל ונראה לי אינו חלל ב' חמור' דלא קי"ל כר"ט דאמר כי יסור לרבות כל המסירי' ואפי' ב' חמור' לוקין משום לא תפתחן חלל לאחר שנתגיירו אבל בנייתן לא שייך בהו חמנות ואינו לוקה עד שיבעל ואז לוקה עליה משום לא תקח עכ"ל הטור ובכתב רש"י שהטור מקשה על דברי הרמב"ם שתי קושיות חדא על מה שכתב דעל שאר החמורות מעובדי כוכבי' נמי לוקה דהיינו לר"ע ולא קי"ל כוונתיה חלל כרבנן דאמרי דלא נאמר לא תפתחן חלל ב' חמור' דוקא ועוד דאפילו ב' חמור' אסיק רבא ב' הערל דבנייתן לא שייך בהו חמנות וקרא דלא תפתחן בנתגיירו דוקא הוא וי"ל דהרמב"ם פסק כהא כר"ט מדאמרינן בקדושין כפרק האומר נכריות ילדה כמותה ח"כ א"ר יוחנן משום ר"ט כן יוחאי דאמר קרא כי יסור את בנך מאחרי וכו' הניחא לר"ט דרריש טעמא דקרא חלל לרבנן מ"כ ל' כו' מדחזינן דטעמא דתלמודא כר"ט חלמא הילכתא כוונתיה וכו' דדרשינן טעמא דקרא ח"ה לן למימר דלא חסרה התורה להפתחן חלל משום כי יסור חלל בנייתן דכתיב הסרה נינהו אבל בנייתן דלאו בני הסרה נינהו לא והא דקאמרינן כפרק הערל בנייתן לית להו חמנות כנתגיירו ח"ה להו חמנות אליבא דרבנן קאמר אבל לר"ט הוי איפכא עכ"ל ונפלאמי עליו דהא חף לרבנן דלא דרשי טעמא דקרא ח"ה הכא מפורש טעמא דקרא כי יסור ואיך תירוק דרבא דכ"ה הערל מיירי אליבא דרבנן דהא אפילו לרבנן בנייתן לאו בני הסרה נינהו ועוד איך כתב טעמא דתלמודא כר"ט כו' אדרבא דכל שקלי' וטרי' הש"ס לחוקמי רבנן עד דנושני לרבנן נפקא להו דכן הכא מן הנכריות כמותה מתי תהיה כו' ור' אחי' בזוהר פ"ט ב' ד' ריבמות משנה ח"ה ו"ל ות"מ קשיא לי דהך דרשא ליתא חלל משום ר"ט דרריש טעמא דקרא וכמו שכתבתי ח"כ בפ"ט דכ"ה בחולב נגד חלמנה בין עני' ובין עשירה כדתנן התם ופסקו הרמב"ם ריש פ"ג מהלכות מלוה וכן במשנה ז' בפ"ג דסנהדרין בלא ירבה לו נשים פסק הרב כת"ק וכן הרמב"ם שם ופ"ג מהלכות מלכים והיינו דלא כר"ט דרריש טעמא דקרא כו' ונ"ע וכמו כן ר' אחי' בספר עניות יוסף שהרביש בקושיות חלו על הרמב"ם :

ונראה

לישב כל הספיקות ואנב יתישב גם קושיות התוספות כד"ה בנך הכא מישראלית שהקשו ח"ה לוח"ת רבינא היינו דברי ר' יוחנן ומה בא לחדש רבינא מה שלא פירוש ר"י דקאמר רבינא שמע מיניה ולי נראה דחידושי גדול אשמועינן רבינא דרש"י פ"י ב"ה בנך הכא מישראלית כו' לא תקרא דייק לה חלל הכי מללא קפיד קרא כו' ולכאורה לא היה טורח כתב רש"י זה ונשיש לדרקדק למה לא הקשה המקשה בל"ז האו ב' חמור' כתבי' ונראה לומר דהא כהאי סוגי' דלא ירבה לו נשים אמרין דאף בעלמא לא דרשי טעמא דקרא אבל היכי דמפורש טעמא דרשינן לפי הטעם הכתוב בו וכאן יש לדרקדק דבדחאי חס מקרא מפורש דייק ליה דכן הכא מן הכותות לא חשיב בנו הוי ניחא אבל השתא לא כתבי' בפירוש חלל מדיוקא דייק מדקפידה המורה על כן הכא מכתו מכופי' ש"מ דבנן הכא מכתו ומכותי' לאו בנו הוא יש להקשות מנח לן לומר דיוק זה דילמא לא מכתו' קאמר דהסדרא מכתו דלולין' בתר אב דלמספחותם לבית אבותם כתבי' ח"כ דילמא זה טעמא דכן הכא מכתו ומכותי' חשיב בנו לכל דבר דלולין' בתר אב דלמספח תם לבית אבותם כתבי' חלל דכן הכא מכתו ס"ד חמינא ליוול בתר אבוככותי' יתישב ולא יחשב אחר חמו' הישראלית קמ"ל אפילו בנך בתו כי יסור את בנך שנחשב כבנו וק"ו בנך הכא מכתו וכותי' שחשיב כבנו דלולין' בתר אב שהוא ישראל' לחוש שלא יסור בנו חלל בלמח נראה דלוי לכן הכא מכתו חשיב בנו לא אינטרך לאשמועינן כלל דהא בסוגי' דיימות כפי' ביבדק ק"ג ע"ה פליגי דבנך ור' יוסי בר יהודה כהא על חמור' והיא בת אשת חבו דרבנן סבירי להו דחייב משום חמור' ומשום כה אשת חבו ור' יוסי בר יהודה וליף מהאי קרא בת אשת חבין מי שיש לו אישות לחבין פרט

הירושי קדושיין פרק ג

פרט לאחותו משפחה וכוותית ופרך סס ואימא פרט לחייבי כריתות
 ומשני אמר רבא אמר קרא ערו' אחותך בת אביך או בת אחיך מולדת
 בית או מולדת חוץ בין שאומרים לאביך קיים בין שאומרים לאביך
 הונע ולאמר דרמנא אחותך היא ואומר לרבות אחותו משפחה
 וכוותית אמר קרא בת אשת אביך מי שיש לו אישות כו' ומה
 רחית חייבי כריתות הוי ליה לרבוו שכן תופסי קדושיין לעלמא
 ורבנן למעוטי שפחה וכוותי נפקא להו מהאשה וילדיה תהיה
 לאדוניה ור' יוסי כ"י חד בשפחה וחד בכותי' ונריכו ורבנן
 אשכחן שפחה כותי' מנ"ל וכתב גילוף משפחה הנהו מיגדך נריכי
 עד דמפיק דילפי מני יסור כאלמודא דידן בקדושיין והנה מנינו
 למימא דחף לרבנן דפליגי אדר' בר יהודה ומוקי להאי קרא
 ערוה בת אשת אביך לחייבו משום אחותו ומשום בת אשת אחיו
 מ"מ האי קרא מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לו לאביו
 הונא כו' ואמר רחמנא אחותך היא דהאי ילפות' אליבא דכ"ע
 דחף לפי המסקנא דילפינן מני תהייה כל היכא דקרינן כי
 תהיינו מ"מ חייבי כריתות הוי אחותו מהאי ילפות' מולדת בית
 או מולדת חוץ מ"מ כוכל לומר דהאי קרא בת אחיך כתיב מולדת
 בית או מולדת חוץ מרכינן מני בת אחיך ששאל' לכותי' אף שאומרים
 לאחך הונא אפ"ל אחותך היא ואסור לישא אותה ש"מ דאזלינן
 בחד ישראלית והוי כנו לכל דבר ולפי זה לא חגיטרך למילוף
 דכנו הכא מישראלית ומכותי' דהוי כגך דממילא נלמוד מהאי
 קרא בת אחיך אחותך היא ומסתבר' לאוקמי אחותך היא כן
 הכא מישראלית מלאוקמי כן הכא מן הכותי' משום דהיא חייבי
 במנות ותופסיבה קדושיין לעלמא בישראל וגם לא שידך לומר
 בין שאומרים לאחך הונא אכותי' אלא או ישראלית דרשינן
 שפיר בין שאומרים להונא וע"כ קרא לדיוקא קא אחי דבן הכא
 מן הכותיות לאו כגך היא וע"פ סברא זו אין מקום לקושיא
 התוספות על פי' רש"י דמאי חידוש רבינא די"ל דחידוש גדול
 בא לאשמועינן דלדברי ר' יוחנן קשה מנ"ל לומר דבן הכא
 מכותי' פשיטא דהוי כגך משום דמשפחותם לבית אבותם כתיב
 אלא אפילו כן הבא מתוך ס"ד דלויול בתר אכ שהא כותי' קת"ל
 כי יסור וק"ו כן כגך הכא מן הכותי' פשיטא איכא חשש כי
 תסור מאחרי שהא בודאי כשישראל יחשב אחר משפחות אב
 ולכן קאמר רבינא שטע מינ' כן כגך הכא מישראל קרוי כגך
 ר"ל שכבר נלמוד זה מקרא בת אחיך מולדת בית או מולדת חוץ
 וקאמר אחותך היא ש"מ דקרוי בנה וע"כ קרא דכי יסור למאי
 אחי אלא ע"כ לדיוקא קא אחי דיוקא כן הכא מישראלית קרוי
 כגך אכל כן הכא מן הכותי' לא קרי כגך וזה כוונת רש"י שכתב
 כגך הכא מישראלית קרוי כגך כו' לאו מקרא דיוקא ר"ל דהא
 דמסיים אכל כגך הכא מן הכותי' לא קרוי כגך לאו מקרא דיוק
 ר"ל בפירוט דא"כ יקשה באמת מאי בא רבינא לחדש אלא ע"כ
 מדיוקא דיוק ואחי רבינא לחדש טובא כדפרשינ' :

והנה

כל רואה כגדק יספוט שהרמב"ם מפרש טעמא
 דקרא שגירוס סיטור כגך מאחרי שאין הורע
 מתיהם אחר כגך אלא אחרי הכותי' והיא הסרה דקאמר קרא
 והיא נ"כ הסרת ירשת שמים כיון שחסיר אותו לבוא בקהל
 וגורם להדביק בכותי' שהבדילו ה' מהם ולשוכו מאחרי היכו' ולמעול
 בו וזוהרה זו קאי על כן ישראל גופא סיטור ורעו ליחשוב בקהל
 והנה מתחילה ס"ד דמקשה כמו שפירשנו אליבא דרש"י ופרך
 שפיר הניחא לר"ם דריש טעמא דקרא אף אם אינו מפורש הטעם
 א"כ שפיר אף כי יסור קאי לפי ס"ד אבתולא חתן לבנו ולדיוקא
 קאי אחי דכן כגך הכא מן הכותי' לא הוי כגך ולא קאי כי יסור
 עליה מ"מ דריש טעמא דקרא דתוספות סתפס בכותי' ומסיר
 לבוא בקהל א"כ אין חילוק בין ז' אומות ובין שאר עובדי כוכבים
 אלא לרבנן דלא דריש טעמא דקרא היכי שאינו מפורש הטעם
 וכיון דכי יסור לא קאי אבתולא תקח לכגך א"כ מנ"ל לומר
 בשאר אומות דאין קדושיין תופסין וולדה כמותה ומשני דילפינן
 מואחר תבוא עליה ובעלתה ומזכי כי תהיינה לאיש דאין קדושיין
 תופסין והולד כמותה ח"כ לפי המסקנא חיימר כי יסור לרבנן
 דלא נריך לא לבן הכא מישראלית ולא לבן הכא מן הכותי' כמו
 דכתיב' למעלה באר הטיב ח"כ ע"כ נריכו אנו לומר דבאמת
 הטעם כי יסור קאי אבתולא תקח לבגך וכמו שכתב הרמב"ם
 הטעם דהקפידה התורה שחסיר כנו מליחשוב בקהל ולהדביק
 בכותי' וכיון דמפורש טעמא דקרא דרשינן טעמא דקרא לרבות
 כל הכותי' הם בכלל הלואו ושפיר כתוב הרמב"ם דיש פרק י"ב
 מהלכות איסורי ביאה שנלמוד מלואו לא תפתחן עם וגומר
 שאחד ז' אומות ואחד כל עובדי כוכבים באיסור זה ופסק ברבנן
 דלפי המסקנא אף לרבנן מוכרחים אנו לומר דכי יסור אחי לרבות
 שאר מעובדי כוכבים :

ובזה

נחה וסקתה קושיא התוספות י"ט על הרמב"ם
 וגם קושיא הטור שהקשה דלא קי"ל כר"ם
 באחת לא פסיק הרמב"ם כר"ם אלא דהרמב"ם פסק כת"ק כר"ם
 גבי לא ירבה לוכסיה משום היכי דמפורש טעמא דקרא דרשינן
 טעמא דקרא והיכי דלא מפורש לא דרשינן טעמא דקרא ולכך
 כגד אלמנה פסק כת"ק דאין מתשכון אפילו אלמנה עשירה והכי
 גבי לא יסור למסקנ' דשמעתן אפילו לרבנן מוכרחים אנו לומר
 דלא יסור קאי לשאר אומות דלגופי לא נריכו כלל כדפרשינן
 לעיל וע"כ אחי לפרושי משום דנוסיר את בנו ליחשוב בתוך
 קהל ישראל ומתדבק בכותי' ולשוכו מאחריה' ולמעול בו ולכך
 פסקו' עממי' ואחד שאר אומות דרשינן טעמא דקרא היכי
 שמפורש ולקוין עלי' מן התורה אחד שבעה ו' פתמי' ואחד שאר
 אומות וניחא נמי הא דפרקי' אי הכי שפחה נמי תיפוק ליה
 ולדה כמותה מהאי קרא דהא לא קרינן ביה כי תהיינה כדכתיב
 עם החמור עם הדומה וגומר ולא קאמר חד בשפחה וחד בכותי'
 וזריכי כמו שקאמר הס"ם בפרק כיגד משום דהתם לא ילפי
 רבנן דולדה כמותה תלוי בקדושיין ושפיר קאמר נריכי כמו שמפרש
 התם נריכותא אכל הכי בפירוט אמרינן כל היכי דלא קרינן כי
 תהיינה לא קרינן וילדה לו ח"כ בשפחה לא קרינן כי תהיינו ח"כ
 ממילא ידעינן דלא קרינן וילדה לו דולדה כמותה פריך שפיר
 אכל המוספת נתקשו סס בזה הא דלא קאמר הכי בסוגי' דידן
 חד בשפחה וחד בכותי' משום דהתוספת אולי לשיטתיהו כתיב
 סס כד' ור' יוסי בר יהודה דהוי מוקמינן במסתבר טפי ואידך
 הוי מרכינן מולדת חוץ בין שאומרי' לאביך הונא כי היכי דמרכינן
 מינ'

ובזה

יתישבו כל הדיוקוים אשר כתבנו דהא כלל זה
 נקט בידך דרבנן לא דרשי טעמא דקרא מ"מ
 היכי דמפורש טעמא דקרא כמו גבי ירבה כגסיה ור"ם כ"י
 דריש טעמא דקרא אף אם אינו מפורש והכי פריך המקשה כותי'
 מנ"ל כו' ולדה כמותה מנ"ל בודאי אליבא דר' יוסי בר יהודה
 בפי' כיגד ילפינן שפיר מדכתיב ערוה בת אשת אביך מי שיש לאביו
 אישות פרט לאחותו משפחה וכוותי' אלא הכי פריך אליבא דרבנן
 דפלוני אדרבי יוסי כ"י מנ"ל דמשפחה ליכא למילוף דהא הכי
 מיגדך נריכי כדמפרש סס הס"ם ועל הא דמשני אמר קרא לא
 תפתחן לא רבה להקשות מיד האי כשכנסה אומות כתיב דס"ד
 דקרא כי יסור למפרש הטעם בכתו' וק"ו בכנו דנשא כותי' שהא
 בנו דאיכא האי חשש כל היכי דמפרש טעמא דקרא אף רבנן
 דרשי טעמא דקרא א"כ מרכינן כל המסירי' אכל בתר דקאמר
 רבינא ש"מ כן כגך הכא מן הכותי' קרוי כגך ר"ל שכבר נלמד
 מדכתיב בת אחיך מולדת בית או מולדת חוץ אחותך היא ש"מ
 שנקראת אחותו ונחשוב בכלל כגך לאסור באחותו הכא מן הכותי'
 וע"כ קרא כי יסור לדיוקא קא אחי דלא הקפידה התורה אלא
 אבתו אכל לא על בנו הנושא כותי' ח"כ לא קאי הטעם אכנו
 הנושא כותי' ח"כ פריך שפיר האי בו' אומות כתיב כיון בכנו
 ינושא כותי' לא כתיב טעם מפורש ח"כ מנ"ל שאר אומות ולא
 תפסי קדושיין בישראל הנושא כותי' ומנ"ל דהולד כמותו ומשני
 אמר קרא כי יסור לרבות כל המסירי' ופרך הניחא לר"ם כו'
 נריכו אנו לרבי הרמב"ם שכתב בפרק א' מהלכות יבום ח"כ

חידושי קדושין פרק ג כג

פרק עשרה יוחסין

דף עד ע"א גמרא

ומור"י אוסר אהי"א
 לימא אודאן כספיקן
 כו"ט לדקדק מאי ליטני דליתמא הא ע"כ אי אפטר לפרש
 דפליגי דבייהודה אלא אדברי ת"ק ות"ק לא קאמר אלא ודאן
 כספיקן ועוד יש לדקדק כשמעטן דמירון רב יהודה הכי קאמר
 כל האסורים לבוא בקהל כהונה איך לא הרגיש בקושיא
 שהקשה ה"ס וכללל הוא והרי אלמנה וגרושה דאסורים בקהל
 כהונה ואסורים לבוא זה בזה ואיך לא הרגיש כו"ט קרי בי
 רב וגם ללא רנה לאוקמי כר"ס משום דמנייה פכר"א ר"כ
 סבירי ליה דדיוקא דוקא הא מותר אסור איך לא הרגיש
 קושיא ה"ס והרי נר שמואל ככהנת כו"ט וכעין זה יש לדקדק
 באוקמת' דרב נתן וגם התוספות הקשו בד"ה הכי קאמר ואם
 תאמר אמאי לא פריך הא תני ליה רישא דגר מותר בממורת
 ולא סהתוספות תירונו דלאו עיקר קושיא היא פריך הא
 תני ליה רישא אלא עיקר אהידך קושיא סמך רבי יודא
 אוסר אהי"א אבל תירונם הוא דחוק אף דמירון דרבי יהודה
 אוסר קאי אגר בממורת מ"מ קשיא הו"ל ליה למיתני רבי יודא
 אוסר ברישא דת"ק שרי נר בממורת הו"ל ליה למיתני ר"י אוסר
 נר בממורת משום דס"ל דקהל גרים איקרי קהל ואמאי אינשריך
 למיתני הך כללל דכל אסורי' ואין לומר דלמי לאשמעינן דלא
 כר"ס א"כ מאי פריך המקשה ולוקמי בתייה' מנ' סניס וכר"ס
 א"כ יקשה אמאי נריך למיתני הך כנא כלל הו"ל ליה למיתני
 ור"י יהודה אוסר ברישא ולאשמעינן דפליגי אי קהל גרים איקרי
 קהל או לא וגם הסוספות בד"ה והרי נר הקשו והרי הטעם
 שיהא מותר מפני שלא הוהירו כשירות להנשא לפסלות ותירנו
 שקאי אגר שנסא בת ישראל שהבת מותרת לכהן ומותרת כממורת
 ובתכו מהר"א אין והמדוקדק דהא התלמוד דלא קאמר הכי אלא
 כגור גופי' קאמר שמואל בממורת ומותר ככהנת ולשון תוספות
 וסניס מכון כזה וזה לסוגם דסמוך אהא דהו"ל מני למיפריך
 כדכסמוך הרי נר שנסא בת ישראל שהבת מותרת לכהונה ומותרת
 בממורת ע"כ ותמיה' דבריהם דלמה לא הקשה המקשה קושיא
 אלימת' וסניק קושיא אלימת' ופריך קושי' קלישתא ורמי' כריטב"א
 שתיירן קושיא התוספ' בענין אחר ונריך אני להעסיק דבריו את
 בנות וק"ל וכי תימא ר' יהודה אוסר נר בממורת פ"י דשני ליה
 מנא קמא בכללל דכל אסורין לבוא בקהל והא כל אסורין לבוא
 בקהל קמני ואלו נר אינו אסור לבוא בקהל והכי הו"ל בכלל משנותינו
 ומו הא מותר אסור קשיא ליה לרבינו הגדול ז"ל מאי קושיא
 שהרי אין במשמע לשון התנא שלא יהיה שם מי שמואל
 לבוא בקהל ואסור לבוא זה בזה דליהו הכי קמני שכל האסורים
 לבוא בקהל מותרים לבוא זה בזה אבל מן המותרים לבוא בקהל
 אין כולם אסורים לבוא זה בזה אלא יש מהן אסורין ויש
 מהן מותרים ומו קשיא ליה כנר וכהנת היכי שייך ביה פסול
 כהונה שהרי לא הוהירו כשירות להינשא לפסולי כהונה דהא
 לאו קהל כהונה הן ומסתבר לי דתלמודא לא פריך סיהיה
 במשמע לשון התנא דגר שמואל בממורת ומותר ככהנת דהא
 לא משמע הכי כלל אלא אכן הכי קשיא לן דמדלל קמני תנא
 דמותרין זה בזה אלא באיסורין לבוא בקהל כהונה משמע דמו
 ליכא דמי אית ליה האי היתירא דאי לא הו"ל אמר ליה כהדיא
 ולהכי קשיא לן דהא איכא אחרונא דהו"ל ליה למיתני כהדיא
 והיינו שגר שמואל בממורת ודכוות' דהא טובא בתלמוד' עכ"ל
 הריטב"א ז"ל ואיכא למידק בין לפי' התוספות ובין לפי' הריטב"א
 עכ"פ איכא לאקשו מנר שנסא בת ישראל דנרנו מותרת
 בכהונ' ומותרת כממורת וא"כ איך מתירן רב נתן דחיי אוקמת' דרב
 יהודה ומוקיי ליה באוקמת' אחרית' דהא לדוידה נמי קשי' קושי' זו :

ומהרש"א

גדחק בדברי התוספות בד"ה ה"ק
 וכנא נראה דלאו היינו רישא דברישא
 שרי גם נר בממורת והכי לא שרי אלא כל הפסולים לבוא
 בקהל אלא דכהא סמך נמי אסיפא דקמני ר"י אוסר היינו
 ת"ק כו"ט איך יש לדקדק כשמעטן אמאי תקשי ליה לגמרא מעיקרא
 הא תני ליה רישא אדרבה הו"ל ליה למידק מעיקרא הא מותר אסור
 דהיינו נר ות"ק לא סביר ליה לעיל בריש פריך דהכי
 מדייק

מינ' חייבי כריתות עכ"ל ש"מ דאף אליבא דר"י כ"י הסבירו ל'י
 דילפינן ולדה כמותה מדקדושין : אין תוספין זה דכתיב בת אשת
 אביה מי טיס לו ולכזו אישות אפ"ה הו"ל מוקמינן קרא באסתבר כיון
 דמרבין מיניה חייבי כריתות ולכך הקשו ספיר דהו"ל מני למימר
 בסוגיא דירן נמי חד בשפחה וחד בכות' ומיכרך גריכי דהו"ל מוקמינן
 קרא במסתבר ואיך הו"ל מרבין מוחמך היא כשם שמרבין חייבי
 כריתות וכי תהיינה יולדה והו"ל מוקמינן במסתבר טפי :
ומזה ראי' גדולה למאי שכתבתי דאפילו רבנן דפליגי אדר'
 יוסי כ"י מ"מ אית להו הך דרשה מולדת בית או
 מולדת חן וקאמר רחמנ' אחותך היא וחשיב נכו לכל דבר ודוק וזוה
 מיושב הקושיא שהקשה הטור על הרמב"ם דהא רבא מוקי לה בפי
 הערל לא תחתן בנירותן ולא בנירותן וכראה לומר דאף זו לא קשיא
 להרמב"ם דלפי פירוש הרמב"ם דמפרש טעמא דקרא כי יסיר
 דמסיר את בנו ליחשב בקהל ודבר זה מוכרח' אנו לומר בדברי רבנן
 וא"כ קא אזכרה וביתת טעם אמתתן ולפי זה אי אפשר לאוקמי
 בנירותן דהא בנירותן נר כשר לבוא בקהל וכישראל יחשב וע"כ
 בנירותן איירי ורבא מפרש י"ל אליבא דר"ג וטעמא דקרא אפשר
 דקאי אחותן כפי' ר"ת וזה שייך אפילו בנירותן או דס"ל כפי' רש"י
 ובי יסיר שייך ספיר אף בנירותן דומי דלא ירבה נשים ולא ישיר
 לבנו דמירי בישראלית אפ"ה חשב ש"סירו לבנו ופשיט' טיס לחוש
 בנירות שהם ארוקי' הרבה בע"י יש חשש זה אף בנירותן ובר מכל
 דין דהא תנן במתניתין י"ס קדושין ויש עבירה כתיבה לישראל ש"מ
 דקדושין תוספין בנירותן ואיך אפשר לומר דבנירותן מירי ואפשר
 לרבא דתוספי בנירותן קדושין וכמו דפליגי ביבמה לשוק בפי' הכנה
 רבה דף ג"ב ע"ב אי לא תהי' אשת התחונה באל ללמוד שאין קדושין
 תוספין ביבמה או ללאו הוא דלמי ופסי בה קדושין ה"ב סבירי
 ליה לרבא דלא תחתן ללאו הוא דלמי אבל קדושין תוספין ולכך
 תני במתניתין כתיבה בכלל י"ס קדושין ויש עבירה אבל לפי סוגין
 דגמרא דילן דילפינן דאין קדושין תוספין ביבמה לשוק ש"מ דלא
 תהיה לשון הו"ל משמע דאין קדושין תוספין ה"ה והוא הטעם
 בלא תחתן נמי משמע לשון קדושין וע"כ אין קדושין תוספין
 משמע אי הו"ל מוקמינן בנירותן ולכך מוקמינן בנירותן דא"כ איך
 תני י"ס קדושין ויש עבירה בני כתיבה וע"י מה שכתב התנוד
 מסנה כפי' י"ב מהלכות אסורי ביאה דין ד"ב וכיומר אני תמה על
 הרב הכ"י שכתב דמחוינן דסתמא דתנמודא כר"ס אלמא הילכתא
 כוות' אדרבה דכל שקלי' וטרי' לאוקמי מתניתן כרבנן ויותר היה
 לו לומר מנקט בפרק כינר מנא תנא דפליגי אדר' בד יהודה ר"ס
 וקא תמני ליה כלשון רבנן ש"מ דהכי הילכת' אבל כבר כתבנו
 דבר כדור לאתמו של תורה דבברי הרמב"ם והסרנו כל תלובי'
 הפוסקים מעלין וע"י כ"ה ופיה מיושב קושיא התוספות מה
 שהקשו בד"ה ולדה כמותה דפריך המקשה מנ"ל דולדה כמותו
 ואחיו מן ישראל וישראל וישראלית מותר לינשא אותה דאין בכלל
 אחותו כלל ואפשר דזה בכלל תירון התוספות שלא יהיה קרוי בנו
 לשון דבר וגם לפי שיטתינו לא קשה קושיא התוספות בד"ה אמר
 קרא לא תחתן דסוגי' דירן לא ס"ל כרבא דמירי בנירותן וק"ל :

ועתה

אכתיב לי שב קושיא מהר"א בד"ה אמר קרא
 הא דלא תירון מהר"י על קושיא ראשונה מה
 שהקשו התוספ' על פי' רש"י כו"ל ולי נראה לי שב הקושיא שלו דע"כ
 הקושיא מהר"י מאורלייניש לא קאי אלא על פי' ר"ת ולפי' ר"ת נוחא
 האי תירונא משום דר"ת מפרש דכי יסיר קאי אחותו ושייך ספיר
 לאוקמי לפי המסקנא בנירותן ומנינו לומר שפיר דטעם כי יסיר
 קאי על החותן דהחיות יסיר והוא ענין כותי אכל לפי' רש"י שקאי
 על חתנו א"כ אי מירי בנירותן לאו בני הסרה ניגיהו לכך לא רנה
 לאוקמי בנירותן לפי המסקנא ורבא אפשר שהיה מפרש טעם
 אחר וק"ל ולפ"ל לא קשה קושיא ראשונה של תוספת שהקשו על
 הא דפריך המקשה ולדה כמותה מנא לן י"ל דפריך ולדה כמותה
 מנ"ל דלא קרי' אחותו ואחיו מאתו מותר לינשא אותה וגם קושיא
 סני' מה שהקשו התוספות דמירי בנירותן לפי סוגי' דס"ם א"א
 לאוקמי בנירותן וק"ל וע"י מ"ס המגיד משנה בפרק י"ב מהלכות
 איסורי ביאה דין ג' וע"י ביבמה תואר פכ' בראשית פרשה ו' ס'יג'
 דף מ"ח וברי' א"ס שנתקשו בכל הפרושים אבל כבר כתבנו כוונה
 אמתות כפי' הרמב"ם וי"מני כדרך אמת :

חידושי קדושין פרק ד

מדיוק תלמוד לקמן הא מותר אסור ויס ליבש דלא משמע ליה
 לדוקא מעיקרא הא מותר אסור אלא דליכא למימר דכל
 אסורים מותרים זה בזה הא מותר אית בכו דאסורין במזמרת
 ואית בכו דמותר במזמרת כגון גר אבל לקמן מדיוק ותו הא
 מותר אסור משום דלא תימא דלא כללא דכל אסורין ליתא
 אלא דאית בכו מותרין לבוא זה בזה ואית בכו אסורין לבוא זה
 בזה דא"כ ותו הא מותר אסור וסרי כו' ואחמי קמני כל
 האסורין כו' הא במזמרת כמי דינא הכי דליכא בכו הכי והכי וחזא
 קושא הוא ועוד נראה דלקמן פריך ותו הא מותר אסור וכו'
 לדברי המתיר דלא מוקי לה כר"ס מהאי טעמא דתיקשי ליה
 הא מותר היינו פחות ובת"ג אסור במזמרת ותו לא מירי עכ"ל
 מהרש"א וקשיא לי על דבריו לתירוק ראשון דהכי מרי קושית
 חדא קושא היא קשה לעיל דקאמר הש"ס מגידו תכרא כיון
 דהמקשה לא אסיק אדעתיה מקושא דאלמנה וגרושה דילמא כל
 האסורים מותרים זה בזה הא מותר אית בכו דאסורין ואית בכו
 דמותרין במזמרת ואף לתירוק שני דפריך לדברי המתיר ת"מ קשה
 מנ"ל למתיר לאוקמי כהני דילמא המקשה הקשה לאוקמי כר"ס ואין
 כאן מגידו תכרא דס"ל דדיוקא לאו דוקא :

ולישב

כל הספיקות והקושיות ודיקוקי' שדקדקו
 בשמעתן נרא' ברור דהא לפי המסקנ' דשמעתן
 אסיק אלא אמר רבא גר עמוני ומואבי איכי בנייהו ופריך אי הכי
 אונאי ר"י אסור ומשני הכי קאמר אף שר' יהודה אסור
 וכולה חד תנא הוא והמקשה לא אסיק אדעתיה דכולה חד תנא
 הוא דפשיטא דמתקין משמע שר' יהודה פליג אה"ק ורנה לאוקמי
 בכמה איקמת' דר"י פליג אה"ק וכך הם הגעתי דברי המקש' דפריך
 סייעו רישא ואם תאמר דלאו היינו רישא דרישא קמני דגר
 מותר במזמרת ואית בכו זה למצוטי שלא תאמר בכל הגרים
 קת"ל דוקא כל האסורים לבוא בקהל דהיינו גר עמוני ומואבי
 מותר' במזמרת אבל לא שאר גרים דקהל גרים איקרי קהל
 א"כ פריך ותו ר"י אסור אהייא דליכא למימר אפילו גר עמוני
 ומואבי דאלו בודאי לא איקרי קהל כדפריך המקשה לכסוף
 המסקנה ולכך קאמר אלימא אודאן בספיקן ר"ל אף דלא
 פליג אכלל כולה דמרכה גר עמוני ומואבי דמותר על זה לא
 פליג דבורא לא איקרי קהל אלא פליג אודאן בספיקן וקשה
 לו מדרא' סבירי ליה הכי מכלל דר"י לא סבירי ליה כן וכי
 תימא ר"י אסור אגר במזמרת דשני ליה תנא קמא בכללא
 דכל אסורין לבוא בקהל וס"ד דתרישא איכא למימר דגר מותר
 במזמרת בגר עמוני ומואבי דאסור לבוא בקהל דומיא דאינד
 דקא חשיב בהדיא ושני ליה כללא לומר דכל הגרים מותרים
 ועל זה פריך והא כל אסורים קמני וכל הגרים מותרים לבוא
 בקהל וכמו שכתב הריטב"א ורנה רב יהודה לאוקמי דהכי
 קמני כל האסורים לבוא בקהל כהונה ואי מרישא דקמני גר
 מותר במזמרת ה"א דוקא גר שאסור לבוא בקהל כגון
 גר עמוני דומיא דאינד ולכך קת"ל דוקא האסורים בקהל
 כהונה אפ"פ שמותרים לבוא בקהל ישראל דהיינו כל הגרים
 מותרים במזמרת משום דקהל גרים לא איקרי קהל ור"י אסור
 משום דסבירי ליה קהל גרים איקרי קהל והא דפליג הכי
 ולא פליג ברישא בקהל גרים דאשמועינן בהדיא כללא דכיוול
 ברישא כל האסורים הא מותר אסור דליתא גוותר ומותר ורב
 יהודה סבירי ליה דכללא לאו דוקא אלא דליכא אסור ומותר
 ואיכא אסור ואסור כגון אלמנה וגרושה ולכך לא קשיא ליה
 תאלמנה וגרושה וע"כ דיוקא דוקא דליכא מותר ומותר אלא
 דמותר אסור ולא קשיא ליה קושיות הש"ס דסבר כמו קושיות
 התוספ' וקושיות הריטב"א דכענות לאו קהל כהונה איקרי והמקשה
 שהקשה סבירי ליה דמ"ת היו ליה למיתני מותר מותר כמו שפירוק
 הריטב"א ונס לא קשיא ליה מגר שנסא בת ישראל דכשירה
 לכהונה כדאמר במזמרת כמו שכתבו התוספות ישיני' שום דס"ל
 מדנקט פלוגתא דר"י ורבנן בהאי כללא ולא ברישא ש"מ דלית
 לאשמועינן דדיוקא דוקא הא מותר אסור וליכא מירי סיהיה מותר
 ומותר וע"כ כר' יהודה ס"ל דבת גר וזכר כנת חלל זכר ואסור
 לכהונה אבל באיקמתיה דרבי נתן דמוקי כר"א בן יעקב ולא
 סבירי ליה כרבי יהודה וס"ל דבת גר וזכר כשירה לכהונה פריך
 שפיר והא גר שנסא בת ישראל ולא יקשה לך הא פירוש רש"י
 הא דלא מוקי רבי נתן כגר שנסא בת ישראל וזכר' ותירוק
 מהסיפא רבי יהודה ש' מרישא לא רבי יהודה ואין אמרינן דרישא

אחי כרבי יהודה דבת גר וזכר כנת חלל זכר זה אינו קושא
 בשלמא תסס ניהא דע"כ רישא דכל אסורין 4 אחי אלא
 לרבי יהודה לא סייך לומר דת"ק דכל האסורים איירי אליבא
 דר"י דוקא דבת גר וזכר כנת חלל זכר ותו אסורה לכהונה
 ומותרת במזמרת ורבי יהודה יחלוק על דברי ת"ק שהוא סומס
 כדנריו ולכך פירוש רש"י מהסיפא ר"י רישא לאו רבי יהודה
 אבל באיקמת' דרבי יהודה דמוקי כל האסור לבוא בקהל כהונה
 מותרים במזמרת משום דקהל גרים לאו איקרי קהל ופירי פליג
 רבי יהודה היפוך עם דברי ת"ק דס"ל דקהל גרים איקרי קהל
 ופליג עם ת"ק דת"ק סבירי ליה דאסור מותר ור"י סבירי ליה
 דאפילו אסור אסור אבל במזמרת אסור כ"ע מודים דהיינו
 ת"ק ור"י דדיוקא דוקא דליכא מותר ומותר אלא דכל מותר
 אסור משום דבת גר וזכר כנת חלל זכר ובהא כ"ע מודו כרבי
 יהודה אלא דפלוני בכל האסורים דס"ל לת"ק דליכא אסורים
 בקהל כהונה ומותרים ור"י ס"ל דאף האסורים כמי אסורים
 נמנא איקמת' דרבי יהודה חקומת' אלימת' הוא לפי סברתו דסבירי
 ליה הדיוק דוקא דליכא מותר ומותר משום דס"ל כרבי יהודה
 דבת גר וזכר דמותר דכהנת ס"ל דלאו תכרא היא דלא
 חשיבי קהל כהונה וכדברי הריטב"א והתוספות ולפי זה ניהא
 דע"כ דיוקא אחי לאשמועינן דליכא מותר ומותר וע"כ דלא
 כר"ס ופריך וקומי' כר"ס ומתיר דמגידו תכרא דע"כ דיוקא
 דוקא דהא ע"כ כללא לאו דוקא משום דחי' אלמנה וגרושה וע"כ
 לדיוקא אחי דה"ל כליפולגו ברישא אלא ע"כ אחי לדיוקא דדוקא
 הוא דליכא מותר ומותר ואי כר"ס ח"כ מנידו תכרא דהא
 איכא מותר בקהל כהונה ומותר בשלמא בגר שנסא כהנת איכא
 למימר דלאו תכרא הוא דכהנות לאו קהל כהונה איקרי
 אבל הכי שומרת בכהן ומותרת במזמרת א"כ מגידו תכרא
 אלא ע"כ דלא כר"ס וליכא מותר ומותר אלא אסור מותר ולפי'
 מיושב נס קושיות התוספות הא דהקשו דהא גר קמני ברישא
 משום דס"ל דהתי' לאשמועינן בהאי כללא דיוקא הא מותר אסור
 דלית מותר ומותר משום דגירות אף פחותה מתב ג' שנים
 אסורה דלא כר"ס וכן כת גר וזכר כנת חלל זכר כרבי יהודה
 ולי' מותר ומותר אלא כל מותר אסור :

ובזה

מיושב נס קושיות מהרש"א דכתב דיש לדקדק
 בשמעתן אחמי קשיא ליה מעיקרא הא תני
 ליה רישא הוי ליה למימר הא מותר אסור דהיינו גר ות"ק לא
 סבירי ליה הכי ולפי דבריו ס"ד ניהא דר"י דסיפא פירושא
 דרישא דדוקא גר האסור לבוא בקהל כגון גר עמוני הוא דמותר
 ולא שאר גרים משום דקת"ל דקהל גרים איקרי קהל אלא דקשיא
 ליה ר' יהודה אסור אהייא וק"ל :

והשתא

כיהא כמי אוקמתו דרבי נתן ולא קשיא
 ליה מחלל שנסא חללה משום דס"ל דכללא
 באמת לאו דוקא אלא דיוקא דוקא הא בת שומרת לכהן
 אסורה במזמרת ולא היה קשה לו מגר שנסא בת ישראל כיון דלא
 סבירי ליה כרבי יהודה דבת גר זכר אלא כר"א ב"י מוקי
 לי מ"ת ס"ד דהוא אסורה במזמרת וכדעת הרמב"ם שהיה
 טורח"ס סימן ד' וכ"ע סימן ק"ג ועיין בח"פ ובכ"ס ובכ"י
 שמתה ס"ד על הרמב"ם הא ים קדושין ו' עבירה למה אין הולכין
 אחר הזכר והוא גר ומותר במזמרת ע"ס וזוה היה מחולק ר' נתן
 דרב נתן סבירי ליה כדעת הרמב"ם וליכא מותר ומותר אלא
 דיוקא דוקא הא מותר אסור וסמס גמרא שהקשה מגר שנסא
 בת ישראל :

דף ע"ה ע"ב תוספ' דיה

השתא ממזר הוי
 ו' ת"ק קמני דר'
 יוחנן אדר' ואומר ר"י הא דמגידו ר"י כו' וליה לא סבירי ליה
 ורכינו שמשין מקובר פי' דלאו כהא תליא כו' ובסוף דברה
 ומיהו הלשון ק"ק כו' הוי ליה למימר אלמנה וגרושה למה לי
 כדאמר בפרק אלמנה יש לדקדק כיון דקשה להו דהוי ליה
 למימר אלמנה וגרושה למ' לי כדאמר בפרק אלמנה ח"כ
 אף לדברי ר"י היה לכס להקשות הוי ליה למימר אלמנה וגרושה
 למה לי כדאמר בפרק אלמנה והראני הי' דרך אמת בזה דר"י
 חויל לשיטת' המחולק עם פירש"י בפרק אלמנה לכה"ג דף
 ס"ח ע"ב דפריך הש"ס אימא נבעל לפסול לה חייבי כריתות
 ומשני כי תהיה אחר רחמנא הגך דאית בה הוי' אי הכי כמי
 ועבר

חידושי קדושיין פרק ד כה

הוי ליה להקשות כיון דלפי ס"ד דנקשה ע"כ ככל חיבי לאוין ס"ל
כר"ע א"כ כי תהיה הוא כי תבעל א"כ אלמנה וגרושה למה לי
כדפריך תתם :

אך

אי קשיא לי הא קשיא לי למה דחקו התוספות
לממר דלא קשה רבי יוחנן אדרבי יוחנן משום
דלא סבר ליה כר"ע אלא דסבירי ליה כרבי סימאי דתייבי עשה כגון
מכרי ואדומי דמחייבי עשה הן ותופסי ב' קדושיין וא"כ כי תהיה
לשון הווייה והייתי ממעט כותי ועבד ואינטרך אלמנה וגרושה
ורחמי סס התוספות כד"ה כי תהיה כי תבעל וא"מ לרד"י נמי
איכא לאוקמי באלמנה לכהן גדול לר' סימאי וכבעלה לכה"ג
אפילו לרבי ישכב ו"ל דכל פסולי הכונה נפקא לן דמיפסלי
בגרושה מלא וחללו ר"ל וילפינן דפסולה לכהונה מק"ו מגרושה
והתוספות לא הקשו שם אליבא דרבי סימאי ממכרי ואדומי
דעדיפי הקשו אפילו בלא תעשה נמי אשכחן דתפסי קדושיין וע"כ
כריבן חנו לומר לפי האמת דמכרי ואדומי נמי פסולי כהונה הוא
מחמת דלא גרע מגר גוירית אסורה לבוא בקהל כהונה ולכך
אינטרכו לומר דבשאר לאוין ס"ל דלא כר"ע ותפסי כהו קדושיין וק"ל :

דף ע"ט ע"א תוספ' דה' קדשה אבי' בדרך

ובתוס' ד"ה ושמח
מ"ט מתקומה ובאשר לפי פ"ה התוספת סוערת קושיא גדולה מאי
פריך המקשה לעיל אלימא בחדק ששה בהא נימא רב כו' דילמא
רב ס"ל כדסלקא דעתך דמקשה דלמי למקוה אף שיש למקוה
חוקה מ"מ חולינן בתר השתא ה"כ בתוך ששה אף שיש לה חוקת
בערות חולינן בתר השתא וכמו שהקשה מהרש"א וגם כד"ה
הקשה מהרש"א א"כ הא לא קשיא להו כגלגו בקדשה היא
עממה גרידא ליבא כ"מ כו' ים לדקדק דמ"מ כגלגו בקדשה
היא עממה בכורך וחורה וקדשה עממה בערב והיא בוגרת לפנינו
דלרב אין קדושי שני' כלום ולשמאל חיישינן לקדושי שניהם
והנה ראינו בספר חלקת מחוקק בא"ה ס"ל ו"ק' ח"ו"ל דיש
מי שאומר דאפילו אינו מחייב וכתב ו"ל אפשר לומר אף
דלא מודה ואומרת כבירור שלא היתה בוגרת בטעה שקדשה
א"כ אמרינן לאו כל כמינה דאסרה כפשה אבעלה ומיהו אפשר
לפרש דאינו מחייב וי"נו שם היא אינו טוענת דרי עכ"ל
ובס"ק ה' כתב לדעת הרמ"ה בטור דס"ל דרב איירי דוקא
במחייב ואלא באינו מחייב נריכה גט משניהם וכתב הוא ו"ל
ואפשר לראו דוקא משניהם דה"ה אם קדשה אביה לבדו ג"כ נריכה
גט דכל שאינו מחייב מודה רב דחיישינן ולא מוקמינן ליה
אחוקת פנוי' והתוספות שכתבו דמוקמינן אחוקת פנוי' מיינה
במחייב ומכ"ש אם היא מודה כבירור דודאי נאמנת לאוסרה
עממה אם לא קדשה עממה אחר קדושי אבי' עכ"ל ולכאורה איכא
להכריע משמע דאף דהיא מודה ואומרת כבירור שלא היתה
בוגרת לאו כל כמינה דאסרה אבעלה דאם לא כן דמייירי
דוקא שם היא אינו טוענת דרי אבל בטוענת דרי חיישינן
לקדושי שניהם א"כ לקמן דאקשינן דרייתו אהדדי ומשינן לא
קשיא הא במחייב הוא באין מחייב ליתחלק באין ומחייב הוא
הא דמי דרי היא בוגרת לפנינו מייירי באין מחייב דהיינו
שם היא אינו טוענת דרי והא דמי חיישינן לקדושי שניהם מייירי
בהיא מודה ואמרה כבירור שלא היתה בוגרת חיישינן לקדושי שניהם
אלא ע"כ דרב סבירי ליה אפילו באינו מחייב ואומרת כבירור
שלא היתה בוגרת אינו נאמנת לאוסרה נפסי על בעלה :

ולפי זה

ניחא דלא קשיא להו לדברי ר"י הא דלא
קאמר הכי כי תתם אלמנה וגרושה
למה לי משום ד"ל דס"ל הכי כר"ע כותי ועבד אבל בשאר
חיבי לאוין תפסי קדושיין וכי תהיה לשון הוי' וא"כ אינטרך
אלמנה וגרושה לרבות כותי ועבד ולכך פריך כיון דעכ"פ ממזד
הוי והוי בחייבי כריתות א"כ תפסלי כביאה מבע' ולא נריבן
חנו שום לימוד כי היכי דאין חנו נריבן לימוד על חיבי
כריתות דפסלי כביאה אבל הר"ש מוקמי ס"ל כפירוש רש"י
דגם חייבי כריתות נלמוד מלימוד דאלמנה וגרושה דאי לאו
אלמנה וגרושה הייתי מתעט מדמחייב כי תהיה לשון הוי' אלא
לר"ע קשיא דס"ל דכל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין והאי
כי תהיה כי תבעל א"כ כל ביאה אסורה בכלל כי תהיה
לאים זר וא"כ לא אינטרך אלמנה וגרושה אבל רבי יוחנן אף
דסבירי ליה כותי ועבד הולד ממזד היתו מתעט כי היכי דהוי
ומעט חיבי כריתות דכי תהיה הוא לשון הווייה דס"ל דקדושיין
תופסי בשאר חיבי לאוין ואינטרך אלמנה וגרושה לרבות חיבי
כריתות וכותי ועבד וע"כ התרגן היה יכול לתרץ כבי האי
גונא כמו לרבי יוחנן וכמו שכתבו התוספות כד"ה שאין ממזד
דהוי מצי לשבוי אף על גב דרבי ישמעאל לא סבירי ליה כר"ע
דאמר יש ממזד בחייבי לאוין אפ"ה מני סבר דכותי ועבד הבא
על בת ישראל הולד ממזד והא דלא תרין ליה הכי משום
דאשכחן דר"א לית ליה כותי ועבד הבא על בת ישראל הולד
ממזד כו' וא"כ ע"כ המקשה דפריך השתא ממזד הוי מיפסל
כביאת ומבע' מוכרחים אנו לומר דס"ד דמקשה דס"ל לר' ישמעאל
כר"ע לגמרי דכלל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין וע"כ אהא
פנון המקשה א"כ קנת קשה הלשון דפריך השתא ממזד הוי עדיפא

ועבד לא ליפסלו ומשני הנך פסלי מדר' ישמעאל כו' וכתבו
התוספות פירש רש"י דה"ה דהוי מני למימר נמי חיבי כריתות
לא ליפסלו כו' ומשני בפסלי מדרבי יוחנן משום ר' ישמעאל
והקשו על פירש רש"י ונראה לר"י דפשיט ליה להס"ס דעיקר
קרא דלאים זר איירי בחייבי כריתות כדאמר בפרק יוחסין
גבי כותי ועבד השתא ממזד הוי מיפסלי כביאתו מבע' כו'
ופריך כותי ועבד דלאובני הויה ניהו לא ליפסלו ללא אפרבו
מכי תהיה חורים נמי לא איקרי דאין בהם ממזרות ולא חמירי
דאין בה אלא לאו בעלמא ומשני דפסלי מדרבי ישמעאל ולפ"ו
הא דפריך כותי ועבד לא ליפסלו היינו משום דאינו דומה לחייבי
כריתות דקילי וגם אין הולד ממזד אבל אי נימא כרבי יוחנן
דפ"ל דהולד ממזד וקאמר שם בפרק הולדן דף מ"ד ע"כ דלע"ג
דאמר שמעון התמי א"ן ממזד מחייבי לאוין הכי מלי מחייבי
לאוין דתופסי ב' קדושיין אבל כותי ועבד דלא תופסי ב' קדושיין
כחייבי כריתות דמי ולפ"ו כי היכי דחייבי כריתות לדעת ר"י
אין חנו נריבן ללמוד מאלמנה וגרושה אלא נלמד ממילא דהוי
זר אכלה ה"ה כותי ועבד כיון דהולד ממזד הוי כמו חיבי
כריתות ואין נריך ללמוד שום ילפומא דפוסל כביאה והמקשה
שם פריך כבימות ולר"ע דאמר אין קדושיין תופסין בחייבי
לאוין ומאי כי תהיה לאים זר כי תבעל א"כ הכלל ככלל
כפירוש כבי תהיה א"כ אלמנה וגרושה למה לי ומהלו להקשות
מכ"ק' עדיפא מניה פריך שהוא מפורש בקרא ועם פריך
אליבא דר"ע גופי' אבל בקדושיין פריך על הא דקאמר הס"ס
דרבי ישמעאל סבר כר"ע ועל זה כוכל לומר קושיות התוספות
למירון ד"ל אף דסבר כר"ע כותי ועבד הולד ממזד מ"מ לא
סבר כותיה בשאר חיבי לאו וסבר דתפסי קדושיין והוי שאר
חיבי לאוין בכלל כי תהיה זר' לאו דהוי ממזד כותי ועבד לא
שמעינן מכי תהיה וס"ד דלא ליפסלו ולא דמי לחייבי כריתות
ולכך הוכרח הכי להקשות אף אם תאמר בשאר חיבי לאוין
לא סבירי ליה כר"ע מ"מ כיון דנהא כותי ועבד ס"ל כר"ע
א"כ השתא ממזד הוי מיפסל כביאה מבע' ומי לחייבי
כריתות ולא אינטרך אלמנה וגרושה ולפי זה יקשה רבי יוחנן
אדר"י כיון דרבי יוחנן ס"ל דהוי הולד ממזד מכותי ועבד
וכתייבי כריתות דמי וכי היכי דנפקא לן חיבי כריתות דפסלי
הכי נמי ילפינן כותי ועבד ואף ד"ל דס"ל בשאר חיבי
לאוין תפסי קדושיין ובכלל כי תהיה הוא לשון הוי' מ"מ נפקא
לן כותי ועבד דפסלי כמו חיבי כריתות והוכרח ר"י לתרץ הא
דקאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל רבו ולי' לא סבירי ליה :

ולפי זה

ניחא דלא קשיא להו לדברי ר"י הא דלא
קאמר הכי כי תתם אלמנה וגרושה
למה לי משום ד"ל דס"ל הכי כר"ע כותי ועבד אבל בשאר
חיבי לאוין תפסי קדושיין וכי תהיה לשון הוי' וא"כ אינטרך
אלמנה וגרושה לרבות כותי ועבד ולכך פריך כיון דעכ"פ ממזד
הוי והוי בחייבי כריתות א"כ תפסלי כביאה מבע' ולא נריבן
חנו שום לימוד כי היכי דאין חנו נריבן לימוד על חיבי
כריתות דפסלי כביאה אבל הר"ש מוקמי ס"ל כפירוש רש"י
דגם חייבי כריתות נלמוד מלימוד דאלמנה וגרושה דאי לאו
אלמנה וגרושה הייתי מתעט מדמחייב כי תהיה לשון הוי' אלא
לר"ע קשיא דס"ל דכל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין והאי
כי תהיה כי תבעל א"כ כל ביאה אסורה בכלל כי תהיה
לאים זר וא"כ לא אינטרך אלמנה וגרושה אבל רבי יוחנן אף
דסבירי ליה כותי ועבד הולד ממזד היתו מתעט כי היכי דהוי
ומעט חיבי כריתות דכי תהיה הוא לשון הווייה דס"ל דקדושיין
תופסי בשאר חיבי לאוין ואינטרך אלמנה וגרושה לרבות חיבי
כריתות וכותי ועבד וע"כ התרגן היה יכול לתרץ כבי האי
גונא כמו לרבי יוחנן וכמו שכתבו התוספות כד"ה שאין ממזד
דהוי מצי לשבוי אף על גב דרבי ישמעאל לא סבירי ליה כר"ע
דאמר יש ממזד בחייבי לאוין אפ"ה מני סבר דכותי ועבד הבא
על בת ישראל הולד ממזד והא דלא תרין ליה הכי משום
דאשכחן דר"א לית ליה כותי ועבד הבא על בת ישראל הולד
ממזד כו' וא"כ ע"כ המקשה דפריך השתא ממזד הוי מיפסל
כביאת ומבע' מוכרחים אנו לומר דס"ד דמקשה דס"ל לר' ישמעאל
כר"ע לגמרי דכלל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין וע"כ אהא
פנון המקשה א"כ קנת קשה הלשון דפריך השתא ממזד הוי עדיפא

חידושי קדושין פרק ד

בא"ד

ולפירוש הקונטרס כו' הוכרחו לפי זה להחזיק
 ר"ת משום לפי הקונטרס לא מתייבב הא
 הא דקאמר ואודה ר' יוחנן לטעמי' אלא מכה ק"ו מדסוקלין
 ושורפי' וכל שכן דאמן ליוחסין ויש תשובה לק"ו זה דמכידו תכרח
 דהא ס"ל לר' יוחנן דאין שורפין תרומה על החוקה ולא ילפינן
 מהאי ק"ו וע"כ גריכין אנו לומר דהחמירו לענין שריפה א"כ י"ל
 דהחמירו לענין יוחסין ואף שרשי נשמר מזה וכפך דאין שורפין על
 החוקה משום דחמרינן העמר עיסה על חוקה טהרה מ"מ ס"ל דזה
 דוחק דהא רומי' דסוקלין על חוקה קמני אין שורפין וע"כ משום
 דהחמירו לענין שריפה משום דאין כאן איסור כיון דלא אובלין אבל
 לענין סקילה גריכין אנו לקיים וכערת הרע מקריבין א"כ י"ל גם
 שהחמירו לענין יוחסין אבל לפי ר"ת נראה בפשיטות כי הכי
 דס"ל לר' חף ליוחסין דהיינו לסקיל ולשרוף שפיר קאמר ואודו
 ר"ו לטעמיא דס"ל דסוקלין על החוקה וק"ל :

ברה

שרדכו של תינוק וא"ת כיון שהתינוק אינו ודאי
 טמא אחאי נקט תינוק כגמלא כגד העיסה
 לינקוט שנגע בעיסה ואין לומר דלכך נקט כגד העיסה משום
 דלא יקשה לר"ת מפ' בתרא דיבמות גבי אשה שהלכה היא ונרתמה
 למדינת הים דחשיבין ליה לר"ת פלגא ופלגא דלכך קאמר הכי
 כגד העיסה דלא נגע בודאי בעיסה ומהכי גם ספק זה דילמא לא
 נגע ואיכא תרי ספיקי דילמא הוא ממיטוש שלא טימח באשפה ואף
 שמיטוש זה לא חשיב מיטוש משום דמסתמי' נגע מנטרף כהדי' אידך
 מעוטי וחוקה לדחותה רוב לגמרי וכריכין אנו לומר דלדעת רש"י הוי
 כמו שנגע בודאי מדפרש לקחן אין זה חוקה לשרוף עליו תרומ' אלא
 אוהו חוקה כו' כדתנן עיסה בתוך הבית כו' ופי' רש"י כד"ס א"ס
 הרוב שרטים טמא חף לשרוף ונשום דחוקה ורובא דאיתא קמן
 הוא אבל הויא דתינוק רובא דאיתא קמן הוא ולא הוירך לזה
 אלא הוי ליה לפרש דהתם עכ"פ איכא חשש י"למא לא נגע
 משא"כ בשרטים ונפרדעים אלא ע"כ דלדעת רש"י הוי בודאי
 נגע וק"ל :

ר"ה

סמוך מיטוש לחוקה כו' וע"כ גריכין לומר כן
 דאל"כ קשה אליבא דרבנן כו' בפשיטות מהכא
 לא היה רונים להקשות כיון דבבבוי רבנן רובא וחוקה רוב עדיף
 אמאי לא שרפינן תרומה ד"ל כיון דאיכא חוקה נגד הרוב מחמרינן
 שלא לשרוף ולכך מיימו ראי' דגם סברי רבנן
 דתנשא לאיש אחר ואוליבין בתר רובא
 להקל ולא מחמרינן כלל מכה
 חוקה וסמכינן ארובא
 ש"מ דהכי רוב גרוע
 הוא וק"ל :

חוקה שיש לה חוקה נערוה וגם הוא טוענת כרי טענת היתה
 ולא דמי לחוקה כלל דהתם לא ידעינן כלל אימתי חסר ולא
 אזלינן בתר חוקה דשם אבל הכי יש לק חוקה נערוה והיא
 אומרת בכיורו שלא היתה כוגרת ומסייע לה חוקה ולכך לא
 פריך לרב"ש ממקוה ולכך מתמי' הס"ס אלימא בסיך שיה
 בהא ניומא רב הרי היא כוגרת לפנינו באין מחמיטו אפילו אם
 היא אומרת כרי לי שלא היתי כוגרת וחוקה נערת חסייעה לה
 איך אפשר לומר דלא חיישינן לקדושי אב נהי סיכי שגם היא
 אינו טוענת כרי ס"ל לרב ללא חיישינן לקדושי אב משום דדמי
 למקוה אבל באינו מחכשת וטוענת כרי שלא היתה כוגרת איך
 יאמר רב הרי היא כוגרת לפנינו ומסיק ביומא דמשלים שיה
 פליגי דלית לה חוקה כוגרת ולא חוקה נערוה וס"ל לרב דאפילו
 אומרת בכיורו שהיתה נערה מ"מ אמרינן הרי היא כוגרת לפנינו
 ושמאל ס"ל כין שהיא אומרת בכיורו שהיתה נערה וכיון שאינו
 טוענת כרי חוששין לקדושי שניהם מ"ש ממקוה כיון דאין לה
 חוקה נערה איך קאמר שמאל דחוששין לקדושי שניהם אפילו
 באינו טוענת כרי שהיה נערה וכו' סלקא שמעתין כלי שום גימנוס :

גמרא

קדשה אבי' בדרך וקדשה עגמה בעיר נראה
 לפי תמי' דאוקמי' דשמאל מודה כמחשמו
 דלא חיישי לקדושי אב כראיה דנקט קדשה אבי' בדרך לאשמועינן
 דאף בשעה שקדשה עגמה לא שמעה כלל מקדושי אבי' בהא
 פליגי באין מחשמו אבל מחשמו מודה שמו' לרב אבל אם קדשה
 אבי' בבוקר והיא קדשה בערב ושניהם בעיר מסתמי' שמעה מקדושי
 אבי' ונוכל לומר בשעה שקדשה עגמה לא ניהא לה בקדושי אבי'
 ותו אינו נאמנת להכחיש אבי' לומר שהיתה כוגרת בבוקר ודוקא
 כשקדשה אבי' בדרך והיא קדשה עגמה בעיר דמסתמי' היא
 לא ידעה מקדושי אבי' בהא מודה שמאל שנאמנת אבל בקדשה
 אבי' בבוקר והיא קדשה עגמה בערב ושניהם בעיר מסתמי' לא
 ניהא לה בקדושי אבי' ואינו נאמנת להכחיש אבי' וס"ל לשמאל
 דחוששין לקדושי שניהם וק"ל :

ר"ה

ר"ה ע"א בתוספ' ר"ה לא שנו אלא בקדשי
 גבול כו' ומתכיתן
 דכיון שבר מתאן דאמר זעלין מתרומה ליוחסין הכריחם לזה
 משום דקשיא להו לפי פירושם אחאי נקט לא שנו בכרובי' אבל
 ביוחסין לא מהכי כרובין הוי ליה למימר לא שנו דבעינן כרובין
 אלא להשיא אשה אבל לתרומה לא בעי כרובין אלא ע"כ דסברי
 ליה דאף לתרומה בעי כרובין משום דזעלין מתרומה ליוחסין
 ובוש מיושב קושיות מהרש"א וק"ל :

סליק חידושי קדושין

